

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

EDITH WHARTON

Aşkın Öteki Yüzü

Bro
Sis

*Yaşanamayan bir aşkın
buruk hikâyesi...*

ROMAN

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://irantey.org>

ARMADA

EDITH WHARTON

Aşkın Öteki Yüzü

XIX. yüzyılın sonu, New York...

Toplumsal sınıfları, ahlak anlayışı ve katı kurallarıyla oldukça muhafazakâr bir kent.

Newland Archer, pek çok aristokrat gibi hukuk eğitimi almış, güzel sanatlara, felsefeye düşkün genç bir avukattır. Ailesi Archer'in Weiland ile evlenmesini uygun bulur.

Heyecanlı nişanlılık dönemi bir süre sonra yerini mutsuz evliliğe bırakır.

May'in Avrupa'da yaşayan kuzeni Madam Olenska'nın zengin kocasını terk edip New York'a gelmesiyle hayatlarında yeni bir dönem başlar. Madam Olenska, bu çevrenin alışkın olmadığı kadar özgür, cesur, hayal gücü zengin bir kadındır. May'in muhafazakâr, geleneklere bağlı ve sıkıcı haline karşın Madam Olenska sıradışı tavırlarıyla Archer'i büyüler. Aşkın karşılıksız olmadığını anlayan Archer ilerleyen zamanlarda aşkla vicdanı, muhafazakârlıkla arzuyu, özgürlükle itaati ayırt edemeyecek kadar büyük bir girdabın içine girer.

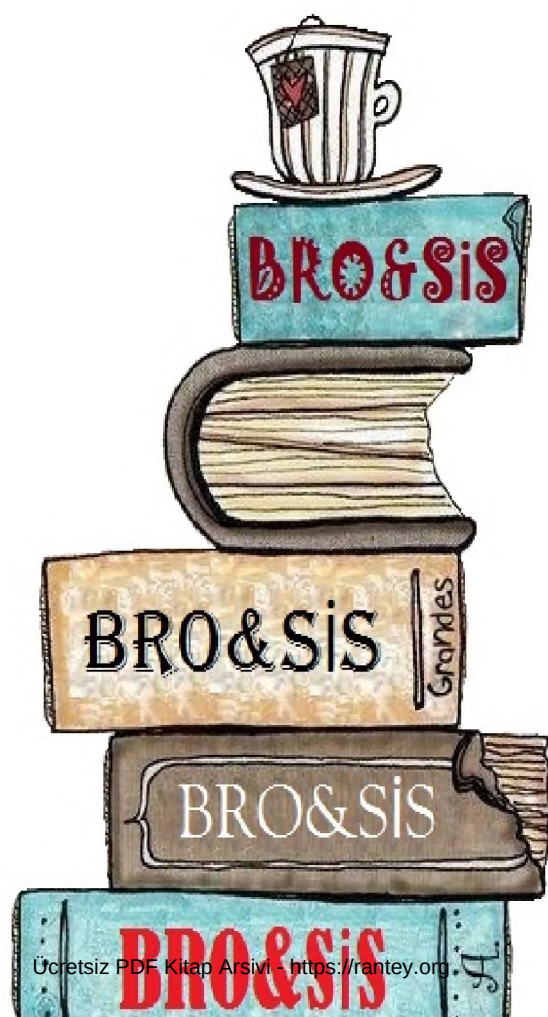
XX. yüzyıla gelindiğinde ise ne New York eskisi gibidir, ne de insanları...

ISBN 978-605-9660-44-0

9 Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://fantasy.org>

AŞKIN ÖTEKİ YÜZÜ

Edith Wharton

Armada Kitap: 46

ISBN: 978-605-9660-44-0

Çeviri

Zeynep Türker

Kapak Tasarımı

Leyla Çelik

Baskı-Cilt:

Bizim Büro Basımevi

Sertifika No: 26649

Yayıncı Sertifika No: 18439

© Bu kitabın her hakkı saklıdır.

Yayıncının izni olmaksızın çoğaltılamaz,
kaynak göstermek suretiyle alıntı yapılabilir.

ARMADA

Armada Kitap

Kızılırmak Caddesi No: 70

Kızılay-Ankara

armadakitap@outlook.com

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

AŞKIN ÖTEKİ YÜZÜ

Edith Wharton

BİRİNCİ BÖLÜM

1870'li yıllarda, Primadonna Christine Nilson, New York Müzik Akademisi'nde ocak ayında gösterime giren Faust operasında başroldeydi.

Öteden beri, Avrupa'daki ünlü opera binaları ile yarış edebilecek nitelikte, yeni bir opera binasının yapımı konuşulmaktaydı. Bu gerçekleşene kadar sosyetenin önde gelen isimleri, her kış eski Akademi'nin kırmızı ve altın yaldızlı localarında toplanmaktan hoşlanıyorlardı. Muhafazakârlar, Akademi'nin küçüklüğü ve konforsuz olması yüzünden New York'u istilaya başlayan o korkunç yeni insanlar buraya rağbet etmedikleri için buraya gelmeyi tercih ediyorlardı. Romantikler de hafızalarda uyandırdığı tarihi hatıralar ve akustiğinin mükemmelliği nedeniyle bu salona bağlı kalıyorlardı.

Akademi’de, Madam Nilson’un başrolünde oynadığı Faust operasının ilk gösterimi bu geceydi. Günlük gazetelerin, “Eşsiz anlayış ve kibarlıktaki dinleyiciler topluluğu” diye açıkladığı seçme bir kalabalık, temsili izlemek üzere yerlerini almışlardı. “Brugham” tipi özel küçük arabalar, bütün aileyi taşıyabilecek geniş Londolar veya ihtiyacı karşılayan, gösterişsiz, kahverengi, kiralık yaylı arabalar karlı, kaygan sokaklardan geçerek bu özel misafirleri taşımıştı. Kahverengi yaylı arabayla gelmek, kendi arabasıyla gelmek kadar itibarlıydı, dönüşte de büyük bir avantaj sağlardı. Akademinin kemerli kapısı altında arabacıların alkolden ve soğuktan kızarmış burnunu görmeyi beklemeden, kahverengi arabalar dizisine doğru ilerleyip en öndekine atlar, hemen yola çıkabilirdiniz. Amerikalıların eğlenceye gitmekte gösterdikleri çabukluğun daha fazlasını, eğlenceden ayrılırken gösterdiklerini “Araba ve Ahırlar Birliği” çok önceden keşfetmişti.

Newland Archer, locanın arkasındaki kapıyı açtığı zaman, bir bahçe sahnesi canlandırılıyordu. Delikanlı, saat yedide annesi ve kız kardeşiyle akşam yemeğini yemiş ve pırıl pırıl cilalı ceviz rafları olan gotik kitaplığın önünde, tepeleri başak şeklinde oymalı koltuklardan birine kurularak yaprak sigarasını tellendirmişti. Aslında oyun başladığında orada olmaması için hiçbir sebep yoktu. Fakat New York büyük bir şehirdi ve böyle büyük bir şehirde operaya her zaman erken gelmek, yakışık almazdı. Newland Archer’in yaşadığı New York’ta, neyin

yakışık alıp almadığı gibi problemler, binlerce yıl önce atalarının kaderlerine hükmeden dehşet verici batıl inançlar kadar önemli sayılırdı.

Geç gelmesinin ikinci sebebi ise tamamıyla kişiseldi. Yaprak sigarasını tellendirirken, gelecekteki hayatını düşünürdü. Bu şekilde rüyaya dalış, ruhunda gerçekleşmiş zevklerden daha ince, daha derin bir hoşnutluk yaratırdı. Hele beklediği zevk, çok ince, çok özel bir kalitedense hayalini kurmaktan o derece hoşlanırdı. İşte şimdi geleceğini düşünürken yüreğini büyük bir mutluluk dolduruyordu. Salona girişini yönetmenle anlaşarak ayarlamış olsa daha uygun bir zaman seçmiş olamazdı. Çünkü tam o sırada elindeki papatya yapraklarını birer birer koparıp yere atan Primadonna, şarkısının "Beni seviyor, sevmiyor, seviyor..." kısmını okuyordu. Notalar dudaklarından, sabah çiyleri kadar pürüzsüz bir ahenkle dökülüyordu.

Tabii kelimeler "Beni seviyor" değil, "M'ama!" idi. Çünkü müzik dünyasının değişmez bir kanunu gereğince Fransız operaları, İngilizce konuşan seyirciler tarafından daha kolaylıkla anlaşılсын diye İtalyancaya çevrilirdi. Bu gelenek Newland Archer'e çok doğal görünüyordu. Gelenek derken, üzerine baş harfleri mavi nakış ile işlenmiş gümüş saplı iki fırça ile saçını yapışı, ceketinin illiğine bir çiçek (tercihen papatya) takmadan asla herhangi bir sosyal ortamda görünmemesi gibi alışkanlıkları demek istiyoruz.

"M'ama... No, m'ama..." Primadonna şarkısına

devam ediyordu. Yaprakları koparılmış papatyaya dudaklarını kondururken o “M’ama!” haykırışında zafer kazanmış bir kadının aşk coşkunu vardı! Bir taraftan da iri iri açılan gözlerini her türlü sahtelikten arıtarak, kurbanına onun kadar samimi görünmeye gayret eden kırmızı kadife elbiseli, tüylü şapkalı Faust’a çeviriyordu.

Sırtını locanın duvarına dayayan Newland Archer, gözlerini sahneden ayırarak salonun diğer kısımlarında gezdirdi. Tam karşısındaki locada korkunç şişmanlığı nedeniyle uzun zamandan beri opera gösterimlerine gelmeyen Mrs. Manson Mingott oturuyordu. Kendisi gidemese bile gala gecelerine ailenin genç bir bireyini göndermekten hiçbir zaman geri kalmamıştı. Locanın en ön kısmında gelini Mrs. Lovell Mingott ile yeğeni Mrs. Weiland yerlerini almışlardı. Elbiseleri gösterişli işlemlerle süslü bu orta yaşlı kadınların biraz gerisinde de, gözlerini hayranlıkla sahnedeki âşıklara dikmiş olan beyaz elbiseli genç bir kız oturuyordu. Salonun sessizliği içinde Madam Nilson’un “M’ama!”ları etrafı titretirken, (o papatya şarkısında bütün localar daima susarlardı) beyaz elbiseli genç kızın yanaklarını pembe bir sıcaklık kaplamıştı. Doğal bir şekilde başına dolanmış saçlarından kurtulan sarışın tüyler alına yapışıyor; göğsü, tek bir papatya ile tutturulmuş tül işlemeli yırtmacın ucuna kadar kızarıyordu. Bir ara, başını kucağındaki kocaman inci çiçeği demetine doğru eğdi. Newland Archer, genç kızın beyaz eldivenli parmaklarıyla hafif hafif çiçekleri okşadığını gördü. Mutlu, gururu okşanmış bir yüz ile gözlerini yeniden sahneye çevirdi.

Oyunun dekorlarında üstün bir güzelliğe erişmek için masraftan ve gayretten kaçılmadığından, elde edilen başarı Paris ve Viyana operalarını seyretmiş olanlar için bile mükemmel sayılabilirdi. Sahne ışıklarına kadar ön kısım zümrüt yeşili bir kumaşla kaplıydı. Ortalarda, yosun yeşili kumaşla düzenlenmiş bahçelerde, bodur fidanlar ve portakal ağaçları görülmektedir. Ağaçların aralarına, iri iri, pembe ve kırmızı güller serpiştirilmişti. Eşsiz hercai menekşeler, gülfidanlarının dibindeki yosun yataklarından dışarı fırlıyordu. Bu sihirli bahçenin orta yerinde, belinde soluk mavi satenden kuşağı ve bu kuşağa takılmış yine mavi renkte bir çanta olan beyaz kaşmir elbisesi içinde, Madam Nilson duruyordu. Kalın sarı saç örgüleri saten gömleğinin her iki yanına özenle bırakılmıştı. Baş önünde, yere bakarak Faust rolündeki Mösyö Capoul'un sevdalı, içten haykırışlarını dinliyor, onun, villanın alt kat pencerelerinden birine bakarak göz işareti veya sözle anlatmak istediği şeyleri kavrayamıyordu.

Gözleri yeniden kucağında inci çiçeği demeti ile karşısındaki locada oturan genç kıza kayan Newland Archer, "Sevgili yavrucak! Sahnede olup biten şeyin anlamını bile tamamıyla sezemediğine eminim," diye düşündü. Onun dikkatli, düşünceli ve genç yüzünü, titrek bir sahiplik heyecanı ile seyretmekten kendini alamıyordu. O kıza sahip olmaktan duyduğu gurura, onun saflık ve masumluğuna karşı hissettiği şefkatli bir saygı karışıyordu. "Faust'u onunla... Baş başa... İtalyan gölle-

rinde okuyacağız...” diye düşündü. Oralarda geçireceği balayı sahnelerini hayal ediyor, sevgilisine bizzat tanıtmak istediği bazı edebi başyapıtları zihninde kurguluyordu. Bugün öğleden sonra, May Weiland, duygularına karşılık verdiğini kendisine itiraf etmişti. Zihni daha şimdiden nişan yüzüğünden, nişanlanma öpücüğünden ötelere sıçırıyor ve Avrupa sihirbazlığına ait bir sahnede kendisini May’le yan yana hayal ediyordu.

Müstakbel Mrs. Newland Archer’in saf bir kadın kalmasına asla razı değildi. Yol gösterici, aydınlatıcı arkadaşlığı sayesinde sosyete de değerli bir “kendini çekip çevirme gücü” elde etmesini, kendisi gibi evli genç kadınlarla başa çıkabilecek hazır cevap, enerjik bir zihin yeterliliğine mutlaka erişmesini isterdi. Sosyete de hoş cilvelerle erkeklerin ilgisini çekecek, fakat bunu başarırken de onları uzakta tutacak, ölçülü ve olgun tavırlar takınmak gerekirdi. Karısının, iki yıl kendisini büyüleyerek eğlendirmiş olan o evli kadın gibi sosyetik yaşamı seven ve beğenilmeye istekli biri olmasını istiyordu.

Entelektüel ve artistik konularda Newland Archer, kendisini o eski New York aristokrasisinin bütün erkeklerinden üstün görürdü. Belki onlardan fazla okumuş, düşünmüş, onlardan fazla yerler görüp dünyayı daha iyi tanımış olduğu için. Teker teker ele alındıklarında seviye değersizliklerini ortaya koysalar da New York aristokrasisini onlar oluşturuyordu. Erkekler arası dayanışma prensibi gereğince, Newland, “ahlak” konusundaki öğretilerini itirazsız kabul ederdi. Bu noktada kendisine

has bir görüş sahibi olmanın gereksiz bir karışıklığa yol açacağını ve ayrıca uygunsuz kaçacağını da içgüdüsel olarak bilirdi.

Elindeki dürbünü birden sahnedeki farklı yönleri çeviren Lawrence Lefferts; "Ulu Tanrım!" diye kendi kendine söylendi.

Lawrence Lefferts stil ve tarz konusunda New York'un en önde gelen otoritesiydi. Bu karışık, fakat büyüleyici konuyu incelemeye herkesten fazla zaman ayırmıştı. Fakat o derin ve rahat bilgisini yalnız inceleme yolu ile elde etmiş olamazdı. Ona, şakakları açılmış alından, uçları kıvrık, sarışın, havalı bıyığından başlayarak zarif vücudunun dayanağı ayaklarındaki rügan kunduralara kadar tepeden tırnağa bir göz atmak "tarz" duygusunun onda anadan doğma bir özellik, bir Tanrı vergisi olduğunu anlamaya yeterdi. Bu kadar hoş elbiseleri hiç umursamıyor gibi sırtında bu derece kayıtsızlıkla taşımak, o alabildiğine uzun vücudun kımıldanışlarına, o ahenkli tembellik edasını bu derece başarı ile vermek başka türlü nasıl mümkün olabilirdi? Kendisine hayran olan gençlerden birisinin vaktiyle dediği gibi, "Gece elbiselerinin hangisiyle siyah kravat takmak ve hangisiyle takmamak gerektiğini Lawrence Lefferts'ten başka hiç kimse kestiremezdi."

Lawrence Lefferts; "Ulu Tanrım!" diye tekrarlayarak elindeki dürbünü başka hiçbir kelime eklemeyen ihtiyar Sillerton Jackson'a uzattı.

Lefferts'in baktığı yöne bakan Newland Archer, ih-

tiyar Mrs. Mingott'un locasına giren, ince yapılı, hemen hemen May Weiland kadar boylu, birbirine yakın bukleler halinde şakaklarına doğru taşan kumral saçları pırlantadan ince bir bantla tutturulmuş olan genç ve güzel kadını gördüğü için öyle haykırdığını anladı. Saç şekli kendisine bir Josephine tipi veriyordu. Sırtında koyu mavi kadifeden bir gece elbisesi vardı. Belini sıkın kuşağın yanı sıra eski tarz bir toka ile tutturulmuştu. Bu alışılmamış modeldeki elbiseyi giyen kadın, bütün gözlerin kendisine çevrili olduğunu fark ettiğini hissettirmeden bir süre locanın orta yerinde ayakta durdu. Mrs. Weiland'ın ön sağ köşedeki yerini kabul edip etmemek konusu üzerinde tereddüt ediyordu. Anlaşılan, oraya oturması için ısrar ediyorlardı. Sonunda hafif bir gülümseyişle kabul ederek karşı köşedeki Mrs. Lovel Mingott'la aynı seviyede bir koltuğa yerleşti.

Mr. Sillerton Jackson dürbünü Lawrence Lefferts'e geri vermişti. Orada bulunanların hepsi ihtiyar adamın ne söyleyeceğini merak ederek başlarını o tarafa çevirdiler. Çünkü "biçim" ve "üslûp" konusunda Lawrence Lefferts ne derece yetkili ise "aile" konusunda da ihtiyar Jackson o kadar kuvvetli bir otorite olarak tanınırdı. Büyük New York ailelerinin bütün akrabalıklarını, başka ailelerle olan ilişkilerini bilirdi. Örneğin, Leffertslerin Long Island kolunu oluşturan genç filizlerin cimriliğini, Rushworthların çılgınca evlilikler yapmaya olan eğilimlerini veya Albany Chiverslerin (ki bu ailenin New Yorklu yeğenleri kendileriyle evlenmeyi öteden beri red-

detmişlerdir) her ikinci kuşakta görülen akıl hastalığını, bunlara benzer daha birçok özelliklerini size ayrıntılı olarak anlatabilirdi. New York'taki Chiverslerin Albany Chiversler'le evlenmeyi reddedişinde yalnız zavallı Medora Manson bir ayrıklık olarak kabul edilebilirse de, herkesin bildiği gibi, onun annesinin bir Rushworth olduğu unutulmamalıdır.

Bu aile ağaçları ormanına ek olarak Mr. Sillerton Jackson, dar ve tüysüz şakaklarındaki o bir tutam gümüş saçın altında, son elli yılda New York sosyetesinde iz bırakmış üzeri örtülüp bastırılmaya çalışılmış büyük rezaketlerin, esrarengiz olay ve maceraların bir defterini de tutuyordu. Kafasının içinde biriktirdiği "istihbarat" öylesine genişlemiş, hafızası o derece kuvvetlenmişti ki, Julius Beaufort adını taşıyan bankerin kim olduğunu, yaşlı Mrs. Manson Mingott'un babası yakışıklı Bob Spicer'in başına neler geldiğini, size ancak o söyleyebilirdi. Bob Spicer, evlendikten bir ay sonra Battery'deki eski opera binasında büyük bir kalabalığı numaralarıyla adeta büyüleyen güzel bir İspanyol dansözünün, Küba'ya dönmek üzere vapura binerek denize açıldığı gün, kendisine emanet edilen eşsiz bir para ile birlikte esrarengiz bir şekilde ortadan kaybolduğunu New York'ta bilmeyen yoktu. Fakat bu gizemli olayların ve benzeri daha bir sürü işlerin gerçek içeriği Mr. Jackson'un yüreğinde sıkıca kilitli olarak korunmaktadır.

İşte bu yüzden locada bulunanlar, Lawrence Leferts'in dürbününü geri veren Mr. Sillerton Jackson'u

dikkatle süzmekten kendilerini alamıyorlardı. Mr. Jackson, buruşuk gözkapaklarının örttüğü, sanki belirsiz bir zarla kaplı mavi gözleriyle etrafındaki grubu bir süre sessizce inceledikten sonra düşünceli düşünceli bıyığını bükererek; "Mingottların böyle bir işi kabul edeceklerini hiç düşünmezdim," dedi.

Bütün bunlar kısa bir zaman diliminde olmuştu ve Newland Archer garip bir şaşkınlığa uğradı.

New York erkeklerinin dikkatini çeken locanın, tam da nişanlısının oturduğu loca olması can sıkıcı bir durumdu doğrusu. O değişik elbiseli genç kadının kim olduğunu ve orada bulunmasının kendisini tanıyan erkekler arasında neden heyecan yarattığını bir süre anlayamadı. Sonunda zihninde yanan bir ışık sayesinde durumu anlayınca, içinde isyanla karışık bir tikslenme duydu. Evet, doğru, Mingottların bunu kabul edeceklerini kimse aklından geçiremezdi. Fakat bu iş olmuştu işte. Söz konusu kadının aile arasında daima "Zavallı Ellen Olenska" diye anılan, May Weiland'ın kuzeni olduğuna şüphe yoktu. İki gün önce aniden Avrupa'dan dönmüştü. Hatta Archer, Mrs. Weiland'ın üzülererek zavallı Ellen'i görmeye gittiğini, onun, Mrs. Mingott'la beraber oturduğundan söz ettiğini bile hatırladı. Aile bireyleri arasındaki bu dayanışmayı takdir ediyordu. Mingottlarda en çok beğendiği huylardan biri de lekesiz ağılları içinde nasılsa üreyiveren bir iki kara kuzuyu savunmaktaki kararlı tutumlarıydı.

Delikanlının yüreğinde acı veya üzüntüden eser

yoktu. Müstakbel karısının bahtsız kuzenine şefkat göstermesine engel olabilecek sahte asalet kaygılarına kapılmadığını görmek de ayrıca hoşuna gitmişti. Fakat Madam Olenska'yı aile çevresi içinde kabul etmekle onu bu opera binasında, herkesin gözü önünde, bir iki haftaya kadar nişanları resmen ilân edilecek genç kızın da bulunduğu locaya getirip sergilercesine koltuğa oturtmak arasında büyük fark vardı şüphesiz. Hayır, bu olmazdı. Kendisi de aynen yaşlı Sillerton Jackson gibi düşünüyordu. Mingottların buna razı olmamaları gerekirdi!

Beşinci Avenue sınırları içinde bir erkeğin cesaret edeceği her şeye ailenin en yaşlı üyesi ve başkanı sıfatıyla Mrs. Manson Mingott'un da cesaret edebileceğini biliyordu. O güçlü, muhteşem hanıma karşı olan hayranlığını hiçbir zaman gizlememişti.

Staten Island'de Catherine Spicer'den başka bir şey değildi ve babası esrarengiz bir şekilde gözden düşmüştü. Babasının insanlara felâketini unutturacak parası veya sosyal itibarı kalmamış olmasma rağmen Catherine Spicer zengin Mingott ailesinin reisi ile evlenmek becerisini göstermişti. Bu evlilikten doğan kızlarından birini bir İtalyan markisi, öbürünü ise bir İngiliz bankeriyile evlendirmişti. O alabildiğine cesur davranışlarını taçlandırmak istercesine de Central Park civarındaki erişilmez boşluğa soluk krem rengi taştan eşsiz güzellikte bir ev yaptırmıştı. Oysa o dönemdeki bütün yapılarda sadece kahverengimsi kumtaşı kullanılırdı.

Yaşlı Mrs. Mingott'un yabancı ülkelere giden kızları, adeta bir masal konusu olmuştu. Evlendikten sonra annelerini görmek için bir kez bile Amerika'ya gelmemişlerdi. Mrs. Mingott da kafası işleyen, başına buyruk, irade sahibi bütün insanlarda olduğu gibi, son dönemlerde evcil bir hayat yaşayarak şişmanlamaya ve dört duvar arasında sürdürdüğü hayatını filozofça kabullenmeyi öğrenmişti. Fakat Paris aristokrasisinin yaşadığı konaklar model alınarak inşa edildiği söylenen o şato gibi koskoca krem rengi ev, yüreğindeki manevi güç ve cesaretin bir simgesi gibi orada, ayakta, dimdik duruyordu işte. İhtilâl öncesi mobilyalar, Louis Napoleon Devri Tuileries'sine ait hatıralar arasında (ki kadınlığının en olgun döneminde sarayın salonlarında az göz kamaştırma-
mıştı) bir tahtta oturur gibi saltanat sürmüştü o evde.

Catherine'in hiçbir zaman kelimenin gerçek anlamıyla güzel bir kadın olmadığı konusunda herkes Mr. Sillerton Jockson'la aynı düşüncededeydi. New Yorkluların gözünde güzellik her başarıyı haklı gösterir ve birçok kusurların bağışlanmasını sağlardı. Kötü yürekli insanlar, o baş döndürücü başarıya, aynı adı taşıyan bir imparatoriçe gibi, irade gücü ve katı bir yürekle birlikte bir nevi yüksek cesaret ve arsızlık sayesinde eriştiğini söylerlerdi. Catherine Spicer, kanından aldığı güvensizliğin de etkisi altında parasını gayet ölçülü harcayan Mr. Manson Mingott öldüğü zaman yirmi sekiz yaşındaydı. Kendisine miras kalan serveti korkusuzca kullanmaktan geri kalmayarak kızlarına en yüksek tabakadan kocalar

buldu. Kalburüstü kulüplere, salonlara sokuldu, dük-
lerle, elçilerle kadeh tokuşturdu, papistlerle (Roma Ka-
tolikleriyle) arkadaşlık etti, opera şarkıcılarının sırtlarını
okşayıp karınlarını doyurdu. Madam Taglioni'nin canci-
ğer dostu oldu. Ve hiçbir zaman şerefine ve değerine toz
kondurmadı, hakkmda hiç kimse asla dedikodu yap-
madı.

Mrs. Manson Mingott tam yarım yüzyıl, bolluk ve
gösteriş içinde, hayatın zevkini sürüp kocasının serveti-
nin tadını çıkarmışsa da sonraları, genç kızlığında çek-
tiği sıkıntıları hatırlayarak bundan vazgeçmişti. Elbise
veya mobilya satın aldığında kaliteli olmasına hâlâ dik-
kat etmesine rağmen, kabarık sofras masraflarını israf sa-
yardı. Bu yüzden yemekleri Mrs. Archer'inkiler kadar
tatsızdı. Şarapları da sofrasının saygısını korumaya ye-
temiyordu. Akrabaları bu tatsızlığın Mingott ailesinin
yüksek hayatla aynı anlama gelen ismini lekelediğini
söylerlerdi. Fakat yemeklerin özensizliğine, şampanya-
larının kalitesizliğine rağmen dostları evine gelmekten
geri kalmazlardı. New York'un en değerli aşçısını anne-
sinin yanına yerleştirerek aile saygınlığını yükseltmeye
çalışan oğlu Lovell'in sızlanışlarına yaşlı Mrs. Mingott
gülerek, "Kızlarımı evlendirdiğime ve kendim çorba ve
lapadan başka bir şey ağzıma koymadığıma göre bir ai-
lede iki aşçıya ne gerek var?" cevabını verirdi.

Newland Archer bunları düşünürken gözlerini bir
kez daha Mingottların locasına çevirmişti. Yalnız May
Weiland'in yüzü durumun inceliği yüzünden heyecan-

dan pembeleşmişti. O da, belki, nişanlısının karşından kendisini izlediğini bildiği içindi. Ötekiler Catherine'den aldıkları terbiye gereği tam bir umursamazlık içindeydiler. May, dikkati çekmek istemediği halde New York'un görmeye alıştığından daha fazla omuz ve göğüs dekoltesi olan elbisesinin içinde, zarif bir pozla köşesinde oturuyordu. Öne doğru eğilmiş yalnız sahne ile ilgileniyormuş gibi görünüyordu.

Newland Archer, hayatta hiçbir şeyi haddini bilmezlik kadar korkunç bulmazdı. Madam Olenska'nın solgun ve ciddi yüzü, hayal gücünün fanteziden hoşlanan tarafını okşadığı gibi, genç kadının kötü hayat hikâyesine de yakışıyordu.

Fakat elbisesinin zayıf omuzlarından aşağı doğru kayışı kendisine aşırı bir serbestlik gibi görünüyor ve biraz da damarlarındaki gizli şehvet hırslarını kamçılıyordu. Normal zevklerle hiç bağdaşmayan acayip zevklere sahip bu genç kadının May Weiland üzerinde kötü etkisi olabileceğini düşünerek, üzülmekten kendini alamadı.

Sahnede Mephistopheles-Martha konuşması oluyordu. Arkasında oturan delikanlılardan birinin yanındakine, "Yani sonuçta olay ne oldu?" diye sorduğunu işitti.

Aralarında şöyle bir konuşma geçti.

"Kocasını bırakıp kaçmış. Bunu kimse inkâr etmiyor. Ama duyduğuma göre, hayvan gibi kaba bir adammış kocası."

Lawrence Lefferts söze karışarak anlattı.

“Hayvandan da beter. Nice’de tanıdım kendisini. Bembeyaz tenli yarı felçli, herkesle dalga geçen bir herif... Oldukça biçimli bir başı varsa da gözleri süpürge gibi upuzun kirpiklerle çevrili... Ne yaptığını söyleyeyim size... Eğer kadınlar arasında değilse Çin porselenleri toplamakla meşguldür. Kadınlara da, çinilere de avuç dolusu altın dağıtır.”

Genel bir gülüşme oldu. Konuyu açan delikanlı, “Daha sonra?” diye sordu.

“Sonrası, hanımefendi kocasının sekreteri ile kırıştırdı...”

Delikanlının süngüsü düştü.

“Demek öyle ha? Anlıyorum...”

“Ama uzun sürmedi o macera. Birkaç ay sonra genç hanımın Venedik’te yalnız başına yaşadığını duydum. Lovell Mingott’un, onu alıp getirmek üzere o şehre gittiğini sanıyorum. Çünkü bir ara durumunun son derece kötü olduğundan bahsetmişti. Hanımefendiye acırız şüphesiz, ama o iş başka, Mingottların locasında kendisine resmigeçit yaptırılması başka şüphesiz.”

Adı Thorley olan yanağında henüz tüy bitmemiş delikanlı, “Belki çok kötü olduğu için ailesi onu evde bırakmaya razı olamadı...” diye mırıldandı.

Bu fikir inceliğe aykırı kahkahalarla karşılandığından, delikanlı kullandığı kelimelere gizli anlamlar verildiğinden şüphelenerek saçlarının dibine kadar kızardı.

Oradaki erkeklerden biri Archer’e doğru yan bir

bakışla, "Ne olursa olsun o hanımın bulunduğu locaya Miss. Weiland'i getirmeleri çok acayip..." dedi.

Bu söze, Lefferts gülerek cevap verdi.

"Oh, şüphesiz onun bu Locada görünüşü, büyükannenin açtığı koruma mücadelesinin gereği... Yaşlı hanım bir şey yapmayı kafasına koydu mu işe tam girer..."

Perde sona ermek üzere olduğundan locada bir kıpırdama başladı. Birden Newland Archer harekete geçmeye kendini zorunlu hissetti. Miss. Weiland'in locasına giderek kaç gündür bekleyip duran tanıdıklara May Weiland'le nişanlandıklarını haber veren ilk kişi olmak istedi. Ayrıca kuzeninin yarattığı anormal zorluklar arasında o masum kızı gözleriyle yakından görmek istiyordu. Bu istek ve gereksinimi bütün tereddütlerini bir anda silip süpürmüştü. Kararını uygulamak üzere kırmızı halı döşeli koridorlarda koşarcasına yürümeye başladı.

Locaya girince gözleri ilk önce Miss. Weiland'in kilerle karşılaştı ve ne amaçla oraya geldiğini genç kızın hemen sezmiş olduğunu bakışlarından anladı. Fakat ailenin yüksek şerefine onun bu sezgisini söylemeye imkân vermeyeceğini biliyordu. İçinde bulundukları dünyadaki insanlar daha çok belirsiz inceliklerle dolu bir atmosfer içinde yaşarlardı. Tek kelime dahi kullanmadan, yalnız bakışlarıyla anlaşmaları, onları birbirlerine daha da yaklaştırdığını hissetti. Genç kızın gözleri, "Annemin beni niçin buraya getirdiğini anlıyorsunuz her-

halde,” diyor, Newland Archer’inkiler de, “Gelmemenizi istemem aklımın ucundan bile geçmedi,” cevabını veriyordu.

Mrs.Weiland müstakbel damadının elini sıkarken, “Yeğenim Madam Olenska’yı tanıyorsunuz, değil mi?” diye sordu.

Archer, bir hanıma tanıtıldığı zaman âdet olduğu üzere elini uzatmadan sadece başıyla selam verdi. Ellen Olenska da hafifçe başını eğerek selamını alırken eldivenli ellerinde kartal tüylerinden yapılmış kocaman bir yelpaze tutuyordu. Delikanlı kımıldandıkça saten elbisesi çıtırdayan, iri yarı, sarışın Leydi Lovell Mingott’u da selamladıktan sonra nişanlısının yanına oturarak alçak sesle, “Nişanlandığınızı Madam Olenska’ya söylediğinizi sanıyorum. Herkesin bunu bilmesini, bu gece baloda bu haberi herkese ilân etmeme izin vermenizi istiyorum,” dedi.

Miss. Weiland’in yüzü şafak vakti gibi kızardı. Işıl ışıl parlayan gözlerle delikanlıya baktı.

“Annemi ikna edebilirsiniz...” dedi. Sonra da ekledi, “Fakat halledilmiş bir mesele üzerinde niçin duruyorsunuz?”

Delikanlı gözlerinde taşıdığı anlamlardan başka bir cevap vermedi. Genç kız daha tatlı, daha güvenli bir gülümsemeyle devam etti.

“Nişanlandığınızı kuzenime siz söyleyiniz. Haydi, sizi serbest bırakıyorum. Çocukken kendisiyle oyun oynadığınızı söylemişti bana.”

Genç kız, koltuğunu geri çekerek geçmesi için delikanlıya yol açtı. Archer, özellikle herkesin görmesini istiyor gibi gösterişli bir tavırla ve hızla ilerleyerek Madam Olenska'nın yanına oturdu.

Kontes anlamlı gözlerini delikanlıya çevirerek, "Çocukken biz beraber oynadık, değil mi?" diye sordu. "Siz ele avuca sığmaz, çok haşarı bir oğlandınız. Bir gün beni kapı arkasına sıkıştırarak öpmüştünüz. Fakat ben yüzüme bile bakmayan kuzeniniz Vandie Newland'e tutkundum."

Genç kadın bakışlarını at nalı şeklindeki localar üzerinde gezdirdi.

"Oh, sizi görünce eski günler birden gözlerimin önünde canlanıverdi! Buradaki erkeklerin bazılarını çocuk halleriyle ve golf pantolonlarıyla görüyorum."

Bunları, kelimeleri biraz uzatan hafifçe yabancı bir şiveyle söyledikten sonra etrafta dolaştırdığı bakışlarını yeniden delikanlıya çevirmişti.

Archer, genç kadının bakışlarını pek hoş buluyor, bir taraftan da, kendisini yargılamakla meşgul olan yüksek New York sosyetesini görmezden gelen, hatta onları hor gören tavır içinde bulunmak, onu tedirgin ediyordu. Yersiz hafiflikten, patavatsızlıktan hiç hoşlanmazdı. Onun sözlerine, "Evet, çok uzun zaman oldu sizi görmeyeli," cevabını verdi.

Genç kadın, "Oh, sanki yüzyıllar geçti aradan," diye mırıldandı. "O kadar ki yaşlanıp öldüğüme hatta

gömüldüğüme inanıyorum. Bu sevgili, köhne yer de ah-retten bir köşe gibi geliyor bana.”

New York sosyetesine açıkça bir saygısızlık anlamı taşıyan bu sözlere de sinirlenmekten kendini alamadı Archer.

Her yıl verdiği balo gecelerinde, Mrs. Julius Beaufort, operada görünmekten de asla geri kalmazdı. Düzen ve idaredeki yüksek yeteneğini ve eğlence programlarını kusursuz olarak hazırlayıp uygulayabilecek nitelikte bir hizmetçi ve uşak kadrosuna sahip olduğunu kanıtlamak amacıyla, balosu için daima bulutsuz açık bir geceyi seçerdi.

Beaufortların konağı, New York'ta balo salonuna sahip olan bir iki binadan biriydi. (Mrs. Manson Mingott ve Chivers konaklarından daha önce bu ayrıcalığı elde etmiş bulunuyordu). O devirde salona kilimler yayarak mobilyayı sarıp üst kata taşımak taşra zevki sayılıyordu. Bu yüzden balo salonu, yılın üç yüz altmış dört günü pencere kanatları tamamıyla kapalı, altın yaldızlı koltukları kenara çekilmiş, kollu şamdanları torbalara yerleştirilmiş halde bekletiliyordu. Böyle bir salona sahip olmanın sağladığı üstünlük, Beaufortlarm geçmişlerindeki gizli ve acıklı uygunsuzlukları unutturuyordu.

Sosyal felsefesini herkes tarafından bilinen sözlerle desteklemeyi seven Mrs. Archer bir gün, “Hepimizin kıyıda köşede, aşağı sınıftan akrabalarımız vardır elbette,” demişti.

Bu cesur cümleyi söyledikten sonra pek çok kişi içinden bu sözlerin taşıdığı gerçeği kabul etmek zorunda kalmıştı. Fakat Beaufortların aşağısı sınıftan akrabaları yoktu. Öyle olduğu halde onların en aşağılardan da aşağı olduklarını iddia edenlere rastlanırdı. Mrs. Beaufort Amerika'nın son derece saygın ailelerinden birine mensuptu. Genç kızlığında (Güney Carolina dalından) Regina Dallas adını taşıyordu. Meteliksiz bir güzeldi. New York sosyetesine hiçbir şeyden sakınmayan kuzeni Medora Manson tarafından sokulmuştu. Bir insan Manson veya Rushworthlar'la bağlantı sağladı mı (Tuileries adetlerini iyi bilen Mr. Sillerton Jackson'un dediği gibi) New York'da "adı anılmak" hakkını kazanmış olurdu. Fakat Julius Beaufort'la evlenen bir kadın bu hakkı tehlikeye sürüklemiş olmuyor muydu? Mesele onun kim olduğuydu. Evet, kimdi Beaufort? Kendisini İngiliz diye tanıtıyordu. Hoş çehreli, yakışıklı, biraz hırçın, açık fikirli bir adamdı. Amerika'ya yaşlı Mrs. Manson Mingott'un İngiliz damadı bankerin tavsiye mektuplarıyla gelerek, iş dünyasında kısa zamanda kendisine bir yer sağlamıştı. Fakat huyları ve alışkanlıkları düzensiz ve rahatsız ediciydi. Geçmiş (esrarlı denebilecek kadar) bilinmezdi. Julius Beaufort Regina Dallas'la nişanlandığını ilan edince, herkes Medora'nın hayatında yaptığı o uzun çılgınlıklar zincirine yeni bir halkanın daha eklendiğini düşündü.

Fakat çılgınlığın bazen insanlar tarafından akıl ve öngörü işareti olarak kabul edilmesi de sıkça rastlanan durumlardan biridir. Nitekim Mrs. Beaufort'un evleni-

şinden iki yıl sonra New York'un en seçme salonlarına sahip olduğunu kimse inkâr edemezdi. Bu mucizenin nasıl meydana geldiğini anlamak mümkün değildi. Mrs. Beaufort sanki kımıldamaya üşenir gibi ağır davranışlı, pasif yaradılıştaki bir kadındı. Hatta başkalarıyla alay etmekten hoşlananlar kendisini donuk bulurlardı.

Bir Tanrıça gibi giyinip kuşanarak, göz alıcı mücevherleriyle, her yıl daha gençleşip, daha sarışın, daha güzel bir varlık haline gelen Mr. Beaufort, kahverengi taştan o muhteşem sarayında kelimenin tam anlamıyla saltanat sürmeye başladı. Küçük parmağının ucunu bile kaldırmadan bütün dünyayı ayağına koşturdu. Hizmetçileri bizzat Beaufort'un yetiştirdiği, aşçıbaşına yeni yemekler öğrettiği, aileye çok yakın olan dostları tarafından gözlemlenmişti. Beaufort salonlar ve sofraya için hangi sıcak iklim çiçeklerine ihtiyaç olduğunu bilir ve bahçivânın bu çiçekleri yetiştirmesini isterdi. Ayrıca davetlileri tek başına seçer, yemekten sonra içki hazırlar ve karısının dostlarına gönderdiği kısa mektupları kendisi düzeltirdi. Tabii, bütün bu işleri gizlice yaparak herkesin yanında konuksever bir milyoner kayıtsızlığı rolü oynamıştı. Salonlarında, kendisi de o davetlilerden biriymiş gibi avareliğe benzer hareketlerle dolaşırdı. Örneğin, her şeyle kendisi ilgilendiği halde, "Karımın gloşcinia çiçekleri muhteşem, değil mi? Zannedersen Kew'den getirtiyor onları," tarzında cümleler kullanırdı.

Sosyetenin düşüncesine göre, Mr. Beaufort'un sırrı her işi idare etmekte gösterdiği olağanüstü başarıdan

kaynaklanıyordu. İngiltere'den ayrılırken, zamanında memur olarak çalıştığı International Bank tarafından yardım gördüğü hakkında fısıltılar dolaşmış, belki de bu fısıltıların dolaşmasını bizzat kendisi sağlamıştı. New York'un kalburüstü sosyetesini salonlarına seve seve koşturmayı da kendisi başarmıştı. Bu durum tam yirmi yıl devam etti. New Yorklular "Beaufortlara gidiyoruz" derken görecekları kabulün, ikramın olağanüstülüğüne emin olduklarını belirtecek şekilde gülümsemekten kendilerini alamazlardı. Beaufortlar, şimdi Mrs. Manson Mingott kadar önemli bir isimdi. Konuklar orada mahzende bir yıl bile eskitilmemiş ılık Veuve Cliquot şampanyasıyla Philadelphia'dan getirilmiş kroket değil, en nefis "krü" şaraplarıyla sulanan sıcak ördek yiyeceklerini bilirlerdi. Hem de canvasback denilen o eti makbul Amerikan ördeği...

Mrs. Beaufort, her zamanki gibi "Mücevher" şarkısından önce locasında göründü ve yine her zamanki gibi üçüncü perdenin sonunda ayağa kalkarak manto-sunu giyerek gözden kayboldu. Bunun yarım saat sonra balonun başlayacağı anlamına geldiğini bütün New York bilirdi.

New Yorklular, Beaufort konağını, özellikle yıllık balo gecesı yabancılara göstermekten gurur duyarlardı. Beaufortlar kırmızı kadife yol halısına ilk sahip olanlar arasında bulunuyordu. Bu halıları merdivenlere bizzat kendi uşakları sermişti. Balo koltukları da kiralanmışlardı. Kadınların mantolarını, ev sahibinin yatak oda-

sına yığmak yerine, holde çıkarıp, vestiyere bırakmak âdetini de ilk Beaufortlar uygulamışlardı. Saçları gaz alevinde ısıtılan maşalarla kıvrırmak yeniliğini de onlar getirmişlerdi. Hatta kadınların baloya gitmeden önce, kuaförlerine gidip saçlarını yaptırmalarını, Mr. Beaufort'un öğrettiğini bile söyleyenler olmuştu. Sonra, cesur bir girişimle konağa bir balo salonu eklemişti. Öyle ki, Chiverslerde olduğu gibi, oraya dar bir koridordan yürüyerek değil, iç içe salonlardan geçerek varılıyordu. Bu salonlardan ilki deniz yeşili, ikincisi kırmızı, sonuncusu da altın sarısı kumaşlarla döşenmişti. Kollu şamdanların pırıl pırıl cilâlı zemine yansımaları uzaktan görürdünüz. Balo salonunun ötesinde kış bahçesinde egzotik bitkilerin dallarıyla sarılarak yarattığı muhteşem bir kemerin altında, siyah ve altın renkli bambu ağacından koltuklar göze çarpardı.

Newland Archer, kendi durumundaki bir delikanlıya yakışır şekilde baloya biraz geç geldi. Paltosunu, dizine kadar ipek çorap giymiş uşağın eline teslim ederek (bu çoraplar da Beaufort'un New York'ta uygulamaktan hoşlandığı ufak tefek yeniliklerden biriydi) duvarları İspanyol derisiyle kaplı, Buhl ve malaşitle döşenmiş kütüphanede bir müddet tembel tembel dolaştı. Burada sadece sohbet eden veya ellerine dans eldivenlerini giyen birkaç erkek vardı. Nihayet yürüyüp kırmızı salonun kapısı önünde Mrs. Beaufort'un kabul ettiği davetlilerin arasına katıldı.

Archer belirgin biçimde sinirliydi. Operadan sonra (onun yaşındaki gençlerin yaptığı gibi) hava çok güzel olduğundan kulübe uğramamıştı. Beaufortların konasına dönmeden önce, Beşinci Avenue’de bir hayli yürümüştü. Mingotların işi fazla ileri götürmek istemelerinden bayağı korkuyordu. Madam Olenska’yı baloya getirmek için büyükanne Mingot’tan kesin emir almış olabiliyordu.

Opera binası görevi gören müzik akademisinin kulüp üyelerine ait geniş locasındaki konuşmaları hatırlayınca, böyle aşırı davranışların büyük bir hataya neden olacağını anladı. Her ne kadar aldırış etmeme konusundaki kararından dönmemiş olsa da operadaki kısa görüşmeden sonra nişanlısının kuzenini savunmak konusunda pek de hevesli değildi.

Beaufort’un, şiddetli eleştirilere hedef olmuş olan Bouguereau’nun “Muzaffer Aşk” adındaki çıplak kadın tablosunu, duvarlarından birine asmaktan çekinmediği altın sarısı salonda dolaşan Archer, Mrs. Weiland’le kızını balo salonunun kapısına yakın bir yerde dururken buldu. Çiftler daha şimdiden o tarafa doğru geçmeye başlamışlardı. Mum ışıkları kat kat tül eteklere, gösterişsiz çiçeklerle bezenmiş genç kız başlarına, kadın başlarına dikilen şatafatlı tüylere, saç şekillerine, kolalı gömlek göğüslerine, cilâsı üstünde eldivenlere çarpıp çarpıp kayboluyordu.

Elinde inci çiçeği demetiyle, dans edenlere katılmak için kapı eşiğinde duran Miss. Weiland’in yüzü

biraz solgundu, gözleri de saf, taze bir heyecanla ışıldıyordu. Etrafında, genç kız ve delikanlılardan bir grup toplanıverdi. Neşeli el sıkışlar, konuşmalar, gülüşmeler oldu. Miss. Weiland'ın arkadaşlarına nişanlandığını haber verdiği tahmin edilebiliyordu. Biraz kenarda kalmayı tercih eden Mrs. Weiland bu ateşli gençlik gösterisini uysal gözlerle izliyordu.

Bunu hisseden Archer biraz durakladı. Nişan sırf kendisinin gösterdiği istek üzerine ilan ediliyordu. Bununla beraber, mutluluğunun başkalarına duyuruluş şeklinin böyle olmasını istememişti. Bir balo salonunun gürültü ve sıcaklığı içinde candan, keyifli tavırlarla yapılan bir ilânın kalbe çok yakın olan ince duygulara zarar vereceğinden korkuyordu. Ama sevinci o kadar derindi ki bu uygunsuz durum karşısında hiçbir tepki veremedi. Sevgisine May Weiland'ın karşılık verdiğini bilmek gönülünü rahatlatıyordu. Genç kızın gözleri delikanlıya yalvarır gibi baktı. Sanki, "Gerektiği için bunu yaptığımızı unutma," demek istiyordu.

Hiçbir rica Archer'nin kalbinde daha içten, daha ateşli bir karşılık göremezdi. Fakat her ikisinin hareketlerine esas olan gerekçenin, yalnız Ellen Olenska açısından değil, bir fikir amacıyla da anlatılmasını isterdi. Miss. Weiland'ı saran grup, delikanlıyı görünce anlamlı gülümseyişlerle yana çekilerek ona yol verdiler. Archer, tebriklerden payına düşeni teşekkürlerle kabul ettikten sonra nişanlısını balo salonunun ortasına doğru götürerek kolunu onun beline sardı. "Mavi Tuna"nın yumuşak dalgaları üzerinde kayıyormuş gibi bir hisle tertemiz

gözlerine bakarak, "Şimdi konuşmayalım, olmaz mı?" dedi.

Genç kız cevap vermedi. Dudaklarında titrek bir gülümseme gezinse de bakışları bir hayalet görmüş gibi uzak ve ciddiydi. Archer, nişanlısını biraz kendisine doğru çekerek, "Sevgilim!" diye fısıldadı.

Nişanlılığın ilk saatlerinin ağırbaşlı, adeta kutsal bir içerik taşımasını sağlamanın, bir balo salonunda bile geçse kendisine düşen bir görev olduğu inancındaydı.

Yanı başındaki bu tertemiz, ışıltılı, iyi kalpli insanla yepyeni, değişik bir hayat sürecekti bundan sonra!

Dans bitince artık nişanlı bir çift oldukları için, yan yana kış bahçesinde dolaşmakta sakınca görmediler. Bir kamelya ve yeşillik perdesinin arkasına sığınan Newland dudaklarını genç kızın eldivenli eli üzerine kondurdu.

Miss. May, "Gördünüz, istediğinizi yaptım," dedi.

Delikanlı gülümseyerek, "Evet, daha fazla beklemek elimden gelmeyecekti," cevabını verdi ve hemen arkasından ekledi. "Sadece, nişanımızın bir baloda ilan edilmesini istemezdim doğrusu."

"Evet, anlıyorum. Fakat burada, bu kalabalık içinde bile yalnız sayılmaz mıyız?"

Archer, "Oh! Elbette, sevgilim! Elbette!" diye haykırmaktan kendini alamadı.

Sevgilisi daima kendisini anlayacaktı. Daima kendisine en uygun cevabı vereceğinden şüphe edemezdi. Buna bir kere daha inanmak yüreğindeki mutluluğu taşırdı, neşeyle, "İşin kötüsü, sizi öpmek istediğim halde ne yazık ki şimdilik olanaksız," dedi.

Fakat konuşurken bir taraftan da dikkatle etrafına, kış bahçesinin kuytu olan hücrelerine bakıyordu. Şu anda tamamıyla yalnız olduklarına inanınca genç kıızı çabucak kendine doğru çekerek dudaklarını hafifçe dudaklarına yapıştırdı. Sonra bu davranıştaki ataklığı hoş göstermek ister gibi sevgilisini en göze batar yerdeki bambu kanepeye götürüp oturarak buketinden bir inci çiçeği kopardı. Genç kız hiç ses çıkarmıyordu, dünya şıkır şıkır güneş altında uyuklayan bir ova gibi önlerinde seriliydi sanki. May, bir rüyada konuşuyor gibi bir sesle, "Kuzenim Ellen'e söylediniz mi?" diye sordu.

Archer başını kaldırarak düşündü ve söylemediğini hatırladı. Bu gibi şeyleri yabancı bir memleketten gelen o acayip kadına söylemekten duyduğu tiksinti, gereken kelimelerin ağzından çıkmasına mani olmuştu herhalde. Çabucak bir yalan uydurarak, "Hayır, fırsat bulamadım," dedi.

Dudaklarından nefes gibi bir "Ah!" dökülen genç kız hayal kırıklığına uğramış gibiydi. Kararlı bir ifadeyle, "Ben de söylemediğime göre söylemeniz şart oluyor," dedi. "Çünkü kendisini umursamadığım için haber vermediğimi sanmasını istemem."

"Elbette. Fakat bu işi sizin yapmanız daha uygun düşmez mi, acaba?"

Genç kız düşündükten sonra cevap verdi.

"Bunu zamanında yapmış olsaydım, evet. Fakat geç kaldığıma göre, başkalarına haber vermeden önce, nişanlandığımızı operada kendisine söylemenizi sizden

rica ettiğimi ona anlatmalısınız. Eğer bunu yapmazsanız haklı olarak kendisini unuttuğumu düşünecektir. O da ailemizin bir üyesi ve uzun süredir aramızda bulunmadığı için biraz alıngan davranabilir.”

Yüzü içten bir sevinç ve gururla parıldayarak nişanlısına bakan Archer, “Sevgili küçük melek! Elbette gerçeği olduğu gibi söylerim ona,” dedi. Sonra, endişeli gözlerle balo salonundaki kalabalığı gözden geçirdi.

“Fakat henüz rastlamadım kendisine. Geldi mi acaba?”

“Hayır, son dakikada gelmemeye karar verdi.”

Delikanlı, gelmemesi kadar gelmesini de nişanlısının mümkün ve doğal karşılaşmasına hayret etmişçesine bir tonla, “Son dakikada ha?” diye tekrarladı. Genç kız büyük bir sadelikle, “Evet, delicesine sever dans etmeyi. Fakat son dakikada elbisesinin böyle şatafatlı bir baloda giyilebilecek kadar gösterişli olmadığını düşündü. Biz elbisesini çok zarif bulduğumuz halde fikrinden caymadığı için teyzem kendisini eve götürdü,” cevabını verdi.

Archer, memnun bir kayıtsızlıkla, “Ya! Öyle demek!” diye mırıldandı.

Nişanlısının, ikisinin de sürüklendiği, o “nahış” durumu tamamıyla bilmiyormuş gibi davranması delikanlının bayağı hoşuna gidiyordu. İçinden, “Gerçeği, yani kuzeninin evde kalmak isteyiş sebebini benim kadar o da biliyor, tabii.. Fakat “Ellen Olenska’nın adı üzerindeki gölgeleri bildiğini, bildiğimi hiçbir hareketimle asla ona hissettirmeyeceğim,” diye düşünüyordu.

Ertesi gün nişanlandıktan sonra yapılması gereken olmazsa olmaz ritüeller yapıldı. Bu gibi durumlarda New York'un hiç şaşmayan, karşı konamaz gelenekleri vardı. Newland Archer bu geleneklere uyarak, ilk önce annesi ve kız kardeşiyle birlikte Mrs. Weiland'ı ziyarete gitti. Bu görev yerine getirildikten sonra kendisiyle Mrs. Weiland ve May bir arabaya atlayarak saygıdeğer, yaşlı Mrs. Manson Mingott'un hayır duasını almak üzere konağına gittiler.

Genç adam, Mrs. Manson Mingott'u ziyaret etmeyi daima eğlenceli bir olay olarak kabul ederdi. Her şeyden önce, konağın bizzat kendisi Üniversite Meydanı'ndaki ve Beşinci Avenue'nün aşağı kısımlarındaki bazı eski ailelere ait binalar kadar olmasa da tarihi bir belge niteliğindeydi. 1830 devri binalarında, desen olarak katmerli güllü halılar, gül ağacından konsollar, üst rafları siyah mermerden kemerli şömineler, maun ağacından, camlı, büyük kitaplıklarla hüzünlü bir armoni dikkate çarpardı. Ama konağını daha sonra yaptırmış olan Mrs. Mingott, İkinci İmparatorluk üslûbu ile karışık o hantal aile mobilyalarını kaldırıp atmakta hiç tereddüt etmemişti. Zemin kattaki oturma odasının bir penceresine yerleşerek hayatın ve moda yeniliklerinin kuzeye doğru, önünden, sel gibi akıp gidişini sessizce seyretmeye bayılırdı. Konağının kapısını çalan yok denecek kadar azdı. Hoş onun da uğrasınlar diye arzu gösterdiği, telaş ettiği falan da yoktu hani. Çünkü sabrı hayata olan güveni kadar sonsuzdu. Konağın etrafında bahçeleri tahta perdelerle

çevrilmiş küçücük meskenler, taşocakları, tek katlı kahvehane veya meyhaneler vardı. Karmakarışık bahçeler ortasındaki ahşap limonlukların oluşturduğu manzarayı, kayalar üzerinden seyreden kendi konağı gibi heybetli binaların hücumu ile zamanla hepsinin yok olacağından şüphe etmiyordu.

Taraf tutmadan düşünebilen bir kadın olduğu için yeni konakların daha da heybetli, daha da gösterişli olabileceğini kabul ediyordu. Eski otobüslerin şangırtılı sesler çıkararak geçip gittikleri taş döşeli, eğri büğrü sokakların, bir gün Paris'te gördükleri dümdüz asfalt yola çevrileceğini biliyordu. İstese odalarını, salonlarını (yemeklerinin mönüsüne bir tek fazla şey eklemekten) Beaufortlar kadar kolaylıkla doldurabileceğine emin olduğu için konağının tenhaliğinden üzüntü duymuyordu. Bununla beraber, ziyaret edilmekten de hoşlanıyordu. Hayatının ortasında, lâv dalgaları gibi vücudunu kaplayıveren o büyük et bolluğu, onu, oldukça biçimli bacakları ve topukları olan tıknaz, hareketli bir kadın kişiliğinden ayırarak bir et yığını haline sokmuştu. Bu et saldırısını da hayatta yolunu tıkamaya çalışan bütün diğer aksaklıklar gibi olgunlukla karşılamıştı. Yaşlılığın son sınırına vardığı şu sıralarda aynaya baktığı zaman yüzünde kırışksız, oldukça gergin pembe-beyaz bir ten görmekte ödülleniş oluyordu. Çifte çenesinin yumuşaklığı, kar gibi muslinlere gömülü yine kar gibi beyaz bir göğüsün zenginliğine karışıyordu. Bu muslinlerin üzerinde daima, ölen kocası Mr. Mingott'un minyatür-

rünü taşırdı. Fakat elbisesinin etek kısmı siyah ipekliydi. O dağ gibi kalçaları örtebilmek için metrelerce siyah ipekli... Yalnız kucağında tuttuğu iki küçük beyaz eli, karanlık dalgaların tepesine konmuş bir çift martıyı hatırlatırdı.

Mrs. Manson Mingott'ın kiloları, merdiven inip çıkmasına uzun zamandan beri izin vermiyordu. Fiziksel durumu yüzünden hareketlerinde zorlanmamak için kabul salonlarını yukarı kata taşıyarak oturma ve yatak odalarını zemin kata indirmişti ki bu New York adetlerine taban tabana zıt bir davranıştı.

Oturma odasında pencere kenarındaki koltuklardan birine oturduğunuz zaman (daima açık duran, sarı Şam kumaşından perdesi fiyonk şeklinde toplanıp bağlanmış bir kapıdan) onun yatak odasını, o odada üzeri örtülerek divan gibi de kullanılan büyük alçak yatağı, biraz hafiflik izlenimi bırakan, kat kat dantellerle süslü, çerçevesi altın yaldızlı, aynalı tuvalet masasını görebilirsiniz.

Ziyaretçiler, Fransız romanlarına özgü sahneleri hatırlatan, Amerikalıların şimdiye kadar hayallerinden bile geçirmediikleri, ahlaka aykırı denebilecek, tahrik edici motifler sergileyen bu yerleşim düzenindeki yabancılaşma karşısında şaşırıp kalmaktan, büyülenmekten kendilerini alamazlardı. Evet, o romanlarda aşkılarıyla yaşayan kadınların apartmanlarında, bütün odaların böyle aynı kat üzerinde, böyle uygunsuz şekilde birbirlerine yakın olduğu betimlenirdi. Lekesiz bir ömür sür-

müş olan bu kadının âşıktaşlık hayatına mahsus bir dekor içinde yaşamaktan zevk alışı, Newland Archer'ı son derece eğlendiriyordu. Hatta konağın yerleşim düzenini gözden geçirirken Mrs. Mingott'un yatak odasını "Mösyö dö Camors" un aşk sahneleri" için biçilmiş kafftan saymıştı. Mrs. Mingott için, "Bir sevgili, hayatta aradığı, hoşlandığı nitelikleri üzerinde toplayan bir varlık olsaydı, o korkunç derecede cesur kadın muhakkak ki ona da sahip olurdu," diye düşünmekten kendini alamamıştı.

Nişanlı çiftin ziyaretinde Madam Olenska'nın büyük teyzesinin salonunda bulunmaması herkesi rahatlarmıştı. Mrs. Mingott onun sokağa çıktığından söyledi. Şerefi şüphe altında bulunan bir kadının, böyle şıkır şıkır güneşli bir günde ve tam herkesin alış veriş yaptığı saatte gezintiye çıkması, hoş karşılanabilecek bir davranış değildi. Fakat Kontes'in bu yanlış hareketi, hiç olmazsa onun varlığının yükünden ve talihsiz geçmişinin ışıklı gelecekleri üzerine serpebileceği gölgeden kendilerini kurtarıyordu. Ziyaret beklenildiği gibi başarılı oldu.

Yaşlı Mrs. Mingott, çok uygun bulduğu bu nişandan dolayı çok memnundu. Aslında proje yakın akrabalar tarafından incelenmiş, aile meclisinde de görüşülerek uygun görülmüştü. Nişan yüzüğünü de (gizli tırnaklarla tutturulmuş iri bir gök yakuttu) büyük teyze pek beğendi.

Mrs. Weiland, "Taşların, yüzüğe bu şekilde gizli tırnaklarla tutturulması yeni bir modaymış. Taşın olanca

güzelliğini meydana koyması bakımından çok hoş, ama eski zevklere alışık gözlere biraz çıplak görünüyor, doğrusu,” diye anlatırken eski ile yeniyi bağdaştırmak arzusuyla bir taraftan da yan gözle müstakbel damadına bakıyordu.

Kıymetli taş, şimdiye kadar hiçbir gözlüğün şeklini değiştiremediği küçücük parlak gözlerine doğru kaldırıp inceleyen yaşlı kadın, “Eski zevklere alışık gözlere mi dediniz? O sözünüzle benim gözlerimi kastetmediğinizi umarım sevgili bayan! Çünkü yeniliklerden daima hoşlanırım ben,” cevabını verdi ve mücevheri elinde evirip çevirerek, “Pek güzel!” diye ekledi. “Çok da cömertçe bir hediye. Benim zamanımda minik incilerle çevrili, kabbartma kıymetli bir taş, nişan yüzüğü için yeterli sayılırdı. Fakat her şeyden önce yüzüğü gösteren eldir, öyle değil mi sevgili Mr. Archer?”

Sonra sipsivri tırnakları, bileğinde de fildişi bilezikler gibi halka halka yaşlılık yağları olan küçücük ellerinden birini oynattı.

“Benim nişan yüzüğüm Roma’da o meşhur Ferri-giani tarafından yapılmıştı. İmkân olsaydı da May’in yüzüğünü de orada yaptırtabilseydiniz. Her müşteriye hizmet etmese de May’e mutlaka yapardı. Modern sporlar eklemleri geliştirdiği için kızcağızın eli biraz büyükçe olsa da pamuk gibi beyazlığına hiç diyecek yok neyse ki! Düğün ne zaman?”

Gözlerini Archer’in yüzüne dikerek sustu.

Mrs. Weiland, “Oh!” diye mırıldanırken nişanlısına

bakarak gülümseyen delikanlı, "Mümkün olduğu kadar kısa zamanda, tabii. Hatta bu kısalığı sağlamak için yardımınızı esirgemezsiniz sanıyorum, Mrs. Mingott," cevabını verdi.

Mrs. Weiland o kadar kısalığa taraftar olmadığını belirten bir itiraz ifadesiyle, "Birbirlerini biraz daha iyi tanımaları için kendilerine zaman ve imkân vermeliyiz, Catherine teyze," dedi.

Bu söze yaşlı büyük teyze şöyle cevap verdi.

"Birbirlerini tanımak mı? İşte şimdi saçmaladınız, dostum. New York'ta herkes yıllardan beri birbirini tanır. Düğün gününü belirlemesinde delikanlıyı serbest bırakınız, sevgili bayan. Şarabın kaynayıp mantarı atmasını beklemeyiniz. Paskalyadan önceki Büyük Perhiz'den önce evlendiriniz onları. Herhangi bir kış zatürreye yakalanabilirim artık. Hâlbuki ben, düğün kahvaltısına onları çağırarak istiyorum."

Bu sözler, yüzlerdeki değişik ifadelere göre neşe, imkânsızlık gibi duygu ve tepkilerle karşılandı. Ziyaret tatlı bir şakalaşma havası içinde sona ermek üzereyken birden kapı açılarak, başında bone tarzında bir şapka, sırtında manto ile Madam Olenska içeri girdi. Julius Beaufort da kendisini takip ediyordu ki bu beklenen bir şey değildi.

Kuzenler arasında bir memnuniyet mırıltısı dolaştı. Mrs. Mingott, modelini Ferrigiani'nin çizdiği yüzüğü Beaufort'a da göstererek, "Sizi böyle evimde görmek ne büyük bir şans, değil mi Beaufort?" diye haykırdı (ya-

bancılar gibi, insanlara aile adlarıyla hitap etmeyi alışkanlık edinmişti).

Ziyaretçi o kendine has, hem serbest, hem gururlu tavrıyla,

“Teşekkür ederim. Daha sık uğrayabilmeyi isterdim, fakat maalesef işlerimin fazlalığı buna izin vermiyor. Madison Square’de Kontes Ellen’e rastladım. Buraya kadar kendisine arkadaşlık etmeme izin vermek lütfunda bulundu,” cevabını verdi.

Mrs. Mingott, gösterişli bir patavatsızlıkla, “Ah! Bundan sonra Ellen’in yanımda kalışı sayesinde evimin daha neşeli olacağı anlaşıyor!” diye düpedüz alay etti. “Haydi, oturunuz, oturunuz Beaufort. Şu sarı koltuğu biraz yaklaştırınız. Mademki sizi yakaladık, fırsattan faydalanarak biraz çene çalabiliriz, değil mi? Balonuzun fevkalâde parlak olduğundan söz ediyorlar.

Mrs. Lemuel Struthers’i de davet etmişsiniz, ha? O kadını görmeyi ben de istiyorum, doğrusu,” dedi.

Ellen Olenska tarafından hole doğru sürüklenip götürülen akrabalarını unutmuştu. Yaşlı Mrs. Mingott öteden beri Julius Beaufort’a karşı gerçek bir hayranlık duyardı. Çünkü hayat yolundaki o soğuk, kendinden emin yürüyüşlerinde, gerektiği zaman geleneklere düşünmeden sırt çevirişlerinde gerçek bir benzerlik vardı. Şimdi Beaufortları, Avrupa’da uzunca bir süre yaşadiktan sonra geçen yıl New York’a dönerek dar kibarlar kalesini kuşatmaya başlayan, meşhur kundura cilâsı markasının sahibi Struther’in dul karısını, (ilk defa) da-

vete karar verdiren sebebin ne olduğunu anlamayı çok istiyordu.

“Tabii, siz ve Regina, onu davet edince mesele halledilmiş sayılır. Yeni kana ve yeni paraya ihtiyacı var Amerika’nın. Hâlen de onun yüzüne bakılır bir kadın olduğundan bahsediyorlar,” derken sesindeki o kendisine özel yırtıcılık iyice hissediliyordu.

Holde, Mrs. Weiland’le May kürklerini giyerlerken Archer, Madam Olenska’nın kendisine soru sorar gibi belirsiz bir gülümseyişle baktığını fark etti. Bu bakışı sıkılgan bir gülüşle cevaplayarak, “May’le aldığımız kararı biliyorsunuz herhalde,” dedi. “Dün gece bu haberi operada size veremediğimden dolayı beni azarladi. Çünkü nişanlandığınızı size söylememi istemişti ben-den. Ama o kalabalıkta yapamadım bunu.”

Madam Olenska’nın sadece gözlerindeki o belirsiz gülümseme, bu sefer belirgin olarak dudaklarına geçti. Bu haliyle daha genç, çocukluğunda tanıdığı o cesur, kumral Ellen Mingott’a daha yakın göründü. Genç kadın, “Evet, nişanlandığınızı elbette biliyorum. Öyle memnunum ki. Bu gibi şeyleri insan gerçekten kalabalık bir ortamda söylemek istemez,” cevabını verdi.

Hanımlar kapı eşiğindeyken Archer’e bakarak elini uzattı, “Hoşça kalın! Bir gün gelin de arkadaşça konuşalım,” dedi.

Ziyaretçiler Beşinci Avenue’ye dönerlerken dokunaklı kelimelerle Mrs. Mingott’tan, yaşından, esprili zekâsından ve bütün o muhteşem özelliklerinden söz

ettiler. Hiçbiri Ellen Olenska'ya dair en ufak bir imada bulunmadı. Bununla beraber, Archer, Mrs. Weiland'in, "New York'a gelişinin ertesi günü, en kalabalık saatte, Ellen'in Julius Beaufort'la birlikte Beşinci Avenue'de dolaşp boy göstermesi ne kadar yanlış bir hareket," diye düşündüğüne emindi. Delikanlı, zihninde o düşünceye kendi hesabına şunları da ekledi, "Yeni nişanlanmış bir erkeğin evli kadınları ziyaret etmeyi aklından geçirmeyeceğini bilmesi gerekir. Fakat onun yaşadığı Avrupa çevrelerinde bu gibi ziyaretler çok doğal karşılanıyordu şüphesiz. Başka işleri güçleri yoktu ki." Övündüğü kozmopolit fikirlerine rağmen bir New Yorklu olduğundan ve kendi türünden bir kızla evleneceğinden dolayı tanrıya şükretti.

Ertesi gün yaşlı Mr. Sillerton Jackson akşam yemeğine Archerlere geldi.

Mrs. Archer, biraz sıkılğan bir kadın olduğu için sosyetedede sık sık görünmekten çekinse de etrafında olup biten her şeyi dakikası dakikasına öğrenmeye önem verirdi. Eski dostu Mr. Sillerton Jackson, gerekli gördüğü araştırmayı koleksiyoncu sabrı ile yapar ve bundan çok hoşlanırdı. Kendisiyle birlikte yaşayan ve insanların gezeliklerine daha kolay kulak kabartabilen kız kardeşi Miss. Sophy Jackson da eksikleri tamamlayan haberler toplayıp getiriyordu.

Bu sebeple, Mrs. Archer önemli gördüğü herhangi bir olay hakkında ayrıntılı bilgi edinmek istediği zaman Mr. Jackson'u akşam yemeğine davet ederdi. Archerle-

rin evinde yemek mükemmel değildi ama insan hayatta her istediğine sahip olamazdı, değil mi?

New York'ta kibarlar, öteden beri iki guruba ayrılmıştı. Birinci grupta Mingottlarla Mansonlar ve kaderlerini onların yıldızına bağlamış olanlar vardı. Bunlar giyim kuşama, yiyip içmeye, paraya her şeyden fazla önem verirlerdi. İkinci grubu temsil eden Archer, Newland ve Van der Luydenler ise daha çok seyahat, çiçek yetiştirme, hikâyeler gibi konularla ilgilenerek, kaba zevkleri umursamazlardı. Lovell Mingottların sofrasında bulunduğunuz zaman Canvasback Amerikan ördeği, su kaplumbağası yiyebilir, en nefis "Krü" şaraplarını içebilirsiniz. Adeline Archer'nin evinde ise Alp dağlarının manzarası ve "Mermer Fon" hakkında zevkli görüşmeler veya Archer Madeira'nın Cape burnuna nasıl gidebildiği hakkında meraklı gezi günlüklerini dinleyebilirsiniz. Dolayısıyla, Mrs. Archer tarafından bir davetiye geldiği zaman Mr. Jackson kız kardeşine, "Lovell Mingottlarda yediğim son yemekten beri eklemlerim ağrıyor. Adeline'nin sofrasında perhize girmek sağlığıma iyi gelecek," demeyi huy edinmişti.

Uzun zamandan beri dul olan Mrs. Archer, oğlu ve kızı ile beraber Batı Yirmisekizinci Sokak'ta otururdu. Üst kat Newland'e verilmişti, iki kadın da aşağıdaki dar odalara sığışmaya çalışmışlardı. Hiçbir endişenin gölgelendirmediği tam bir zevk ve çıkar armonisi içinde sak-salar- da egzotik bitki ve çiçekler yetiştirirler, makrome adı verilen Türk işi düğümlü danteller örерler, keten üze-

rine yün bordörler işlerler, Amerikan İhtilal'ine ait vernikli çanak çömlek koleksiyonculuğu yaparlar, "Güzel Sözler" dergisine abone olurlar, Ouida'nın romanlarını okurlardı. Bu romanlar arasında manzara anlatımları ve duyguların temizlik ve güzelliği yüzünden köy hayatını anlatanları severlerdi. Ahlak kurallarına saygılı toplumlara ait hikâyeleri de beğenirlerdi. Çünkü bu çeşit eserlerdeki kahramanların davranış sebeplerini ve âdetlerini daha kolay anlayabilirlerdi. Asla bir centilmen tipi yaratmamış olan Dickens'i hor görürlerdi. Onlara göre şu koca dünyada Thackeray'in yeri modası geçmeye başlamış olan Bulwer'den sonra gelirdi.

Mrs. ve Miss. Archer güzel manzaraya bayılırlardı. Fırsat bulup yaptıkları seyrek yolculuklarda kendilerini en çok ilgilendiren, hayran bırakan şey buydu. Mimarlık ve resim sanatının erkeklerle ve özellikle Ruskin'i okuyan kişilere özgü konular olduğunu düşünürlerdi. Mrs. Archer Newland'de doğmuştu ve iki kız kardeş gibi görünen bu iki kadın halkın dediği gibi "gerçek Newlandlılardı." Uzun boylu, solgun yüzlü ve hafifçe yuvarlak omuzluydular, burunları uzun, gülümseyişleri tatlıydı. Reynolds'ın biraz rengi atmış portrelerinde olduğu gibi alçakgönüllü bir kişiliğe sahip oldukları fark ediliyordu. Mrs. Archer'ın yaşının gereği aldığı kilolar, kabartma süslü siyah elbisesini şişirip germemiş olsa ikiz zannedilebilirlerdi. Fakat huy ve kişilikleri göz önünde tutularak aralarında bir kıyaslama yapıldığı zaman benzerliğin, o kadar da kesin olmadığı görülürdü. Aynı keli-

meleri kullanmaları, karşılıklı bir samimiyet havası içinde uzun zamandan beri beraber yaşamalarındandı. Gerçekte çok sakin ruhlu olan Mrs. Archer hayal zenginliğinden veya hayal gücünden yoksun olduğu için günlük hayatın kesin çizgileri içinde kalmayı kolaylıkla kabul ettiği halde Janey, baskı altında tutulan romantik ruhunun ani coşkulanmaları ile fantezi semalarına doğru havalanmaya hevesliydi.

Ana kız, birbirlerini tapınır gibi severlerdi. Archer'e da köklü bir sevgiyle bağlıydılar. Archer onların bu duygularına, aşırı hayranlıklarının yüreğinde yarattığı vicedan azabına benzer bir üzüntünün de karıştığı derin bir şefkatle karşılık verir; evinde, otoritesine karşı saygı gösterilmesini hoş bulurdu.

Annesinin akşam yemeğine davet ettiği ihtiyar Jackson şüphe yok ki Ellen Olenska'dan bahsetmek isteyecekti. Ve yine şüphe yok ki Mrs. Archer ile Janey onun söyleyeceklerini dinlemekten hoşlanacaklardı. Üçü de Newland'in aralarında bulunmasından az çok sıkılacaklardı. (Delikanlının Mingott ailesiyle akraba olması kararlaştırılıp ilân bile edildiğine göre) Archer, onların bu zorluğu nasıl yeneceklerini merakla bekliyor ve bu bekleyiş kendisini çok eğlendiriyordu. Asıl konuya yavaştan sokulmak üzere Mrs. Lemuel Struthers'den söz etmeye başladılar.

Mrs. Archer nazik bir sesle, "Beaufortların onu yıllık balolarına davet etmeleri hiç uygun bir davranış değildi doğrusu. Fakat Regina'nın kocasının isteği doğrul-

tusunda hareket ettiğini hepimiz biliyoruz,” dedi.

Önündeki ızgara balığı dikkatle inceleyerek, acaba neden Mrs. Archer’in aşçısı bu ızgaraları daima ateşte böyle feci şekilde yakar diye belki yüzüncü kez düşünen Mr. Jackson, “Beaufort nedense bazı incelikleri kavrayamıyor,” dedi.

Aşçının ızgaraları yakması hakkındaki düşüncesini uzun zamandan beri paylaşan Newland, bunu, ihtiyarın her seferinde balığa bakan gözlerinin aldığı melankolik ifadeden anlardı.

Mrs. Archer, “Kavrayamamasının sebebi aslında Beaufort’un alt tabakadan bir adam oluşudur,” cevabını verdi.

“Büyükbabam Newland daima anneme, ne yaparsan yap Beaufort dedikleri o adamı kızların yanına sokma,” derdi. Fakat hiç olmazsa centilmenlerle iş yapmak şansından faydalandı, İngiltere’dekiler de pek gizemli buluyorlarmış onu.”

Janey’e bakarak sustu. Janey’in Beaufort bilmeceşi hakkında oldukça bilgisi varsa da bir ortamda konuşurken, Mrs. Archer bu konunun, bekâr olanlara açılacak içerikte olduğunu düşünerek kelimelerini ona göre seçmeyi ihmal etmezdi.

Mrs. Archer sormaya devam etti.

“O Mrs. Struthers’in ne olduğunu söylemiştiniz, Sillerton?”

“Lağımdan çıkma bir yaratık kısaca... Lemuel Struthers ortaya çıkmadan önce, Living Waxworks’la İn-

giltere'yi dolaşıyorlarmış. İşte o şey için... Polis işe karışınca... Hım..." Mr. Jackson da meraktan gözleri yuvalarından dışarı fırlayacak gibi olan Janey'e bir yan bakış fırlatarak susmak zorunda kaldı. Bu nedenle Mrs. Struthers'in geçmişini daha fazla deşemediler.

Salatalıkları asla çelik bıçakla doğramamak gerektiğini niçin kimsenin aşçıya öğretmediğini düşünen Mr. Jackson, konuyu değiştirerek sözüne devam etti.

"Lemuel Struthers'in reklamcısı, kadının yüzünü kundura cilası afişlerinde kullanmış... Evet, öyle diyorlar. Malum ya, saçları Mısırlılar gibi katran siyahlılığındadır. Sonunda Lemuel Struthers, onunla evleniverdi işte."

Kelimeleri kullanırken ses tonuyla pek çok gerçeği açıklıyordu. Fakat hanımlar daha çok yepyeni ve taptaze bir konu olan Ellen Olenska meselesi ile ilgileniyorlardı. Aslında Mrs. Archer'in Mrs. Struthers'ten söz açışı sırf sonunda, "Ya Newland'in yeni kuzeni Madam Olenska? O da baloda bulunuyor muydu?" diye sorabilmek içindi.

Archer'in ismini söylerken çok hafif bir alay tonunu gizleyememişti. Archer öyle olacağını biliyor ve bekliyordu. İnsanlara ait olup bittilerden, seyrek olarak zevk alan Mrs. Archer, oğlunun nişanlanmasına memnun olmuştu. (Özellikle Janey'e söylediği gibi onun o Mrs. Rushworth'la olan aptalca ilişkisinden sonra. Bizat Newland, o facianın, ruhunda sonsuza dek taşıyacağı bir yara izi olacağına dair imalarda bulunmaz mıydı?) Hangi açıdan bakılırsa bakılsın, Newland için New

York'ta May Weiland'den daha uygun bir eş düşünülemezdi. Fakat bazı delikanlılar öyle ölçüye gelmez, akılları öyle havada; bazı kadınlar da öyle vicdansızca cesaretli, avlarını ele geçirmek için tuzak kurmakta öyle üstün derecede becerikliydi ki, delikanlıların uygun bir yuva kurarak aile hayatına kavuşmaları balıkçıları büyüleyen, tekneleri parçalayan denizkızınm, yaşadığı adayı dolanarak, güvenli bir limana demir atmak kadar güç oluyordu.

Mrs. Archer bütün bu gerçekleri hissediyor, kavırıyordu. Oğlu da kavradığının farkındaydı. Nişanının erken ilân edilişinden daha doğrusu erken ilân edilişinin sebebinden annesinin gocunduğunu da biliyordu. Duyarlı bir evlat olduğu için de bu gece dışarı çıkmayarak evde kalmayı uygun bulmuştu. Mrs. Archer bu konuyu kızı ile görüşürken, "Mingottların aile arasındaki dayanışma bilincini takdir ediyorum, fakat Newland'in nişanlanmasının, o Olenska adındaki kadının gelişi ile ne ilgisi olabileceğini bir türlü aklım almıyor," diye homurdanıp duruyordu.

Bu konu konuşulurken yüzünün aldığı endişeli ifadeyi kızından başkası görmemişti.

Mrs. Weiland'i ziyaret sırasında çok güzel davranmıştı. Aslında bu gibi durumlarda sergilediği mükemmel davranışlarda, ondan daha üstünü yoktu. Fakat Newland biliyordu (ve nişanlısı da şüphesiz seziyordu) ki bütün ziyaret boyunca Mrs. Archer ile Janey çok gergin bir ruh hali içindeydi. Madam Olenska'nın ani olarak

odaya girmesinden korkmuşlardı. Sonra, birlikte evden çıktıkları zaman Mrs. Archer oğluna, "Augusta Weiland'ın bizi yalnız kabul ettiğine memnunum," demekten kendini alamamıştı.

Mingottların gerçekten de biraz fazla ileri gittiklerini düşündüğü için, iç huzursuzluğuna neden olan bu sözler Archer'ı heyecanlandırıyordu. Fakat ana ile oğlun, zihinlerini kurcalayan düşüncelerden ilham alarak birbirlerine karşı imalı sözler söylemeleri, son derece saygı gösterdikleri aile kanununa aykırı olduğundan Archer sadece, "Oh, biliyor musunuz, her nişanlanmada aileler arasında ayarlanması gereken ufak tefek meseleler olabilir. Bunların bir an önce halledilmesi her zaman hayırlıdır," cevabını vermişti. Annesi, üzeri buğulu üzümlerle süslü kurşuni kadife bone şapkasından sarkan dantel tülün arkasında, dudaklarını büzmekle yetinmişti.

Fakat biliyordu, annesi bu akşam, Mr. Jackson'u Madam Olenska hakkında yerli yersiz konuşturmakla öcünü alacaktı. Ve bu korkunç bir öç olacaktı şüphesiz. Delikanlı, Mingott ailesinin müstakbel bir üyesi sıfatıyla, toplum karşısında ödevini yerine getirmiş olduğuna göre özel aile çevresinde o leydinin maceralarının tartışılmasını dinlemeye itirazsız katlanabilirdi. Şikâyeti sadece bu konunun artık canını sıkmaya başlamış olmasından ibaretti.

Mr. Jackson, uşağın kendisine uzattığı tabaktan, kalitesine pek güvenmeyen bakışlarla, bir dilim soğumaya yüz tutmuş et aldı. İşin garibi, servis yapan uşağın bakışı

da kendisinininkinden pek farklı değildi. Mantarlı salçaya gelince, beğenmediğinden istemedi. Yediği o kadarcık yemekle karnının doymamış olması gerekirdi. Archer, buradan çıkınca belki Ellen Olenska'nın sofrasına oturacağını tahmin etti.

Mr. Jackson koltuğuna yaslanarak başını kaldırmış, koyu renk duvarlardaki koyu renk çerçeveli Archer, Newland ve Van Der Luyden portrelerine bakıyordu.

"Ah sevgili Newland, büyükbabanız Archer iyi bir yemekten öyle hoşlanırdı ki!" dedi. Bu sözü söylerken baktığı son portre, arka tarafında sütunlu bir köy evi görülen mavi ceketli, tıknaz bir delikanlıyı tasvir ediyordu. Sözünü şu kelimelerle bitirdi.

"Eh... Eh... Son yıllarda yabancılarla yapılan bu evliliklere ne derdi acaba!"

Mrs. Archer, atalarının iyi yemekten hoşlanması hakkındaki sözü duymazlıktan geldi. Mr. Jackson sözüne devam etti.

"Baloda yoktu," dedi.

Mrs. Archer, "Ah!" diye mırıldandı. Bu arkadan mırıldanış, "Demek o terbiyeyi gösterebildi! Aferin!" gibisine bir anlam sezdiriyordu.

Janey o yapmacık olmayan canlılık ve uyanıklığı ile "Belki kendisini Beaufortlar tanımıyorlar," dedi.

Mr. Jackson, gözle görünmeyen bir Madera şarabı yudumluyor gibi şapırtılı bir ses çıkardı.

"Mrs. Beaufort tanımayabilir, fakat Beaufort'un tanıdığına hiç şüphe yok. Çünkü bugün, öğleden sonra

Kontes'le Beaufort'un Beşinci Avenue'de dolaştıklarını bütün New York görmüş.

Mrs. Archer inler gibi bir sesle, "Bayıldım bu işe doğrusu," diye mırıldandı.

Yabancıların davranışlarında fazla bir sosyete terbiyesi aramanın faydasızlığına işaret eder gibi konuşmuştu.

"Öğleden sonraları acaba toparlak şapka mı, yoksa bone mi giyiyor?" diye Janey söze karıştı. "Operada koyu mavi kadifeden, gecelik gibi dümdüz bir elbise giymiş olduğunu biliyorum."

Annesi, "Janey!" diye kızını azarladı. Miss. Archer kızarmakla beraber öyle pısırik bir kız olmadığını belirtecek bir tavır takındı.

Sözüne devam eden Mrs. Archer, "Baloda görünmemesi gerektiğini anlayabilmesine şükretmeliyiz," dedi.

Annesinin bu düşüncesini kökünden çürütmek zevkinden kendini alamayan Archer, "Sanıyorum baloda görünmemesi gerektiğini anlamış filan değil May'in bana söylediğine göre ilk önce gitmeye karar vermiş, sonra elbisesini istediği kadar güzel bulmadığından vazgeçmiş," dedi.

Fakat Mrs. Archer, oğlunun bu sözünü Madam Olenska hakkındaki görüşünün kesin bir kontrolü gibi kabul ederek, "Zavallı Ellen, Medora Manson'un onu ne acayip bir terbiye ile büyüttüğünü asla aklımızdan çıkarmamalıyız. İlk balosunda siyah satenden bir elbise

giymesine izin verilen bir genç kızdan artık ne bekleyebilirsiniz?” cevabını verdi.

Mr. Jackson, “Ah, siyah elbiseyle mi dediniz? Evet, hatırlıyorum, hatırlıyorum! Zavallı kız!” diye söylendi. Kontes’in o halini hatırlamaktan özel bir zevk duymakla beraber bunun genç kadın için ne kötü bir sona işaret olduğunu da tamamıyla kavrayabiliyormuş gibi bir tonla konuşmuştu.

Janey, “Ellen gibi çirkin bir ismi kullanması pek garip değil mi? Hiç olmazsa Elaine’ye çevirebilirdi sanıyorum,” dedi. Parlak bulduğu bu düşüncesinin yarattığı etkiyi anlamak üzere sofradakilerin yüzlerine baktı.

Erkek kardeşi güldü.

“Neden Elaine?”

Janey kızardı.

“Bilmem. Daha Polonyalı etkisi yapar gibime geliyor da...”

Mrs. Archer tartışmayı kabul etmiyor gibi yüksekten bir tavırla, “Daha çarpıcı, işte o kadar, öyle bir şeyi de istememesi gerekir,” dedi.

Birden, farkında olmadan tartışma yoluna sapan oğlu, “Neden istemesin? Canı istiyorsa çarpıcı olmanın ne zararı var? İtibarının zedelenmesine kendisi sebep olmuş gibi sürekli kaçması için bir sebep düşünebilir miyiz? Zavallı Ellen diye kendisinden söz etmekte haklıyız tabii, çünkü kötü bir evlilik yapmak şanssızlığına uğradı. Fakat kabahat kendisindeymiş gibi başını saklayacak delik araması neden gerekiyormuş acaba?” diye sordu.

Mr. Jackson, "Evet, teorik olarak Mingottlar da böyle düşünüyorlar sanıyorum," dedi.

Delikanlı kıpkırmızı oldu.

"Görüşlerime bir rota çizmek için onların ne düşündüklerini beklemeye ihtiyacım yok, Sir," cevabını verdi. "Madam Olenska hayatında bir şanssızlığa uğradı, üzüldü. Fakat bu yüzden toplum dışına atılması gerekmez elbette."

Mr. Jackson, Janey'e doğru bir yan bakışla, "Ama... Şey... Bazı dedikodular var..." dedi.

"Evet, biliyorum. Kocasının sekreteri meselesi. Oh, anne, işaret etmene lüzum yok öyle. Janey artık büyüdü, bu gibi tartışmaları pekâlâ dinleyebilir. Kendisini hapseden o kaba, haydut kocasından kurtulmasına sekreterin yardım ettiğinden söz ediyorlar değil mi? Ne olmuş sanki yardım etmişse? Öyle bir durum karşısında aramızda aynı şeyi yapmayacak erkek bulunduğunu sanmıyorum."

Mr. Jackson, omzunun üstünden uşağa baktı.

"Salça mı? Eh, pek az alayım bari... Şöyle bir damlacık..." Etinin üzerine biraz salça gezdirdikten sonra, "Öğrendiğime göre bir ev arıyormuş... Burada yaşamak istiyormuş..." dedi.

Janey cesaretli bir tavırla, "Boşanmak istiyormuş," dedi.

Archer, "Elbette ister... Gayet doğal..." cevabını verdi.

Bu son kelimeler Archerlerin o sakın yemek oda-

sında bir bomba gibi patladı. Mrs. Archer ince kaşlarını dar bir kavis çizerek şekilde dimdik kaldırdı. "Aman uşakların yanında fazla açılmayalım," demekti bu. Uşakların yanında bu gibi konular konuşmak, Archer'in de prensibine uymadığından hemen konuyu değiştirerek yaşlı Mrs. Mingott'a yaptığı ziyareti anlatmaya başladı.

Yemekten sonra, çok eski bir geleneğe uyarak, Mrs. Archer ile Janey uzun bir kumaş salona getirip abajurlu bir Carcel lambasının ışığında karşılıklı oturarak işlemeye koyuldular. Lambanın bulunduğu gül ağacından küçük masanın altında yeşil bir dikiş malzemesi torbası asılıydı. Üzerine çiçekler işlenen bu kumaş genç Mrs. Newland Archer'm salonundaki iki koltuğu kaplamaya yarayacaktı. O sırada iki erkek de aşağıdaki gotik kütüphanede sigara içiyorlardı. Archer Mr. Jackson'u şömine önünde bir koltuğa yerleştirerek eline bir puro tutuşturmuştu. Yumuşak koltuğa memnuniyetle gömülen Mr. Jackson, tam bir ruh huzuru içinde purosunu yaktı ve yaşlı topuklarını ateşe doğru uzatarak, "O sekreter sadece kaçmasına yardım etmiş diyordunuz, değil mi sevgili dostum? Belki ama bir yıl sonra da yardıma devam ediyordu herhalde, çünkü onların Lozan'da beraber yaşadıklarını görenler olmuş."

Newland kızardı.

"Beraber yaşamak mı? Neden olmasın? Hayatını yeniden kurmak hakkına o da sahip değilse kim sahiptir, acaba? Size bir şey söyleyeyim mi? Kocasını fahişelerle yaşamaktan hoşlanıyor diye onun yanında bir kadını, canlı

canlı gömmek isteyen ikiyüzlülükten düpedüz tiksinti duyarım ben." Başını yana çevirerek öfkeli bir yüz ile kendi purosunu yaktı. "Kadınlar tamamıyla serbest yaşayabilmelidir. Biz erkekler kadar serbest..." diye haykırdı.

Topuklarını ateşe daha da yaklaştıran Mr. Sillerton Jackson'un dudaklarından alaylı bir ısıklık çıkıverdi. Kısa bir suskunluktan sonra, "Galiba Kont Olenska de sizin gibi düşünüyor. Çünkü karısını geri çağırmak için parmağını bile oynattığını duymadık," cevabını verdi.

O gece, Mr. Jackson ayrıldıktan ve hanımlar, kreton perdeli yatak odalarına çekildikten sonra, Newland Archer düşünceli adımlarla okuma odasına çıktı. Görevine bağlı bir el sayesinde ateş canlı ve lamba oğulmuş, tertemizdi. Raf raf kitapları, şömine mermeri üzerindeki eskrimci heykelcikleri, ünlü tabloların fotoğraf kopyalarıyla odanın insanı güler yüzle karşılayan son derece içten bir havası vardı. Ateşin yanında koltuğa çöküp oturunca gözleri May Weiland'in kendisine verdiği büyükçe bir fotoğrafına takıldı. Onu oraya, masanın üzerine yerleştirmek için bütün diğer fotoğrafları başka tarafa kaldırmıştı. Kızcağızın pürüzsüz alnına, ciddî gözlerine, neşeli, masum dudaklarına yepyeni anlamda bir korku ile bakıyordu. Çünkü onun ruhunun bekçisi olacaktı bundan sonra. Mensup olduğu ve inandığı sosyal sistemin dehşet verici bir ürünü olan ve hiçbir şey bilmediği halde, her şeyi bekleyen genç kız, May Weiland'in alışıktığı yüz çizgileriyle bir yabancı gibi kendisine bakı-

yordu. Delikanlı, evliliğin söyledikleri gibi emin bir limana demir atma değil, açık denizde haritasız bir yolculuktan farksız olduğunu, bir kere daha düşünmek zorunda olduğunu hissediyordu.

Madam Olenska meselesi, yerleşmiş eski inançlarını sarsıp yerlerinden oynatarak onları zihninde bilinmeyen yönlerle doğru sürüklemeye başlamıştı. “Kadınlar tamamıyla serbest yaşayabilmelidir. Biz erkekler kadar serbest...” diye haykırışı, yaşadığı dünyada varlığı kabul olunmayan bir kanaatin, gerçek bir problemin köklerine çarpıyordu. “Seviyeli” kadınlar ne derece haksızlığa uğrarlarsa uğrasınlar, kendisinin anlattığı gibi bir özgürlüğe sahip olmayı asla isteyemezlerdi ve Archer gibi cömert ruhlu erkekler de ancak bu gece olduğu gibi kızışan bir tartışmanın ateşi içinde, şövalyece davranmak hevesiyle, geçici bir zaman için, o hakkı tanıyabilirlerdi. Konuşma sırasında bol keseden atılan bunun gibi sözler, yüksek gönüllülükler, yaşamları eski geleneklere sıkıca bağlayan kopmaz zincirlerin gizlenmesine ait sayıklamalardan başka bir şey olamazdı. Kendisi öyle hergele bir Polonyalı koca olmadığına göre, eğer olsaydı karısının hakları ne olurdu diye kafa yormanın anlamsızlığı ortadaydı. Bu problemi, kendisiyle May arasındaki ilişkiye uyguladığı zaman, durumun nezaketi büsbütün artıyordu. Geçmişte, erkeklik haklarını kullanarak yaşadığı maceraları (sırf uygunsuz sözlerden kaçınmak amacıyla da olsa) May’dan gizlediği takdirde, birbirleri hakkındaki gerçekleri nasıl bilebilirlerdi? May’ın gizleyecek hiç-

bir şeyi olmadığı kabul edilse bile bu tek taraflı gizleyiş, sakıncalı olmaktan kurtulabiliyor muydu? Önceden hesap edilemeyen çok ince, özel sebeplerle, birbirlerinden bıkmaları, birbirlerine karşı öfke, kızgınlık veya dargınlık duymaları mümkün değil miydi? Bu gibi anlaşmazlıklarda, birbirlerini tanımamanın rolü göz ardı edilebilir miydi? Arkadaşlarının evliliklerini gözden geçirdi. Bunları ciddi biçimde inceleyince, en mutlu çiftlerin yaşamında, May Weiland'le sonsuza dek geçinmeyi umduğu, hayal ettiği arkadaşça, şefkatli hayata uzaktan dahi benzerliği olanına rastlayamadı. O hayal ettiği, özlediği hayatın gerçekleşebilmesi, eşinin minimum bir hayat deneyimine, her şey hakkında fikir sahibi olmasına, tam bir düşünce özgürlüğüne kavuşmasına bağlıydı. Oysa geleneklere göre, bütün bu özelliklerden uzak kalmasına özellikle dikkat edilerek büyütülüyordu genç kızlar. Bir kehanet titreyişi ile evlilik hayatının, etrafındaki bütün diğer evliliklerin uğradığı beklenen sona doğru sürüklendiğini görür gibi oldu. Bu son maddi ve manevi çıkarların tatsız bir birleşmesinden başka bir şey değildi. Evlilik çatısı altında o hayatın devam ettirilebilmesi de bir tarafın dünya hakkındaki koyu cehaleti, öteki tarafın da ikiyüzlülüğü sayesinde mümkün oluyordu. Lawrence Lefferts bu hayran kalınacak ideale en mükemmel şekilde erişmiş koca gibi görünüyordu kendisine.

“Şekil” in prensi sıfatıyla, o derece amacına uygun bir eş yaratmıştı ki, başka erkeklerin eşleriyle sık sık ya-

şadığı aşk maceralarının en ateşli anlarında, hiçbir şeyin farkında görünmeyen karısı gülümseyerek etrafta dolaşıp Lawrence'in sosyete ve geleneklere korkunç derecede bağlılığından bahsedip dururdu. Ve Julius Beaufort'un, New York'ta "ikinci evi" diye konuşulan bir aşna fişnesi olduğuna dair imada bulunulduğu zaman kızarıp bozarak tiksinti ile başını başka tarafa çevirdiğini herkes bilirdi.

Archer, eninde sonunda Larry Lefferts gibi bir eşek olmadığını, May'in de zavallı Gertrude kadar budalaca saf bir kadına benzer tarafı bulunmadığını düşünerek kendisini avutmaya çalışıyordu. Fakat sonuç itibariyle, aradaki fark bir "durum" değil bir "zekâ" farkından ibaretti. Gerçekte bütün bu şehir halkı geçmişine bağlı bir dünyada yaşıyordu ve bu dünyada "gerçek" asla söylenmez, yapılmaz ve hatta düşünülemezdi. Sadece karışık işaretlerle belirtilirdi. Örneğin, Archer'in, kızıyla nişanlandığını Beaufortların balosunda açıklamayı kendisinden ısrarla istediğini ki (istememesini de beklemişti zaten) Mrs. Weiland tamamı tamamına bildiği halde, bilmiyormuş gibi itiraz etmiş, bunu ancak baskı altında yapmaya razı edilmiş gibi tavırlar takınmıştı. İlkel insanlar topluluğunda gelin olan kızların, acı haykırışlarla çadırdan ayrılış rolü oynadıkları gibi.

Geleneklere uygun bu aldatmaca oyununda şüphesiz ki zavallı genç kız, daima son derece açık yürekli ve açık sözlü davranıyordu. Çünkü gizleyecek hiçbir macerası yoktu. Tabii ne gibi şeylere karşı dikkatli davranması

gerektiği hakkında da herhangi bir bilgiye sahip değildi. İşte, evlendiği gün, birden, o durumda erkekle karşılaş-veriyor ve "hayatın gerçekleri" diye bahsettikleri şeyleri öğreniveriyordu.

Delikanlı içtenlikle fakat sakın bir âşıktı. Ata, bini-ciliğe merak sardırان, oyunlarda zarif hareketleri ve çe-vikliğı olan, müstakbel kocasının rehberliğı altında, biraz sıkılarak, kitap sevgisini de geliştirmeye çalışan nişanlı-sının o ışıltılı, güzel bakışlarına bayılıyordu. (Kitap oku-makta, genç kız Kralın Aşkları'ndaki gülünçlüğü New-land'le beraber fark edebilecek kadar ilerlemişse de Mlysses'in ve Lotus yiyicilerinin güzelliğini takdir et-meye henüz gücü yetmiyordu). May, karakter bakımın-dan dosdoğru, sözüne inanılır ve güvenilir, cesur bir kızdı. Mizah kabiliyetinden de yoksun sayılmazdı (Şa-kalarını hemen kavrayıp katıla katıla gülmesi öyle oldu-ğunu ispat ediyordu). Kendisine nasıl masum masum bakardı. Onun ruhunun derinliklerinde fark ettiğı zen-gin his kaynaşmasını uyandırmak kendisi için bir zevk olacaktı. Fakat May'ın varlığı etrafında zihnen şöyle bir iki tur yaptıktan sonra bu araştırmasından cesareti kırı-larak döndü. Bütün o masumluk, o açık sözlülük, eninde sonunda, alışlagelmiş terbiyenin yarattığı cehaletten, yapay bir eserden ibaret değil miydi? Böyle özel terbiye ile büyütülmemiş insan doğası, ne masum, ne de açık sözlü olamıyordu. İçgüdüsel olarak, doğuştan kurnazlı-ğın bir sürü savunma çabaları ve ruh düğümleri ile do-luydu. Anneler, teyzeler, büyükanneler ve uzun zaman

önce ölmüş atalar tarafından elbirliği ile yasalaştırılarak gizli gizli, böyle yapay bir pürüzsüzlük yaratılması, yüreğine sıkıntı veriyordu. Onların bu davranışları müstakbel kocanın, (yani kendisinin) evleneceği genç kızın öyle olmasını istediğini sanmalarından ileri geliyordu. Hatta evleneceği kızın öyle olmasını istemeye hakkı olduğuna inanıyorlardı. "Efendilik" zevkini karşısında bir "kardan adam" varmış gibi rahatça sürebilmesi için...

Bu düşünceler belki yepyeni şeyler değildi. Evlenecekleri günün yaklaştığını hisseden birçok delikanlının bu konuda kendini yargıladığı olmuştur. Fakat bu yargılamayı yaparken çoğu defa bir pişmanlık ve aşağılık duygusuna kapılırlardı ki Newland Archer'de böyle bir şeyden eser yoktu. Kendisine pürüzsüz bir varlık getiren geline, lekesiz bir sayfa gibi tertemiz bir hayat sunamadığından dolayı üzülmeyi aklından bile geçirmezdi (Thackeray'in romanlarındaki kahramanların çoğunlukla zıt karakterde oluşuna da öfkelenirdi). Kendisi de genç kızlar gibi büyütülmüş olsaydı, evlendikleri zaman, ormanda yollarını şaşırarak nereye gideceklerini bilemeyen küçük çocuklardan farksız hale geleceklerini düşünürdü.

Böyle bir saatte, zihninin bu gibi şeylerle meşgul olması gayet normaldi ama bu düşüncelerin bu sefer daha keskin çizgilerle çıkıp bir türlü kafasının içinden ayrılmak istememelerinin Madam Olenska'nın hiç beklenmedik bir zamanda, New York'a gelişi ile ilgili olduğunu biliyordu. Bu geliş tam nişanlanma zamanına

rastlamıştı. Bu tertemiz düşünceler, bu bulutsuz ümitler devresinde, tırmıkla saman karıştırır gibi, etrafında, bir sürü skandalın savruluşuna seyirci olacaktı. Ateşi örterek soyunmaya başlarken, "Canı cehenneme Ellen Olenska'nın!" diye küfrü bastı. O kadının kaderinin, şu veya bu sebeple, kendi hayatının huzurunu neden bozabileceğini bir türlü anlayamıyordu.

Bir iki gün sonra yıldırım düştü.

Lovell Mingottlar "büyük" bir akşam yemeği için davetiye göndermişlerdi (üç uşağın hizmet gördüğü sofraya, ayrı ayrı iki tabaktan servis yapılan yemeklere "büyük" derlerdi). Davetiyelerin başına, yabancıları veya yabancı memleketlerden gelenleri krallar gibi karşılamak isteyen konuksever Amerikan geleneği uyarınca "Madam Olenska ile buluşmak üzere" notunu da yazmayı unutmamışlardı.

Davetlilerin özel bir dikkat ve biraz da cesaretle seçilişinde Büyük Catherine'in azimli elini hissetmemek mümkün değildi.

Kırk sekiz saat sonra inanılamayacak olay gerçekleşmişti. Beaufortlarla Mr. Jackson ve kız kardeşinden başka bütün çağırılanlar davete gelmeyi reddetmişlerdi.

Bile bile yapılan bu hakaret, Mingott tarafından olan Reggie Chiverslerin bile reddedenler arasında bulunuşu ile büsbütün ağırlaşıyordu. Verdikleri cevaplarda "kabule imkân göremediklerinden dolayı üzüntülerini" bildirirken "daha önce başka bir daveti kabul etmiş olmaları nedeniyle" şeklindeki mazeret formülünü bile kullanmaya gerek duymamışlardı.

Böyle bir darbe beklemediklerine şüphe yoktu. Fakat yine de Mingottlar bu darbeyi o kendilerine has soğukkanlılıkla karşılamayı bildiler. Mrs. Lovell Mingott olayı Mrs. Weiland'e anlattı, o da Newland Archer'e bildirdi. Newland, ateş püskürerek annesinden bu hakareti düzeltmek için gerekenleri yapmasını, kesin bir otoriteyle istedi. Annesi, kendi özel duyguları bakımından, istenileni yapmaya taraftar olmamakla beraber oğlunun isteğini yerine getirmekten kaçınmadı. Kurşunî kadife bone şapkasını başına geçirerek soluğu Louise Van der Luyden'de aldı.

Newland Archer'ın yaşadığı devirde New York küçük ve kaygan bir piramide benzerdi. Bu piramitte henüz bir çatlak veya kaymadan tırmanabilmeyi sağlamak üzere ayak basacak bir girinti meydana gelmemişti. Kuralda Mrs. Archer'in "sade insanlar" diye bahsettiği sağlam bir temel vardı. Nereden geldikleri, soyları sopalı bilinmemekle beraber, saygıya lâyık şerefli kişiler olduklarına herkesin inanabileceği aileler bu temelde çoğunluğu oluşturuyorlardı. Bunlardan bazıları, (Spicerler, Leffertsler veya Jacksonlar gibi) saltanat sürercesine kudretli bir hayat yaşayan kodamanlarla akrabalıkları sayesinde asıl seviyelerinin üstüne çıkmışlardı. Mrs. Archer'in daima söylediği gibi insanlar eskiden olduğu kadar dik kafalı değillerdi. Beşinci Avenue'nün bir ucunu Catherine Spicer, öteki ucunu Julius Beaufort tuttuğuna göre eski geleneklerin uzun süre dayanabileceği beklenemezdi şüphesiz.

Piramidin yukarı doğru çıkıldıkça daralan kısmında o hâkim Mingottlar, Newlandler, Chiversler ve Mansonlar grubu yer alıyordu. Pek çok kişi onları piramidin en yüksek noktasında sanıyorsa da kendileri ve hiç değilse Mrs. Archer'in kuşağı biliyordu ki profesyonel aristokrasi uzmanlarının gözüyle ancak bir iki aile o zirveyi işgal edebilir.

Mrs. Archer bu konu hakkında çocuklarıyla konuşurken şöyle derdi.

"New York aristokrasisi hakkmda, gazete sütunlarında gördüğüm o saçmalıkları bana tekrarlamaya kalkışmayınız sakın. Eğer bu şehirde gerçekten bir aristokrasi varsa ne Mingottlar, ne de Mansonlar ona aitlik hakkı iddia edemezler. Newlandler ve Chiverslerden de al o kadar. Bizim büyükbabalarımız ve dedelerimiz, sadece para kazanmak için sömürgelere gelmiş haysiyetli İngiliz veya Hollandalı tüccarlardan oluşmuştu. Umdukları gibi para kazandıkları için de buralarda kaldılar. Büyükbabalarımızdan biri Beyanname'yi imzalamış, bir diğeri de Washington'un kurmay heyetine girmiş ve Saratoga savaşından sonra "General Burgoyne" kılıcını almıştır. Bunlar övünülecek şeylerdir şüphesiz ama sınıf veya aristokrasi ile hiçbir ilgisi yoktur. New York öteden beri bir ticaret merkezidi. Bu sebeple, sınırları içinde gerçek anlamda aristokrasiye aitlik iddia edebilecek üçten fazla sülale bulamazsınız."

Mrs. Archer ile oğlu ve kızı, New York'ta herkes gibi, o ayrıcalıklı kişilerin kimler olduklarını biliyorlardı.

Bunlar Washington Square’de oturan, Pitts ve Foxeslarla akraba olmuş, eski bir İngiliz Kontluğundan gelme Dagonetler; Grasse kontunun torunlarıyla evlenmiş olan Launingler; ve Manhattan’ın ilk Hollanda valisinin torunlarından olup ihtilal öncesi evliliklerle İngiliz ve Fransız aristokrasisinin çeşitli mensuplarıyla akraba olmuş Van der Luydenlerdi.

Launingler, son torunları olan son derece yaşlı fakat canlılıklarını kaybetmemiş iki Miss. Launing tarafından temsil edilerek, aile portreleri ve gerçek Clippendale mobilyaları arasında yaşıyorlardı. Dagonetler, Baltimore ve Philadelphia’nın en itibarlı isimleriyle birleşmiş kalabalık bir aileydi. Fakat hepsinden üstün sayılabilecek olan Van der Luydenler, çekildikleri o güneş batışından sonraki gökyüzüne benzeyen muhteşem çevrede, başlıca iki kudretli yüz ile temsil ediliyorlardı, Mr. ve Mrs. Henry Van der Luyden.

Mrs. Henry Van der Luyden, genç kızlığında Louisa Dagonet’ti. Cornevallis zamanında savaşa katılarak savaştan sonra gelini, St. Austrey Kontunun beşinci kızı, Leydi Angelica Trevanna ile birlikte Maryland’e yerleşmiş eski bir Channel Island ailesinden annesi Colonel Du Lac’ın torunu oluyordu. Mr. ve Mrs. Van der Luyden, Trevanna ailesinin şimdiki başkanı olan St. Austrey Dükünü Cornwall’daki sayfiye şatosunda veyahut Gloustershire’daki St. Austrey’de birçok kez ziyaret ederek onlar tarafından uzun süre misafir edilmişlerdi.

Mr. ve Mrs. Van der Luyden, zamanlarını daha çok

Maryland'deki Trevanna şatosu ile Hudson nehri üzerindeki Skuytercliff malikânesi arasında mekik dokumakla geçiriyorlardı. New York'ta Madison Avenue'deki görkemli konaklarının kapısı pek seyrek olarak açılıyor, New York'a geldikleri zaman orada yalnız en yakın dostlarını kabul ediyorlardı.

Kahverengi kupa arabasının kapısı önünde duraklayan Mrs. Archer oğluna, "Senin de benimle beraber gelmeni istiyorum Newland. Biliyorsun ki, Louisa seni çok sever. Bu teşebbüsü May'in hatırı için yaptığımı da anlamaması mümkün değil, tabii. Hepimiz birbirimizi desteklemezsek sosyete diye bir şey kalmayacağına kesin gözüyle bakabiliriz, değil mi?" dedi.

Mrs. Henry van der Luyden, kuzeni Mrs. Archer'in anlattıklarını sessizce dinliyordu.

Mrs. Van der Luyden, aslında sessiz bir kadındı ve gerek yaradılış, gerek aldığı terbiye sonucunda, konuşkan ve fazla sokulgan olmamakla beraber, gerçekten sevdiği insanlara karşı candan bir şefkatle davranırdı. Buna rağmen, yine de Madison Avenue'deki o yüksek tavanlı salonda soluk renkli, sırmalı kumaş kaplı koltuklardan birine oturup, şömine rafının altın gibi parlaklığını veya Gainsborough'un fırçasından çıkmış "Leydi Angelica Du Lac"ın portresini izlerken, her yandan sarılı olduğunuz o eşsiz gösteriş ve sessizlik içinde yüreğinizin üşüdüğünü hissederdiniz.

O sevimli atasının tam karşısında, Mrs. Van der Luyden'in Venedik dantelleriyle süslü siyah kadife bir

elbise içinde Huntington tarafından yapılmış portresi asılıydı. Bu portre bir "Cabanel" kadar ince ve değerli bir sanat eseri sayılıyordu. Yapıldığı günden beri aradan yirmi yıla yakın bir zaman geçtiği halde, hâlâ aslı ile "mükemmel bir benzerlik" bulmak mümkündü. Mrs. Van der Luyden'in sarı saçları aklaştığından sadece biraz solmuştu; portredeki gibi hafifçe dağınık kâkül halinde, alnına dökülüyordu. Soluk mavi gözlerinin arasında başlayan dümdüz burnu portrenin yapıldığı zamana nazaran hafifçe zayıflamış, kurumuş gibiydi.

Newland Archer, bu kadının, en ufak bir eleştiriye hedef olamayacak kusursuz bir hayatın kapalı ve biraz da hüzünlü atmosferi sayesinde kendisini bu derece mükemmellekle koruyabildiğini düşünürdü. Buz dağlarının çatlaklarına düşen alpinistlerin, öldükleri halde yıllarca pembemsi bir tazeliği korudukları gibi...

Newland Archer de ailesinin duygularına katılarak, Mrs. Van der Luyden'i hayranlıkla karışık bir duyguyla beğenirdi. Çünkü bu kadın, annesinin (evlenmedikleri için birer yırtıcı ihtiyar kız olmuş) teyze veya halaları gibi, kendisinden istenileni gerçekten öğrenmeden, "Hayır, olmaz," demeyi prensip edinmiş manyaklardan değildi. Sizi nazik ve sevimli bir yüz ile dinlemeye razı olurdu. Öyle olduğu halde, o ürkütücü kibarlığı yüzünden, ona yaklaşmaktan, içinizi dökmekten daha çok çekinirdiniz.

Mrs. Van der Luyden'in tavrı ne evet, ne de hayır gibi kesin bir anlam ifade etmemekle birlikte yardım et-

meye istekli bir izlenim bırakıyordu. Nihayet, o ipince dudaklarını kımıldatarak her zamanki cevabı verdi.

“Bu konuyu önce kocamla görüşmeliyim,” dedi. Sonra, onları şaşırtan bir şey yaptı, uşağı çağırmak üzere kordonu çekerken, “Fakat bana söylediklerinizi doğrudan doğruya kocama anlatmanızı tercih ederim,” diye ekledi. Çingirak sesi üzerine gelen uşağa, “Mr. Van der Luyden gazetesini okumayı bitirdiyse, buraya gelmek nezaketini göstermesini kendisine söyleyiniz,” dedi.

“Gazetesini okumayı bitirdiyse” kelimeleri bir vekil karısının “kabine toplantısına başkanlık etmeyi bitirdiyse” tarzında bir eda ile söylenmişti. Bunun gururla ilgili bir tarafı yoktu. Yıllardan beri tekrarlayıp durduğu tavırlar, dostlarının son derece saygılı davranışları, tepkileri Mr. Van der Luyden’in en küçük bir hareketini, âdeta kutsal bir içerikte ve önemde kabul etmeye kendisini alıştırmış bulunuyordu.

Harekete geçmekte gösterdiği hız, söz konusu olan meseleyi Mrs. Archer kadar önemsemediğini ispat ediyordu. Fakat şahsen ne düşündüğü hakkında peşin bir hükme varılmasını arzu etmediğinden tatlı bir gülümseyle, “Henry sizinle görüşmekten her zaman memnun olur, sevgili Adeline. Newland’ı bizzat tebrik etmek fırsatını da kaçırmak istemez elbette,” dedi.

Çift kanatlı kapı açılarak uzun boylu, zayıf bir adam olan Mr. Henry Van der Luyden içeri girdi. Solgun sarı saçlı, karısı gibi dümdüz burunluydu. Sırtında redingot vardı. Mavi yerine soluk kurşunî renkteki gözle-

rinde de aynı serin âdeta donmuş kibarlık okunuyordu.

Mr. Van der Luyden, Mrs. Archer'i kuzenler arası samimiyete tamamıyla uygun bir tarzda selamladıktan sonra alçak sesle Newland'e biraz önce karısının yaptığı gibi tebriklerini sunarak, kumaşı sırma işlemeli koltuklardan birine oturdu. Tavırlarında bir kral sadeliği vardı. Uzun parmaklarının uçlarını birbirine bitiştirerek, "Times gazetesini henüz okuyup bitirmiştim. Şehirde sabah saatlerim öylesine dolu ki gazeteleri öğle yemeğinden sonra okumayı tercih ediyorum," dedi.

Mrs. Archer, "Amcam Egmont da öğle yemeğinden önce gazete okumamayı, sinir sistemini zararlı heyecanlardan korumak bakımından çok sağlıklı bulurdu," cevabını verdi.

Mr. Van der Luyden etrafına bakınarak ölçülü bir sesle, "Evet, babam da telâş ve aceleden nefret ederdi. Ne yazık ki korkunç bir hız çağında yaşıyoruz," dedi.

Karısı söze karışarak, "Fakat ümit ederim ki okumayı tamamıyla bitirdin, değil mi Henry?" diye sordu.

"Evet, tamamıyla bitirdim rahat ol."

"O halde meseleyi sana anlatmasını Adeline'den rica edebilirim sanıyorum."

Mrs. Archer, "Oh, anlatacağım daha çok Newland'i ilgilendiren bir hikâye," diyerek gülümsedikten sonra Mrs. Lovell Mingott'a yakıştırılan o korkunç hakaret hakkındaki sözlerini tekrarladı. Nihayet konuşmasını şu kelimelerle bitirdi, "Newland'in yeni nişanlandığı bir zamana da rastlaması yüzünden, şüphe yok ki bu olay

Augusta Weliand'le Mary Mingott'a büyük dert oldu. Durumu Henry ile sizin de bilmenizi istedik."

Mr. Van der Luyden derin bir göğüs geçirerek, "Demek öyle ha?" diye mırıldandı.

Meydana gelen sessizlik esnasında şöminenin beyaz mermer rafı üzerindeki anıt gibi muhteşem, altın gibi de pırıl pırıl saatin tik takları sanki gürültüsünü artırır artırır, kulağa küçük bir top uğultusu halinde akse diyordu. Archer, karşısındaki koltuklarda atalarının birer sembolü gibi oturan süzük, soluk iki çehreye korkuya benzer bir alçakgönüllülükle bakıyordu.

Sessizliği ilk önce Mr. Van der Luyden bozdu.

"Bu olayı Lawrence Lefferts'in kasıtlı olarak düzenlediğine inanıyorsunuz, öyle mi?" Bu soruyu delikanlıya doğru dönerek sormuştu.

"Bundan kesin eminim, Sir. Aslına bakacak olursak Larry son zamanlarda gemi iyice azıya almıştı. Kuzenim Louisa için sakınca yoksa köylerinde, posta şefinin karısı ile kepazece bir macera yaşadığına işaret etmek isterim. Uygunsuz davranışlarını, zavallı karısı Gertrude'in öğreneceğinden endişeleniyor. Karısının güvenini kazanmak için ahlak abideliği taslayarak, gürültülü bir rezalete sebebiyet veriyor. Sesini küstahça yükselterek, karısının, tanışmasını asla istemediği insanlarla, karşılaştırılmak amacıyla davet edilişinden şikâyet ediyor. Madam Olenska'yı, kendi rezaletlerini örtbas etmekte paratoner gibi kullanmak istiyor. Önceleri de bu metotlara başvurduğunu, birkaç defa gördüm."

Mrs. Van der Luyden, "Leffertsler!" diye mırıldandı.

Mrs. Archer de, "Leffertsler!" diye tekrarladı.

"Lawrence Lefferts'in, herhangi bir insanın sosyal durumu hakkında fikir yürüttüğünü, Egmond amca duysa ne yapardı acaba? Sosyetemizin ne hale düştüğünü gösteriyor bu olaylar!"

Mr. Van der Luyden azimli bir sesle, "O kadar da kötü duruma düşmüş olamayacağını ümit etmek isterim," dedi.

Mrs. Archer, "Ah, siz ve Louise, dış dünyayla biraz daha fazla temas etseydiniz hepimiz için ne kadar hayırlı olurdu!" diyerek göğüs geçirdi.

Fakat o sözü söylemekle hata ettiğini hemen anladı. Van der Luyden'ler sakın bir hayat yaşadıklarından dolayı eleştirilmelerini sevmezlerdi. Hatta bu gibi eleştirilere çok hassas oldukları dahi söylenebilirdi. Bütün tartışmalarda, moda meselelerinde hakem görevi görürler, anlaşmazlıklarda son karar veren olurlardı. Bu ödevi kendilerine yükleyen kadere razı olmuşlardı. Fakat kıyıda kalmayı seven, sıkılğan yaradılıştan insanlar oldukları için Skuytercliff'in ormanlık tenhâlığında yaşamaktan zevk alıyorlar ve şehre indikleri zaman Mrs. Van der Luyden'in sağlığını bahane ederek bütün davetleri reddediyorlardı.

Newland Archer annesinin imdadına koştu.

"New York'ta herkes, sizin ve Louise kuzenimizin neyi temsil ettiğinizi çok iyi biliyor. İşte bunun içindir ki

Mrs. Mingott, Madam Olenska'ya yapılan bu hakareti, size haber vermeden sessizce geçiştirmeyi uygun bulmadı," dedi.

Mrs. Van der Luyden kocasına, kocası da karısına baktı.

Mr. Van der Luyden, "Bu olayda özellikle hoşlanmadığım taraf, prensibin zedelenmesidir," dedi. "Tanınmış büyük bir ailenin üyesi, o aile tarafından desteklendikçe başkalarının ağız açmaya yetkileri olamaz."

Karısı yeni bir fikir ortaya atıyormuş gibi bir tavırla, "Ben de tamamıyla o düşüncedeyim," cevabını verdi.

Mr. Van der Luyden devam etti.

"İşin bu derece çığırından çıkarılacağını hiç aklıma getirmemiştim doğrusu." Yeniden karısına baktı. "Madam Olenska, Medora Manson'ın ilk kocasından dolayı, bize de bir nevi akraba sayılır. Hiç değilse, Newland evlenince akraba olacağı kesin." Sonra delikanlıya dönerek sordu. "Bu sabahki Times gazetesini okudunuz mu, Newland?"

Sabah kahvesini içerken yarım düzine kadar gazeteye şöyle bir göz atmak âdetinde olan Archer, "Evet, niçin sordunuz?" dedi.

Karı koca yeniden bakiştılar. Solgun gözleri, sırf bakış yoluyla ciddi bir konuyu tartışıyormuşçasma birbirlerine takılıp kalıyordu. Nihayet, Mrs. Van der Luyden'in yüzünde hafif bir gülümseme belirdi. Kocasının aklından geçeni keşfetmiş de onaylıyordu galiba.

Mr. Van der Luyden Mrs. Archer'a doğru döndü.

"Eğer Louisa'nın sağlığı şehirde yemek yemesine imkân verseydi, söz konusu yemekte, Lawrence Lef-fertslerin yerini almaktan zevk duyacağımızı Mrs. Lovell Mingott'a söyleyiniz derdim size..." dedi ve o kepaze in-sanlara karşı duyduğu acı alayı iyice belirtmek üzere biraz bekledikten sonra devam etti, "Maalesef bunun mümkün olmadığını biliyorsunuz."

Mrs. Archer sempatik bir baş işareti ile bu düşün-ceyi onayladı.

"Newland bu sabahki Times gazetesini okudu-ğunu söyledi bana. Louisa'nın akrabası St. Austrey Dük'ünün, önümüzdeki hafta Russia vapuru ile gelece-ğini yazan haber, belki gözüne ilişmiştir. Yeni kotrası Guinevere'yi bu yaz "Uluslararası Kupa Yarışı"na sok-mak, biraz da Trevenna şatosu topraklarında Canvas-back ördeği avlamak istiyor."

Mr. Van der Luyden yeniden sustu, sonra sesinde gitgide artan bir tatlılıkla devam etti.

"Dükü, Maryland'e götürmeden önce kendisiyle tanıştırmak üzere birkaç dostumuzu buraya davet etmek istiyoruz. Bu küçük bir akşam yemeği olacaksa da arka-sından bir kabul töreni düzenleyeceğiz. Madam Olenska, kendisini de davetlilerimiz arasına katmamıza izin ve-rirse, bundan benim kadar Louisa'nın da çok memnun olacağına eminim."

Ayağa kalktı, upuzun vücudunu kalıplaşmış gibi bir dostlukla kuzenine doğru eğerek ekledi.

“Birazdan araba ile şehre inince yemek davetiyele-
rinizi Louisa’nın bizzat Kontes’e bırakacağını size haber
vermem karımın müsaade ettiğini umuyorum.”

Mrs. Archer hararetli teşekkürlerle ayağa kalktı.
Mrs. Van der Luyden, kendisine Ahasuerus nezdinde ba-
ğışlamada bulunan bir Esther tavrı ile bakıyordu. Fakat
kocasını teşekkür kabul etmeyerek, “Yo, bana teşekkür et-
menize hiç lüzum yok sevgili Adeline. Bu yaptığım
önemsiz ve gayet doğal bir şey,” dedi. “Aslında, New
York’ta bu gibi biçimsizliklere rastlamamamız gerekir. Ve
ben hayatta bulundukça sık sık rastlamayacağınıza emin
olabilirsiniz.”

Onları kapıya doğru uğurlarken bir hükümdar ne-
zaketi ile konuşuyordu. İki saat sonra, New York’a geliş-
lerinde Mr. ve Mrs. Van der Luyden’in gezintiye çıktıkları
o eşsiz derecede mükemmel yaylı arabanın yaşlı Mrs.
Mingott’a gönderildiğini, arabanın Mingott konağı
önünde durduğunu, dört köşe bir zarfın kapıdan bira-
kıldığını duymayan kalmamıştı. Mr. Silierton Jackson,
sözü konusu zarfın içinde Van der Luydenlerin, kuzen-
leri St. Austrey Dükü şerefine, önümüzdeki hafta vere-
cekleri akşam yemeğine Madam Olenska’yı çağıran bir
davetiye bulunduğunu kesin olarak öğrenmişti.

Operanın kulüp locasında bulunan bazı delikanlı-
lar bu haber üzerine gülümseyen gözlerle birbirlerine
bakmaktan kendilerini alamadılar. Bir taraftan da yan ba-
kışlarla Lawrence Lefferts’i süzüyorlardı. Lefferts, her
şey kendisine vız geliyormuş gibi locanın ön kısmına

oturmuş, uzun sarı bıyıklarını burup duruyordu. Soprano susunca bir eleştirmen edasıyla, “Uyurgezer rolünü Patti’den başkası oynamaya kalkışmamalıdır,” dedi.

New York’ta Madam Olenska’nın eski güzelliğini yitirdiği düşünülüyordu. Kontes, New York’a ilk geldiğinde dokuz on yaşlarında, parlak, güzel bir kız çocuğuydu. Ondan, “Bir ressam tarafından portresi yapılmaya lâayık,” diye söz ederlerdi. Anne ve babası Amerika’da serseriler gibi oradan oraya dolaşıp durmuşlardı. Sonra, onların ikisini birden kaybedince, teyzesi Medora Manson’un himayesine sığınmıştı. Medora da avarenin biriydi. Artık bir yere demir atıp dinlenmek üzere New York’a dönmüştü.

Arka arkaya dul kalan zavallı Medora, daima yerleşmek niyetiyle New York’a dönebilirdi. Her seferinde biraz daha ucuz bir eve kapağı atabiliyordu. Beraberinde kesinlikle ya yeni bir koca ya da evlatlığa kabul ettiği bir çocuk getirirdi. Fakat aradan birkaç ay geçince değişmez bir kural gibi, kocasından ayrılır veya kontrolü altındaki çocukla çingar çıkarır, evini zararına bir başkasına devrederek derbeder dolaşmalarına yeniden başlardı.

Annesi bir Rushworth olduğu ve son talihsiz evliliklerinden biri kendisini o deli bozuk Chivers’lerle ak-raba yaptığı için, bütün çılgınlık ve acayipliklerini New York hoşgörüsüyle karşılıyordu. Fakat üzüntü ile karşılanan seyahat meraklarına rağmen anası babası iyi insanlar olarak tanınan o öksüz yeğeni ile dönünce zavallı küçük kızın bu çılgın ve acayip kadının ellerinde kalmasına herkes yürekten acı-mıştı.

Kırmızı yanakları ve canlı canlı sallanan bukleleri ona, ana babasının yasını tutması gereken bir çocuğa yakışmayacak neşeli bir hal veriyorsa da küçük Ellen Min-gott'a, herkes sevecen davranıyordu. Medora'nın kendine özgü huylarından biri de asla değişmemesi gereken Amerikan yas geleneği ile alay etmekte. Ailesi, nehir vapurundan çıkıp karaya ayak bastığı zaman, kendi öz kardeşinin ölümü için başına taktığı siyah tülün en azından yedi santim kısa olduğunu gördüğünde utanç duymuştu. Ellen de sokakta bulunmuş çingene çocuğu gibi kehribar rengi boncuklan olan kırmızı merinos bir elbise giymişti. Fakat New York, Medora'nın uygunsuz davranışlarına o kadar çok katlanmıştı ki Ellenin göz alıcı elbisesi karşısında, ancak bir iki yaşlı hanım başlarını sallayarak protestoda bulunmuşlardı. Diğer akrabaları yanaklarının o hoş renginin, canlılık ve güzelliğinin etkisi altında kalmaktan kendilerini alamamışlardı. O sokulgan ve korkusuz yavrucak, insana şaşırtıcı sorular soruyor, yaşından beklenmeyecek olgunlukta yorumlarda bulunuyor, İspanyol "Şal dansı" yapmak, kitara ile Napoli sevda şarkıları söylemek gibi yabancı sanatlarda ilgi çekici hüneler gösteriyordu. Küçük kız, teyzesinin yönlendirmesiyle pahalı, fakat düzensiz bir eğitim gördü. Aldığı dersler arasında modele bakarak resim yapmak (ki o ana kadar çocuklarına böyle bir ders aldır-mak kimsenin aklından bile geçmemişti) profesyonel müzisyenlerle beş kişilik bir takım içinde piyano çalmak gibi dersler de vardı. Teyzesinin gerçek adı Mrs. Thorley

Chwers'di. Papa tarafından kendisine bir soyadı verildiği için ilk kocasının aile ismini alarak kendisini Markiz Manson diye çağırtmıştı. Bunun bir sebebi de Manson ismini İtalya'da Manzoni'ye çevirebilmek kolaylığını sağlamasıydı. Birkaç yıl sonra zavallı Chivers, tımarhanede ölünce acayip yas elbiselerine bürünen dul karısı, talihini yeniden denemeye kalkarak Ellen'le birlikte yeni bir yolculuğa çıkmıştı. O sırada Ellen dikkat çekecek kadar anlamlı gözleri olan uzun boylu, biraz kemikli bir genç kızdı. Bir süre kendilerinden haber alınamadı, sonunda, Ellen'in Kaarun gibi zengin bir Polonya soylusu ile evlendiği duyuldu. Tuileries sarayında birbirlerine rastlayıp tanışmışlardı. Bir kont olan bu Polonyalı soylu Paris'te, Nis'te, Floransa'da prenlere yaraşır konaklara, Cowes'da bir yata, Transilvanya'da binlerce hektar genişliğinde av sahalarına sahipti. Pırıltılı, fosforlu şan ve şeref bulutları içinde ortadan kaybolan Medora, birkaç yıl sonra züğürtleşmiş, süngüsü düşük ve bir üçüncü kocanın yasını tutar halde yeniden New York'a geldiği zaman, her zamankinden daha küçük, daha ucuz bir ev aramıştı. O alabildiğine zengin yeğeninin, kendisine yarıdında bulunmamasına herkes şaşırmıştı. Sonra da Ellen'in evliliğinin tam bir fiyasko ile sonlandığına ve bizzat kendisinin de ailesi arasında dinlenmek ve acılarını unutmaya çalışmak üzere anavatana döneceğine dair olan haberler alınmıştı.

Bir hafta sonra, o meşhur yemek akşamı, Madam Olenska, Van der Luydenlerin salonuna girerken, New-

land Archer'in zihninden işte bütün bu yukarıda anlatılanlar geçiyordu. Bu eşine seyrek rastlanan bir toplandı ve doğrusu Kontes'in bu yüksek çevrede kendisini nasıl çekip çevireceği hakkında endişeye kapılmıyor değildi. Sinirliliği bundan ileri geliyordu herhalde. Kontes, bir eli eldivensiz olarak biraz geç geldi. Yürürken bileğindeki bir bileziği tam yerine oturtmaya çalışıyordu. New York'un en seçme yüzlerinin toplandığı salona girerken, tavırlarında en ufak bir yadırgama veya telâştan eser yoktu. Salonun ortasında durarak ağırbaşlı dudaklar ve gülümseyen gözlerle etrafına bakındı. Newland Archer, Madam Olenska'nın eski güzelliğini kaybettiği hakkındaki söylentileri, işte o anda reddetti. İlk gençlik yıllarının o ısıltılı tatlılığının silindiği doğrudur. Kırmızı yanaklar solgunlaşmış, vücut yapısı incelmış, yüz çizgileri yorgunlaşmıştı. Belki gerçek yaşından da (hemen hemen otuz yaşındaydı) biraz fazla gösteriyordu ama buna karşılık o baş döndürücü, mutlak güzelliğin esrarengiz etkisini kazanmıştı. Başını tam bir güvenle tutuyor, bakışlarını eşsiz bir etkiyle kullanmayı mükemmel biliyordu. Sahne edasına kaymaktan uzak kalan bu bakışlar ancak değerli hayat tecrübelerinin sağlayabileceği, itiraz kabul etmez bir olgunluğun delilidir. Ve genç kadın bu gücünün tamamıyla farkındaydı. İşte, salonun ortasında Ellen'i gördüğü zaman Newland Archer'in edindiği izlenim buydu. Orada bulunan leydilerin hepsinden daha sade, kolay jestleri, kımıldanışları vardı. Birkaç gün sonra Janey'den öğrendiğine göre kabul törenin-

dekilerden bazıları tavırlarının daha üsluplu olmaması yüzünden hayal kırıklığına uğramışlardı. Çünkü New York sosyetesı için alımlılığa, ihtişıma benzer bir anlam da ifade eden üslupluluk son derece değerli bir özellikti. Archer, "Belki ilk gençlik canlılığı, hareketliliğı kaybolduğı, çok sakın görüldüğü için öyle düşünüyorlar," diye muhakeme yürüttü. Bu sakinlik yalnız kımıldanışlarında değıl, sesinde, hatta ağızından çıkan fısıltı denecek kadar hafif tonlarda bile fark edilebiliyordu. New York, o derece şatafatlı bir macera ile vatana dönen bir genç kadında daha göz alıcı, daha çarpıcı tavırlar görmeyi beklemişti.

Yemek faslı başlı başına büyük bir meseleydi. Van der Luydenlerle yemek yemek öyle hafife alınacak bir iş değıldi. Bu akşam sofralarında kuzenleri olan bir de düğ bulunduşu ziyafete âdeta dinî bir ayın ağırbaşlılığı veriyordu. Bir düğ olmakla bir Van der Luyden düğü olmak arasındaki ince farkı ancak eski bir New Yorklunun ayırım sayacağıını düşünmek Archer'in hoşuna gitti. Böyle ara sıra boy gösteren soyluları New Yorklular her zaman rahat ve hatta (Struthersler müstesna) biraz da soyluluklarının uydurma olabileceğı korkusuyla tepeden bakışla karşılırlardı. Fakat Van der Luydenler gibi referans gösterebilenleri eski ananelerine yakışır bir konuk-severlikle başlarının üstünde taşırlardı.

Van der Luydenler bu toplantının önemini belirtmek amacıyla mümkün olan her şeyi yapmışlardı. Sofrada "Du Lac" ailesinin "Sevres", Trevenna ailesinin

"İkinci Georges", Van der Luydenlerin "Lowestoft", Dagonetlerin de "Crown Derby" tabak ve sofrta takımları kullanılmıştı. Mrs. Van der Luyden'in portresi bu gece her zamankinden daha fazla bir "Cabanel" şaşırtmacası veriyordu. Büyükannesinin incilerini ve zümrütlerini takınmış olan Mrs. Archer, oğluna bir İsa Bey minyatürünü hatırlatıyordu. Hanımlar en güzel mücevherlerini sergiliyorlardı. Suvarede bulunması bin zorlukla sağlanmış olan yaşlı Miss. Launing annesinin "Karne" denilen üzeri değerli taşlarla süslü İspanyol şalını davetlilere izlettiriyordu.

Madam Olenska yemekteki tek genç kadındı. Archer, pırlanta kolyelerle uzun devekuşu tüyleri arasındaki yumuşak, dolgunca, yaşlı veya yaşlıca şehreleri gözden geçirdi. Madam Olenska'nın sade güzelliği yanında bunları ne kadar ham buluyordu. O eşsiz gözleri yaratan akla sığmaz güç karşısında kuşku duymak mümkün müydü?

Mrs. Van der Luyden'in sağında oturan St. Austrey Dükü, o gecenin en önemli davetlisiydi. Eğer Madam Olenska davetlilere beklenildiği kadar alımlı görünemediyse, Dük'ü tamamıyla yok saymak gerekirdi. İyi terbiye görmüş bir insan olarak (Amerika'yı ziyaret eden bir başka Dük gibi) ziyafete av ceketi ile gelmemişti. Ama giydiği gece elbisesi o kadar yıpranmıştı ki torba gibi sarkıyordu. Dük bunun farkında değilmiş gibi elbiseyi babacanca bir umursamazlıkla sırtında taşıyordu. Kolalı gömleğinin katı göğsünü örten gür sakalının da etkisiyle giyiminin akşam yemeğine uygun olmadığını fark etmek

zorlaşıyordu. Kısa boylu, yuvarlak omuzlu, güneşte yanık tenli, kalm burunlu, küçük gözlü bir adamdı. Dudaklarında sohbete susamışlık duygusu bırakan bir gülümseme eksik olmuyorsa da gerçekte pek az konuşuyordu. Konuştuğu zaman da sesi öylesine kısık çıkıyordu ki kendisini, ancak çok yakınında oturanlar işitebiliyordu.

Yemekten sonra sigaralarını içen erkekler hanımlarla buluşunca Dük dosdoğru Madam Olenska'nın yanına gitti. Bir köşede yan yana oturarak keyifli bir konuşmaya daldılar. Yirmi dakika kadar sonra Dük'ten ayrılarak ayağa kalkan Kontes, geniş salonu geçerek Newland Archer'in yanına oturdu.

New York salonlarında bir hanımefendinin ayağa kalkarak bir beyefendiden ayrılıp başka bir beyefendiyi aramak gibi bir âdet yoktu. Etiket kuralları kadınların put gibi yerlerinde beklemlerini emrederdi. Kendisiyle görüşmek isteyen erkekler sıra ile gelip görüşür, giderlerdi. Kontes, bu kurala aykırı hareket ettiğinden habersiz gibi davranarak kanepenin köşesinde, Archer'in yanında rahatça oturuyordu. Konuşurken delikanlıya şefkatli gözlerle bakarak, "Bana May'den söz etmenizi istiyorum," dedi.

Delikanlı cevap verecek yerde bir soru sordu.

"Daha önce Dükü tanıyor muydunuz?"

"Oh, evet. Her kış, Nice'te görürdük kendisini. Kumara çok düşkündür. Bize sık sık gelirdi."

Kumar sözcüğünü "kır çiçeklerine bayılırdı," der

gibi gayet doğal bir tavırla söylemişti. Bir süre sonra saf bir bakışla ekledi.

“Hayatımda rastladığım en donuk adam olduğunu sanıyorum.”

Bu söz Archer’in son derece hoşuna gitti. Van der Luydenlerin dükünü donuk bulup bu fikrini açıkça söylemeye cesaret eden bir hanımefendi ile karşılaşmak inanılmaz derecede heyecan verici bir olaydı doğrusu. Genç kadına sorular sormayı, Onun umursamazca ağzından çıkan o sözcüklerin bazı köşelerini şöyle bir aydınlatır gibi olduğu geçmiş hayatı hakkında bir şeyler öğrenmeyi isterdi. Fakat üzücü hatıraları canlandırmaktan korkuyordu. Bu konuda bir karara varamadan Ellen konuşmaya devam etti.

“May öyle şeker bir kızcağızdır ki! New York’ta onun kadar güzel ve zeki bir kız daha görmediğimi size açıkça söyleyebilirim. Çok, çok mu aşırınsınız ona?” dedi.

Newland Archer kızardı, bir taraftan da gülerek, “Bir erkek ne kadar aşık olabilirse,” cevabını verdi.

Kontes, delikanlının ağzından çıkacak sözlerin en ufak anlam ayrıntılarını bile kaçırmamak üzere, düşünceli düşünceli yüzüne bakmaya devam ederek, “O halde aşıkta bir sınır bulunduğuna mı inanıyorsunuz?” diye sordu.

“Bulunsa da ben o sınırı göremedim henüz.”

Ellen’in yüzünde tatlı bir ışıltı dalgalandı.

“Oh! Demek gerçek bir roman bu?”

“Romanların da en romantiği, galiba”

“Ne muhteşem şey! May’i, kimsenin rehberliğinden faydalanmadan, siz kendiniz mi buldunuz?”

Archer, genç kadına duyduğuna inanmayan gözlerle bakıp gülümseyerek, “Bizim memleketimizde evlilik işlerinin başkaları tarafından düzenlenmesini kabul etmediğimizi unuttunuz mu?” diye sordu.

Genç kadının yanaklarının acayip bir şekilde kırdığını görünce, Archer söylediği o söze hemen pişman oldu. Ellen, “Evet, haklısınız, unutmuştum,” cevabını verdi. “Ara sıra böyle hatalar yaptığımda beni bağışlamalısınız. Geldiğim memlekette kötü kabul edilen pek çok şeyin burada iyi olarak benimsendiğini her zaman hatırlamıyorum.”

Gözlerini önüne dikerek bir süre kartal tüylerinden yapılmış Viyana işi yelpazesinden ayıramadı. Dudakları hafifçe titriyordu galiba. Delikanlı düşünmeden, “Düşüncesizlik ettiğimden dolayı çok üzgünüm. Fakat burada gerçek dostlar arasında olduğunuza inanabilirsiniz,” dedi.

“Evet, biliyorum. Gittiğim her yerde, yalnız vatanımda gerçek dostlar arasında olabileceğimi hissediyordum. Onun için buraya geldim. Vatanımın dışında her şeyi, her şeyi unutmak, Mingottlar, Weilandler gibi, sizin gibi, o pek sevimli anneniz gibi, bu gece burada bulunan bütün diğer iyi insanlar gibi yeniden yüzde yüz bir Amerikalı olmak istiyorum. Ah, işte, May geliyor, ona koşmak ihtiyacını duyduğunuza eminim.”

Söylediği o son sözcüklere rağmen oturduğu ka-

nepeden kımıldamadı. Gözlerini kapı yönünden delikanlının yüzüne çevirdi.

Salonlar yemekten sonra kabul töreni için gelecek misafirlerle dolmaya başlamıştı. Madam Olenska'nın bakışlarını takip eden Archer May Weiland'in, annesiyle beraber içeri girdiğini gördü. Sırtında sim işlemeli beyaz bir elbise, saçlarında gümüş rengine çiçekler vardı. Genç kız avdan yeni dönmüş bir Diana gibiydi. Archer, "Oh, rakiplerim o kadar çok ki... Görüyor musunuz, hemen etrafını çeviriverdiler. Bakınız, Dük'ü kendisiyle tanıştırıyorlar," dedi.

Madam Olenska, elindeki yelpazenin tüylü ucunu delikanlının dizine dokundurarak, alçak sesle, "Bu durumda benimle biraz daha kalabilirsiniz," dedi.

Yelpazenin dokunuşu son derece hafif olmasına rağmen Archer'in vücudunda bir okşayış titremesi doğaltırdı. Ne söylediğinin bile farkında olmayan Archer aynı alçak sesle, "Evet, izin verirseniz biraz daha kalayım burada," dedi.

Fakat tam o sırada Mr. Van der Luyden çıkageldi. Mr. Urban Dagonet de kendisini takip ediyordu. Kontes ağırbaşlı gülümsemesi ile onları selamladı. Ev sahibinin, azarlamayı andıran bir bakışla kendisini süzdüğünü hissederek gibi olan Archer, ayağa kalkarak oradan uzaklaşmayı uygun buldu. Madam Olenska veda etmek ister gibi kendisine elini uzatarak, "O halde yarın saat beşten sonra bekleyeceğim sizi," dedi ve Mr. Dagonet'e yer açmak için geri döndü.

Archer, “Yarın...” diye alçak sesle tekrarladı. Oysa böyle bir görüşmeye dair genç kadımla hiç konuşmamışlardı, o bu konuda bir söz de vermiş değildi.

Oradan uzaklaşırken Lawrence Lefferts’i gördü. O uzun boyu ile memnuniyetten ağzı kulaklarında, karısını Kontes’le tanıştırmak için kendisine yol açmaya çalışıyordu. Durup onları seyretti. Gertrude Lefferts’in geniş bir gülümsemeyle Kontes’e, “Hatırlıyor musunuz? Çocukken birlikte dans okuluna giderdik...” dediğini işitti. Onun arkasında, kendilerini Kontes’e tanıtmak üzere sıra bekleyenler arasında, Archer, Mrs. Lovell Mingott’un evinde kendisiyle buluşmayı reddedenlerin birçoğuna rastladı. Mrs. Archer’in söylediği gibi, “Van der Luyden’ler istedikleri zaman ders vermeyi iyi biliyorlardı.” Hayret edilecek tek nokta, ders vermeye çok az istekli olmalarıydı.

Kolunda hafif bir dokunuş duyarak başını çeviren delikanlı, kendisini siyah kadife bir elbise giymiş ve aile mücevherlerini takmış olan Mrs. Van der Luyden’in karşısında buldu. Orta yaşlı kadın, “Hiçbir çıkar kaygısına kapılmadan Madam Olenska’ya yardım etmeye çalışmanız son derece takdire değer bir hareket doğrusu, sevgili Newland. Bundan sonra da elinden geleni yapmaya devam etmesini, kuzeniniz Henry’ye söyledim,” dedi. Archer cevap olarak gizli bir şekilde gülümsediğinin farkındaydı. Mrs. Van der Luyden, “May’i hiç bu geceki kadar güzel görmemiştim. Dük, onun bu salondaki en güzel kadın olduğunu söylüyor,” diye ekledi.

Madam Olenska, "Beşten sonra," demişti. Newland Archer beş buçukta, mermer taklidi olan, dış sıvası yer yer soyulup dökülmüş evin zilini çalıyordu. Ellen, Batı Yirmiüçüncü Sokak'm sonundaki kapısı kocaman bir morsalkım ağacı ile sarılı bu evi, o serseri Medora'dan devralmıştı.

Burası insanın yerleşmek için seçmeyi kolay kolay aklına getiremeyeceği acayip bir mahalleydi. Küçük terzi dükkânları, kuş doldurucular, muhabir, gazeteci filan gibi adamlar, Madam'ın en yakın komşularıydı. Sokağın en sonlarında, malta taşı bir yolun ucunda, yıkıntı bir ahşap evde düzensiz, salkım saçak kıyafetler giyen Winsett adında bir yazar ve gazeteci oturuyordu. Winsett kimseyi evine çağırmazdı ama bir gece şehir sokaklarında dolaşırken, oturduğu yeri arkadaşına göstermişti. Archer, fikir adamlarının diğer başkentlerde de böyle perişan yerlerde oturup oturmadığını sormuştu gazeteciye.

Madam Olenska'nın evi Winsett'inkinden sadece pencere çerçevelerinde daha fazla boya bulunuşu ile ayırt edilebilirdi. Archer, evin gösterişsiz cephesini alıcı gözle inceledi. O Polonyalı kontun, genç kadının yalnız gençlik hayallerini kırmakla kalmayarak mevcut servetini de çaldığına hükmetti.

Delikanlı geçirdiği günden memnun değildi. Öğle yemeğini Weilandlerde yerken May'i Park'ta bir gezintiye çıkarabileceğini sanmıştı. Onunla biraz yalnız kalmayı, dün gece ne kadar büyüleyici olduğunu, onunla övündüğünü kendisine söylemek istiyordu. Hatta ne

yapıp edip daha erken evlenmeleri için yardımını bile isteyecekti. Fakat Mrs. Weiland'in buna şiddetle karşı koyacağını biliyordu. Son defa bu konuyu açtığı zaman henüz akrabalara yapmaları gereken resmi ziyaretlerin yarısını bile tamamlamadıklarını, hepsi el işi olmak şartıyla on ikişer düzine çamaşır hazırlamak gerektiğini emin bir tavır ve çatık kaşlarla kendisine bildirmemişti miydi?

Bugün, borçlu oldukları o ziyaretlerin bir kısmını olsun hesaptan çıkarmak için öğleden sonra, lando ile kapı kapı dolaşıp durmuşlardı. Bu ziyaret faslı tamamlanınca Archer kendisini kurnazca kapana sıkıştırılmış vahşi bir hayvan gibi görmeye başlamıştı. Sonuç olarak Weilandler bu evliliğin sonbahardan önce mümkün olmayacağı düşüncesindeydiler. O zamana kadar ne güç, ne düzensiz bir hayat geçirecekti.

Birbirlerinden ayrılırken, Mrs. Weiland, "Yarın Chiversler ve Dallaslara gideceğiz," dedi.

O iki büyük ailenin alfabe sırasına göre ziyaret edileceği anlaşılıyordu. Archer, Madam Olenska'nın o gün beşten sonra evine uğramasını rica ettiğini May'e söylemek istediye de baş başa kaldıkları o kısa süre boyunca nişanlısına açıklayacak daha önemli şeyler olduğu için o konuya sıra gelmemişti. Aslında o konudan bahsetmeyi de biraz anlamsız buluyordu. May kuzenine karşı şefkatli davranmasını özellikle istemiyor muydu? Nişanlandıklarını da sırf bu yüzden, yardımı kolaylaştırmak amacıyla erken duyurmamışlar mıydı?

Madam Olenska'nın evinin kapı eşiğinde dururken kendisine hâkim olan duygu şüphe yok ki meraklı. Saat beşten sonra gelmesini o tonda söylemesi onu biraz şaşırtmıştı, hâlâ da şaşırtmakta devam ediyordu. Bu onun görüldüğü kadar sade ruhlu bir kadın olmadığını gösteriyordu.

Kapıyı, yağız tenli, yabancı görünümlü taşkın göğüslü bir hizmetçi kadın açtı. Boynuna atkısı sarmış bir Sicilyalıya benzeyen bu kadın beyaz dişlerini göstererek onu son derece güler yüzle karşıladı. Sorularına anlamadığını gösteren işaretler yaparak başıyla cevap veriyordu. Archer'i dar bir koridordan geçirerek şöminede hafif bir ateşin yakıldığı salona aldı. Oda boştu. Kadın bir süre onu orada yalnız bıraktı. Hanımını aramaya mı gitmişti? Yoksa niçin geldiğini, ne istediğini anlayamamış mıydı? Bilemedi. Sonunda, kadın bir lamba ile salona döndü. İtalyanca olarak, "Hanım dışarı çıktı ama şimdi gelecek," dedi.

Beklerken, lambanın yardımı ile gördüğü şey, odanın o güne kadar hiçbir yerde benzerine rastlamadığı soluk, gölgeli çekiciliğiydi. Madam Olenska kazadan kurtarabildiği bazı eşyalarını New York'a getirmişti. Bunlar abanozdan küçük tabureler, şöminenin üzerinde duran bronzdan bir eski Yunan heykelciği, antika çerçeveler içindeki bir iki (İtalyan olması muhtemel) tablo ve bunların arkasındaki duvara çivilenmiş Şam kumaşı gibi ufak tefek şeylerdi.

Archer, İtalyan sanatı hakkındaki bilgisi ile övü-

nürdü. İlk gençliğini özellikle Ruskin'le ilgilenerek geçirmiş, aralarında John Addington Symonds, Vernon Lee'nin "Euphorion"u, R.G. Hamerton'un "ese"leri, Walter Pater tarafından yazılmış "Rönesans" adlı muhteşem bir kitap da bulunmak üzere son dönemin bütün sanat eserlerini okumuştı. Boticelli'den kolaylıkla, Fra Angelico'dan da hafif hoşgörülü bir tonla konuşurdu. Fakat Madam Olenska'nın odasında gördüğü resimler onu hayran bıraktı, İtalya'da gezdiği sırada görmeye alıştığı tablolarla hiçbir benzerliği olmayan eserlerdi bunlar. Belki de, hiç kimsenin kendisini bekler görünmediği bu bomboş evin bomboş odasında dolaşmak tuhaflığı yüzünden görme yeteneği tam olarak çalışmadığı için kolayca etki altında kalıyordu. Madam Olenska'nın aklına esen bu görüşme çağrısından May Weiland'e bahsetmemiş olmasına şimdi gerçekten üzölmeye başlamıştı. Nişanlısı kuzenini görmek isteyerek buraya gelir de onu şöminede ateş yanan bu bomboş odada beklerken bulursa ne düşünürdü acaba?

Ama bir defa geldiğine göre beklemesi gerektiğini düşündü. Bir koltuğa yerleşerek ayaklarını alev alev yanan odunlara doğru uzattı.

Archer, gelmesini o şekilde istedikten sonra onu unutmasını çok garip bulsa bile kızgınlıktan çok bir merak içindeydi. Odanın iklimi şimdiye kadar havasını teneffüs ettiklerinden o kadar başkaydı ki alelade bir macera şaşkınlığına benzer bir duyguya kapılmadı. Duvarlarına kırmızı Şam kumaşı veya İtalyan tabloları asılmış

başka salonlarda da bulunmuş olmakla birlikte ilk defa bu kadar etkilenmişti. Odanın düzenini, koltukların durumunu inceleyerek bu etkinin sebeplerini araştırdıysa da doyurucu bir sonuç alamadı. Koltuğun yanındaki sehpa da bulunan narin vazodaki iki Jacgueminat gülünden (hiç kimse bu güllerden bir düzineden aşağı satın almayı aklından geçiremezdi) yayılan kokunun, uzak ülkelere ait bir çarşmayı hatırlatacak derecede baharat, amber, solmuş çiçek ve Türk kahvesi yüklü, hafifçe de tahrik edici etkiyi yarattığına inanmak mümkün değildi.

Archer, içinde bulunduğu odadan aldığı ilhamla May'in salonunun nasıl bir şey olabileceğini düşündü. Kızına karşı babalık görevini mükemmel bir şekilde yapan Mr. Weiland'in Doğu Otuzdokuzuncu Sokak'ta yeni yapılmış bir evi satın almakla uğraştığını biliyordu. Bu evin rengi yeşildi. Yeni mimarlar New York'u çikolatadan yapılmış binalara benzeten kahverengi taş kullanmaktan vazgeçmeye başlamışlardı. Belki Avrupa'da geçirecekleri balayını biraz uzatarak kışı Mısır'da geçirirlerdi. Dönüşte yerleşecekleri o yeşil evin kapısından Pompei stilinde bir hole girildiğini biliyordu sadece. Daha ötesini hayal edemiyordu. Weilandlerin şimdiki salonlarında taklit Buhl masaları, modern saksı takımları ile dolu yaldızlı vitrinler vardı. May'in kendi evinde de buna benzer mobilyalar bulundurmak istemeyeceğinden nasıl emin olabilirdi? İçini ferahlatan tek düşünce karısının kütüphaneyi dilediği şekilde düzenlemesine izin verebileceğiydi. Gerçekten razı olursa raflarda asla cam

kullanmayacaktı. Bir defa evlendi mi, ölünceye kadar bütün hayatı işinden evine, evinden işine gidip gelmekle geçecekti.

Taşkın göğüslü hizmetçi kadın içeri girdi, perdeleri çekti, şöminedeki odunlardan birini geriye itti, delikanlıyı avutmaya çalışır gibi hep İtalyanca “Gelecek, gelecek...” dedi. Kadın dışarı çıkınca Archer ayağa kalkarak odada bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı.

Daha fazla beklemeli miydi? “Çok saçma... Aptallık bu benimki...” diye düşündü. Yoksa Madam Olenska’nın ne dediğini iyi anlayamamış mıydı? Belki de kendisini hiç davet etmemişti.

Sessiz sokağın taşları üzerinde nal sesleri duyuldu. Bu sesler tam evin önünde durdu. Bir araba kapısının açıldığı işitildi. Delikanlı perdeyi sıyrarak, başlayan alacakaranlıkta aşağıya, sokağa baktı. Tam karşısındaki bir sokak lambasının ışığında Julius Beaufort’un kır renkli iri bir beygir koşulu “Brugham” arabasını gördü. Banker Madam Olenska’nın inmesine yardım ediyordu.

Beaufort, şapkası elinde, ayakta bir şeyler söyleyseyse de arkadaşının ona gönülsüz cevap verdiğini tavırlarından anlamak güç değildi. Sonra el sıkışıp ayrıldılar.

Madam Olenska odaya girince Archer’i orada bulduğunda şaşırmadı. Sanki “şaşırmak” onun hiç bilmediği, anlayamadığı bir duyguya benziyordu.

Ellen, “Benim acayip evimi nasıl buldunuz? Bana sorarsanız, cennetten farksız olduğunu iddia edebilirim!” dedi.

Küçük kadife bone şapkasını başından sıyırdı, çıkardığı uzun mantosu ile beraber bir kenara atarak düşünceli gözlerle delikanlıya baktı.

Archer, "Evinizi çok hoş düzenlemişsiniz," cevabını verdi.

Madam Olenska, "Oh, çerden çöpten küçücük bir yer olduğunu biliyorum. Akrabalarım burasını hor görüyorlar. Fakat bütün kusurlarına rağmen Van der Luydenlerin konağından daha az hüznünlü olduğuna eminim ben," dedi.

Bu sözler delikanlının üzerinde adeta bir şok etkisi yarattı. Çünkü o asi, dik başlı insanlar arasında bile, Van der Luydenlerin konağını hüznünlü bulduklarını söylemeye cesaret edeceklerin sayısının pek fazla olacağını sanmıyordu. Oraya girmek ayrıcalığını elde edenler, heyecandan sinip titreyerek alıklaşıyorlar, gördüklerinin güzelliğini anlata anlata bitiremiyorlardı.

Delikanlı etrafı bir daha gözden geçirerek "Burada başardığınız şeyler gerçekten pek zevkli, pek hoş..." dedi.

"Bu küçük evden hoşlanıyorum. Fakat sanırım en çok hoşuma giden tarafı vatanımda, alıştığım, sevdiğim şehirde olması... Ve benim de yapayalnız içinde yaşamam..."

Genç kadın öyle alçak sesle konuşuyordu ki, Archer son cümleyi güçlkle işitebildi. Fakat içinde yüzdüğü zihnî beceriksizlik (adeta sersemlik) dolayısıyla o cümle üzerinde durmamak gerektiğini birden kavrayamayarak sormuş bulundu.

“Yalnız kalmaktan o kadar çok mu hoşlanıyorsunuz?”

“Evet, dostlarım yalnızlık hüznüne kapılmaktan beni korudukları sürece.” Ateşin yanına oturdu. “Nastasia şimdi çayı getirir. Bakıyorum, odamda köşenizi seçmişsiniz bile.”

Oturduğu koltuğa sırtını dayayarak kollarını ensesinde kavuşturdu, göz kapakları yarı kapalı, ateşe baktı.

“Bu benim en çok sevdiğim saat. Siz de benimle aynı düşüncede misiniz?”

Soylu bir davranışla, “Saati unuttuğunuzdan korkuyordum. Beaufort sizi engelledi galiba,” diye cevap verdi.

Genç kadın, bu sözler kendisini eğlendirmiş gibi baktı.

“Demek çok beklettim sizi? Bu evde oturmama nedense kimse razı olmadığından Mr. Beaufort da bana bir sürü kiralık ev gezdirmek istedi. Kendine özgü çeşnisi olan ilginç ve acayip kenar mahallelerde yaşamaya karşı bu derece kuvvetli bir hoşnutsuzluk duygusuna, başka hiçbir şehirde rastlamadım. Bu sokağın, şerefli insanların ayak basmaması gereken bir yer olduğunu hiç kimse söylemediğine göre, insanın şurada veya burada oturmasının ne önemi olabilir ki?”

“Burasının sırf yeni modaya uygun bir semt olması bakımından hoşnutsuzluk gösteriyorlar.”

“Demek modaya o kadar merak sarmışlar? Neden insan hoşlandığı şeyden kendisi bir moda icat edemesin?

Şimdiye kadar biraz fazlaca başıma buyruk yaşadığımı sanıyorum. Sonuç olarak benim yaptığım, hepinizin yapmak istediğinden başka türlü mü sanki? İlgi görmek, rahat ve emin bir hayat sürmek istiyorum, işte o kadar.”

Archer, “Dostlarınız da sizin hakkınızda aynı şeyi düşünüyorlar” dedi. Arkasından “New York son derece güvenli bir yerdir,” diye ekledi, sesinde hafif alaya benzer bir ton vardı.

Genç kadın, “Öyle değil mi? İnsan burada bunu net bir şekilde hissediyor,” diye haykırdı. Delikanlının sesindeki o belirsiz alayı fark edememişti. Sonra devam etti.

“New York’ta yaşamak, bütün derslerini güzelce yapan küçük bir kızın, ödül olarak elinden tutulup gezmeye götürülmesi gibi bir şey.”

Benzetme iyi niyetle yapıldığı halde Archer’in hoşuna gitmedi. Kendisi New York’tan rahatça söz etmekten sakınmazdı ama aynı şeyi başkasının ağzından dinlemek istemezdi. “New York’un ne muazzam bir makine olduğunu, bu makinenin dişlileri arasında parçalanmaktan güç kurtulduğunu anlamaya başlamadı mı acaba?” diye kendi kendine soruyordu. Lovell Mingottların sosyal merdivenin çeşitli basamaklarından gelişigüzel topladıkları eş dost yardımıyla son dakikada, güçlkle kurtarabildikleri akşam yemeği sayesinde bıçak sırtı bir farkla çukura yuvarlanmaktan kurtulduğunu Madam Olenska’ya anlatmış olmalıydı. Madam Olenska felaketi sıyrarak geçtiğinin başından beri far-

kında değil gibiydi. Belki de Van der Luydenlerde kazandığı zafer, atlattığı tehlikeyi kendisine unutturmuştu. Archer birinci olasılığı gerçeğe daha yakın görüyordu. Böyle düşündüğü için de, "Dün gece bütün New York sizi izlemek için kendini sokağa attı. Van der Luydenler hiçbir şeyi yarım yapmazlar," dedi.

"Gerçekten öyle galiba! Çok nazik insanlar! Partileri ne kadar hoştu. Herkes kendilerine karşı ne kadar saygılı davranıyordu!"

Kullandığı ifade gerçek durumu anlatmak için yeterli değildi. Örneğin, saygıdeğer Lanning'de verilen bir çay partisinden ancak bu derece heyecansız kelimelerle söz edilebilirdi.

Archer, çok önemli bir şeyden söz ettiğini belirtmek için sesine farkında olmadan abartılı, ballandırıcı bir ton vererek, "Van der Luydenler New York sosyetesinin en sözü geçen insanlarıdır. Ne yazık ki Mrs. Van der Luyden'in sağlığı izin vermediği için sosyete de pek az görünürler," dedi.

Madam Olenska, başının arkasında kavuşturduğu ellerini çözüp Archer e dalgın dalgın bakarak, "Sosyete de az görünmelerinin sebebi şey olmasın..." diye başladı cümlesini yanda bıraktı.

"Şey ne?"

"Son derece sözü geçen insanlar olmaları."

Delikanlı hafifçe kızardı, genç kadına baktı ve birden bu düşüncenin yabana atılır gibi olmadığını anladı. Kontes, o bir hükümdar gibi kudretli ailenin görkemini

bir iki kelime ile çöktürmüştü. Gülmekten kendini alamadı. Nastasia çayı getirdi. Japon fincanları kullanılıyordu. Tepsiyi alçak bir masanın üzerine bıraktı. Madam Olenska sözüne devam ederek, "Fakat bütün bunları bana anlatacaksınız, bilmem gereken şeyleri bana söyleyeceksiniz," derken, fincanını delikanlıya vermek üzere öne doğru uzandı. Archer, "Galiba uzun zamandan beri bakıp durduğum için asıl yüzüyle görmediğim bazı gerçekler konusunda da siz benim gözlerimi açacaksınız," cevabını verdi.

Bir bileziğinden küçük bir altın sigara kutusu ayırarak kapağını açıp delikanlıya uzattı, bir sigara da kendisi aldı. Şöminenin üzerinde uzun kâğıt kibritler vardı.

"Oh, ne güzel! İkimiz de birbirimize yardım edebileceğiz demek! Fakat benim yardıma o kadar daha fazla ihtiyacım var ki! Ne yapmam gerektiğini siz bana söyleyeceksiniz."

Dilinin ucuna kadar gelmişti. "O halde, New York sokaklarında Beaufort'la araba gezintisi yapmayınız," diyecekti, kendisini durdurdu. Böyle bir öğütte bulunabilmek için bu odanın havasına (ki genç kadının iklimi demekti) çok fazla kapılmıştı. Diğer taraftan, bu biraz da Semerkand'da gül kokusu satın almak isteyen bir adama, New York'ta geçirilecek bir kış mevsimi için gereken malzemeyi anlatmaya benzeyecekti.

Şöminedeki odunlar üzerinde anî bir alev parıltısı dolaştı. Madam Olenska, öne doğru eğilerek ince ellerini ateşe o kadar yaklaştırdı ki oval tırnakları etrafında ya-

nardöner hafif bir hale belirdi. Başındaki örgülerden kaçan siyah saçlarını ateş ışığının yansımaları kızılaştırıyor, solgun yüzünü olduğundan da solgun gösteriyordu.

Archer, Madam Olenska'nın etrafını saracak erkeklere karşı gizli bir kıskançlık duyarak, "Ne yapmanız gerektiğini size söyleyecek pek çok adam bulacaksınız etrafınızda. O yüzden sıkıntınız olmayacak," dedi.

"Teyzelerimi kastediyorsunuz, değil mi? Ve sevgili büyükanne mi şüphesiz?" Bu fikri tarafsız bir ruh hali ile inceledi. "Ayrı ev açarak tek başıma yaşamak istediğim için onların hepsi bana kızgın. Hele zavallı büyükanneçim. Yanında oturmam için öyle ısrar etti ki. Fakat yapamazdım, özgürlüğüme sahip olmak istiyorum."

O müthiş Catherine'den, böyle sıradan birini anlatır gibi söz edişi Archer üzerinde güçlü bir etki yaratmıştı. Madam Olenska'nın yalnız kalacağını bildiği halde özgürlüğüne bu kadar değer vermesi ve sahip çıkmasının ardında yatan nedenleri düşünmek içini heyecanla dolduruyordu. Bir taraftan da Beaufort'un varlığı yüreğini sıkıyordu.

"Duygularınızı anladığımı sanıyorum. Yine de ailenizin Avrupa ile New York arasındaki farkları anlatarak size faydalı tavsiyelerde bulunabileceğinden, yol göstereceğinden şüphe etmiyorum."

Gene kadın ince siyah kaşlarını kaldırdı

"New York o derece içinden çıkılmaz bir labirent midir? Beşinci Avenue gibi dümdüz bir saha olarak dü-

şünüyordum ben bu şehri. Çapraz yan sokaklar bile numaralı değil mi?"

Sonra, bu sözlerini delikanlının pek onaylamadığını fark ederek yüzüne büyüleyici bir anlam veren o eşsiz gülümseyişi ile ekledi.

"Oh, sırf bu düpedüzlüğü ve her şeyin üstüne bir etiket iliştirilmiş olması nedeniyle New York'u ne kadar sevdiğimi bilemezsiniz!"

Archer, "Her şeyin üstünde bir etiket bulunabilir ama her insanın değil," cevabını verdi. Bu cevabı vermek fırsatını yakaladığı için memnundu.

"Belki her şeyi fazla sadeleştiriyorum ama bu gibi hatalara düştükçe siz beni uyarırsınız, değil mi?" Başını şömineden çevirerek Archer'e baktı. "Beni ve nasıl yaşamak istediğimi anladıklarını sandığım iki insan var bu şehirde. Burada bana yabancı gelen, bilmediğim şeyleri de onlar bana anlatacaklar. Bu iki insan Beaufort'la sizsiniz," dedi.

Archer, adının o adamın adı ile yan yana getirilmesinden dolayı irkilmekten kendini alamadı. Sonra, zavallı kadının içinde yüzdüğü boşluğu çabucak kavrayarak ona karşı derin bir sempati ve acıma duydu. Kötülük kaynaklarına o derece yakın bir hayat yaşamıştı ki onların havasmda hâlâ serbest nefes alabiliyordu. Fakat Ellen kendisi tarafından da anlaşıldığı düşüncesini taşıdığına göre, görevi; gerçekte Beaufort'un ne çeşit bir adam olduğunu ve kendisinden nefret etmek gerektiğini ona öğretmek olacaktı. Nazik bir tavırla şu cevabı verdi.

"Anlıyorum. Fakat size yapabileceğim ilk tavsiye, eski dost ve akrabalarınızdan uzaklaşmamanızdır. Onlar sizi seviyorlar, takdir ediyorlar ve size yardım etmek istiyorlar."

Ellen başını silkerek iç geçirdi.

"Oh, biliyorum, biliyorum! Fakat hoşlarına gitmeyecek sözler duymamayı şart koşuyorlar. Weiland teyze bunu, bana açıkça söyledi. Gerçek! Burada kimse öğrenmek istemiyor mu, Mr. Archer? Bence, sizden sadece rol yapmanızı isteyen bütün o şefkatli insanlar arasında yaşamak asıl gerçek yalnızlık..." diyerek elleriyle yüzünü kapattı.

Newland, onun omuzları sarsılarak, hıçkırarak hıçkırarak ağladığını gördü. Ayağa kalkıp genç kadının üzerine doğru eğilerek, "Madam Olenska, ah, Ellen, böyle ağlamayınız, lütfen!" diye haykırdı.

Karşısında bir çocuk varmış gibi ellerinden birini yakalayıp avutucu sözler mırıldandı. Kadın kendisini delikanlının elinden kurtararak ona yaşlı gözlerle baktı.

"Bu şehirde ağlayan da mı az acaba?" dedi. "Burası bir cennet olduğuna göre gözyaşı dökmek için bir sebep söz konusu olamaz değil mi?"

Bunu söylerken gevşemiş saç örgülerini düzeltiyor, çaydanlığın üzerine eğilmiş gülümsüyordu. Archer o heyecan anında genç kadına adıyla "Ellen" diye hitap ettiğini ancak şimdi fark etmişti. Fakat şüphesiz ki kontes bu hitap şekline dikkat bile etmemişti. Nedense o anda gözlerinin önünde May Weiland'ın yüzü canlandı. O

masum gözleriyle kendisine bakıp duruyordu.

Birden kapı aralığından Nastasianın kafası göründü. Hanımına İtalyancasıyla çat pat bir şeyler söylemeye çalıştı. Madam Olenska yeniden elini saçlarına götürerek "Tabii, tabii!" diye haykırdı ve kısa bir süre sonra kürklere bürünmüş kırmızı tüylü hotoz şapkalı, süslü bir hanımefendiye eşlik eden St. Austrey Dük'ü içeri girdi.

"Sevgili Kontesim, sizi görmek isteyen eski bir dostumu, Mrs. Struthers'i getirdim. Dün geceki partiye davet edilmemişti. Oysa sizinle tanışmaya can atıyordu..."

Dük salondakilere ısıltı ısıltı parıldayan meraklı gözlerle bakıyordu. Madam Olenska da bir "Hoş geldiniz" mırıltısı ile bu acayip çifte doğru yürüdü. Bu yeni gelenler arasındaki zıtlığın ve Dük'ün o kadını yanına alıp gelmesinin ne büyük bir cesaret olduğunun farkında değilmiş gibiydi. Doğrusunu söylemek gerekirse, "Farına varma" konusunda Dük de kendisinden üstün sayılamazdı.

Mrs. , başındaki o çarpıcı hotoza ve tüylere yakışan canlı bir sesle, "Elbette sizinle tanışmaya can atıyorum sevgili Kontes," diye bağırdı. "Genç, ilgi çekici, büyüleyici her insanla tanışmak isterim ben. Dük müzikten son derece hoşlandığınızı söyledi bana. Öyle değil mi Dük? Bir piyanistsiniz siz yanılmıyorsam? O halde yarın akşam, evimde, Joachim'in piyanosunu dinlemek ister misiniz? Her pazar gecesi evimde artistik bir program

düzenlerim. Pazar gecesi o saatlerde New York'ta kayda değer eğlence imkânı olmadığı için dostlarıma eğlenme fırsatı sunarım. Dük, Joachim dinlemek isteyeceğinizden emin görünüyordu. Evimde birçok dostu rastlayacaksınız.”

Madam Olenska'nın yüzü sevinçle parıladı.

“Ne kadar nazıksınız! Dük'ün beni düşünmesi de harika doğrusu! Elbette gelirim. Binlerce teşekkür,” dedi. Çay masasına doğru sürdüğü koltuğa, Mrs. Struthers çökercesine oturdu.

“Tamam. Beklerim. Genç centilmeninizi de getirmeyi ihmal etmeyiniz lütfen,” dedi. Archer'e dönerek devam etti. “Sizin isminizi hatırlayamam ama rastladığım bir delikanlısınız. Buradaki kibarların cümlesi ya New York'ta, ya Paris'te, ya Londra'da rastladığım insanlar. Diplomaside misiniz yoksa? Pek çok diplomat gelir gider salonlarıma... Siz de müzikten hoşlanır mısınız? Sayın Dük, bu delikanlının gelmesini mutlaka sağlamalısınız.”

Dük, kendi kendine konuşuyormuşçasına, “İyi olur ya!” diye mırıldandı. Archer başıyla selamlayarak çekildi.

Ziyaretinin sona eriş şeklinden hiç hoşlanmamıştı. Aslında Dük ve Mrs. Struthers daha önce gelerek kendisini gereksiz bir heyecandan kurtarsalardı daha iyi olacaktı. Şu anda bu kış gecesinde sokakta yürürken New York ona eskiden olduğu gibi ürkütücü görünmüyordu. Bu büyük şehirde May Weiland de gözüne en sevimli,

en güzel kadın olarak göründü. May'e her gün gönderdiği müge buketini sipariş etmek üzere hızla çiçekçisine uğradı. O buketi bu sabah göndermeyi nasıl da unutmuştu.

Çiçeklere ilıştırilecek kartın üzerine bir iki kelime yazarak içine koyacağı zarfın gelmesini beklerken, loş mağazada etrafına baktığında, gözüne bir yığın sarı gül ilişti. O ana kadar renkleri böyle güneş gibi parlayan güller gördüğünü hatırlamıyordu. İlk düşüncesi bugün May'e müge yerine o gülleri göndermek oldu. Fakat bu güller nişanlısının fazla saf, fazla masum tipine uymuyordu. Gururlu güzelliklerinde fazla zengin, fazla kuvvetli bir şey vardı. Ne yaptığını düşünmeye gerek görmeden, içgüdüsel bir hareketle çiçekçiye o gülleri de başka bir kutuya yerleştirmesini söyledi ve üzerine Madam Olenska'nın adını yazdığı ikinci bir zarfa, önce kartını koyduysa da sonra mağazadan çıkarken kartı çekip aldı. Çiçek kutusunun üzerinde sadece boş zarfı bıraktı. Parmağı ile gülleri göstererek, "Bunları da hemen göndereceksiniz, değil mi?" diye sordu.

Çiçekçi derhal gönderileceğine dair teminat verdi.

Ertesi gün, öğleden sonra parkta bir gezinti için evden kaçmaya May'i razı etti. Eski tarz New York'ta âdet olduğu üzere, pazar öğle sonralarında nişanlısı ana babasıyla kiliseye giderdi. Fakat kızının son günlerde çeyizini hazırlamak için fazla çalışıp yorulduğunu düşünen Mrs. Weiland, biraz gezip tozmasına göz yummakta bir zarar görmedi.

Hava fevkalade güzeldi. Gezideki sık ağaçların tepeleri arasından görülen gökyüzü, lapis lazuli taşları gibi masmaviydi. Karlar kristal parçaları gibi ışıldıyordu. May'ın o pırıl pırıl varlığı ile çok uyumlu bir gündü. Yolda gelip geçenlerin başlarını çevirip çevirip kendisine bakmalarından Archer gurur duyuyordu. Genç kız, "Her sabah uyanıp odamda bir müge demeti bulmak, bu çiçekleri koklayarak yataktan kalkmak ne hoş şey!" diye mırıldandı.

"Dün sabah çok meşgul olduğum için çiçeklerini biraz geç gönderebildim."

"Fakat her gün bana çiçek göndermeyi hatırlaman, onları bana daha çok sevdiriyor. Aynı saatte müzik hocamın gelişi gibi hoş bir ahenk yaratıyor içimde."

"Dün öğleden sonra mügelerini gönderirken çiçekçi dükkânında parlak sarı renkte güller gördüm. Onları da Madam Olenska'ya yollamalarını tembihledim. Bilmem doğru yaptım mı acaba?"

"Çok iyi yapmışsın, sevgilim. Kendisine bu denli ilgi gösterilmesine bayılır Ellen. Bundan bana bahsetmemiş olması tuhaf. Çünkü bugün öğle yemeğini bizimle beraber yedi ve Mr. Beaufort'un kendisine harikulade güzel orkideler, kuzenimiz Henry Van der Luyden'in de Skuytercliff malikânesinden bir sepet karanfil gönderdiğinden bahsetti. Kendisine böyle çiçek gönderilmesine pek şaşıyor. Avrupa'da kadınlara çiçek göndermek adeti yok mu kuzum? Bunun çok hoş bir gelenek olduğunu söyledi."

Archer biraz sinirli bir sesle, "Gönderdiğim mütevazı güllerin Beaufort'un orkideleri yanında gölgede kalışına şaşmamak lâzım, tabii," dedi.

Sonra zarfın içine kartını koymamış olduğunu hatırlayınca bundan nişanlısına bahsettiği için canı sıkıldı. "Dün kuzeninize uğradım," demek istediye de tereddüt etti. Madam Olenska ziyaretinden hiç bahsetmemişse (hakikati açıklayınca) bahsetmeyişi acayip kaçaktı. Açıkçası, bu gizliliğin yarattığı esrarlılıktan da hiç hoşlanmadı. Bu karmaşık meseleyi zihninden kovmak için geleceğe ait kendi projelerinden söz açtı, Mrs. Weiland'ın uzunca bir nişanlılık taraftarı oluşundan bahsetti. Genç kız, "Bizim nişanlılık süremize gerçekten uzun denebilir mi? Isabel Chivers'le Reggie iki yıl nişanlı kalmışlar. Grace'le Thorley de hemen hemen bir buçuk yıl," dedi. Sonra ekledi, "Bugünkü halimizden bir şikâyetimiz mi var?"

Nişanlı genç kızların sıkıştıkça başvurdukları bir formüldü bu. Archer, "Evlenince bugünkü halimizden daha iyi bir duruma geçeriz elbette. Öncelikle hep birlikte oluruz, sonra da seyahat ederiz," cevabını verdi.

Genç kızın gözleri ışıldadı.

"A! Mükemmel olur, tabii!" diye itiraf etti.

Seyahate bayılırdı ama kafasına koyduğu fikirlere zıt olan davranışlara, annesi kolay kolay razı olmayacaktı.

"Biz ikimiz kesin bir karar verip dilediğimiz gibi davranamaz mıyız, May?"

"Ne demek o? Kaçacak mıyız yani?" Genç kız gülmekten kendini alamadı.

"Sen razı olursan kaçarsınız da..."

"Demek beni o kadar seviyorsun, Newland? Oh, buna çok sevindim."

"Neden daha çabuk mutlu olmayı istemeyelim ki?"

"Roman kahramanları gibi davranamayız, Newland. Davranabilir miyiz?"

"Neden olmasın? Neden? Neden?"

May, delikanlının ısrarına canı sıkılmış gibi bakıyordu. Nişanlısının belki şakadan, belki ciddi ima ettiği şeyi yapmanın imkânsız olduğunu bilmekle beraber bu imkânsızlığı anlatacak mantıklı bir sebep bulmakta güçlük çekiyordu.

"Seninle bu gibi meseleleri tartışacak kadar akıllı bir kız olmadığımı sanıyorum. Fakat bu tip hareketlerin bayağı kaçacağını kabul etmiyor musun?" diye sordu.

Bu "bayağı" tabirinin meseleyi kökünden halledeceğini sanıyordu. Fakat delikanlı karşılık olarak şu soruyu sordu.

"Gerektiği zaman bayağı bir davranışta bulunmaktan korkar mısın?"

Genç kız şaşırdı. İlk tereddüt anını geçıştirdikten sonra biraz sert bir şekilde, "Elbette bayağı bir şey yapmak istemem. Tabii, sen de istemezsin, sevgilim," cevabını verdi.

Archer, elindeki eğilir bükülür bastonla kundurlarına vurarak susuyordu. Nihayet, nişanlısını yola geti-

rebildiğini sanan genç kız konuyu değiştirerek, neşeli bir tavırla sordu.

“Ah, yüzüğümü Ellen’e gösterdiğimi söylemiş miydin sana?” Ve cevap beklemeden devam etti. “Hayatında gördüğü en güzel işçilik olduğunu söyledi. Paris’teki o meşhur De la Paiks Sokağı’nda bile öyle bir harikaya rastlamamış. Sanattan iyi anladığın için seni daha çok seviyorum, Newland.

Ertesi gün, akşam yemeğinden önce Archer okuma odasında asık suratla sigara içerken Janey, etrafa bakınır gibi bir tavırla içeri girdi. Hukuk mesleğinde olan delikanlı, büyük bir avukatlık firmasında (kendi sınıfından zengin New Yorklulara has bir gevşeklikle) genç ortak olarak çalışıyordu. O gün işten dönerken kulübüne uğramamıştı. Zihni bir hayli karışık. Her gün aynı saatte aynı şeyi yapmaktan bıkmış bir hali vardı. Büroda cam bölmeler arasından gelip gidenlere bakarak “Hep aynı şey! Aynı şey!” diye mırıldanırken bu kelimeler bir işkence aleti gibi beyninin içini oyup duruyordu.

İşten sonra kulübe uğradığı zaman arkadaşlar arasında en çok New York sosyete hayatına ait meseleler, haberler konuşulurdu. Şimdilik başlıca dedikodu sermayesinin Dük olduğuna şüphe yoktu. Beşinci Avenue’de altın saçlı bir leydinin bir çift yağız poney at koşulmuş, kanarya renginde bir “brugham” la dolaşması da az çene yormuyordu. Bu araba ve atların sarışın kadına Beaufort tarafından hediye edildiği söyleniyordu. Kadının adı Miss. Fanny Ring’ti. Bereket versin ki onun

gibi bizzat araba kullanan, başına buyruk kadınlar New York'ta bir ikiyi geçmezdi. Akşamın "Moda saati" denilen en kalabalık vaktinde Fanny Ring'in Beşinci Avenue'de görünüşü halk arasında, her seferinde, şiddetli dalgalanmalar meydana getiren önemli bir olay olurdu. Örneğin dün, Fanny Ring'in arabası kendininkini geçti diye Mrs. Lovell Mingott arabacısına derhal eve dönmelerini emretmişti. Halk "Ya bu iş Mrs. Van der Luyden'in başına gelseydi ne olurdu acaba?" diye heyecanla birbirlerine sorup durmuşlardı. Lawrence Lefferts'e fikri sorulsa sosyete denilen şeyin artık köküne kibrit suyu ekildiğinden bahsedeceğine hiç şüphe yoktu.

Kız kardeşi odaya girince Archer öfkeli öfkeli başını kaldırmış, sonra oda kapısının açıldığını fark etmemiş gibi yeniden gözlerini elindeki kitaba dikmişti.

Janey, üzerinde bir yığın kitap bulunan yazı masasına yaklaşarak ciltlerden birini eline aldı, yüksek sesle "Tuhaf hikâyeler" diye Fransızca başlığını okudu. Sonra ekşi bir suratla iç geçirerek, "Ne bilgince eserler okuyorsun!" dedi.

Kız kardeşinin, önünde Cassandre gibi dolaşıp durduğunu gören Archer, "Ne demek istiyorsun?" diye sordu.

Janey, "Şey... Annem öyle kızgın ki!" diye mırıldandı.

"Kızgın mı? Kime? Neden?"

"Miss. Sophy Jackson biraz önce buradaydı. Akşam yemeğinden sonra erkek kardeşinin geleceğini haber

verdi, kardeşi izin vermediği için fazla bir şey söyleyemedi. Açıklamayı bizzat Mr. Jackson yapmak istiyormuş. şu anda da kuzenimiz Louisa Vander Luyden'in yanında bulunuyormuş."

"Yavrum, Tanrı aşkına, aklını başına topla da biraz daha anlaşılır konuş! Neden bahsettiğini anlamak için peygamber olmak lazım."

"Peygamberleri falan karıştırma işe, Newland. Dinsizliğin sırası değil şimdi. Kiliseye gitmiyorsun diye annem zaten üzülüyor..."

Archer homurdanarak yeniden kitaba daldı.

"Newland, beni dinle. Arkadaşın Madam Olenska dün gece Mrs. Lemuel Struthers'in partisine gitmiş. Dük ve Mr. Beaufort'la beraber..."

Bu haberin son kısmı delikanlının yüreğini acıttı. Bu acıyı bastırmak için gülmek zorunda kaldı. "Peki, oraya gittiyse ne olmuş ki? Öyle bir niyeti olduğunu biliyordum zaten," dedi.

Janey'in yüzü limon gibi sarardı, gözleri yuvalarından dışarı uğrayacak gibi oldu. "Biliyordun ha? Öyleyse neden ona engel olmadın? Neden onu uyarmadın?"

"Engel olmak mı? Uyarmak mı?" Yeniden güldü. "Evleneceğim kadın Madam Olenska mı? Onunla nişanlı değilim ki ben!"

Bu sözler kendi kulaklarında bile acayip bir yankı yaptı.

"Ama onun ailesinden bir kızla evleniyorsun."

Delikanlı "Aile mi? Aile imiş! Ne demek aile?" diye alay etti.

"Newland, ailenin hiç mi önemi yok senin gözünde?"

"Zırnık kadar bile yok, işin açıkçası bu."

"Kuzenimiz Louisa Van der Luyden'in ne düşüneceğini de mi umursamıyorsun?"

"Bunak bir hizmetçi kadın gibi saçmalıklar düşünürse nasıl engel olabilirim?"

"Ama annemiz de öyle düşünüyor. Annemiz bunak bir hizmetçi kadın değildir izninle." Janey bu sözleri sinirli bir ses, kısık dudaklarla söylemişti.

Delikanlı öfkeden kendini kaybederek, "Evet, bunak bir hizmetçi kadından farksızdır, Van der Luyden'ler de öyledir, gerçeğe karşılaşıncı hepimiz öyleyiz," diye bağırdı.

Fakat o sevimli yüzü büzülüveren kız kardeşinin ağlamak üzere olduğunu görünce kendisine gereksiz bir acı yüklediği için utanç duydu.

"Madam Olenska'yı da şeytan götürsün! Canı cehenneme münasebetsiz kadının! Beyinsiz bir kaz gibi davranma Janey! Ben o kadının savunucusu değilim!" dedi.

"Hayır, tabii, ama o kadını hepimiz savunabilelim diye nişanlandığınızı hemen herkese ilan etmelerini, Weiland'lerden sen istedin. Öyle yapmamış olsaydın kuzenimiz Louisa, Dük şerefine verdiği ziyafete onu davet etmeyi aklından bile geçirmezdi."

"Onu davet etmekten ne zarar gördüler ki? Bir şeyleri mi eksildi? Salonun en gösterişli kadınıydı. Van der Luydenlerin ziyafeti, o bildiğimiz sıkıcı havadan onun sayesinde kurtuldu."

"Kuzenimiz Henry'nin, sırf seni memnun etmek için onu davet ettiğini biliyorsun. Louisa kuzenimizi de bu sebeple razı etti. Fakat şimdi Madam Olenska'nın o Strutherslerin partisine gidişine öyle üzölmüşler ki, sırf bu yüzden yarın Skuytercliff'e dönmeye karar vermişler. İşte durum bu noktada! Neden annemizin kederini anlamak istemiyorsun?"

Newland annesini salonda buldu. Mrs. Archer kıvrışık alnını elindeki dikişten kaldırarak, "Janey sana anlattı mı?" diye sordu.

"Evet."

Archer sesinin tonunu hiç olmazsa annesininki kadar ölçölü tutmaya çalışıyordu.

"Fakat sözlerini bir türlü ciddiye alamadım."

"Kuzenimiz Louisa ve Henry'nin incinmiş olduklarını da mı ciddiye almadın?"

"Madam Olenska'nın, pek değersiz buldukları bir hanımefendinin davetini kabul etmesi gibi önemsiz bir meseleden dolayı incineceklerine nasıl ihtimal verebilirim?"

"Değersiz buldukları? Sanki gerçekte değilmiş de..."

"Değersiz olduğunu haydi biz de kabul edelim. Fakat orada iyi müzik dinlenilebildiğini, pazar geceleri

bütün New York can sıkıntısından patlarken insanın orada eğlenerek pek hoş vakit geçirebildiğini kimse inkâr edemiyor.”

“İyi müzik mi? Benim bildiğim orada bulunan kadınlardan biri, masa üzerine çıkarak, Fransa’daki kabalarda söyledikleri çeşitten bir şarkı okuyormuş... Kadın erkek hep bir arada sigara ve şampanya içiliyormuş...”

“Bu gibi şeyler artık pek çok toplumda yapılıyor... Bu yüzden dünyanın gidişine bir zarar geldiği de yok sanıyorum.”

“Fransız pazarını savunmak mı istiyorsun yoksa?”

“Londra’da bulunduğumuz sırada İngiliz pazarlarından da dudak bükerek bahsettiğinizi kaç defa işittim, anne?”

“New York ne Paris’tir, ne de Londra.”

Oğlu, “Evet, bu konuda aynı fikirdeyiz. Ne Paris’tir, ne de Londra,” diye homurdandı.

“Buradaki sosyetenin o kadar parlak olmadığını anlatmak istiyorsun, değil mi? Belki haklısın ama biz bu sosyetenin malıyız. Aramıza girip bizimle yaşamak isteyenler de adetlerimize, geleneklerimize saygı göstermek zorundadırlar. Özellikle Ellen Olenska. Parlak sosyetelerde yaşanan hayattan sıyrılmak için buraya dönmedi mi?”

Newland cevap vermedi. Annesi yeniden konuşmaya başladı.

“Geldiğin zaman, akşam yemeğinden önce bir araba beni Louisa kuzenimize götürmeni senden istemeye hazırlanıyordum.”

Delikanlı kaşlarını çatdı. Mrs. Archer devam etti.

“Dış memleketlerde sosyete adetlerinin başka türlü olduğunu, oralarda insanların kalıplaşmış geleneklere o kadar fazla bağlanmadığını, bazı meseleler hakkındaki görüş ve duygularımızı Madam Olenska’nın henüz tam anlamıyla kavrayamadığını senin onlara daha iyi anlatabileceğini düşünmüştüm. Bu davranışımız Madam Olenska’nın da hayrına olur.”

“Sevgili anneciğim, bizim neden bu mesele ile bu kadar ilgilendiğimizi gerçekten anlayamıyorum. Dük bizzat kendisi Madam Olenska’yı alıp Mrs. Struthers’in evine götürmüştü. Kaldı ki, gerçekte, Dük daha önce Mrs. Struthers’i alıp Madam Olenska’ya getirmiştir. Evet, getirdiği zaman ben de orada bulunuyordum. Eğer Van der Luydenler mutlaka birisiyle kavga etmek istiyorlarsa, gerçek suçlu kendi çatıları altında yaşıyor.”

“Kavga etmek mi? Oh, Newland, Kuzenimiz Henry’nin kavga ettiğini hayatında duydun mu hiç? Kaldı ki Dük onun misafiridir de. Bir yabancı o. Yabancılar bu gibi inceliklerin farkına varamazlar. Oysa Madam Olenska bir New Yorklu... New Yorkluların duygularına saygı göstermek zorundadır.”

Oğlu büsbütün çileden çıkarak, “O halde Van der Luydenlere bir kurban şartsa, suçlu olarak Madam Olenska’yı önlerine atabilirsiniz. Kendi hesabıma buna bir itirazım yok. Oraya gitmekle gerçekten bir suç işlemişse, cezasını bizim çekmemiz için hiçbir sebep göremiyorum, anne,” dedi.

"Oh, sen bu işi yalnız Mingott cephesinden görüyorsun. Öyle olduğuna hiç şüphe yok."

Annesi artık öfkelenmeye başladığını belirten son derece sinirli bir sesle konuşmuştu. Uşak, salonun kapı perdesini yana çekerek gelen ziyaretçinin kimliğini, "Mr. Henry Van der Luyden," diye bağırarak açıkladı.

Büyük bir heyecana kapılan Mrs. Archer'in elinden dikiş iğnesi düştü. Koltuğunu geriye iterek ayağa fırladı, çekilen uşağa, "Bir lamba daha getir," diye emir verdi.

Mr. Van der Luyden kapı eşiğinde göründü. Newland Archer kuzenini karşılamak üzere o tarafa doğru yöneldi.

"Şu sırada tam sizden bahsediyorduk, Sir," dedi.

Janey de annesinin yanındaydı.

Mr. Van der Luyden bu sözün baskısı altında ezilmiş gibi oldu. Hanımların ellerini sıkmak üzere eldivenlerini sıyıırıp çıkardı, âdeta sıkılğan bir tavırla silindir şapkasını katladı.

Janey çabucak bir koltuk çekerken Archer devam etti.

"Sizden ve Madam Olenska'dan bahsediyorduk."

Mrs. Archer'in rengi limon gibi oldu. Mr. Van der Luyden'in salona girerken üzüntülü görünen yüzünde hoşgörölük izleri belirerek, "Ah, evet, çok nazik, çok sevimli bir hanımefendi... Kendisini ziyaretten geliyorum..." dedi.

Koltuğa çöker gibi oturdu, şapkasıyla eldivenlerini, eski usul gereğince, yanında zemine bıraktı.

“Vazolara çiçek yerleştirmek onda Tanrı vergisi bir sanat diyebilirim. Skuytercliff’den kendisine biraz karanfil göndermiştim. Karanfillerimi görünce hayretten kendimi alamadım. Onları, bizim bahçıvanbaşımız yapdığı gibi büyük demetler halinde bir iki kaba koyacak yerde sapları gevşetip birbirinden ayırarak, irili ufaklı vazolarda şuraya buraya dağıtmış... Zaten, salonunu ne kadar akıllıca ve zevkli bir şekilde düzenlediğini bana Dük de anlatmıştı, git salonunu muhakkak gör demişti. Gerçekten de öyle. Hak verdim Dük’e. Şey... Oturduğu ev o kadar uygunsuz bir mahallede olmasaydı, salonunu görmesi için Louisa’yı Kontese götürmek isterdim doğrusu.”

Her zaman pek az konuşan Mr. Van der Luyden’in ağzından dökülen bu söz yağmurunu bir ölüm sessizliği karşıladı.

Mrs. Archer, misafirin gelişi üzerine alelacele dikiş sepetine attığı brodöri işini usulca çekip eline aldı. Newland de şömineye doğru eğilerek oradaki tüyden yapılmış yelpaze ile oynadı. İkinci lâmbanın ışığında Janey’in yüzüne bakınca da kız kardeşinin hayretten ağzının bir karış açık kaldığını gördü.

Kurşuni pantolonlu bacağına iri mühür yüzüklü, kansız eli ile okşayan Mr. Van der Luyden sözüne devam etti.

“Mesele şu, gönderdiğim çiçekler hakkında bana yazdığı çok nazik mektuba teşekkür etmek üzere evine uğramıştım ve aynı zamanda (tabii bu tamamıyla ara-

mızda kalması gereken bir mesele) Dük'ün kendisini alıp bazı partilere götürmesine razı oluşundaki uygunsuzluğa dostça dikkatini çekmek istiyordum. Bilmiyorum acaba haber aldınız mı?"

Mrs. Archer imalı bir gülümseyişle, "Dük'ün Kontesi partilere götürdüğünden mi bahsettiniz?" diye sordu.

"İngiliz asilzadeleri hakkında bilmem bir fikriniz var mı? Hepsi birbirlerine benzerler. Louisa ile ben kuzenimize çok düşkünüzdür, fakat Avrupa saray âdetlerine alışmış insanların, bizim küçük sosyetemizin adetlerini yerine getirmek endişesiyle, kendilerini sıkıntıya sokmaları beklenemez. Dük nerede eğlenirse oraya gider."

Mr. Van der Luyden biraz soluk aldı. Hiç kimse ağzını açıp bir şey söylemiyordu. "Evet, dün gece Kontesi alıp Mrs. Lemuel Struthers'e götürmüş. Bu uygunsuz haberi bir iki saat önce bize uğrayan Sillerton Jackson verdi. Tahmin edeceğiniz gibi Louisa'nın çok canı sıkıldı. Bu meseleyi halletmenin en kısa yolunun dosdoğru Madam Olenska'ya giderek ima ile (evet sadece ima ile) New York'ta bu gibi davranışlara karşı tavrımızı kendisine anlatmak olacağını düşündüm. Uygunsuz bir davranışta bulunmuş olmayacağıma da emindim. Çünkü bize davetli olduğu gece, New York'ta kendisine rehberlik etmeyi kabul ettiğim takdirde pek memnun kalacağını söylemişti. Nitekim öyle oldu. Kendisini uyardığım için bana candan teşekkür etti..."

Mr. Van der Luyden memnun, rahat gözlerle etrafına bakındı. Gördüğü yüzlerden öfke, sinirlilik gibi kötü duygular henüz tamamıyla silinmemişti. Mrs. Archer, "Karı koca ikiniz de, daima, öyle nazik, öyle iyi yürekli insanlarsınız ki, sevgili Henry! May ve yeni akraba için yaptıklarınızı Newland asla unutmayacaktır," dedi. Sonra, söze karışarak, "Elbette öyle Sir, fakat Madam Olenska'dan hoşlanacağınıza emindim," diyen oğluna sinirli, sert gözlerle baktı.

Mr. Van der Luyden son derece nazik ve yumuşak bakışlarla delikanlıyı süzdü.

"Hoşlanmadığım bir insanı asla evime davet etmem, sevgili Newland. Sillerton Jackson'a da aynı şeyi söyledim," dedi. Duvar saatine bir göz attıktan sonra ayağa kalkarak ekledi, "Louisa bekliyor beni. Dük'ü opera götürmek üzere erken yemek yiyeceğiz."

Misafirleri evden çıkıp kapı arkasından sıkıca kapınca, Archer ailesi bir süre sessiz kaldı. Sonunda daha fazla kendini tutamayan Janey, "Ulu Tanrım! Ne kadar romantik!" diye haykırdı. Sesi patlar gibi kuvvetli çıkmıştı. Mrs. Archer, "Umarım bütün bunlar bizi doğru yoldan ayırmaz," cevabını vererek iç geçirip başını sallarken kötü sonuçlar beklenebileceğini de ima eden endişeli bir hali vardı.

İki hafta kadar sonra, Letterblair, Lamson ve Low avukatlık firmasındaki masasında tembel tembel oturan Newland Archer'i firma şefi odasına çağırdı.

New York aristokrasisinin üç kuşaktan beri hukuk

müşavirliğini yapan bu firmanın yaşlı şefi Mr. Letterblair, maun masasının arkasındaki koltuğunda bir taht üzerindeymiş gibi oturuyordu. Fakat sıkıntılı olduğu yüzünden belliydi. İyice kısaltılmış beyaz favorilerini okşarken eli çalı gibi kabarık kaşlarına doğru sarkan kırçıl kâküllerini de yokluyordu. Şu dakikada şefi hakkında fazla saygılı düşünceleri olmayan Archer onu, gösterdiği belirtilere göre hastalığı teşhis edemeyen şaşkın bir aile doktoruna benzetiyordu.

Mr. Letterblair "Aziz Sir..." diye söze başladı. Archer'e daima "Sir" diye hitap ederdi.

"Bir konuyu görüşmek üzere sizi çağırttım. Şimdilik ortaklarınız Mr. Skipworth'la Mr. Redwood'a bahsetmemeyi tercih ettiğim bir konu..."

Firmanın unvanında başka ortak isimleri yazılı olsa da o isimlerin sahipleri çoktan ölmüş ve gömülmüş olduğundan yerlerini yukarıda sözü geçen yeni ortaklar almıştı. Yaşlı Mr. Letterblair dahi firma unvanında yazılı Letterblair'in torunuydu.

Mr. Letterblair sırtını koltuğun arkasına dayayarak çatık kaşlarla "Aile sebepleri nedeniyle," diye ekledi.

Archer, ne demek istediğini anlamak için şefin yüzüne baktı. Mr. Letterblair başını eğip gülümseyerek anlattı.

"Mingott ailesini kastediyorum. Mrs. Manson Mingott dün beni çağırttı. Torunu Madam Olenska kocasından boşanmak istiyormuş. Bu işle ilgili olarak bana bazı evraklar teslim ettiler. Bir süre sessiz kalarak orta par-

mağı ile tık tık masaya vurdu. "O aile ile yakında akraba olacağınızı düşünerek fikrinizi almayı uygun buldum. Bu mesele hakkında firmamız adına kesin bir davranışa geçmeden önce demek istiyorum."

Archer şakaklarında damarlarının attığını hissetti. Madam Olenska'yı, evinde yaptığı ziyaret dışında, yalnız bir defa görmüştü, bir de operada, Mingottların locasında. O zamandan beri aradan geçen zaman zarfında hayalinde daha az canlı daha az rahatsız edici bir varlık haline gelerek işgal ettiği sahayı May Weiland'e bırakıp geri çekilmemiş miydi? Janey'in söz arası tesadüfi olarak yaptığı bir imadan başka genç kadının boşanması konusunda kimseden hiçbir şey duymamıştı. Kız kardeşinin sözlerine de asılsız gevezelikten başka bir değer vermemişti. Prensip bakımından boşanma fikri annesine olduğu kadar kendisine de uygunsuz, çirkin görünüyordu. Mr. Letterblair'in aile bağı bahanesiyle kendisini bu işe karıştırmaması canını sıkıyordu. Mingottlar arasında bu işle uğraşacak adam kıtlığı mı vardı sanki? Kaldı ki, kendisi henüz evlenmiş olmadığına göre resmen Mingottların akrabası da sayılamazdı.

Archer, şef ortağın sözünü bitirmesini bekledi.

Mr. Letterblair kilitli bir çekmeceyi anahtarla açarak içinden bir paket çıkardı.

"Şu kâğıtlara bir göz atar mısınız?" dedi.

Archer kaşlarını adamakıllı çatarak, "Affınızı dilerim, Sir. O söz konusu olan aile ile yakında akraba olacağım doğrudur. Ve işte sırf bu sebepten dolayı bu konu

hakkında Mr. Low ile Mr. Lamson'un fikirlerini almanızı tercih ederim," cevabını verdi.

Mr. Letterblair bayağı şaşırды ve biraz da incinmiş göründü. Bir genç ortağın bu şekildeki bir teklifi reddetmesi meslek geleneğine tamamiyle aykırıydı.

Şef başını eğerek, "Bunda şahsen çekinilecek bir taraf görüyorsanız, düşüncenize saygı gösteririm, Sir. Fakat bu konuda gerçek centilmenliğin sizi teklifimi kabule zorlayacağı düşüncesindeyim..." dedi. "Açıkçası bu teklif benden gelmiyor; bizzat Mrs. Manson Mingott'un oğlu benden böyle davranmamı istedi. Evet, önce Lovell Mingott'la, sonra da Mr. Weiland'le görüştüm. İkisi de bu meseleyi size havale etmemi tavsiye ettiler bana."

Archer, öfkesinin gittikçe kabardığını hissediyordu.

"Dayıları, amcaları bu işle ilgilenebilirler," dedi.

"İlgilendiler. Aile büyükleri bir araya toplanarak konuyu incelediler. Hepsi Kontesin boşanma isteğine karşı. Fakat Kontes kararından vazgeçmek istemeyerek firmamızın hukuki düşüncesini öğrenmek istiyor."

Delikanlı susuyordu. Elindeki evrak paketini açmamıştı.

"Yeniden evlenmeyi de istiyor mu?"

"Öyle bir fikri olduğunu ima edenler varmış ama kendisi evlenmeyi düşünmediğini söylüyor."

"O halde..."

"Mr. Archer, her şeyden önce şu paketin içindeki kâğıtlara bir göz atarsanız beni çok memnun edersiniz.

Sonra, meseleyi sizinle görüşürüz ve o zaman kişisel görüşümü de açıklarım.”

Archer, istemeye istemeye o hoşlanmadığı evrak paketini alıp çekildi. Son buluşmalarından beri kendisini Madam Olenska yükünden kurtarmıştı ve galiba farkında olmadan olayların akışında bir rol sahibi olmuştu. Şöminenin önünde kendisiyle özel olarak bir saate yakın bir zaman geçirdikten sonra St. Austrey Dükünün Mrs. Lemuel Struthers’le birlikte salona girivermeleri, Kontesin onları neşe ile karşılaması Tanrı tarafından hazırlanmış çok hayırlı olaylardı şüphesiz. İki gün sonra da, Archer Kontesin Van der Luydenlerin salonlarında itibar kazanma komedisini seyretmişti. Sonuçta biraz da komik bir hisle “Bir demet çiçek için bu derece güçlü beylere nasıl teşekkür etmek gerektiğini çok iyi bilen bir hanımefendinin kendisi gibi küçük çelimsiz bir delikanlının temsilcilerine ve rehberliğine ihtiyacı olamaz herhalde,” diye kendi kendine fikir yürütmek zorunda kalmıştı. Olaylara bu ışık altında bakış kendi durumunu sadeleştiriyor, bütün donuk aile faziletlerine şaşırtıcı bir cilâ sürüyordu. May Weiland kendisine hiçbir zaman o haftaki kadar saf, masum, pırıl pırıl görünmemişti. O kadar ki, o ruh şenliği içinde genç kızın nişanlılık süresinin uzun sürmesi hakkındaki arzusuna da boyun eğmeye razı olmuştu.

Bir kenara çekilip okuduğu o kâğıtlar kendisine fazla bir şey anlatmadı. Fakat girmiş olduğu atmosfer içinde afalladı, boğulur gibi oldu. Bu evraklar özellikle Kont Olenski’nin avukatları ile Madam Olenska’nın,

mali haklarının korunması için yetkilendirdiği bir Fransız Avukatlık Şirketi arasındaki yazışmalardan ibaretti. Bu yazışmalar arasında bir de Kontun karısına gönderdiği kısa bir mektup vardı. Onu da okuyunca Newland Archer ayağa kalktı, kâğıtları zarfın içine sıkıştırarak Mr. Letterblair'in odasına girdi; sesini kontrol altında tutmaya çaba sarf ederek, "Evrakları inceledim ve geri getirdim, Sir. İsterseniz Madam Olenska ile görüşürüm," dedi.

"Teşekkür ederim, teşekkür ederim, Mr. Archer. Eğer uygunsanız akşam yemeğini beraber yiyelim. Sonra, bu konuyu ayrıntılı bir şekilde inceleriz."

Newland Archer o gün öğleden sonra yine dosdoğru evine döndü. Şeffaf berraklıkla bir kış gecesi idi. Çatıların üzerinde masum yüzlü bir yeni ay asılı duruyordu. Ruhunu saf bir hava ile doldurmak, yemekten sonra Mr. Letterblair'le bir odaya kapanana kadar kimse ile tek kelime bile görüşmek istemiyordu. Sırlarının başkalarına açıklanması yerine Madam Olenska ile bizzat görüşmesi elbette bin defa hayırlıydı. Büyük bir merhamet duygusu umursamazlık ve sabırsızlığını süpürüp götürüvermişti. Kontesi gerçekten acınacak zavallı bir yaratık olarak gözünün önüne getiriyordu. Kadere karşı o delice meydan okuyuşlarında daha fazla yaralanıp be-re-lenmesine ne pahasına olursa olsun meydan vermemek gerekirdi.

Mrs. Weiland'in kendisinden hayatındaki hoşla gitmeyecek şeyleri asla anlatmamasını özellikle istediğini

hatırladı. New York sosyetesinde o tertemiz ahlaksal düzeni sağlayanda belki bu anlayıştan başka bir şey değildi, insanlık çamurlarına olan tiksintisini yine insanlık zaafalarına olan acıma duygusu ile bağdaştırma çabası içinde bocalayarak, "Yoksa ikiyüzlü yaratıklardan başka bir şey değil miyiz acaba?" diye kendi kendine sorup duruyordu.

Bizzat kendi prensiplerinin ne kadar ilkel bir önem taşıdığını ilk defa fark etti. Bazı tehlikeleri göze almaktan kaçınmayan bir delikanlı olarak geçiniyordu. Bununla beraber Mrs. Thorley Ruskvorth'la olan gizli ilişkisinin kendisine (romantiklerin anladığı anlamda) fiyakalı bir maceracı şöreti sağlayacak kadar gizli kalmadığını da biliyordu. Fakat Mrs. Rushvorth işte "o sınıftan" bir kadındı. Yani çılgın, akıllı havada, boş heveslere düşkün, gizlilikten haz eden kişilikte, herhangi bir maceranın duygusal güzelliğinin dışında gizliliğinden, tehlikelerinden zevk alan bir yaratık... Davayı bu dış çizgileriyle kavrayınca yüreği burkulur gibi oldu. Bir erkeğin aşkla sevip saygı gösterdiği kadınla, acıma hissi içinde kendisini cezbeden kadın arasındaki uçurumda genç bir delikanlının sakın vicdanını ve pürüzsüz inancını görebildi. Bu gibi maceraları anneler, teyzeler, halalar erkekler için daima "çılgınlık", fakat kadınlar için "affedilemez suç" diye nitelendirirlerdi.

Archer, prensip ve adetleri biraz karmaşık eski Avrupa sosyetelerinde aşk problemlerinin pek o kadar sade ve anlaşılır olmadığını fark ediyordu. Toplulukların zen-

gin, tembel zevkine veya süsüne düşkün oluşlarına göre çeşitli gruplar meydana geliyordu. Doğuştan duygulu ve başarılı bir kadının, olayların zorlayışı sonunda savunmasızlık ve yalnızlık gibi sebeplerle sosyete geleneklerinin affetmediği noktaya geldiğine çok rastlanmıştı. Archer, eve dönünce Madam Olenska'ya iki satırlık bir mektup yazarak ertesi gün saat kaçta kendisini kabul edebileceğini sordu. Bir çocukla gönderdiği mektuba aldığı cevapta Kontes ertesi sabah Skuytercliffe gideceğini, pazar gününü de Van der Luydenlerle geçireceğini, fakat bu gece serbest olduğundan isterse akşam yemeğinden sonra kendisini evde yalnız bulabileceğini haber veriyordu. Yarım sayfalık bir kâğıda yazılmış olan mektupta ne tarih ne de adres yoktu, fakat satırların kararlı ve serbest bir elle yazıldığı belli oluyordu. Genç kadının, hafta sonunu Skuytercliff'in o heybetli yalnızlığı içinde geçireceğini öğrenmek, delikanlıyı gülümsetip adeta eğlendirdiyse de Kontes'in orada "hoş olmayan" şeylere sırt çeviren ruhların üşütücü soğuşunu her yerden fazla hissedeceğini hatırlayınca da üzüntü duymaktan kendini alamadı. Saat tam olarak yedide, Mr. Letterblair'in evinde bulunuyordu. Kendisine emanet edilen evrakin incelenmesi sonunda esas mesele hakkında bir karar vermişti, fakat kararını şef ortak Mr. Letterblair ile açıkça tartışmak istemiyordu. O dul bir erkekti. Akşam yemeğini, duvarlarına "Chatam'ın ölümü" ve "Napoleon'un taç giyme töreni" tabloları asılmış, loş, eski tarz bir odada iştahla ağır ağır yediler.

hatırladı. New York sosyetesinde o tertemiz ahlaksal düzeni sağlayanda belki bu anlayıştan başka bir şey değildi, insanlık çamurlarına olan tiksintisini yine insanlık zaafalarına olan acıma duygusu ile bağdaştırma çabası içinde bocalayarak, “Yoksa ikiyüzlü yaratıklardan başka bir şey değil miyiz acaba?” diye kendi kendine sorup duruyordu.

Bizzat kendi prensiplerinin ne kadar ilkel bir önem taşıdığını ilk defa fark etti. Bazı tehlikeleri göze almaktan kaçınmayan bir delikanlı olarak geçiniyordu. Bununla beraber Mrs. Thorley Ruskvorth’la olan gizli ilişkisinin kendisine (romantiklerin anladığı anlamda) fiyakalı bir maceracı şöhreti sağlayacak kadar gizli kalmadığını da biliyordu. Fakat Mrs. Rushvorth işte “o sınıftan” bir kadındı. Yani çılgın, akli havada, boş heveslere düşkün, gizlilikten haz eden kişilikte, herhangi bir maceranın duygusal güzelliğinin dışında gizliliğinden, tehlikelerinden zevk alan bir yaratık... Davayı bu dış çizgileriyle kavrayınca yüreği burkulur gibi oldu. Bir erkeğin aşkla sevip saygı gösterdiği kadınla, acıma hissi içinde kendisini cezbeden kadın arasındaki uçurumda genç bir delikanlının sakın vicdanını ve pürüzsüz inancını görebildi. Bu gibi maceraları anneler, teyzeler, halalar erkekler için daima “çılgınlık”, fakat kadınlar için “affedilemez suç” diye nitelendirirlerdi.

Archer, prensip ve adetleri biraz karmaşık eski Avrupa sosyetelerinde aşk problemlerinin pek o kadar sade ve anlaşılır olmadığını fark ediyordu. Toplulukların zen-

gin, tembel zevkine veya süsüne düşkün oluşlarına göre çeşitli gruplar meydana geliyordu. Doğuştan duygulu ve başarılı bir kadının, olayların zorlayışı sonunda savunmasızlık ve yalnızlık gibi sebeplerle sosyete geleneklerinin affetmediği noktaya geldiğine çok rastlanmıştı. Archer, eve dönünce Madam Olenska'ya iki satırlık bir mektup yazarak ertesi gün saat kaçta kendisini kabul edebileceğini sordu. Bir çocukla gönderdiği mektuba aldığı cevapta Kontes ertesi sabah Skuytercliffe gideceğini, pazar gününü de Van der Luydenlerle geçireceğini, fakat bu gece serbest olduğundan isterse akşam yemeğinden sonra kendisini evde yalnız bulabileceğini haber veriyordu. Yarım sayfalık bir kâğıda yazılmış olan mektupta ne tarih ne de adres yoktu, fakat satırların kararlı ve serbest bir elle yazıldığı belli oluyordu. Genç kadının, hafta sonunu Skuytercliff'in o heybetli yalnızlığı içinde geçireceğini öğrenmek, delikanlıyı gülümsetip adeta eğlendirdiyse de Kontes'in orada "hoş olmayan" şeylere sırt çeviren ruhların üşütücü soğuğunu her yerden fazla hissedeceğini hatırlayınca da üzüntü duymaktan kendini alamadı. Saat tam olarak yedide, Mr. Letterblair'in evinde bulunuyordu. Kendisine emanet edilen evrakin incelenmesi sonunda esas mesele hakkında bir karar vermişti, fakat kararını şef ortak Mr. Letterblair ile açıkça tartışmak istemiyordu. O dul bir erkekti. Akşam yemeğini, duvarlarına "Chatam'ın ölümü" ve "Napoleon'un taç giyme töreni" tabloları asılmış, loş, eski tarz bir odada iştahla ağır ağır yediler.

Kadife gibi yumuşak bir istiridye çorbasından sonra salatalık turşulu balık ve arkasından ızgara hindi palazı, Amerikan canvasback ördeği, Frenk üzümü peltesi ve mayonezli kereviz geldi. Öğle yemeğinde daima sadece sandviçle çay içen Mr. Letterblair her yemekten bol porsiyonlar alarak tıka basa karnını doyururken, misafirine de hiç sıkılmadan aynı şekilde davranmasını tavsiye ediyordu. Nihayet yemek faslı sona erince sofraya toplandı, örtü kaldırıldı, purolar tellendirildi ve koltuğuna yaslanarak sırtını şöminenin rahatlık verici ateşine çeviren Mr. Letterblair, "Bütün aile boşanmaya karşı cephe almış durumda. Ben onlara hak veriyorum," dedi.

Archer derhal kendini bu görüş tarzının karşı kıyısında hissetti.

"Fakat niçin, Sir? Kocasından şikâyetçi ise..."

"Boşanmanın faydası ne? Kontes burada yaşayacak. Kocasını okyanusun öteki ucunda; Kontun razı olarak kendisine verdiği paradan bir dolar bile harcamayacağı açıkça meydanda. Sonra malum şartlara göre Olenski'nin cömert davranmadığı da iddia edilemez. Bir peni bile vermeden kendisini başından atabilirdi."

Delikanlı bunu bildiği için ses çıkaramadı.

Mr. Letterblair devam etti.

"Diğer taraftan, Kontesin parayı umursamadığını biliyorum. O halde neden ailenin istediği gibi, gürültü patırtıya meydan vermeden, burada yalnız başına yaşamaya devam etmesin?"

Delikanlı, "Buna kendisi karar vermeli," dedi.

"Boşanmaya karar verdiği takdirde doğacak sonuçları hesaba katıyor musunuz?"

"Kocasının mektubunda savurduğu tehditten bahsediyorsunuz, değil mi? Terazinin gözünde o tip bir mektubun ne ağırlığı olabilir? Kudurmuş bir sapığın aklına esen bir saçmalaktan başka bir şey değil."

"Öyle de olsa iş mahkemeye düşerse hoşla gitmeyecek dedikodulara rezalete engel olabilir miyiz?"

"Bu hoşla gitmeyecek tabiri yok mu?" delikanlı isyan eder gibi konuşmuştu. Mr. Letterblair daha da kabarıp çalılışan kaşlarının altından soru sorar gibi baktı. Zihninden geçenleri açıklamaya çalışmanın faydasızlığını düşünen Archer sustu. Mr. Letterblair "Boşanma daima hoşla gitmeyecek bir şeydir," dedi ve bir bekleyiş suskunluğundan sonra sordu, "Benimle aynı fikirdesiniz, değil mi?"

"Elbette, Sir."

"Güzel. Şu halde bu fikrin kazanması için sarf edeceğimiz gayretlerde, Mingottlarla birlikte, size güvenebilir miyim?"

Archer tereddüt etti. Nihayet "Madam Olenska'yı da dinlemeden önce işi almak istemem," dedi.

"Mr. Archer, sizi anlayamıyorum. Başları üzerinde bir boşanma davası rezaleti sallanıp duran bir ailenin kızıyla evlenmekte hiçbir sakınca görmüyor musunuz?"

"Benim evliliğimle bu mesele arasında hiçbir ilişki göremiyorum."

Mr. Letterblair elindeki porto kadehini masanın üzerine bırakarak dikkatli ve korkulu gözlerle genç ortağına baktı.

Archer, daha ileri gittiği takdirde kendisine verilen, firma adına hareket yetkisinin geri alınması olasılığını düşündü ve henüz kavrayamadığı bazı karanlık sebepler yüzünden böyle bir şeyin meydana gelmesini gönlü istemedi. Mademki bu görev bir kere omuzlarına yüklenmişti, onun hakkından gelmek gerekirdi. Bunun için de hayal gücü fazla geniş sayılmayacak olan (Mingottların kanuni vicdanı) ihtiyar hukukçuya emanet etmesi gerekirdi.

Mr. Letterblair'e, "Madam Olenska ile görüştüktan sonra varacağım son ve kesin kararı size açıklamadan kişisel hiçbir harekette bulunmayacağıma dair size söz veriyorum, Sir. Amacım sadece, ilk önce Madam Olenska'nın düşüncelerini öğrenmenin gerekli olduğunu anlatmaktan ibaretti," dedi.

New York'un en iyi avukatlık bürosuna layık bu aşırı tedbiri, Mr. Letterblair'in onaylamaması düşünülemezdi. Delikanlı saatine baktı, bir yere söz verdiğinden bahsederek ev sahibinden izin alıp ayrıldı.

Eski adetlere bağlı New York'ta saat yedide akşam yemeği yenilirdi. Akşam yemeğinden sonra ziyaret yapılması geleneği artık Archer'in çevresinde komik karşılanmaktaysa da birçok evde hâlâ devam etmekteydi.

Beşinci Avenue'de yürüyen Archer, biraz sonra muhteşem Beaufort konağının kapı eşiğinde Beaufort'u gördü. Özel "brugham" ine binerek esrarengiz ve belki de bilinmeyen bir yöne doğru uzaklaşıp gitti. Delikanlı onun bu gidişini zihninde Leksington Avenue'sündeki

küçük bir evle ilişkilendirmekten kendini alamadı. Son zamanlarda kutu kutu çiçek gönderilen ve kurdeleli perdeleri olan bu evin yeni boyalı kapısı önünde Miss. Fanny Ring'in kanarya rengindeki arabasının sık sık beklediği görülürdü.

Archer ailesinde güçlü bir sanatseverlik duygusu vardı. Bu ailede gerçek artistlere, her çeşit sanat başarısına öteden beri değer verilirdi. Delikanlı, özellikle ressam, şair ve romancıların büyük bilim adamlarının, şöhretli aktörlerin dükler kadar aranıp saygı gördüğü topluluklar bulunduğunu biliyordu. Salonlarında Merimee hakkında sohbetler yapılan, Thockeray'den, Browning'den veya William Morris'ten bahsedilen toplulukların içinde dostça yaşamının ne kadar zevkli ve ilgi çekici olduğunu hayal edemiyor değildi. Fakat bu çeşit topluluklara henüz New York'ta rastlanmıyordu. Bu şehirde artistler ve sanatçılarla ancak yeni yeni türeyen tiyatro ve müzik kulüplerinde veya Century'de karşılaşmak mümkün olabilirdi. Archer oralarda bu artistleri gördüğü zaman memnun oluyor, fakat onlara örneğin Blenkers'de birtakım züppe erkek ve kadınlar tarafından tapınmaya benzer bir ilgi ile sarılmış halde rastlayınca yüreğinde sıkıntı duymaktan kendini alamıyordu. Bu erkek ve kadın artistlere zorla ele geçirilmiş aslanlar gözüyle bakıyorlardı.

Archer onları seyrederken, Madam Olenska'nın yaşadığı ve içinde ıstırap çektiği ve kim bilir belki de esrarengiz zevkler tattığı topluluğu hayalinde canlandırmaya

çalışıyordu. Büyükannesi Mingott'la Weilandlerin bir "bohem" mahallesinde yaşamasına itirazlarını, genç kadının nasıl gülüp eğlenerek kendisine anlattığını hatırladı. İtirazın başlıca sebebi, o mahallede çoğunlukla yazar, gazeteci gibi insanların oturmasıydı. Ailenin hoşlanmadığı şey "herhangi bir tehlike olasılığı" değil, o gibi meslek adamlarının hayatta daima parasız oluşuydu.

Madam Olenska'nın ne yazarlardan, ne edebiyatan, ne de o "bohem" mahalleden korkusu yoktu. O devirde salonlarda kitap namına hiçbir şey bulunmaması gerektiğine inanıldığı halde, onun salonunda daima şuraya buraya atılmış kitaplara rastlanırdı. Archer, bu eserlerin yazarlarının kimler olabileceğini anlamak üzere şöyle bir göz attığında Paul Bourget, Huysmans, Goncourt Kardeşler gibi yeni isimlerle karşılaşmıştı.

Delikanlı düşünce düşünce Kontes'in evine yaklaştığı sırada, hayatta "değer" olarak bel bağladığı şeyleri bu kadının nasıl acayip bir şekilde değiştirmeye başladığını birden fark etti. Bugünkü o malûm güçlükte faydalı bir rol oynayabilmek için o ana kadar bildiğinden manılamayacak derecede başka şartlar altında düşünmek ihtiyacında olduğunu hissediyordu.

Kapıyı açan Nastasia esrarengiz bir şekilde gülmüsedti. Holdeki vestiyerin üzerinde kürklü bir palto ile mat ipekten, katlanmış bir opera şapkası bulunuyordu. İç kenarında sırma ile J. B. baş harfleri okunan bu şapkanın yanında bir de beyaz atkı duruyordu. Bu pahalı giysilerin Julius Beaufort'a ait olduğu meydandaydı.

Archer birden sinirlendi. O kadar ki neredeyse kar-tının üzerine bir iki kelime karalayarak çıkıp gidecekti. Fakat sonra randevu istemek üzere Madam Olenska'ya yazdığı mektupta, aşırı bir özen göstererek, söz konusu olan görüşmenin gizli bir içerik taşıyacağını belirtmedi-ğini hatırladı. Bu durumda, kapısını diğer ziyaretçilere de açmışsa kendinden başka kabahatli aramaya gerek yoktu. Beaufort'a orada fazla olduğunu anlatacak şekilde davranmak ve ne yapıp edip onu Kontesin evinden gön-dermek kararıyla salona girdi.

Banker, şöminenin üzerinde sarı kilise mumu di-kili, tunç şamdanlar bulunan, antika bir brodöri ile ör-tülü rafına kolunu dayamış, ayakta duruyordu. Göğsünü ileri doğru fırlatarak omuzlarının ağırlığını şöminenin tablasına bindirmiş, vücudunun dengesini de rugan is-karpınli tek ayağı üzerinde toplamıştı. Archer içeri gir-diği zaman, şöminenin kenarındaki koltukta oturan Kontes'e gülümseyerek tepeden bakıyordu. Küçük bir masanın üzerindeki çiçekler genç kadının arkasında bir çeşit paravan vazifesi görüyordu. Orkide ve azabalardan meydana gelen bu çiçeklerin Beaufort'un özel limonluk-larında yetiştirildiğini delikanlı biliyordu. Madam Olenska hafifçe öne eğilerek başını bir eli üzerine daya-mıştı. Elbisesinin kolu geniş olduğundan kolunu dirse-ğine kadar çıplak bırakıyordu.

Geceleri misafir kabul eden hanımların özel tabi-riyle "Basit akşam yemeği elbisesi" giymeleri adetti. Madam Olenska'nın sırtındaki elbise, yaka ve kollarına

parlak siyah kürk çevrilmiş kırmızı kadifedendi. Kontes, bütün eğilimlerden vazgeçerek o devirde moda olan dar kol yaptırmamış bu elbise ile takılması gereken bilezik, mücevher ve kadife bant gibi süsler kullanmaya da ihtiyaç duymamıştı. Archer, Paris'i son ziyaretinde, yeni ün kazanmış ressam Carolus Duran'ın fırçasından çıkmış bir portreyi hatırladı. Gece vakti, sıcak bir salonda göğüs ve boynun yumuşacık kürkle sarılışında şehvî duyguları kamçılayan tahrik edici bir şey vardı. Kapalı göğüs ve boğazla çıplak kol arasındaki zıtlık da buna benzer, herhalde pek hoşla giden, iç gıcıklayan bir etki yaratmaktan geri kalmıyordu.

Archer salona girerken, Beaufort, bir mizah çeşni siyle yüklü sesiyle yüksek perdeden, "Tanrı sizi seviyor. Skuytercliff'de üç gün geçirmek!" diyordu ve hemen arkasından ekledi.

"Yanınıza bütün kürklerinizi ve ayrıca bir buyot almayı unutmamalısınız. Şu hani ısınmak için içine sıcak su doldurduğumuz kaplardan..."

"Neden ama? Evin içi o kadar mı soğuk?" Genç kadın bunu söylerken sol elini, öpülmesini bekler gibi bir tavırla, Archer'e uzatmıştı.

Beaufort başı ile Archer'i kayıtsızca selamlayarak Kontese, "Hayır, fakat Mrs. Louisa için aynı şeyi söylemeyeceğim," cevabını verdi.

"Ben son derece nazik ve iyi yürekli buluyorum Mrs. Van der Luyden'i. Beni davet etmek için buraya kadar geldi. Büyükannem mutlaka gitmem gerektiğini söylüyor."

"Büyükannezin yerden göğe kadar haklı. Ben de şunu söylüyorum, önümüzdeki pazar günü Delmonico's'da size hazırlattığım küçük istiridye ziyafetini kaçırmamız düpedüz bir felaket olur. Campanini ve Scalchi gibi enteresan artistler ve bir sürü şık insan bulunacak o toplantıda..."

Genç kadın kararsız gözlerle bir bankere, bir Archer'e baktı.

"İştahımı kabartıyorsunuz adeta. Mrs. Struthers'in o geçen günkü daveti dışında, buraya geldiğim günden beri bir tek artiste rastlamadım diyebilirim."

Archer cüretli bir tavırla, "Ne çeşit artistten bahsediyorsunuz? İyi arkadaşlık ettiğim bir iki ressam tanıyorum ki izin verdiğiniz takdirde her zaman size getirebilirim," dedi.

Beaufort, tablolarını beğenip satın almadığı için, New York'ta gerçek anlamda ressam bulunmadığını ima eder şekilde, "Ressam mı? New York'ta?" diye uydurma bir hayret rolü oynadı.

Madam Olenska, o ağırbaşlı gülümseyişi ile Archer'e, "Pek hoş olur doğrusu ama ben sahne artistlerini, aktörleri, müzisyenleri kastediyordum. Kocamın evi daima bu çeşit artistlerle dolup taşardı," dedi.

"Kocamın" kelimelerini, karı-koca arasında kötü olaylar söz konusu olmamışçasına, adeta kaybettiği evlilik hayatının zevkli günlerini özlemle anar gibi bir tonla söylemişti. Archer, genç kadına şaşkınlıkla baktı. Geçmişinden sıyrılmak için sosyetedeki saygınlığını tehli-

keye atmaktan çekinmediği bir anda geçmiş günlerinden bu derece kolaylıkla bahsedebilmesini mümkün kılan şeyin hafiflik mi, yoksa öz duygularını gizlemekteki gücü mü olduğunu anlayamadı.

Kontes her iki erkeğe seslenerek sözüne devam ederek, "Beklenmeyen, bilinmeyen şeylerin insanın zevkini arttırdığını sanıyorum. Her gün aynı insanlarla görüşmek belki de hatadır," dedi.

Beaufort, homurdanır gibi bir sesle cevap verdi.

"Evet, eninde sonunda tatsız kaçacağını kabul etmek zorundayım, New York bu gibi tatsızlıklar yüzünden can çekiyor zaten. Buradaki hayatı sizin için canlandırmaya gayret ediyorum. Oysa siz kaçıp uzaklaşmaya çalışıyorsunuz. Güzel bir hayat geçirmek için nasıl yaşamanız gerektiğini iyi düşününüz. Pazar günü son şansınızı kullanmış olacaksınız, çünkü Campanini önümüzdeki hafta buradan ayrılıyor. Baltimore ve Philadelphia'ya gidecek. O lokantada özel bir grubumuz olacak. Bütün gece benim için şarkı söyleyecekler. Bunları ayarladım."

"Oh, ne kadar şahane! Düşünüp cevabımı yarın sabah size bildirebilirim, değil mi?"

Kontes son derece dostça konuşmakla beraber, sesinde artık Beaufort'un çekilip gitmesini beklediğini hissettiren bir ima da vardı. Beaufort bunu göz ardı edemedi. Baştan kovulmaya alışık olmadığı için iki gözünün arasında inat ve ısrara işaret bir kırıksık ortaya çıkarak, "Niçin şimdi cevap vermiyorsunuz?" diye sordu.

"Oh, şu geç saatte karar verilemeyecek kadar ciddi bir konu bu."

"Vakti o kadar geç mi buluyorsunuz?"

"Evet, çünkü Mr. Archer ile bir müddet bir iş hakkında görüşmek zorundayım."

Beaufort başından aşağı bir kova soğuk su yemiş-çesine bir "Ah!" sesi çıkararak birkaç saniye sustuktan sonra, genç kadının ciddi ve azimli bakışları karşısında başka çıkar yol olmadığını anlayarak hafifçe omuz silkti ve ayrılış izni isteme anlamında kontesin elini alıp öptü. Çıkarken başını çevirerek delikanlıya, "Kontes'i şehirde kalmaya razı edebilirsiniz o pazar gecesi istirdiye ziyafetine tabii sizi de davet ediyorum Newland," dedi ve önemli bir insan edasıyla çıkıp gitti.

Kontesin Beaufort'a, kendisiyle bir iş hakkında görüşeceğiinden bahsetmesi üzerine Archer, bir an, Mr. Letterblair'in genç kadına önceden haber gönderdiğini sandı. Fakat salonda yalnız kaldıkları zaman işittiği sözler bu tahmininde yanıldığını ona gösterdi.

Madam Olenska, "Demek ressamlarla tanışıyorsunuz? Onların çevresinde yaşıyorsunuz?" diye sordu. Gözleri candan bir ilgiyle ıslı ıslıdı.

"Onların çevresinde yaşadığımı söyleyemem. Çünkü ne sanatın, ne de artistlerin bu şekilde kendilerine has çevresi, bir atmosferi olduğunu sanmıyorum. Artistler topluluğu New York'ta uzakça ve az kalabalık bir kenar mahalle sokakçığı gibidir."

"Fakat bu gibi şeylerle ilgileniyorsunuz, değil mi?"

"Hem de çok ilgileniyorum. Paris'te veya Londra'da bulunduğum zaman herhangi bir sergiyi asla kaçırmam. Eserleri inceler, anlamaya çalışırım."

Kontes, elbisesinin uzun eteğinden dışarı çıkan minicik saten ayakkabısının ucuna bakarak, "Sanat gösteri ve hareketleriyle ben de çok ilgilenirdim. Bütün hayatım bu gibi şeylerle doludur. Fakat şimdi bunlardan uzak kalmayı galiba tercih ediyorum."

"Uzak kalmayı mı?"

"Evet. Eski hayatımı tamamen unutmak, hafızamdan silmek istiyorum. Burada herkes gibi olmak istediğim için..."

Archer kızardı, "Asla herkes gibi olamazsınız siz."

Kontes, düz kaşlarını hafifçe kaldırarak, "Ah, bunu söylemeyiniz," dedi. "Başkalarına benzememekten ne kadar tiksindiğimi düşünemezsiniz."

Yüzü bir facia maskesi takmış gibi kararmıştı. Öne doğru eğilerek dizini ince elleriyle kenetleyip delikanlıdan başka yönde uzak, ışıksız mesafelere dalar gibi bir poz aldı.

"Geçmiş hayatımın pençesinden tam ve kesin olarak kurtulmak istiyorum," diye ısrar etti.

Delikanlı bir süre bekledikten sonra boğazını temizleyerek, "Biliyorum. Mr. Letterblair anlattı bana," dedi.

"Ah!"

"Sizi ziyaretimin sebebi de bu zaten. Sizinle görüşme görevini verdi bana. Belki biliyorsunuz, o avukatlık firmasının ortaklarındanım ben."

Genç kadın hafif bir şaşkınlık içinde kaldı; sonra gözleri ıslıl ıslıl parıldadı.

“O işle sizin ilgileneneceğinizi mi kastediyorsunuz? Yani Mr. Letterblair adına sizinle görüşebilir miyim? Oh, hayatımı size anlatmak benim için o kadar kolay olacak ki!”

Kadının bu heyecanı, bu duygusallığı delikanlıyı etkiledi. Kendine güveni arttı. Beaufort’a kendisiyle bir iş görüşeceğinden bahsetmesinin sırf onu başından savmak amacıyla gelişigüzel uydurulmuş bir bahane olduğunu anladı. Beaufort’u bu şekilde kapı dışarı ettirmek tek başına bir zaferdi elbette.

“Evet, Mr. Letterblair adına bu konuyu sizinle görüşmeye geldim,” diye yineledi.

Kontes, başı kanepenin arkılığı üzerindeki koluna dayalı olarak bir süre sessiz kaldı. Yüzü, elbisesinin kırmızı rengi yanında daha da solgun ve yorgun görünüyordu. Archer’in üzerinde, heyecan ve ızdırap içinde kıvranan, gerçekten acınmaya layık, zavallı, perişan bir yaratık etkisi yaptı. Alışılmamış durumlar karşısında kendini ayarlamakta pek az tecrübesi vardı, annesinde ve bazı tanıdıklarda görüp eleştirdiği o içgüdü ile kabuğuna çekilişi Kontes’te de fark ederek “Şimdi olayların katı taraflarıyla tanışacağız,” diye düşündü. Bu gibi durumlarda kadınların kullandıkları roman veya tiyatro piyesine has kelimelerden pek anlamazdı. Dinlemeye hazırlanmış olmasına rağmen işiteceği şeyler karşısında kendini bir çocuk kadar sıkılğan ve acemi hissediyordu.

Uzunca bir duraklamadan sonra Madam Olenska beklenmedik, ani bir şiddetle, "Mesele şu; serbest olmak istiyorum! Bütün mazimi silip atmak istiyorum!" dedi.

"Bu arzunuzu anlıyorum."

Genç kadının yüzünü ani bir sıcaklık bastı.

"O halde bana yardım edecek misiniz?"

Delikanlı tereddüt etti.

"Size faydalı bir şey söyleyebilmem evlilik hayatınız hakkında daha fazla bilgiye sahip olmama bağlı..."

Kontes hayrete düşmüş gibi görünüyordu.

"Kocam hakkında... Onunla geçirdiğim hayat hakkında bildiğiniz şeyler var mı?" Archer başıyla onay işareti yaptı.

"O halde, söyleyecek daha fazla ne var? Bu memlekette o gibi şeyler hoşgörü ile karşılanabilir mi? Ben Protestan'ım. Kilisem bu gibi durumlarda boşanmayı yasaklamıyor."

"Elbette öyle."

İkisi de yeniden sustular. Archer Kont Olenski'nin mektubunun, aralarında, bir hayalet gibi çirkin çirkin sırtıttığını hissediyordu. Mektup yalnız yarım sayfalık ve Mr. Letterblair'in söylediği gibi kudurmuş bir sapığın aklına esen bir saçmalıktan başka bir şey değildi. Ama yine de arkasında az da olsa bir gerçek payı gizli olamaz mıydı? Bu karanlık noktayı Kont Olenski'nin karısından başka kim aydınlatabilirdi?

Archer, nihayet, "Mr. Letterblair'e teslim ettiğiniz evrakı okudum," dedi.

“O halde, daha iğrenç bir şey düşünebilir misiniz?”

“Hayır.”

Genç kadın duruşunu hafifçe değiştirerek sol eliyle gözlerini kapattı. Archer sözüne devam etti.

“Kocanız o savurduğu tehdit gereğince haklarını mahkemede aramaya kalkışırsa...”

“Evet?”

“Duruşmada hoşunuza gitmeyecek, canınızı sıkacak şeyler söyleyebilir. Hatta belki de işi sizi incitmeye kadar vardırabilir.”

“Evet?”

“İddiaları ne kadar asılsız olursa olsun demek istiyorum.”

Madam Olenska uzun süre sessiz kaldı. O kadar uzun ki, delikanlı, gözlerini onun eliyle kısmen örttüğü yüzü üzerinde tutmak istemeyerek, dizinin üzerindeki öteki elinin biçimini, dördüncü ve beşinci parmaklarındaki üç yüzüğün bütün özelliklerini incelemeye vakit geçirdi ve bu inceleme sırasında nişan yüzüğü taşımadığını fark etti.

“O suçlamalarını açıkça da yapsa burada, kilometrelerce uzakta bulunduğuma göre bana ne zararı olabilir?”

Archer’in, “Zavallı yavrucuğum, dünyanın herhangi bir köşesinde bulunsanız da zararı olabilir,” diye haykırmasına ramak kalmıştı. Fakat kendi kulaklarında Mr. Letterblair’in sesine benzettiği bir tonla, “Sizin şu ana kadar içinde yaşadığınız dünyayla karşılaştırılınca

New York sosyetesini çok küçük kalır. Ve görünüşünün tam aksine bu sosyetenin hayatı eski göreneklere sıkı sıkıya bağlı birkaç kişi tarafından idare edilir,” cevabını verdi.

Kontes sessiz kalınca delikanlı devam etti.

“Evlendirme ve boşanma hakkındaki inançlarımız son derece eski tarzdır. Kanunlarımız boşanmaya onay veriyorsa da sosyal geleneğimiz karşı koymakta ısrar ediyor.”

“Her zaman için mi?”

“Şöyle cevap verebilirim size; ne derece hakkı yenmiş, incinmiş ve kendisi aslında ne derece pürüzsüz ve kusursuz olursa olsun kadının görünüşü (pek önemsiz bile olsa) aleyhte imalara, dedikodulara imkân verecek nitelikte ise boşanmayı sosyete kabul etmiyor.”

Genç kadın başını biraz daha öne eğdi. Delikanlı, Kontesin kendisi için böyle bir şeyin söz konusu olamayacağını haykırmasını, hiç değilse tiksinti ile protestoda bulunmasını ümit ederek beklediysen de öyle bir şey olmadı.

Dirseğinin yanındaki bir küçük masa saati kedi türküsüne benzer bir ses çıkarıyordu. Şöminenin ocağında bir odun ortasından ikiye bölünerek etrafa kıvılcımlar uçuştu. Sanki sessizliğe gömülü oda dahi Archer ile beraber cevap bekliyordu.

Nihayet kontes, “Evet, ailem de aynı şeyi söyledi bana,” diye mırıldandı.

Archer istem dışı irkildi.

"Size aşırı bir şey söylemediklerine şüphe yok."

"Ailem dedimse de ailemiz demek daha doğru olurdu; çünkü yakında kuzenim olacaksınız." Bu son kelimeleri ne kadar sevimli bir sesle söylemişti!

"Öyle ümit ediyorum."

"Ailemizin düşüncesine siz de katılıyor musunuz?"

Archer ayağa kalkarak odada dolaştı, kırmızı Şam kumaşının üzerine asılı o İtalyan resimlerine boş gözlerle baktı. Sonra dönüp kararsız adımlarla genç kadına yaklaştı. Düşüncesini nasıl aynen söyleyebilirdi? Nasıl?

"Eğer kocanızın ima ettiği şey gerçekse, aksini ispat edecek delilleriniz yoksa evet ailemizin düşüncesine katılıyorum," diyebilirdi?

Konuşmaya başlayacağı sırada Kontes, "Fikrinizi açıkça söylemenizi rica ediyorum," dedi.

"Mademki fikrimi açıkça söylememi istiyorsunuz, boşanırsanız o aleyhinizde dolaşacak kirli dedikoduların üzüntüsünü telafi edecek ne gibi bir kazanç elde edebileceksiniz?"

"Özgürlüğümü elde edeceğim. Az bir kazanç mı bu?"

Tam o an içinde, Archer, mektuptaki suçlamanın doğruluğuna ve genç kadının suç ortağı ile evlenmeyi tasarladığına inanır gibi oldu. Eğer genç kadın aklından öyle bir proje geçiriyorsa Devlet kanunlarının buna izin vermeyeceğini nasıl kendisine anlatabilirdi? İçine düşen şüphe ile ona doğru ilerleyerek sabırsızlıkla, "Fakat burada havada esen rüzgâr kadar serbest değil misiniz?"

Herhangi bir davranışınıza, arzunuzu kim engel olabilir? Mr. Letterblair, mali meselelerin halledildiğini de bana söylemiş olduğuna göre..." dedi.

Genç kadın kayıtsız bir tavırla, "Evet, halledildi" cevabını verdi.

"Güzel... Şu takdirde sizin için sonsuz üzüntü ve ızdırıp sebebi olabilecek olaylara yol açmak tehlikesini göze almakta anlam var mı? Gazetecilerin ne kadar aşağılık adamlar olduklarını düşününüz! Hepsı öyle dar kafalı, öyle budala, gaddar kişilerdir ki! Diğer taraftan sosyeteye hiçbir vakit dert anlatamaz, söz dinletemezsiniz."

Madam Olenska, "Evet, orası doğru," diyerek bu son hükmü itirazsız kabul etti. Sesi o kadar hafif ve acıklı çıkmıştı ki, Archer, katı sözler söylediği için yüreğinin burkulduğunu hissetti. Düşüncesini şu sözlerle açıklamaya çalıştı.

"Böyle durumlarda kişisel haklar daima toplumun çıkarları için feda edilir. İnsanlar aileyi, çocuk varsa çocukları koruyacak gelenek ve esaslara (son derece köhne de olsa) sıkı sıkıya sarılırlar."

Genç kadının suskunluğunun ortaya koyduğu çirkin gerçeği örtecek basmakalıp cümleleri sıralıyordu. Kontes havayı aydınlatacak olan tek kelimeyi söylemek istemediğine veya söyleyemediğine göre yapacağı şey sırrını keşfettiğini kendisine hissettirmektir şüphesiz.

Sözüne devam ederek, "Sizi seven herkesin gördüğü gerçeği, sizin de görmenize yardım etmek benim

görevimdir. Yani Mingottlardan, Weilandlerden, Van der Luydenlerden bütün akraba ve dostlarınızdan bahsediyorum. Bu gibi meseleleri ne şekilde karşıladıklarını size olanca çıplaklığı ile açıklamazsam dürüst davranmış olmam,” dedi. Aralarındaki uçuruma benzeyen sessizliği doldurmak gayreti içinde ısrarla heyecanla konuşuyordu.

Kontes yavaşça, “Susmanız doğal dürüst bir davranış olamazdı,” cevabını verdi.

Ocaktaki ateş kuvvetini kaybederek boz renk bir kabuk bağlamaya başlamıştı. Lambalardan biri pır pır ediyordu. Madam Olenska ayağa kalkıp huysuzluk eden fitili aşağı, yukarı oynayarak düzelttikten sonra şöminenin yanına döndüyse de yerine oturmadı.

Ayakta durması bu mesele hakkında her ikisinin de söyleyeceği bir şey kalmadığı anlamına geliyordu. Bunu anlayan Archer de ayağa kalktı.

Kontes birden, “Pekâlâ, istediğinizi yapacağım,” dedi.

Delikanlının yüzü şakaklarına kadar kızardı; genç kadının bu ani teslim oluşunun şaşkınlığı içinde acemice bir jestle onun iki elini yakalayarak, “Amacım sadece size yardım etmektir. Buna emin olunuz,” dedi.

“Ve yardım ediyorsunuz Hayırlı geceler kuzenim.”

Archer eğilerek dudaklarını Kontes’in cansız gibi soğuk ellerine kondurdu. Genç kadın ellerini hemen geri çekti. Archer kapıya doğru yürüdü, holün sönük havagazı ışığı altında paltosunu ve şapkasını buldu, kendisini kış gecesinin içine atıverdi.

Waliack Tiyatrosu'nun kalabalık gecelerinden biriydi. Shaughraun adındaki piyes oynanıyordu Başrolde Dion Boucicault oynuyordu. Seven ile sevileni de Harry Montague ile Ada Dias canlandırıyorlardı. Son zamanlarda beğeniyle izlenen İngiliz tiyatro trupunun şöhreti inanılmaz derecede artmıştı. Afişte Shaughraun olduğu zaman tiyatro binası tıklım tıklım dolardı zaten. Galeride heyecan tam bir taşkınlık halindeydi. Koltuk ve localardaki seyirciler de halk sınıfının bu dizginsiz taşkınlığına gülümsüyorlarsa da piyesten galeridekiler kadar zevk aldıklarına şüphe yoktu.

Piyesin özellikle bir sahnesi bütün seyircilerin soğuşunu kesiyordu. Bu, Harry Montague'nun Miss. Dias'la kederli ve adeta tek taraflı bir ayrılık konuşmasından sonra sevgilisine veda edip gitme sahnesiydi. Bir şöminenin yanında ayakta durarak ateşe bakan aktris kurşuni kaşmirden bir elbise giymişti. Çarpıcı, son moda süs ve garmitürlerden, yoksun olan bu elbise uzun boylu artistin vücudunu bir kılıf gibi sarıyor, kat kat kırmalı eteği ayaklarına kadar iniyordu. Boynuna siyah kadife-den dar bir kurdele bağlamıştı. Fiyongunun uçları arkasında sırtına doğru sarkıyordu.

Aşığı öte yana dönünce kadın kollarını şöminenin rafına dayayarak yüzünü elleriyle örttü. Aşık çıkarken kapı eşiğinde durup ona baktı. Sonra, sessiz adımlarla çabucak geri dönerek ensesinden sarkan siyah kurdele uçlarından birini parmakları arasına alıp öptü. Aşığı odadan çıkıncaya kadar kadın onun yaklaştığının belki far-

kında bile olmamış, tavrını da hiç değiştirmemişti. İşte perde, bu sessiz veda sahnesiyle kapandı.

Archer, sırf bu sahnenin hatırı için tekrar tekrar Shaughraun'u görmeye giderdi. Montague'la Ada Dyas'ın vedalaşmalarını, Paris'te gördüğü Croisotte'le Bressant'ın veya Londra'da Madge Robertson'la Kendall'ın düetleri kadar güzel bulurdu. O içine kapanık, sessiz, sağır ızdırap, gösterişli, romantik aşk ilanlarından, ayrılık nutuklarından çok daha fazla kendisini duygulandırır, heyecanlandırırdı.

O gece, bu küçük sahne (bilinmez neden) bir hafta veya on gün önce, baş başa özel görüşmelerinden sonra Madam Olenska'dan ayrılışını kendisine hatırlattığı için sinir sistemi üzerinde her zamankinden daha güçlü bir etki yaptı. Bunu hatırlamak aslında çok tuhaftı. Çünkü gerçekte ne dekor, ne de şahısların kişilik ve karakterleri bakımından, ikisi arasında göze çarpacak bir benzerlik bulamıyordu. Kaldı ki Archer ile Madam Olenska sessizlik içinde kırık kalplerle birbirlerinden ayrılmak zorunda kalan iki sevgili de değillerdi. Bir avukatla bir müşteriydiler sadece. Öyle bir avukattı ki müşterisi ile yaptığı son görüşmeden zerre kadar yararı olmayan, berbat bir izlenim ile ayrılmıştı. Şu halde, kendi hayatına, geçmişine ait bir felaket söz konusuymuş gibi kalbinin öyle heyecanla çarpmasına ne sebep olabilirdi? Günlük hayatın, günlük olayların akışı dışında Madam Olenska trajedi duyguları aşılamak gibi esrarengiz bir yeteneğe mi sahipti? Hâlbuki kendisi üzerinde böyle bir etki bira-

kabilecek bir tek sözcük de söylememiştir. Demek ki sözcüklere gereksinmeden kişiliğinin derinliklerinden sızan, dram ve heyecan yaratmaya elverişli sihirli bir gücü vardı onun. Belki, uzun süre mutsuzlukla iç içe oluşuna borçluydu bu anlaşılmaz gücünü. Archer genç kadınla yaptığı son görüşmeden Kont Olenska'nın suçlamalarının boş olmadığı düşüncesiyle ayrılmıştır.

"Sekreter" diye anılan o esrarengiz adam o kaçış olayındaki yardımından dolayı belki de Kontes tarafından ödüllendirilmişti. Anlattıklarına göre, Kontes'in kaçtığı hayat şartları gerçekten dayanılmazdı. Gençti, korku ve ümitsizlik içindeydi. Kurtarıcısına karşı minnet duymaması nasıl düşünülebilirdi? İşin acıklı tarafı şuydu ki o minnet duygusu yüzünden kurtarıcısını ödüllendirmeye razı olmuşsa bu davranış kanun ve dünya huzurunda onu o lanetli kocasıyla aynı seviyeye düşürüyordu. Archer, vazifesi olduğu üzere, Kontese bunu anlatmaya çalışmıştı. Ve aynı zamanda o saf yürekli, şefkatli New York'tan bu gibi durumlarda asla hoşgörü ve acıma beklememek gerektiğine de kendisini inandırmaya çalışmıştı.

Yüklendiği bütün bu zahmetler ve sonunda genç kadının kaderini boyun eğerek kabul edişini görmek, şüphe yok ki delikanlı için gerçek bir üzüntü kaynağı olmuştu.

Archer'in Kontes'i boşanma sevdasından vazgeçirmesi, gerek Mr. Letterblair gerekse aile tarafından büyük bir memnuniyetle karşılanmıştı. Mrs. Weiland koltukları kabararak;

"Newland'in bu işi başaracağından emindim," dedi.

Kendisiyle gizli bir görüşme yapmak üzere Archer'i konağına çağıran yaşlı Mingott da Kontes için

"Aptal kız! Boşanma düşüncesinin saçmalığını kendisine az mı anlatmaya çalıştım! Evli bir kadın ve bir Madam Olarak yaşamak varken sadece Ellen Mingott adıyla yetinmek akıl kârı mı sanki?" diye haykırmıştı.

Bütün bu olaylar Madam Olenska ile yaptıkları son görüşmeyi beynine öyle bir kazımişti ki oyunun veda sahnesinde gözleri yaşlarla doldu. Tiyatrodan çıkıp gitmek niyetiyle ayağa kalktı. Arkasına dönünce düşündüğü hanımefendiyi bir locada Beaufortlar, Lawrence Lefferts ve tanımadığı bir iki erkekle gördü.

O gecedен beri Kontesle yalnız olarak hiç görüşmediği gibi onunla başkalarının yanında görüşmekten de kaçınmıştı. Fakat şimdi göz göze gelmişler ve kendisini tanıyan Mrs. Beaufort o kendine özgü rahat tavrı ile bir davet işareti yapmış olduğundan locaya gitmemek mümkün değildi.

Beaufort'la Lefferts ona yer açtılar. Herkese güzel görünmeye gayret eden, fakat uzun uzun konuşmaktan hoşlanmayan Mrs. Beaufort'la bir çift söz ettikten sonra Archer Madam Olenska'nın arkasındaki koltuğa oturdu. Locada ayrıca yabancı olarak Mr. Sillerton Jackson'dan başka kimse yoktu. Mr. Jackson Mrs. Beaufort'a fısıltı halinde bir sesle Mrs. Lemuel Struthers'in geçen pazar günkü toplantısında olup bitenleri anlatıyordu. Davetli-

ler arasında dans edenler de olmuştı. Mrs. Beaufort o eşsiz gülümsemesiyle dinlerken başının bütün localardan görünmesini sağlayacak şekilde davranmaktan da geri kalmıyordu. O sırada Madam Olenska Archer'e doğru dönüp sonra yeniden sahneye bakarak alçak sesle sordu.

"Yarın sabah sevgilisine bir demet sarı gül gönderir mi dersiniz?"

Archer kızardı, yüreği heyecanla çarptı. Şimdiye kadar Madam Olenska'ya yaptığı iki ziyaretten sonra ona birer kutu sarı gül göndermiş ve her seferinde de kutuya kartını koymamıştı. Kontes, o ana kadar, gönderdiği çiçeklerden hiç söz etmediği için gönderenin kendisi olduğunu da bilmediğini sanıyordu. Şimdi, birden, o hediyeyi kendisinin gönderdiğini bildiğini ima etmesi ve bu hediye ile biraz önce sahnede izledikleri o dokunaklı vedalaşma tablosu arasında bir bağlantı kurması içini heyecanlı bir sevinçle doldurdu.

"Ben de o sahneyi düşünüyordum. Hatta gözlerimin önünden silinmemesi için tiyatrodan çıkıp gitmek üzereydim," cevabını verdi.

Genç kadının çehresinin pembeleştiğini görünce şaşırdı. Yumuşacık eldivenli ellerinde tuttuğu sedef dürbüne bakarak biraz sonra "May'ın yokluğunda nasıl zaman geçiriyorsunuz?" diye sordu.

"Kendimi işime vermeye çalışıyorum."

Soru delikanlının canını sıkmıştı.

Uzun zamandan beri yerleşmiş bir alışkanlığa uya-

rak Weilandler geçen hafta St. Augustine'e hareket etmişlerdi. Mr. Weiland'in bronşlarına iyi geldiği için her kış sonunda oraya giderlerdi. Yumuşak huylu, sessiz bir adam olan Mr. Weiland'in herhangi bir konuda fikri yoktu ama vazgeçemediği alışkanlıkları vardı. Hiç kimsenin karışmaması gereken bu alışkanlıklarından biri de her yıl güneye yaptığı bu yolculukta karısı ile kızının kendisine eşlik etmeleriydi. Evin düzenli olması ruh huzuru için gerekti. Karısı yanında olmadığı takdirde saç fırçalarının bile nerede olduğunu veya mektuplarına nereden pul alıp yapıştırılacağını bilemezdi.

İkisi de hukukçu olan oğulları, kış mevsiminde New York'tan ayrılamazlarsa da Paskalya'da güneye gidip aileleriyle buluşur ve tatilden sonra hep birlikte dönerlerdi.

Archer, uygun zamanda onlara katılarak güneş altında bir iki hafta nişanlısı ile kürek çekmekten hoşlanırdı ama o da birtakım gelenek ve sakıncalara bağlıydı. Kış ortasında izin istemek çalıştığı kurumda ve Mingott ailesinde haylazlıkla suçlanmasına yol açardı. Bu itibarla, evlilik hayatının ana prensiplerinden biri olan "tevek-kül"le May'in gidişine boyun eğmek zorunda kalmıştı.

Madam Olenska'nın yarı kapalı göz kapakları altından kendisini incelediğinin farkındaydı. Genç kadın birden, "İstediğiniz, daha doğrusu önerdiğiniz şeyi yaptım," dedi.

O konuyu böyle bir zamanda ele almasından sıkılan delikanlı, "Çok memnun oldum," diyebilirdi.

Kontes güçlükle soluk alır gibi, "Haklı olduğunuzu anlıyorum tabii ki, ama bazen hayatın çok güç ve şaşırtıcı dönemeçleri oluyor..." dedi.

"Bilmez miyim?"

"Haklı olduğunuzu düşününce bir fırsatını bulup borcumu size bildirmek istiyordum zaten."

Antraktan faydalanarak dışarı çıkmış olan Beaufort loca kapısında görünüp o gevrek sesini işittirince Kontes dürbünü gözlerine kaldırdı. Archer de ayağa kalkarak hem locadan hem tiyatrodan dışarı çıktı.

Dün May Weiland'den bir mektup almıştı. Bu mektupta genç kız, o kendine özgü saflıkla, yokluklarında, Ellen'e karşı şefkatli davranmasını rica ediyordu. "Senden çok fazla hoşlanır ve seni takdir eder o. Pek belli etmemeye çalışmasına rağmen çok yalnızdır. Yalnız ve talihsiz! Büyükanmemizin veya Lovell Mingott dayımının onu anlayabileceğinden şüphe ederim. Onlar, Ellen'in, olduğundan çok daha fazla sosyete hayatından zevk duyduğunu, kendi kendisini kolayca eğlendirebileceğini sanırlar. Hâlbuki New York'un ona çok donuk görüldüğünden eminim ben. Bizim sahip olmadığımız konfor ve eğlencelere alışıktır o. Harika müzik konserleri, büyük resim sergileri, senin de hayran olduğun ünlü artistlerin, yazarların, akıllı insanların bulundukları salonlar gibi şeyleri kastediyorum. Büyükanmemiz onun sadece ziyafet ve tuvalet peşinde koştuğunu sanır. Yukarıda saydığım ihtiyaçlarını anlayabileceğini sanmıyorum hiç. New York'ta onun aradığı konular hakkında kendi-

siyle hepimizden daha iyi senin konuşabileceğinden şüphe etmiyorum,” diyordu.

Akıllı, tedbirli, temiz kalpli May! Bu mektubundan dolayı onu ne kadar daha çok sevmiştii! Fakat o mektup-taki istekleri yerine getirmeyi düşünemezdi. Şu son gün-lerde hem fazla meşgul bir insandı hem de nihayet nişanlı bir erkek olmak sıfatıyla, Madam Olenska’ya şu-rada burada sık sık kavalyelik ederek halkın dikkatini çekmek istemezdi. Esasen Beaufort, ayaklarının altına yatmışçasına ona yeteri kadar kavalyelik ediyor, Mr. Van der Luyden de koruyucu bir melek gibi kanat açmış, et-rafında dolaşıp duruyordu. Bu kavalyelik vazifesine (ara-larında Lawrence Lefferts’in de bulunduğuu) canla başla gönüllü daha bir sürü erkeğın de fırsat beklediğıne şüphe yoktu. Bununla beraber May’in tahmini doğ-ruydu. Her şeye rağmen Ellen Olenska yalnız yaşıyordu ve talihsizdi. Tiyatrodan çıkarken girişte arkadaşı Ned Winsett’e rastladı. Janey’in, “Ağabeyimin akıllı dostları,” diye bahsettiğii birkaç kişi arasında Archer’ın bazı mese-leleri kendisiyle ele alıp tartışmaktan zevk aldığı tek in-sandı Winsett. Esasen tiyatro binasının içinde de bir ara bakışları ona yönelmiş, Beaufort’un locasına büyük bir ilgi ile baktığını görmüştü. İki genç el sıkıştıktan sonra Winsett, “Haydi, köşedeki küçük Alman lokantasına kadar gidip birer kadeh içelim,” diye teklifte bulundu.

Orada yapmış oldukları bu tarz konuşmalara şu dakikada içinde istek duymayan Archer evde inceleye-cek dosyaları olduğunu bahane ederek yan çizdi. So-

kakta birkaç adım yürüdüler. Winsett, "Sana açıkça söyleyebilirim, Beaufortların locasındaki o esmer hanımefendinin adını merak ediyorum. Dostunuz Lefferts de o hanıma yiyecek gibi bakıyor," dedi.

Archer nedenini bilmiyordu ama bu sözlere biraz canı sıkıldı. Ned Winsett, Ellen Olenska'nın adıyla ilgilenmeye neden gerek duyuyordu? Hele ondan bahsederken Lefferts'in adını ileri sürmesi münasebetsizlik değil de neydi? Şimdiye kadar Winsett'te bu çeşit bir merak hiç rastlamamıştı. Fakat sonra, onun bir gazeteci olduğunu hatırladı.

"Kendisinden bir görüşme istemek için sormuyorsundur umarım?" diyerek güldü.

Winset, "Yok, gazete için değil, kendim için soruyorum," cevabını verdi. "Mesele şu; benim mahallemde oturuyor. Öyle harika bir güzellik için doğrusu pek acayip bir mahalledir orası. Kedisini kovalarken düşüp fena halde bacağını yaralayan oğluma yardım ederek büyük incelik göstermiş. Olayı pencereden görünce saçı başı darmadağın bir halde sokağa fırlayıp oğlumun dizini yıkamış, ilaçlamış, güzelce sarmış, sonra onu kucağında taşıyarak evimize getirip teslim etmiş. Karım o derece heyecanlanmış ki, o şaşkınlıkla adını sormayı akıl edememiş."

Archer kalbinin neşeli bir ferahlıkla genişlediğini hissetti. Dinlediği hikâyenin tabii olağanüstü bir özelliği yoktu. Her kadın kazaya uğramış komşu çocuğu için ilgi gösterirdi ama öyle özensiz bir kıyafette sokağa fırlamak,

çocuğu kucaklayıp eve kadar kollarında taşımak Ellen'e özgü davranışlardandı şüphesiz. Mrs. Winsett'i şaşkınlığa uğratıp ona adını sormayı bile unutturması da bunu ispatlıyordu.

Archer, "Bahsettiğin hanım Madam Olenska'dır. Yaşlı Mrs. Mingott'un torunlarından biri," dedi.

Ned Winsett bir ıslık çalarak, "Ne! Bir Kontes ha!" diye haykırdı. "Konteslerle burun buruna oturduğumdan tamamıyla habersizdim! Hele de Mingottlarla! Fakat bir Kontes, bizim o berbat kenar mahallemizde oturmaya nasıl razı olabiliyor, buna akıl erdiremiyorum doğrusu."

"Çünkü oturduğu yer zerre kadar umurunda değil onun. Bizim sosyal ölçülerimize de değer vermeye alışmamış."

Kafasında kontesin bir hayalini çizmeye çalışan Archer bu sözleri bir bakıma gizli bir gururla söylemişti.

"Yine de önceleri çok daha iyi mahallelerde oturduğundan şüphe etmiyorum. İşte sokağıma giden yolun köşesine geldik. Hoşçakal."

Arkadaşının gidişini seyreden Archer onun sarf ettiği son sözler üzerinde hayal kurmaya koyuldu. Ned Winsett'in kafasında bazen ani kavrayış şimşekleri çakardı. Kişiliğinin en ilgi çekici tarafı da buydu zaten. İşte bu sebeple, o zekâdaki bir insanın, tam mücadele yanında iflası nasıl öyle budalaca kabul edilebildiğine bir türlü akıl erdirememişti.

Archer, Winsett'in bir karısı ve çocuğu olduğunu biliyordu ama onları hiç görmemişti. Bu iki genç daima

Century'de veya biraz önce gazetecinin bira içmek üzere gitmeyi teklif ettiği küçük Alman lokantası gibi basın veya tiyatro mensuplarının buluştukları lokallerde, birbirlerine rastlardı. Winsett konuşurken, laf arası, karısının hastalığından bahsetmişti. Zavallı kadının gerçekten hasta olması mümkün olduğu gibi, gazeteci, o sözüyle, sadece karısının sosyal kalitelerden veya elbise, kıyafet aksesuar gibi zorunlu ihtiyaçlardan yoksun olduğunu da ima etmiş olabilirdi.

Archer, ne vakit gazetecinin çökük, sakallı yüzü, melankolik gözleriyle karşılaştı onu alıp bir yere götürerek kendisiyle uzun uzun konuşmak ihtiyacını duydu.

Winsett, gazeteciliğe isteyerek başlamamıştı. Aslında, esaslı eleştiri yazıları yazmış, iyi bir edebiyatçıydı. Fakat edebiyatın henüz para etmeye başlamadığı bir devirde dünyaya gelmiş olmak talihsizliği yüzünden hayatı körelmişti. İlerlemesine az çok yardımı olur düşüncesiyle haftalık bir kadın dergisinde ek bir görev almıştı. Bu dergide yazıları moda haberleriyle moda patronları, New England aşk hikâyeleri ve içki bağımlılığının zararları hakkındaki öğütler arasına sıkıştırılırdı.

"Ocak Başı" adını taşıyan bu dergi hakkında Winsett hiç yorulmadan eğlendirici fıkralar anlatıp dururdu ama o esprili kişiliğinin altında hayatta her şeyin tadına bakıp el çekmiş bir delikanlı acılığı gizliydi. Delikanlılığı şüphe yok ki halen de devam ediyordu. Onunla dertleşmeleri Archer'e, hayatını ölçüp hayatının ne kadar az şey

içerdiğini anlamasına yardım ediyordu. Fakat Winsett'in hayatındakiler elbette daha da azdı.

Winsett, "Varlığımın fabrikası yalnız bir çeşit mal imal edebiliyor. Ne yazık ki o malın da buralarda bir pazarı yok. Ve benim hayatım süresince de olmayacağı besbelli," demeyi adet edinmişti. Sonra düşünüp eklerdi, "Fakat sen bana benzemezsin. Sen serbestsin ve paralı bir gençsin. Niçin büyük amaçlar peşinde koşmuyorsun? Mesela politikaya atılmıyorsun?"

Archer başını arkaya atarak gülerdi. Amerika'da bir centilmenin politika ile meşgul olmaması gerektiğini bilmeyen var mıydı?

Ertesi sabah Archer, yeni sarı güller bulmak için bütün şehri dolaştı. Bu araştırmalarının sonucunda bürosuna geç kaldı. Geç kalışının kimse tarafından fark edilmediğini anlayınca, hayattaki rolünün ne derece önemsiz olduğunu düşünerek ani bir üzüntü krizine kapıldı. Mademki büroya geç veya erken gelişinin nasıl olsa bir farkı olmuyordu, niçin şu dakikada St. Augustine'de May Weiland'in yanında bulunmuyordu?

İşim var bahanesiyle kimseyi aldatamazdı.

Can sıkıntısından nerdeyse patlayacaktı. May'in mektubunu düşünerek Madam Olenska'ya bir mektup yazıp öğleden sonra kendisini evinde ziyaret edip edemeyeceğini sordu. Bir çocukla gönderdiği mektupta mümkünse cevabın kulübüne gönderilmesini rica etti.

Kulüpte bir cevap bulamadı. Ertesi gün de mektup almadı. Mektubuna uzun süre cevap alamaması guru-

runu çok incitti. Bu yüzden, bir gün sonra, çiçekçinin camekânında gördüğü muhteşem bir sarı gül yığını karşısında tamamıyla kayıtsız kaldı. Ancak üçüncü gün posta aracılığıyla Madam Olenska'dan birkaç satırlık bir cevap eline geçebildi. Mektubun, Dük'ü gemiye bindirdikten sonra Van der Luydenlerin çabucak çekildikleri Skuytercliff malikânesinden yazıldığını hayretle gördü.

Mektubu yazan (alışlagelmiş nezaket formülleri kullanmadan) birden şöyle başlıyordu.

“Tiyatroda sizi gördüğüm gecenin sabahı New York'tan kaçıp gittim. Buradaki şefkatli dostlar beni evlerine aldılar. Sakin bir yerde kalıp düşünmek ihtiyacındaydım. Onların son derece iyi insanlar olduğunu söylemekte ne kadar haklıymışsınız meğer. Burada kendimi öylesine güvende hissediyorum ki! Sizin de aramızda bulunmanızı isterdim.”

Kontes ne vakit döneceğine dair hiçbir şey yazmadan, nezaket formülü ile mektubunu bitiriveriyordu. Bu kısa mektubun tonu delikanlıyı şaşırttı. Madam Olenska'nın kaçtığı şey neydi? Ve neden güvende olmak ihtiyacını duyuyordu? İlk düşüncesi dış bir memleketten yöneltilen kötü bir tehdit oldu; fakat onun üslubunu bilmediği için, “Belki ara sıra böyle aşırı heyecanlara, abartmalara kendini kaptırdığı oluyordur,” diye düşündü. Aslında kadınlar her şeyi biraz abartmazlar mıydı? Kaldı ki, İngilizcesini her zaman tam bir serbestlikle kullanamayarak Fransızcadan tercüme ediyormuş gibi konuştuğu olurdu. Mesela o “Kaçıp gittiğim” ibaresini ilk önce

Fransızca olarak “je me suis evadee” şeklinde düşünmüşse, bu doğal olarak “büyük şehrin can sıkıcı zorunluluklarından kaçıp kendimi kurtardım,” anlamına gelebilirdi. Ama bu da hiç doğru bir söz olmazdı, çünkü (eğer yanılmıyorsa) onu oldukça kaprisli ve önceden kararlaştırılmış bir eğlenceden çabucak bıkip yenisini arayan bir kadın olarak tanıyordu.

Bu nedenle, Van der Luydenlerin o yaradılıştan bir kadını, kendisine hizmette bulunuyormuş gibi, alıp (bu sefer süresiz bir zaman için) Skuydercliff’e götürmelerini eğlenceli bulmaktan kendini alamıyordu. Skuydercliff’in kapıları ziyaretçilere çok seyrek olarak, nazla açılırdı. Bu şekilde davet edilenlerin de tatsız, hatta soğuk bir hafta sonu geçirdiklerinden şüphe etmemek gerekirdi. Archer bunları düşünürken Paris’i son ziyareti sırasında izlediği Labiche’in “Mösyö Perrichon’un Seyahati” adlı muhteşem piyesini hatırladı. Kendisini bir buzdağı çatlağından kurtarmış olan delikanlıya Mösyö Perrichon ne sarsılmaz bir minnettarlıkla bağlıydı! Van der Luydenler de Madam Olenska’yı hemen hemen o derece soğuk bir kaderden kurtarmışlardı ve kendisini kurtarmaya devam inceliğini göstermeye devam ediyorlardı.

Madam Olenska’nın New York’tan uzakta olduğunu öğrenmek, delikanlının yüreğine üzüntü düşürdü. Ve o zaman Reggie Chivers’in, Skuydercliff’ten ancak birkaç mil uzakta, Hudson nehri üzerindeki malikâne-sinde hafta sonunu geçirmek üzere davet edildiğini hatırladı. Highbank denilen o yerde, neşeli bir dostluk

havası içinde, kayak gezintilerine, donmuş nehir üzerinde yelkenli kızak partilerine az mı katılmıştı! Kar üzerinde yumuşak bir flört ve boş şakalarla karışık keyifli, uzun yürüyüşler gözünün önüne geldi. Hemen kulübüne giderek acele karaladığı telgrafı uşakla postaneye gönderdi. O davet hakkında fikrini değiştirdiği için Mrs. Reggie'nin kendisine kızmayacağına emindi.

Newland Archer, Chiverslere cuma akşamı geldi ve cumartesi günü de Highbank'te geçirilen hafta sonu için hazırlanan bütün programa katılmaktan geri kalmadı.

Sabahleyin, Mrs. Reggie ve cesur birkaç davetli ile birlikte, donmuş Hudson Nehri üzerinde yelkenli kızakla birkaç volta attı. Öğleden sonra yine Reggie ile çiftliğe giderek son derece bakımlı ahırlarda atlar hakkında uzun bilgiler edindi. Çay faslı sona erince, şömine ile ısıtılan holün bir köşesinde bir genç hanım ile sohbet etti. Archer'in nişanlandığı ilân edildiği gün bu genç hanım korkunç bir hayal kırıklığına uğramışsa da şimdi evlilik hayatı hakkındaki ümitlerini delikanlıya hararetle hararetle anlatabiliyordu. Nihayet, gece yarısına doğru, müziplelik olsun diye bir davetlinin yatağına kırmızı bir havuz balığı bırakılmasına yardım etmiş, sinirli bir halanın banyo dairesi için bir haydut giydirip hazırlamıştı. Sabahın ilk saatlerinde de yastık savaşı yapmıştı. Pazar günü öğleden sonra ev sahiplerinden tek atlı bir kızak isteyerek Skuytercliff yoluna çıktı.

Van der Luydenler tarafından yaptırılmış olan ev soluk yeşil renkte, çok büyük ve geniş bir binaydı. Ko-

rent üslubunda sütunlu bir kapısı vardı. Üzerinde bulunduğ u tepeden alt alta taraçalarla şekli düzensiz bir göle iniliyordu. Bina çayırlar, ağaçlar, düzgün asfalt yollarla çevriliydi. Bu arazinin bir ucunda da malikânenin ilk sahipleri zamanından kalma dört odalı taş küçük bir ev vardı. Bu evin yapılış tarihinin 1612 olduğ u iddia edilirdi.

Archer, Skuytercliff'e vardığ ı zaman, tepenin üzerindeki kurşuni kış göğ ünün altında karlarla kaplı villayı gördü, çok hüznölü bir görünüşü vardı. Delikanlı kapının zilini çalınca çingırağ ın derinden uzun ve hazin ötüş ü taş bir mezar içinde kayboluyor gibi yaslı bir etki bıraktı. Uş ağ ın yüzündeki ş aşkınlık ölüm uykusundan uyandırılıp tekrar dünya yüzüne çıkmış kadar sonsuzdu.

Bereket versin Archer ailedendi. Bu sebeple, damdan düşercesine gelişi uygunsuz olmakla beraber uş ak açıklama yapmaya kendisini yetkili görüyordu. Madam Olenska'nın dışarıda olduğ unu, tam kırk beş dakika önce Mrs. Van der Luyden'le birlikte çıktıklarını haber verdi.

Uş ak açıklamasına devam ederek, "Mr. Van der Luyden evdedir. Fakat ya öğle sonrası uykusunu bitirmek üzere, ya da kalkmış, çünkü Evening Post gazetesini okumakla meşgul olduğ unu sanıyorum," dedi. "Bu sabah kiliseden dönünce öğleden sonra, bir ara, çünkü Evening Post gazetesini okumak istediğ ini söylediğ i için bu tahminde bulunabiliyorum, isterseniz, Sir, kütüphane kapısına kadar giderek bir kulak kabartayım?"

Fakat Archer uşğa teşekkür ederek hanımları bulmaya çalışacağını söyledi. Ağır bir yükten kurtulmuş gibi memnun bir yüz takınan uşak muhteşem bir tavırla kapıyı kapattı.

Bir seyis yamağı kızağın atını götürüp ahıra bağladı. Archer, şoseye çıkmak üzere parkı boydan boya geçti. Skuyterclif köyü ancak bir buçuk mil uzaklıktaydı. Mrs. Van der Luyden'in asla yürüyüş yapmadığını bildiği için arabalarına yetişebilmek üzere şoseyi takip etmesi gerektiğini hesaplamıştı. Bununla beraber, şoseye çıkan bir patikadan aşağı inerken, yanında iri bir köpeğin koştugu kırmızı mantolu bir kadınla karşılaştı. Acele o yana yönelince Madam Olenska'yı tanıdı. Genç kadın durmuş gülümsüyordu. Mantosundan çıkardığı elini uzatarak, "Ah, demek geldiniz!" diye haykırdı.

Kırmızı manto onu eski günlerin Ellen Mingott'u gibi neşeli ve canlı gösteriyordu. Archer genç kadının elini avucunun içine alarak, "Neden kaçtığınızı anlamak için geldim," cevabını verirken gülüyordu.

Ellen'in yüzünü sanki bir sis bürüdü.

"Yakında öğrenirsiniz," diye fısıldadı.

Bu cevap delikanlıyı şaşırttı. Madam Olenska biraz daha az ciddî bir sesle, "Yürüyelim mi? Kilisede vaaz dinlerken soğuk iliklerime işledi. Hem beni korumak üzere burada olduğunuza göre artık ne önemi var?" dedi.

Delikanlı şakaklarına kadar kızardı. Kadının mantosunun kenarını yakalayarak, "Ellen, nedir mesele?

Mutlaka bana söylemelisiniz," dedi.

Genç kadın, "Oh, her şeyden önce sizinle bir yarış yapmalıyız. Koşmazsam ayaklarım donup toprağa yapışacak," diye haykırdı ve mantosunu Archer'in parmaklarından kurtararak kar üzerinde koşmaya başladı. Kendisiyle beraber koşup sıçrayan iri köpek meydan okur gibi havlıyordu. Archer bir süre durup köpekle birlikte kar üzerinde koşan bu kırmızı mantolu kadın manzarasını seyretti. Sonunda, onu gözden kaybetmemek için kendisi de koşmaya mecbur oldu. Bir süre sonra park kapısı önünde buluştukları zaman derin derin nefes alıyorlar, gülüyorlardı.

Genç kadın delikanlıya bakıp gülümseyerek, "Geleceğinizi biliyordum," dedi.

Archer, ağzından çıkan sözlerin saçmalığı ile uygun olmayan bir sevinçle, "Sizin de bana ihtiyacınız olduğunu gösterir bu sözünüz," cevabını verdi.

Ağaçların dalları üzerindeki beyaz ışıltılar dekora esrarlı bir ihtişam veriyordu. Karda yürürken toprak ayaklarının altında gömülür gibi oluyordu.

Madam Olenska, "Niçin geldiniz?" diye sordu.

"Mektubunuzu aldığım için geldim."

Ellen, sesinde belli belirsiz bir titremeyle, "Kesin May benimle ilgilenmenizi istemiştir sizden," dedi.

"Sizinle ilgilenmem için bunu benden istemeye gerek yoktu ki."

"O derece yardıma muhtaç, o derece çaresiz bir halde bulunduğumu anlatmak istiyorsunuz? Kim bilir

hepiniz ne zavallı bir insan gözüyle bakıyorsunuz bana! Fakat buradaki kadınlar öyle değil! Onlar böyle bir şey duymuyorlar."

Delikanlı ses tonunu alçaltarak sordu.

"Neden bahsediyorsunuz Tanrı aşkına?"

"Oh, sormamanız daha iyi. Çünkü aynı dili konuşmuyoruz!"

Bu cevapla delikanlı bir darbe yemiş gibi sarsıldı. Hâlâ patikada durarak genç kadına bakıyordu.

"Sizin dilinizi konuşmuyorsam ne diye buralara geldim?"

Genç kadın elini hafifçe delikanlının koluna dokundurarak, "Aziz dostum!" diye fısıldadı. Archer, haretle, heyecanla sordu.

"Ellen, olup biten şeyleri niçin olduğu gibi bana anlatmıyorsunuz?"

Ellen yeniden omuz silkti, "Bu kubbe altında gerçekten olup biten bir şey var mıdır acaba?"

Delikanlı sustu. Konuşmadan yürüdüler. Sonunda Ellen, "Gerçeği size anlatacağım. Fakat nerede, nerede, nerede? Büyük bir ilahiyat okuluna benzeyen, bu bütün kapıları açık evde insan bir dakika bile yalnız kalamıyor. Her dakika çıkagelen bir uşak ya çay getiriyor, ya şömine için odun, ya da gazete! Bir Amerikan evinde insanın kendi kendisiyle yalnız kalabileceği tek bir köşe bulunmaz mı? Kendimi yeniden rahibe pansiyonunda veya asla alkışlamamayı prensip kabul etmiş korkunç derecede nazik bir seyirci topluluğu karşısında sanıyorum."

“Bizi yeteri kadar sevmediğiniz için böyle şeyler düşünüyorsunuz.”

Malikânenin eski sahiplerinden kalan küçük taş evin önünden geçiyorlardı. Bodur duvarlarındaki küçük, dört köşe pencereleri ortaya rastlayan bir bacanın etrafında toplamıştı. Panjurlar ardına kadar açık ve camlar güzelce silinmiş olduğu için Archer içerideki ateş pırlıltısını fark etti.

“A!... Ev açık!” dedi.

Ellen şaşırmadı, “Evet, yalnız bugün için. İçini görmek istemiştım de bu sabah kiliseden dönüşte uğrayabilmemiz için Mr. Van der Luyden şömineyi yakıtırp pencereleri açtırmış, odayı havalandırmıştı,” diye açıkladı. Koşarak dış basamakları çıkıp kapıyı yokladı.

“Kapı hâlâ açık! Şansa bak!” diye sevinç gösterdi.

“Geliniz! Geliniz! Sessizce konuşabiliriz burada. Mrs. Van der Luyden araba ile Rhineback’teki yaşlı teyzelerini görmeye gitti. Daha bir saat evde bizi aramazlar.”

Archer, dar koridorda Ellen’i takip etti. İşittiği son kelimelerle durgunlaşmış olan canlılığı yeniden şahlandı. Camları, eşyanın metal kısımları ateşin yansımasıyla pırıldayan bu samimi küçük ev kendilerini kabul için bir sihirbaz değneği ile yaratılmış ılık bir yuvaya benziyordu. Şöminenin ocağında hâlâ parlaklığını koruyan korlardan koca bir küme ateş vardı. Ateşin üzerindeki eski tarz bir çengele bir ibrik asılıydı. Şöminenin önündeki, tuğla döşeli zemin üzerinde, karşı karşıya

konmuş, dipleri hasır örgü iki koltuk bulunuyordu. Archer eğilerek ateşin üzerine iri bir odun attı.

Madam Olenska mantosunu çıkararak koltuklardan birine oturdu. Delikanlı şöminenin tablasına dayanarak ona baktı.

“Şimdi gülüyorsunuz ama bana o mektubu yazdığınız zaman üzgündünüz, öyle olduğunuzu hissetmemek mümkün değildi,” dedi.

“Evet, doğru.” Bir süre sustu. “Fakat siz yanımda olunca kendimi üzgün hissedemiyorum işte.”

“Burada uzun süre kalmayacağım.”

Çok şey söylemek istediği halde söyleyemediği için dudakları geriliyordu.

“Biliyorum, kalmayacaksınız; fakat yaşadığım dakikada mutluyum ilerisini düşünmem.”

Bu kelimeler delikanlının duygularını günaha teşvik edercesine kamçılıyordu. Kendini bir et zaafına kaptırmamak için ocaktan biraz uzaklaşarak pencereden, kar tabakası üzerindeki siyah ağaç gövdelerini seyretti. Fakat Ellen de yerini değiştirmiş olacaktı ki, onu ağaçlarla kendisi arasında buldu. O gevşek, tatlı gülümseyişi ile ateşe doğru eğiliyordu. Archer’in kalbi göğsünü parçalayacak kadar kuvvetli çarpmaya başladı. Ya bu karşısındaki kadın sırf kendisinden, evet kendisinden kaçmak için buraya gelmişse? Sonra da yalnızlığa dayanamayarak sırrını bu gizli odada kendisine açmak kararıyla beklemişse?

Archer, “Ellen, eğer gerçekten size yardımım dokunabilirse, gerçekten gelmemi istediyseniz konunun as-

lını ve neden, kimden kaçtığınızı derhal anlatınız bana,” diye ısrar etti.

Yerini, tavrını değiştirmeden, hatta bakmak üzere Ellen’e doğru dönmeden konuşmuştu. Eğer umduğu şey olacaksa, gözleri hâlâ dışarıdaki karlara dikili, odanın bütün genişliği aralarında bulunarak olmalıydı.

Ellen uzun süre sessiz kaldı. Archer, onun ayakla-
rının ucuna basarak, sessiz adımlarla, yavaş yavaş arka-
sından geldiğini düşündü, ses çıkarmamaya çalışmasına
rağmen yürüyüşünü, kımıldanışlarını adeta duyar gibi
oldu. Nerdeyse arkadan kollarını boynuna dolayivere-
cekti sanki. Meydana gelecek mucizenin heyecanıyla
nabızı atarak, bütün ruhu ile sarsılarak beklerken bir an
gözleri, kürklü yakasını kaldırmış paltolu bir adamın
yoldan bulundukları eve doğru geldiğini gördü. Bu
adam Julius Beaufort’tu.

Dudaklarından bir “Oh!” sesi dökülen Archer bir
tarafтан da yüksek sesle gülmekten kendini alamadı.

O sırada elini Archer’in eli üzerine bastırılmış olan
Ellen pencereden dışarı bakınca rengi birden sararak geri
sıçradı.

Archer ısırmacı bir alayla, “Demek bu odanın hazır-
lanmasının sebebi...” dedi ve sustu.

Madam Olenska, “Onun burada bulunduğunu bile
bilmiyordum,” diye mırıldandı. İlerleyip yeniden Arc-
her’in elini tutmak istediye de delikanlı geri çekilerek
giriş koridoruna doğru yürüdü, dış kapıyı ardına kadar
açtı.

“Merhaba Beaufort, bu taraftan, lütfen! Madam Olenska sizi bekliyordu,” dedi.

Ertesi sabah, New York’a dönüş yolculuğu sırasında, Archer, Skuyderclif’te geçirdiği son saati yorucu bir canlılıkla yeniden yaşadı.

Kendisini o taş evde Madam Olenska ile baş başa bulduğuna Beaufort’un adamakıllı canı sıkılmışsa da renk vermeyerek durumu kendisine has bir soğukkanlılık ve pişkinlikle karşılamıştı. Varlıkları kendisini rahatsız eden insanları bir anda yok farz ederek ona göre davranmaya alıştı.

Biraz sonra üçü parkta yürürken Archer onun bu duygunun hükmü altında bulunduğunu hissediyordu. Dolayısıyla, Beaufort’un kendisini incelemeyi bildiği için fırsattan faydalanarak rahatça onu ve kontesi göz hapsinde tutabildi.

Beaufort, küçük eve alışılmış serbestliği ve öz güveni ile girmişti. Yalnız neşe taklit eden gülümseyişleri iki gözünün arasındaki dikey kırışığı tamamıyla yok edememişti. Onun geleceğini Madam Olenska’nın gerçekten bilmediğine şüphe yoktu. New York’tan ayrılırken nereye gittiğini Beaufort’a söylemediğine de inanılabiliyordu. Açıklama yapmadan ortadan kayboluşu bankeri iyice üzmüşe benziyordu. Skuydercliff’e geliş sebebi ne zamandan beri Madam Olenska için aradığı evi sonunda bulmuş olmasıydı. Anlatışına göre, ev her bakımdan mükemmeldi. Kontes acele davranmazsa bu bulunmaz fırsatı başkalarına kaptıracaktı. Evi, bin güçlükle tam ele

geçirdiği sırada Kontesin kayıplara karışarak adresini bulmak için kendisine akla karayı seçtirmesinden dolayı öfkesini de şaka ile karışık bir mizah tonu ile belirtmişti. “Şu telefon dedikleri telle uzaktan konuşma aleti biraz daha yaygınlaşmış olsaydı, bütün bu diyeceklerimi size şehirden söyleyebilir ve şu dakikada ayaklarımı şömineye doğru uzatmış Kulübümde oturuyor olurum” diye homurdanırken üzüntü rolü altında başka türden gerçek bir üzüntü gizlediğine inanılabilirdi.

Büyük eve vardıkları zaman Mrs. Van der Luyden henüz dönmemişti. Archer ayrılmak için izin isteyerek ahırdan atını almaya gitti. Beaufort ise Madam Olenska’yla birlikte evde kaldı. Van der Luydenler habersiz ziyaretleri istemediklerine göre bankerin akşam treni ile dönmesi gerekecekti. Archer’in görüşüne göre Beaufort son derece bayağı bir adamdı. Öncelikle gerçek anlamda öğrenim görmemiş ve kibar sosyete terbiyesinden de yoksundu. Zenginliği ile aşırı bir gurur duyardı. Sadece talihi ve belki de doğuştan kurnazlığı onu kendisinden değerli insanların üstüne çıkarmıştı.

Madam Olenska bir sinir anında Archer’e aynı dili konuşmadıklarını söylemişti. Bunun, bazı bakımlardan, doğru olduğunu delikanlı inkâr edemezdi. Fakat Beaufort onun dilinin her lehçesini anlıyor, o dili su gibi de konuşuyordu. Hayat hakkındaki görüşü, davranışları Kont Olenski’nin biraz daha kontrollü benzerinden başka bir şey değildi. Kont Olenski’nin karısı karşısında bu çeşit niteliklerin kendi aleyhine sonuç vereceği düşü-

nülürse de, Archer, Ellen Olenska gibi genç bir kadını, mazisinden tiksınmesine rağmen, o eski günlerde büyülemiş olan şeylerin başka yüzler altında bugün dahi büyüleyebileceğini unutmamak gerektiğini anlayacak kadar zeki bir insandı. Bazen Ellen'i Beaufort hakkında aydınlatmak için dayanılmaz bir arzu duyuyordu. Genç kadının da aydınlanmaktan başka bir şey istemediğine şüphe yoktu.

New York'a varınca, o gece Londra'dan getirttiği kitapların paketini açtı. İçinde sabırsızlıkla beklediği şeyler vardı, Herbert Spencer'in yeni bir eseri, Guy de Maupassant'nın o eşsiz hikâyelerinin yeni bir koleksiyonu, dergilerin hakkında ilgi çekici şeyler yazdıkları "Middlemarch" adlı yeni bir roman. Bu kitapları karıştırmak, okumak için üç akşam yemeği davetini reddetmişti. Fakat o sayfaları bir kitap tutkunu şevk ve neşesiyle çevirdiği halde ne okuduğunun farkında olmayarak ciltlerin birini bırakıp ötekini alıyordu. Sonunda adı dikkatini çektiği için sipariş ettiği küçük bir şiir kitabı eline geçti. "Hayat Evi". Bu kitapçığı okumaya başlayınca o ana kadar diğer kitapların kendisine sağlayamadığı yepyeni, bambaşka bir atmosfer içine girdi. Bu satırlarda ne kadar sıcak, ne kadar zengin, anlatılamaz derecede samimi ve şefkatli bir hava vardı. İnsan sevgilerinin en ilkel mahiyette olanlarına bile sanki bir güzellik bağışlıyordu.

Gece o sihirli sayfaları okuduğu sürece. Ellen Olenska'nın yüzünü taşıyan bir kadın hayali gözlerinin önünden hiç eksik olmadı. Fakat ertesi sabah uyanıp

karşı kaldırıma dizili kahverengi taştan binalara bakarak Mr. Letterblair'in yazıhanesindeki masasını, işini ve Grace Kilisesindeki aile sandalyesini düşününce Skuydercliff Parkı'nda geçirdiği bir saat kadar zaman, kendisine, o gece şiir kitabının düşüncesinde yarattığı hayaller kadar uzak ve imkânsız göründü.

Kahvaltı fincanlarının önünde Janey, "Bugün rengin ne kadar sararmış, Newland!" diye haykırmaktan kendini alamadı. Annesi de şu sözleri ekledi, "Newland, yavrum, bugünlerde öksürmeye başladın. Sakın Mr. Letterblair'in yazıhanesinde fazla çalışarak kendini yormayasın?" Çünkü her iki kadın da o "hukuki toplantı" bürosunun demir gibi sert bir despotluk taraftarı patronlarının yanında, delikanlının canı çıkarcasına çalışıp kendini harap ettiği düşüncesini taşıyorlardı. New York'a döndükten sonraki iki üç gün bitip tükenmek bilmez gibi gayet ağır geçti. Günlük hayatın tadı ağızda yanmış kömür lekesi gibiydi. Bazı anlar geleceğinin yükü altında ezildiği gibi bir hisse kapılıyordu. Ne Madam Olenska, ne de Beaufort'un kendisine bulduğu o "mükemmel ev" hakkında hiçbir şey duymadı. Kulüpte Beaufort'la karşılaştığı olduysa da briç masalarından birbirine baş selamı vermekten başka bir şey yapmadılar. Ancak dördüncü gün eve dönüşünde kendisini bekleyen bir tek satırcık buldu. Ellen imzalı bu satırcık, "Yarın geç vakit geliniz. Size anlatacağım"dan ibaretti. Bu birkaç kelime arasındaki "size" tabirinde bile Fransızcadan tercüme kokusu bulunması, Archer'i gülümsetti.

Akşam yemeğini dışarıda yiyeceği için mektubu

cebine attı ve yemekten sonra tiyatroya gitti. Gece yarısı eve döneceği sırada mektubu cebinden çıkararak ağır ağır birkaç defa okudu. Bu tek satırcığa çeşitli cevaplar verilebileceği için bölük pörçük bir uyku ile geçen gece zarfında fırsat buldukça düşündü. Sabah olunca, valizine bir iki elbise koyarak öğleden sonra St. Augustine'e hareket edecek vapura binmeye karar verdi.

Archer, St. Augustine'in kumlu ana caddesinde kendisine gösterilen Mr. Weiland'in evine doğru yürüdü. Saçlarında güneş ışıkları oynaşan May Weiland'i bir manolya ağacının altında görünce neden buraya gelmek için o kadar çok beklediğine şaşırdı.

Burada doğruluk, burada gerçeklik, burada alıştığı, kendisine ait bir hayat vardı ve karakuşü hükümlere karşı cephe alan bir insan olduğu halde, halkın bir tatil günü çaldığını düşünmesini istemediği için yazıhaneden ayrılmaktan ödü kopmuştu!

Şaşkınlığa uğrayan May'in ilk tepkisi, "Newland, başına bir şey mi geldi?" diye haykırmak oldu. Archer "Neden geldiğimi, bakıp gözlerimden okuyabilmiş olsaydı daha kadınca davranmış olurdu," diye düşündü. Fakat "Başıma gelen şey seni görmeye ihtiyacım olduğunu anlamak," cevabını verince May'in yüzünde beliren o ani saadet pembeleşmesi ileride işleyebileceği bir suçun pek çabuk affedileceğini kendisine anlatmış oldu. Bu ailenin, işine pek sıkı bağlanmadığı takdirde, Mr. Letterblair'in yumuşak sinirine rağmen, anlayış göstereceğine hiç şüphe yoktu.

Archer, May'le yalnız kalarak bütün sevgi ve şef-

katini onun gönlüne akıtmak için sabırsızlanıyordu. Hâl-buki sabahın bu saatinde, ancak resmî selamlaşmalara uygun olan ana cadde, bunu yapmasına hiçbir şekilde el-verişli değildi. Başka ailelere kıyasla daima geç yapılan Weiland kahvaltısına daha bir saate yakın zaman vardı. May kendisine eve girmeyi değil de civardaki eski bir portakal bahçesine doğru gezinti yapmayı teklif etti. Biraz önce kürek çekmiş olduğundan dalgacıkların tepelerini altın rengine boyayan güneş onu az çok ballaştırıp cilâlamaktan geri kalmamıştı. Yanaklarının sıcak esmerliği üzerinde saçları gümüş teller gibi ışıldıyordu. Gözleri daha açık renk etkisi bırakıyor, bir gençlik şeffaflığı içinde âdeta eskisinden soluk görünüyordu. O sallantılı, edalı kımıldanışlarıyla Archer'in yanında yürürken yüzüne mermerden genç bir atlet serinlik ve huzuru yerleşmiş bulunuyordu.

Nişanlısının bu yepyeni görünüşü Archer'in yıpranmış sınırları üzerinde mavi bir gökyüzü veya tembel tembel akıp giden hoş bir dere gibi yatıştırıcı bir etki yaptı. Portakal ağaçları altında bir banka oturdular. Delikanlı kolunu beline sararak genç kızı öptü. Şıkır şıkır güneş altında buz gibi kaynaktan su içmişti sanki. Archer'in sarılışı niyet ettiğinden daha şiddetli olmuş olacak ki genç kızın yanakları kızardı ve titreyerek geri çekildi.

Archer, "Ne var?" diyerek gülümsedi, May, delikanlıya şaşkın gözlerle bakarak, "Hiçbir şey," cevabını verdi.

Hafif bir sıkılğanlık anı geçirdiler. Genç kızın eli er-

keğın elinden kayıp çekildi. Beaufortların kış bahçesinde çaldığı öpücük sayılmazsa, Archer, May'i dudaklarından ilk defa öpüyordu. Bu öpüşün onu sarsıp o serinkanlı, çocuksu tavırlarından dışarı sürüklediğini fark etti.

Kollarını kafasının arkasında kenetleyip gözlerini güneşten korumak için şapkasını iyice öne eğerek, "Burada bütün gün ne ile uğraştığını anlat bana." Genç kızı günlük hayatına ait konular üzerinde konuşturmak kendi düşüncelerine akış serbestliği sağlayacak en uygun çareydi. May, yüzme, yelken veya tek atlı araba kullanma, ara sıra bir harp gemisi gelirse han salonunda düzenlenen bir dans partisi gibi spor ve eğlenceler hakkında bir hayli açıklama yaptı. Philadelphia ve Baltimore'dan gelen bazı yolcuların handa piknik yaptıkları da olurdu. Selfridge Merry ile bronşite tutulan Kate Merry de üç hafta burada kalacaklardı. Merryler tenis oynamak üzere kumluk sahada bir tenis kortu hazırlamakla meşguldüler. Kate ile May'in raketleri vardı. Ötekiler böyle bir oyunun varlığından bile habersizdiler. Bütün bunlar May'in saatlerini dolduruyordu işte. Geçen hafta Archer'in kendisine göndermiş olduğu ince parşömen kâğıdına basılmış şiir kitabını ancak okumaya yetecek kadar boş vakti olmuştu. Kate Merry Robert Browning adında bir şairden bahsedildiğini bile duymamıştı.

Genç kız, "A! Kahvaltıya geç kalacağız!" diye haykırarak ayağa fırladı.

Acele adımlarla Weilandlerin kış mevsimi için yerleştikleri kapısı boyasız, çiti sardunya ve kuduz otu çiçekleriyle süslü gösterişsiz eve döndüler.

Mr. ve Mrs. Weiland, delikanlının ani gelişine kızları kadar şaşırdılar. Archer kötü bir soğuk algınlığına yakalanacağını kemiklerinde hissettiği için dinlenme ve korunma ihtiyacı duyduğunu söyledi. Bu bahane Mr. Weiland'e Archer'in görevini terk etmesini geçerli gösterdi.

Mr. Weiland, tabağındaki kekin üzerine altın renginde bir şurup dökerek, "Özellikle ilkbahar yaklaşırken çok dikkatli olmak gerekir. Sizin yaşınızda sizin kadar tedbirli davransaydım May kış mevsimini burada yaşlı bir hastanın yanında geçirecek yerde şimdi Assemblies salonlarında dans ederdi," dedi.

May, "Fakat ben buradan hoşlanıyorum baba. Newland de benim kadar hoşlanabilse, St. Augustine'i, New York'a bin defa tercih ederdim," cevabını verdi.

Mrs. Weiland geniş bir hoşgörüsüyle, "O keyifsizliği üzerinden atıncaya kadar Newland burada kalmalıdır," dedi. Delikanlı gülerek mesleğe bağlılığın da hayatta gerekli bir şey olduğundan bahsetti. Bununla beraber, Mr. Letterblair ile telgraf haberleşmesinden sonra bir haftalık sağlık izni koparmayı başardı. Archer patronunun gösterdiği yumuşak başlılığı, Madam Olenska'nın boşanma meselesini başarıyla sonuçlandırmasına borçlu olduğunu biliyordu. Mr. Letterblair, delikanlının aileye son derece değerli bir hizmette bulunduğunu Mrs. Wei-

land'den gizlememiş ve özellikle yaşlı Mrs. Manson Mingott bundan son derece memnun kalmıştı. Bir sabah, May, üçüncü bir kişi için yer olmayan tek atlı arabada babasıyla gezmeye çıkınca, Mrs. Weiland kızının yanında açmak istemediği bu konuyu konuşmak fırsatı buldu.

“Korkarım ki Ellen’in düşünceleri bizimkilere pek benzemez. Medora Manson kendisini Avrupa’ya götürdüğü zaman sekiz yaşında bile yoktu. İlk balosuna siyah bir tuvaletle gelişinin yarattığı heyecan ve şaşkınlığı bilmem hatırlayabiliyor musunuz? Siyah tuvalet Medora’nın çılgınca fikirlerinden biriydi şüphesiz. O matem rengi biraz da kehanet işaretine benziyordu sanıyorum. Aşağı yukarı on iki yıl geçti aradan. O zamandan beri Ellen bir defa bile Amerika’ya gelmedi. Bundan dolayı tamamen Avrupalılaşmasına şaşırmamak gerekir.”

Archer, “Fakat Avrupa sosyetesinin boşanmaya eğilimi yoktur. Madam Olenska özgürlüğünü elde etmek isterken Amerikan adetlerine uyduğunu sanıyordu,” cevabını verdi.

Delikanlı Skuytercliff’den ayrıldığından beri Madam Olenska’nın ismini ilk defa telaffuz ettiği için yanaklarının hafifçe kızarmasına mani olamadı.

Mrs. Weiland, Kontese acıyor gibi bir anlamda gülümsedi.

“Yabancılar bizim hakkımızda daima böyle acayip şeyler uydururlar zaten. Akşam yemeğini saat ikide yediğimizi ve boşanmaya bayıldığımızı sanırlar! İşte onun içindir ki, New York’a geldikleri zaman kendilerini eğ-

lendirmeye çalışmamızın çılgınlık olduğu fikrindeyim. Konukseverliğimizden faydalanarak ikramlarımızı kabul ettikten sonra memleketlerine dönüp yine aynı saçmalıkları tekrar edip duruyorlar. Fakat Ellen sizi son derece takdir eder. Zavallı kadıncağыз! Çocukluğundan beri başına buyruk, kaprisli bir karakteri vardı onun! Sonunun ne olacağını merak etmemek mümkün mü?”

Archer’in dilinin ucuna gelen cevap şuydu.

“Sonunu hepimiz el birliği ile belirlemeye çalışmıyor muyuz? Boşanıp iyi bir insanın karısı olabilecekken bu gelenekler yüzünden boşanamadığı için Beaufort’un metresi olmasına zemin hazırlamıyor muyuz?”

Bu cevabı sadece kafasından geçirecek yerde yüksek sesle kelimesi kelimesine aynen söylemiş olsaydı, Mrs. Weland’in ne diyeceğini düşündü. Değersiz, hiçten konularla bir hayat boyu uğraşmanın sağladığı uyurma otoritesi sarsılacak, dıştan bakıldığında soğukkanlı olduğu izlenimi veren yüz çizgilerinin birden yamulup perişan bir hal alacağını düşünebiliyordu. O yüzde, kızınıninkine benzeyen güzellik izlerine hâlâ rastlamak mümkündü. Acaba bir gün May’in yüz çizgileri de katlaşıp o yenilmez aynı orta yaş masumluluğu ifadesini alacak mı diye düşünmekten kendini alamadı.

Oh, hayır, May’in bu çeşit bir saflığı olsun istemiyordu. Bu, zihni her türlü hayale karşı mühürleyen ve kalbi maceraya karşı sımsıkı kilitli tutan tatsız bir saflıktı!

Mrs. Weiland sözüne devam etti.

“Kontesi boşanmaktan vazgeçirebildiğiniz için size

öyle minnettarsınız ki! Eğer o felaket meydana gelip de ailemiz gazetelerin diline düşseydi, kocamın muhakkak yüreğine inerdi. Ellen'in kocasıyla arasında geçen şeyleri bilmiyorum. Bana açıklamaya kalkıştığı zaman zavallı kadının kendisine de açıkça söylediğim gibi benim istediğim sadece hoşla gitmeyecek şeyler işitmek. Kocam hasta ben de bir hastaya bakmakla görevli bir kadın olduğuma göre, zihnimi zinde ve neşeli tutmak zorundayım."

"Mr. Weiland bu işe öyle üzülmüyordu ki! Sabahları, bu meselenin ne şekilde halledildiğine dair haber beklerken hafifçe ateşi bile çıkıyordu. Bu gibi şeylerin hayatta mümkün olduğunu kızının öğreneceği düşüncesi onu çileden çıkarıyor, mahvediyordu. Biliyorum ki, aziz Newland, bu sıkıntıyı siz de hissediyordunuz. Dolayısıyla May'i düşünerek tasalandığınızı hepimiz biliyoruz," dedi.

Genç adam, bu konuyu kapamak amacıyla kısaca, "May'i düşünmediğim zaman yoktur ki," cevabını verdi. O sırada May'le babası da kapıdan içeri giriyorlardı.

St. Augustine'den ayrılacağı günün arifesinde, Archer, nişanlısı ile İspanya Misyonu'nun harap bahçesinde dolaşıyordu. Bu bahçe, insanın hayalinde birtakım Avrupa sahneleri canlandırıyor. Berrak gözlerini gizleyen geniş kenarlı bir şapka altında her günkünden daha güzel görünen May, delikanlının Gırnata ve Elhamra'dan bahsetmesi üzerine adeta bir meşale gibi tutuşarak ışıltılı parlıyordu.

Archer, "Annen erken evlenmemize razı olsaydı, bütün o muhteşem şeyleri bu ilkbaharda görebilirdik." Hatta Sevil'in Paskalya törenlerini bile..." dedi.

"Paskalya'yı Sevil'de mi geçirmek? Gelecek hafta da Lent'ten bahsedeceksin!" May bu cevabı vererek güldü.

"Neden sanki Lent'te evlenmeyelim?"

Genç kızın tahmin etmediği şekilde irkildiğini görünce hatasını anladı.

"Tabii ciddi konuşmuyordum sevgilim. Fakat evlenip nisan sonunda pekâlâ vapura binebiliriz," dedi.

May bu güzel projenin sadece hayalini kurmaya razı oluyordu. Nişanlısının bu sözlerini şiir kitaplarındaki (gerçek hayatta gerçekleşmesine imkân olmayan) mutluluklara benzetiyordu.

May, "Devam et Newland, devam et! Senin bu tarzdaki tariflerine bayılıyorum," dedi.

"Fakat neden, bunlar sadece tariften ibaret kalsın? Neden bunları gerçekleştirecek güçten kendimizi yoksun sayalım?"

"Gelecek yıl gerçekleştireceğiz elbette, sevgilim." May bunu, heceleri uzatarak, mümkün olabildiği kadar tatlı bir sesle söylemişti.

Archer tartışmaya devam etti.

"Neden bir yıl daha hayal kurmakla vakit geçirelim? Bana bak, sevgilim! Bir an önce karım olmanı ne kadar istediğimi anlayamıyor musun?"

May bir an hareketsiz kaldı. Sonra nişanlısına o derece ümit kırıcı, keskin ve berrak gözlerle baktı ki deli-

kanlı genç kızın belindeki kolunu gevşetmek zorunda kaldı. Fakat birden May'ın bakışı değişti, anlamı kavramayacak kadar derinleşti.

"Amacını anlayabildiğime emin değilim tabii ama acaba... Acaba bana olan ilginin uzun süre devam edemeyeceğinden korktuğun için mi o kadar çabuk evlenmemizi istiyorsun?" diye sordu.

Archer ayağa fırladı. Heyecan ve şaşkınlık içinde, "Ulu Tanrım! Ne bileyim ben... Belki..." diye öfkeyle homurdandı.

May Weiland da yavaşça ayağa kalktı. Karşı karşıya, birbirinin gözleri içine bakarken genç kız, üstün bir dişilik ağırbaşlılığı ve onurunun bir örneği gibiydi. İkisi de bir süre sessiz kaldı. Kullandıkları kelimelerin kendilerini sürüklediği yönü fark edince dehşet içinde kalmışlardı. Nihayet, May fısıltı halinde sordu:

"Söyle, mesele bu mu? Bir... Bir başka kadın mı var aramızda?"

Archer, genç kızın ağzından çıkan kelimelerin anlamını kavramak pek kolay değilmiş gibi, "Aramızda bir başka kadın?" diye yavaşça tekrarladı.

Bu soruya cevap bulabilmek için zaman kazanması gerekiyordu. Genç kız, ondaki kararsızlığı fark edince daha ciddi bir sesle, "Açıkça konuşalım, Newland. Bazı günler sende bir değişiklik hissettiğime eminim. Özellikle nişanlandığımızı ilan ettiğimizde... Sonra..." dedi.

Archer artık kendini toparlamıştı.

"Oh, sevgilim, ne çılgınca sözler söylüyorsun!" diye haykırdı.

May, nişanlısının karşı koymasını zayıf bir gülümsemeyle karşıladı.

"Böyle bir meseleyi açıkça konuşmak ikimizi de incitmez Newland," dedi ve kısa bir suskunluktan sonra asil bir hareketle başını kaldırarak ekledi.

"Doğru bile olsa neden bahsetmeyelim? Farkında olmadan yanlış bir adım atmış olabilirsin."

Delikanlı başını eğerek güneşli yoldaki kara yapraklı gül resmine baktı.

"İnsan her an yanlış bir adım atabilir. Ben ima ettiğin türden bir hataya düşmüş olsaydım, bir an önce evlenmemiz için yalvarırcasına istekte bulunur muydum?"

Genç kız da önüne bakarak güneş şemsiyesinin ucuyla yerdeki yaprak yığınının eşeledi. Yüz ifadesi kendi içinde bir savaş verdiğini gösteriyordu. Sonunda, "Evet, meseleyi bir an önce hallederek kararsızlıktan kurtulmak isteyebilirsin. Bu da kabul edilebilir bir davranış olur," cevabını verdi.

Genç kızın zihninin bu kadar berrak oluşu, Archer üzerinde kuvvetli bir etki yarattı. Bununla beraber, onun duyarlı bir kadın olduğu kanaatine da varmadı. Çünkü şapkasının geniş kenarı altından yüzünün solgunluğunu görüyor, azimli bir şekilde kapalı dudaklarının üzerinde burnuyla soluduğunu fark ediyordu.

Bankoya oturan Archer, şakaya benzer bir anlam vermeye çalıştığı bir kızgınlıkla "Evet?" diye sordu. Genç

kız da eski yerine yerleşerek, “Bir genç kızın, anasının babasının sandığı gibi, hayat hakkında pek az şey bildiğini düşünmemelisin. Pek çok şeye dikkat eder. Kendisine özgü duyguları ve fikirleri vardır. İşte bunun içindir ki benimle ilgilendiğini söylediğin günden çok önce, ben hayatında ilgilendiğin bir başkası da bulunduğunu duymuştum. İki yıl önce Newport’da herkes bundan söz ediyordu. Ve hatta bir gün, ikinizi danslı bir toplantıda, avluda yan yana otururken görmüştüm. O kadın avludan çok üzgün bir yüzle döndü... Onun bu kederine üzülmekten kendimi alamamıştım. Sizinle nişanlandıktan sonra da bu sahneyi sık sık gözümün önüne geliyor,” dedi.

Sesi fısıltı halinde denebilecek kadar hafifti. Elleri şemsiyesinin sapını sinirle sıkıp bırakıyordu. Delikanlı elini nazik bir sertlikle genç kızın ellerinin üzerine bastırdı.

Kalbinde anlatılamaz bir rahatlık duyuyordu.

“Yavrum, seni üzen tesadüfen gördüğün o sahne demek? Ah gerçeği bir bilsen...” diye mırıldandı.

May çabucak başını kaldırdı.

“Demek ki benim bilmediğim bir gerçek var?”

Archer elini nişanlısının elleri üzerinde tutarak; “O sözünü ettiğin eski hikâye ile ilgili gerçeği demek istedim,” cevabını verdi.

“Benim de öğrenmek istediğim şey bu Newland! Detaylı olarak bilmeliyim o macerayı. Mutluluğumu bir başka kadına yapılan haksız bir davranışa borçlu olmayı

asla istemem. Umarım ki sen de benim hakkımda aynı şekilde düşünüyorsundur. Gerçeği bilmezsek, tahmin ve kuruntu üzerine nasıl sağlam bir evlilik temeli atabiliriz?”

Genç kızın yüzü öyle üzgün bir cesaret yansıtıyordu ki bu anlam ve ifade büyüklüğü karşısında yerlere kadar eğilmemek imkânsızdı.

May sözüne devam ederek, “Uzun zamandan beri sana söylemek istiyordum. Söylemek istediğim şu; iki insan birbirini gerçekten severse... Başkalarının düşünmesini önemsememeyi gerektiren bazı istisna durumlara sürüklenebileceklerini kabul edebiliyorum. Eğer o kadına karşı kendini bağlı görüyorsan ve verdiğin sözü onun boşanması durumunda tutabilmeni gerekli kılacak bir çözüm imkânı varsa, benim yüzümden onu yüz üstü bırakmana razı olamam, Newland!” dedi.

May’ın korkusunun, Mrs. Thorley Rushworth’la yaşadığı aşk macerası gibi uzak ve artık tamamen geçmişte kalmış bir döneme ait olmasından duyduğu şaşkınlık, genç kızın yüce gönüllülüğünü beğenmesine engel olamıyordu. Bu derece cömert bir davranışta insanüstü bir büyüklük vardı.

Archer bir süre konuşmadı. Sonunda, “Hiçbir kadına söz veya sözleşmeyle bağlı değilim. Başkaca bir borcum ve sorumluluğum da yoktur,” dedi.

Sonra, başını kaldırınca nişanlısının gözlerinde mutluluk gözyaşlarının parıldadığını gördü.

Archer New York’a döndüğü gece Janey abisine,

"Sen burada yokken kuzenin olacak kontes gelip annemizi ziyaret etti," dedi.

O sırada annesi ve kız kardeşi ile akşam yemeğini yemekte olan genç adam hayretle başını kaldırıncı Mrs. Archer'in, kafasını önündeki tabağından kaldırmadığını gördü. Belki de Madam Olenska'nın ziyarete gelmiş olmasına şaşırdığına annesinin canı sıkılmıştı. Çünkü Mrs. Archer dünyadan mümkün olabildiği kadar uzak yaşamasına rağmen onun sosyete tarafından unutulmasını kayıtsızlıkla karşılayanlardan değildi.

Janey anlatmaya devam etti.

"Sırtında, siyah kehribardan düğmeleri olan siyah kadife bir elbise vardı. Yeşil renkteki manşonu maymun kürkündendi. Onu hiç bu derece çekici görmemiştim doğrusu. şey... Yalnız geldi, bir pazar günü, öğle sonrasının ilk saatlerinde... Neyse ki salondaki şömineyi yakmıştık. Kendisine çok iyilik ettiğin için bizi tanımak isteğini duymuş..."

Newland güldü.

"Madam Olenska dostları hakkında her zaman o şekilde konuşur. Yeniden Amerika'ya, ailesinin yanma dönebildiğine çok memnun," dedi.

Mrs. Archer, "Evet, bize de öyle dedi. Memnun olduğu halinden belliydi zaten," diye onayladı onu.

"Ondan hoşlandığınızı tahmin ediyorum, anne."

Mrs. Archer dudaklarını büzüp, "Yaşlı bir hanımı ziyaret ederken bile hoşa gitmek için ne mümkünse yapıyor," dedi.

Janey söze karıştı. Gözlerini abisinden ayırmadan, "Annemiz onun öyle temiz ruhlu bir hanım olmadığı düşüncesinde," dedi.

Mrs. Archer, "Yani eski geleneğe bağlı bir kadın olarak öyle bir düşünceye kapıldım. Benim idealim May'dir," diyerek kızının sözlerine biraz ışık tuttu.

Archer, "Ah, evet, aralarında benzerlik olmadığına hiç şüphe yok," diye mırıldandı.

Archer, yaşlı Mrs. Mingott'a bir yığın mesaj bırakarak St. Augustine'den ayrılmıştı. Bu yüzden büyük şehre dönüşünden bir iki gün sonra konağına giderek onu ziyaret etti.

Yaşlı hanım Archer'i beklenmedik bir sıcaklıkla karşıladı. Madam Olenska'yı boşanma düşüncesinden vazgeçirdiği için ona karşı yüreğinde derin bir minnettarlık duyduğunu söyledi. Sonra, delikanlı, May'e karşı duyduğu özlemle izin almadan yazıhaneden kaçıp St. Augustine'e gittiğini anlatınca yaşlı kadın eliyle dizini döverek gürültülü kahkahalar atmaktan kendini alamadı.

"Hiç şüphesiz Augusta ile Weiland surat asarak dünyanın sonunun geldiğini düşünmüşlerdir. Fakat o canım küçük May'in onlar gibi düşünmediğine kalıbımı basarım," dedi.

Archer, "Ben de öyle sanıyorum ama istediğim şeyi kabul etmedi," cevabını verdi.

"Neymiş bakayım o istediğin şey?"

"Hiç olmazsa nisanda evleneceğimize dair bana

söz vermesini istedim. Bir yıl daha beklemenin faydası var mı sanki?"

Mrs. Manson Mingott eski geleneklere sıkı sıkıya bağlı kadınların tavırlarını taklit ederek ağzını büzüp alaylı alaylı göz kırptı.

"Ama o, 'Onu annemden iste' demiştir değil mi?"

"Düğün gününe falan karışmamak terbiyesiyle büyütmüş olan genç kızların alışılmış cevabıdır bu. Ah, şu Mingottlar yok mu? Hepsi aynı kütüğün yongasıdır! Bu evi yaptırdığım zaman herkes Kaliforniya'ya yerleşiyorum gibi bir tavır takınmıştı. O ana kadar Kırkıncı Sokak'tan ötedeki arsalara ev yaptırmayı kimse düşünmediği için... İç içe yaşadıkları çevreden uzak yerlerde çiçek mikrobu kaynıyor sanırlardı. Ah, azizim Archer, o ki-barlığı falan olmayan Spicer ailesinden geldiğime bin defa şükrediyorum. Çocuklarım ve torunlarım arasında ne yazık ki Ellen'dan başkası bana benzememiş!" dedi.

Sonra, hovardaca bir göz kırpış ve yaşlılara özgü bir boşboğazlıkla; "Söyler misin bana delikanlı, neden benim küçük Ellen'imle evlenmedin sen?" diye sordu.

Archer güldü.

"Sebebi ortada. Burada değildi ki onunla evlenebileyim."

"Tabii, tabii! Burada olmaması da acınacak bir durum doğrusu. Şimdi de çok geç. Hayatı sona erdi sayılır onun."

Genç, ümitlerin mezarına kürekle toprak atan bir ihtiyarın soğukkanlılığıyla konuşuyordu. Yüreğinde bir

üşüme hisseden delikanlı aceleyle "Bir an önce evlenebilmem için Weilandlara karşı nüfuzunuzu kullanmanızı sizden rica edemez miyim, Mrs. Mingott? Yaradılışım uzun bekleyişlere hiç elverişli değil benim," dedi.

İhtiyar Catherine başıyla onayladı.

"Elbette, bununla ilgilenirim. Senin sabırsız olduğun yüzünden belli zaten. Tek başına yemeğini yiyemeyen küçük bir çocukken herkesten önce kendi karnının doyurulmasını isterdin şüphesiz."

Başını arkaya atarken gülüşü kat kat olan çenesini anafor dalgacıları gibi titretti. Salonun kapı perdesi açılıp içeriye birisinin girdiğini fark edince dikkatle baktı ve "İşte, küçük Ellen'im de geldi!" diye haykırdı.

Madam Olenska dudaklarında tatlı bir gülümsemeyle ilerledi. Yüzü son derece canlı ve mutlu bir ifade taşıyordu. Neşeli bir bakışla elini Archer'a uzatırken bir yandan da büyükannesi onu yanağından öpsün diye eğildi.

Mrs. Manson Mingott, torununa, "Tam sen içeri girmek üzereyken şu delikanlıya "Neden benim küçük Ellen'imle evlenmedin?" diyordum," dedi.

Madam Olenska hâlâ gülümsemeye devam ederek Archer'a baktı.

"O ne cevap verdi?" diye sordu.

"Cevabını yaptığından sen anla artık! Sevgilisinin özlemine dayanamayarak yazıhaneden izin almadan kaçıp Florida'ya kadar gitmiş."

"Evet biliyorum."

Ellen delikanlıya hitap ederek sözüne devam etti.

“Nerede olduğunuzu sormak için annenizi ziyaret etmiştim. Size gönderdiğim mektuba cevap alamayınca hastalandığınızdan korkmuştum.”

Archer, New York’tan ansızın ayrıldığı için kendisine St. Augustine’den yazmayı düşünerek cevap vermediğine dair bir yalan uydurdu.

Kontes, “Tabii, St. Augustine’e varınca da beni düşünmeye vaktiniz kalmadı,” diye alay etti. Ellen’in halindeki aşırı neşeli tavır kayıtsızlık etkisi yaratmak amacıyla takınılmış uydurma bir tavra benziyordu. Dik-kati bu nokta üzerinde toplanan delikanlı, “Bana hâlâ ihtiyacı varsa belli etmemeye karar vermiş görünüyor,” diye düşündü. Annesini ziyaret ettiği için genç kadına teşekkür etmek istediye de büyükannenin uyanık ve kurnaz bakışları altında konuşmamayı tercih etti. Yaşlı hanım Archer’ı tartaklamaya devam etti.

“Şu ateşli delikanlıya bak Tanrı aşkına! Bir an önce evlenmeleri için nişanlısına yalvarmak için gizlice Florida’ya kaçıyor! Romanlarda rastlanacak kadar dokunaklı bir aşk hikâyesi, değil mi? Bob Spicer zavallı annemi de işte böyle bir aşkla kaçırıp götürmüştü. Ne yazık ki ben daha süttten kesilmeden o eşsiz aşkın yerinde yeller esiyordu. Tanrı’ya bin defa şükret ki sen damarlarında bir Spicer kanı taşıımıyorsun delikanlı! Sözüme kulak ver, senin için ve May için büyük bir şans bu. Onların o lanetli kanına ne yazık ki yalnız zavallı Ellenciğimde rast-

lıyoruz! Ne çare! Ötekiler hepsi öz Mingott potasında dö-
külmiş!”

Son kelimeleri hoşlanmadığı alışkanlık ve huylar-
dan bahseder gibi dudak bükerek söylemişti. Archer, bü-
yükannesinin yanına oturmuş olan Madam Olenska’nın
hâlâ düşünceli düşünceli kendisine baktığını fark edi-
yordu. Salona girdiği andaki neşesi gözlerinden silin-
mişti. Candan bir ilgiyle, “Herhalde biz ikimiz, Weiland-
lara Mr. Archer’m erken düşün isteğini kabul ettirebili-
riz, değil mi büyükanne?” dedi.

Archer gitmek için ayağa kalktı. Eli Madam Olens-
ka’nın eline değdiği zaman genç kadının cevap verme-
diği mektubu hakkında bir iki söz beklediğini hissetti.
Salon kapısına kadar kendisiyle gelen Ellen’e, “Ne
zaman görebilirim sizi?” diye sordu.

“Ne zaman isterseniz; fakat o küçük evimi bir daha
görmek istiyorsanız acele etmeniz lazım, çünkü önü-
müzdeki hafta taşınıyorum.”

Ellen’in o küçük evdeki zarif ve samimi salonunda
lamba ışığı altında geçirdiği saatleri hatırlayan delikanlı
kalbinin burkulduğunu hissetti. O kısacık zaman dili-
mine ne kadar çok fikir ve anı sığmıştı!

“Yarın gece?”

Genç kadın başıyla onayladı.

“Peki, yarın gece. Fakat erken geliniz, çünkü sonra
dışarı çıkmak zorundayım.”

Randevu günü bir pazara rastlıyordu. Genç kadı-
nın pazar gecesı dışarı çıkması ancak Mrs. Lemuel Strut-

hers'in suvaresine gitmek amacıyla olacağı için Archer, belli belirsiz bir can sıkıntısını gizleyemedi. Bu can sıkıntısı Ellen'in sözü geçen hanımın evine gideceğinden değil, orada Beaufort'a rastlamasının kesin olduğundan ileri geliyordu.

"Pekala, yarın gece," diye içinden tekrarlarlarken, Madam Olenska'nın evine erken değil de geç gitmeye karar vermişti. Bu şekilde belki onun Mrs. Lemuel Struther'in suvaresine gitmesine engel olabileceğini sanıyordu.

Morsalkım ağacı ile sarılmış olan kapının ziline bastığı zaman saat daha sekiz buçuktu. Acayip bir huzursuzluk onu bir an önce oraya varmaya zorladığı için önceden niyet ettiği kadar geç gelememişti.

Fakat kapıdan girince, hiç hesapta olmayan bir durumla karşılaştı. Madam Olenska'nın holü bir sürü şapka ve palto ile doluydu. Akşam yemeğine davetlileri varsa, Kontes ne diye kendisine erken gelmesini söylemişti? Nastasia'nın kendi palto ve şapkasını yerleştirdiği yerdeki palto ve şapkaları alıcı gözüyle inceleyince ilk anlardaki öfkesi yerini meraka bıraktı. Bunlar medeni bir çatı altında rastladığı en acayip türden giyecek eşyasıydı ve bunlardan hiçbirinin Julius Beaufort'a ait olmadığını anlamakta güçlük çekmedi. Bir tanesi Fransızların "makfarlan" dedikleri cinsten kısa pelerinli bir yağmurluktu ve yıllardan beri kullanılmış, biçimsiz, çirkin bir şeydi. İri yapılı bir insan vücuduna göre olan makfarlan eskilikten yeşilimsi bir renk almıştı. Vestiyerde ayrıca çok adi

cinsten boyun atkıları, hatta bir de rahiplerin giydikleri tarzda bir fötr şapka göze çarpıyordu.

Archer, Nastasia'nın yüzüne bakarak, "Bunun anlamı ne?" diye sorar gibi kaşlarını kaldırdı. O da aynı hareketle cevap vererek ona salonun kapısını açtı.

O zaman delikanlı palto, şapka, makfarlan ve boyun atkılarının sahipleri olan misafirlerin salonda olduklarını gördü. Şöminenin yanında başka bir hanım görünce de derin bir hayrete düştü. Uzun boylu, zayıf yapılı olan bu hanım birbirine girift pililer, farbelalar, fiyonklar, renkli şerit halinde garnitürlerle, süslü çok acayip bir elbise giymişti. Aklaşmaya heveslenirken solmaya başlayan saçlarına bir İspanyol tarağı ilıştirmişti. Boyunda siyah dantelden bir atkı vardı. Söküklerinin dikildiği belli olan ipek eldivenleri romatizmalı ellerini gizliyordu.

Bu hanımın yanında, bir yaprak sigarası bulutu içinde, o holdeki paltolardan ikisinin sahibi oturuyordu. İkisi de sabahtan beri sırtlarından çıkarmadıklarına şüphe olmayan günlük elbiseler giymişlerdi. Delikanlı bunlardan birinin gazeteci Ned Winsert olduğunu şaşkınlıkla fark etti. Daha yaşlıca olan ötekini tanımıyordu ama anormal derecede iri yarı vücudu makfarlanın sahibi olduğunu gösteriyordu. O karmakarışık kır saçları yüzünden başı bir aslan kafasını andırıyordu. Önünde diz çökmüş bir kalabalığı kutsar gibi, ellerini, kollarını oynatarak konuşuyordu.

Şömine önündeki seccade üzerinde duran üç kişi

Madam Olenska'nın oturmayı alışkanlık haline getirdiği kanepeye bırakılmış, görülmemiş derecede büyük ve bir yanında bir tutam dağ menekşesi bulunan kırmızı gül buketine gözlerini dikmişlerdi.

Archer, içeri girdiği sırada o hanım, "Bu mevsimde kim bilir ne korkunç bir paraya mal olmuştur! Fakat tabii, gönül meseleleri söz konusu olunca kesenin ağzı mühürlenmez," diyordu.

Sesi, hafif iç çekişlerle karışık bir inilti halindeydi.

Bu üç kişi salona yeni giren Archer'a doğru döndü. Yüzlerinde şaşkınlık vardı. Leydi elini uzatarak, "Sevgili Mr. Archer! Kuzenim Newland'ın tıpatıp modelisiniz! Bilmem tanıdınız mı beni? Ben Markiz Manson'um," dedi.

Archer saygı ile eğilerek selam verdi. Markiz devam etti.

"Ellen'im birkaç gün için beni davet etti. İspanyol dostlarımla birlikte kış mevsimini geçirdiğim Küba'dan geliyorum. Öyle nazık, kibar insanlardır ki onlar. Yüksek asaleti temsil eden eski Costille Ailesi'ne mensup olanlar bile var içlerinde. Kendileriyle tanışabilmenizi ne kadar isterdim! Beni Küba'ya büyük dostumuz Dr. Carver çağırdı. Aşk Vadisi Cemaati'ni kuran Dr. Agathon Carver'i tanıyor musunuz?"

Dr. Carver aslan kafasına benzeyen başını eğerek selam verdi. Markiz devam etti. "Ah, New York... New York... Manevi hayata o derece kayıtsız kalmış bir şehir ki burası, ne yazık! Görüyorum Mr. Winsett'le tanışıyor-sunuz..."

Winsett o kuru gülümseyişiyle, "Evet, Mr. Archer ile tanışıyorum ama bu yoldan değil," dedi.

Markiz, söz konusu olan o manevi yolda tanışmış olmamalarına üzülmüş gibi başını salladıktan sonra durum hakkındaki açıklamasını tamamladı.

"Otursanıza, Mr. Archer! Biz dördümüz birlikte çok güzel bir akşam yemeği yedik. Yavrucuğum giyinmek üzere yukarı çıktı. Sizi bekliyordu. Nerdeyse aşağı iner. İndiği zaman şüphesiz onu hayran bırakacak olan bu harika çiçekleri seyrediyorduk."

Winsett ayakta kalmaya devam etti ve biraz sonra, "Ben artık ayrılmak zorundayım. Sokağımızı terk edeceği gün hepimizin kendimizi öksüz sayacağımızı Madam Olenska'ya söylemenizi rica ederim. Bu ev çölde bir vaha gibiydi." dedi.

"Fakat kendisi sizi terk etmeyecek. Şiir ve sanat hayat nefesi kadar mühim onun gözündeki."

"Şiir mi yazıyordunuz siz Mr. Winsett?"

"Oh, hayır ama bazen şiir okurum." Gazeteci bir baş işareti ile salondakileri selamlayarak çıktı.

"Tuzruhu gibi keskin bir zekâsı vardır. Biraz vahşi. Fakat öyle esprili bir zekâ ki... Doktor Carver, siz de o fikirde değil misiniz?"

Doktor Carver sert bir şekilde, "Ben asla espri diye bir şey düşünmem," cevabını verdi.

"Hiç düşünmezsiniz ha! Görüyor musunuz? Mr. Archer; bizlere karşı ne kadar zalimce davranıyor Dr. Carver! O sadece ruh ve fikir dünyasında yaşadığı için

bizi ilgilendiren konular üzerine eğilemiyor. Şu anda Mrs. Blanker'in evinde yapacağı konuşmayı kafasında hazırlamakla meşgul. Dr. Carver! Acaba, Blankerlere gitmeden önce dosdoğru dokunma hakkındaki o ilham verici ve aydınlatıcı keşfinizi Mr. Archer'e anlatacak kadar vaktiniz olacak mı? Fakat hayır, olamayacak. Çünkü saat daha şimdiden dokuz. O kadar insan sizi dinlemek için sabırsızlanırken sizi alıkoymaya hakkımız yok."

Markiz Manson'ın vardığı sonuç Dr. Carver'i hayal kırıklığına uğratmış gibiydi. Saatini Madam Olenska'nın duvar saatine bakıp doğruluğunu kontrol ettikten sonra o iri bacaklarını kımıldatıp isteksizce ayağa kalktı.

Markiz'e, "Tabii, sizinle yine görüşeceğiz değil mi, vefalı dostum?" diye sordu.

Markiz gülümseyerek, "Ellen'in arabası döner dönmeyiz geleceğim. Umarım konuşma başlamadan yetişirim," cevabını verdi.

Dr. Carver düşünceli gözlerle Archer'e baktıktan sonra, Markiz'e, "Fikir ve düşüncelerin bu delikanlıyı ilgilendiriyorsa onu da getirmenize Mrs. Blanker izin verir sanıyorum," dedi.

"Oh aziz dostum, Mr. Archer'i davetlileri arasında görmekten elbette ki Mrs. Blanker mutluluk duyar. Fakat bu gece Ellen'in de ona ihtiyacı olduğuna eminim."

Dr. Carver, "Bu delikanlının beni dinleyemeyecek olmasına üzüldüm. Hiç olmazsa kartımı kendisine sunmak isterim," diyerek kartını Archer'e uzattı.

Dr. Carver salondan çıkınca Markiz'in hafifçe

göğüs geçirmesinin bir hafiflemeye mi yoksa yerinmeye mi işaret olduğu anlaşılamamıştı. Markiz, yeniden, oturması için Archer'e koltuk gösterdi. Bir taraftan da, "Yavrucuğum ona yaptığınız iyilikleri anlattı. Çok akıllıca bir öğüt verdiniz ona. O cesur tavrımızı övmemek mümkün mü? Ellen'e vaktinde yardım elini uzatabilmeniz ne güzel!" dedi.

Archer bu sözlerden çok sıkıldı. Acaba kontesin kıyıda bucakta kendisine verdiği öğütten bahsetmediği bir tanıdığı veya dostu kalmış mıydı?

"Madam Olenska yardımımı haddinden fazla büyütüyor. Ben kendi isteği üzerine hukuki düşüncemi açıklamaktan başka bir şey yapmadım," dedi.

"Evet, evet, ama düşüncenizi açıklarken Hızır gibi yardımımıza yetiştiniz, Mr. Archer!"

Bu sözü söylerken başını yana eğerek gözlerini esrarengiz bir şekilde yere indirdi. "Tabii siz mesleğiniz gereği bunu yaparken bilmiyordunuz ki ben de Atlantik'in öteki kıyısından bu meseleyle ilgili bir görev yükleniyordum!"

İşitilmekten korkuyor gibi delikanlının omzuna doğru eğilerek fısıltı halinde konuşuyordu. Sonra koltuğunu daha fazla yaklaştırıp dudaklarını incecik bir fildişi yelpaze ile örterek soluk gibi hafif bir sesle, "Bu görevi bizzat Kont yükledi bana. Zavallı, çılgın budala Olenskim benim! Karısının kendisine geri dönmesini istiyor... Kontesin bütün şartlarını önceden kabul ederek..." diye devam etti.

Archer, "Hey Ulu Tanrım!" diye haykırarak ayağa kalktı.

"Sizi dehşete mi düşürdü bu olay? Evet, tabii anlıyorum. Her zaman, kendisinin en iyi dostu olduğunuzu defalarca söylemesine rağmen zavallı Stanislas'ı savunmuyorum. Kendisi bile kendini savunmayı düşünmüyor. Karısının ayaklarına kapanıyor sadece. Ona vekaleten ben kapanıyorum tabii Ellen'in ayaklarına..."

Elini heyecanla göğsüne vurdu.

"Mektubunu buramda saklıyorum."

Archer kekeleyerek, "Mektup mu? Madam Olenska gördü mü, okudu mu mektubu?" diye sordu. Bu beklenmedik haber beyninin içinde bir kasırğa yaratmıştı. Etrafında her şey fırlıdak gibi dönüyordu.

Markiz Manson yumuşak bir şekilde başını salladı.

"Yok, işi aceleye getirmemeliyim... Yavaş yavaş... Tedbiri elden bırakmamak lazım... Ellen'imi bilmez miyim ben? Öyle mağrur, öyle inatçıdır ki... Bir defa reddetti mi, kendimi yerden yere vursam evet dedirtemem ona... Dünyada affetmez artık."

"Fakat Tanrım, affetmek başka şeydir, o cehenneme dönmeyi düşünmek başka şey..."

Markiz, "Aaa, evet, o duygusal yavrum da öteden beri öyle söyler zaten..." dedi. "Fakat meseleyi maddi bakımdan ele alınca, Mr. Archer, ne önemli şeyler kaybettiğini tahmin edebiliyor musunuz acaba? Şu kanepenin üzerindeki canım kırmızı gülleri görüyor musunuz? Niçin alt alta teras şeklinde sıralanmış seraların içinde

veya dışında böyle binlerce dönüm seçkin çiçek tarlasına sahip Olenski... Hiçbir yerde eşi, benzeri bulunmayan bahçeler..! Sonra, o pırlantaları, tarihi incileri... Eski züm-rütleri! En pahalılarından çeşit çeşit kürkleri... Ama bun-ların hiçbirine değer vermiyor benim yavrucuğum. Yalnız sanat ve güzelliğe önem veriyor, yalnız sanat ve güzellik için yaşamak istiyor. Gençliğimde ben de öyley-dim. Ama kocasının çevresinde, istediği kadar sanat ve güzellik de vardı... Ve müzik, tablolar, mobilyalar antika eşyalar, insanı büyüleyen esprili ıslıl ıslıl konuşmalar... Ah, affedersiniz ama delikanlım, Kont Olenski'nin salonla-rındaki o canlı o muhteşem, o ahenk ve güzellikle dolu, o büyüleyici hayatın en küçük bir parçasını burada bu-lamazsınız. O hayatın nasıl bir şey olduğunu bile düşü-nemezsiniz. Düşününüz ki bütün bu hazinelere sahipti Ellen'im! En yüksek sınıfa mensup insanlar onun önünde saygı ile eğilirlerdi. New York'ta tam anlamıyla güzel sayılmadığını hissettiğinden bahsetti bana. Aman Tanrım! Avrupa'da ressamalar portresini yapabilmek için birbirleriyle yarış ederlerdi. Bu ayrıcalığı kendilerine ba-ğışlaması için Kontes'e yalvarırlardı. Ben tam dokuz portresini biliyorum. Bütün bunlar hiç mi sizce? Sonra ona tapan bir kocanın vicdan azabını düşününüz..."

Markiz ayağa kalktığı zaman zihninde canlandır-dığı o hatıraların hayali ile gözleri kamaşmış gibi öyle bir kendinden geçmişlik halinde bulunuyordu ki bu bek-lenmedik olayın "trajik" ciddiyeti ile yüreği donmuş halde bulunmasaydı belki Archer' gülecekti.

Herhangi biri Medora Manson'u şeytanın resmi elçisi şeklinde göreceği şeklinde bir kehanette bulunsaydı, şüphe yok ki katıla katıla gülerdi. Fakat şimdi gülmeye hiç hevesli görünmüyordu. Markiz, kendisi üzerinde, Ellen Olenska'nın kaçtığı cehennemden geliyor etkisi yapıyordu.

Archer, birden, "Kendisi henüz bütün bunlardan habersiz öyle mi?" diye sordu.

Markiz Manson ateş rengine boyalı parmağını dudaklarına götürerek, "Doğrudan doğruya hiçbir şey bilmiyor diyebilirim, fakat şüphelenmediğini de iddia edemem. Gerçek şu Mr. Archer, ilk sizinle görüşmeyi uygun bularak bekledim, boşanma meselesinde azimli davrandığınızı ve Ellen üzerindeki etkinizi öğrendiğim için bu girişimimde beni destekleyeceğinizi umdum." cevabını verdi.

Delikanlı, "Yani kocasına dönmesinin gerektiğini mi söyleyeceğim Kontes'e? Ona böyle bir şey söylemek-tense ölüsünü görmeyi tercih ederim," diye öfkeyle bağırды.

Markiz öfkeye benzer bir tepki göstermemekle birlikte "Ah" diye bir yerinme nidası salıvermekten de kendini alamadı. Bir süre koltuğundan kımıldayamadı. Eldivenli parmakları arasında o anlamsız fildişi yelpazeyi açıp kapıyordu. Birden başını kaldırarak dışarısını dinledi, "Geliyor," diye mırıldandı. Eliyle kanepedeki o güzelim kırmızı gül demetini göstererek, "Bunu tercih ettiğinizi mi anlamalıyım, Mr. Archer?" diye sordu.

“Unutmamalı ki ne olsa karı kocalık karı kocalıktır. Ve yeğenim, her şeye rağmen hâlâ evli bir kadındır,” dedi.

“Baş başa vermiş ne komplo kuruyorsunuz, Medora teyze?”

Odaya giren Madam Olenska böyle haykırdı. Bir baloya gidecek gibi giyinmişti. Sırtındaki, üzerindeki şeyler (elbisesi minicik kandil alevlerinden dokunmuşçasına) yumuşak, tatlı parıltılarla ışıldıyordu. Bir oda dolusu rakibe meydan okuyan güzel bir kadın gösterisiyle başını dimdik tutuyordu.

Mrs. Manson ayağa kalkıp anlamlı bakışlarla çiçekleri göstererek, “Burada seni hayran bırakacak güzel bir şey bulunduğundan bahsediyorduk, sevgili yavrum,” cevabını verdi.

Madam Olenska birden durarak kırmızı gül buketine baktı. Yüzünün rengi pek değişmediyse de yaz aylarındaki şimşek çakışları gibi derisini beyaz bir öfke ışıltısı yalayıp geçiverdi. Delikanlının o ana kadar işitmediği dik bir sesle dudaklarından bir “Ah!” döküldükten sonra, “Bana bir buket göndermek gülünçlüğüne düşen kim olsa gerek? Neden bir buket? Ve neden özellikle bu gece? Baloya gitmiyorum ki. Yeni nişanlanmış bir genç kız da değilim. Fakat nedense bazı erkekler gülünçlükten kurtulmayı bir türlü istemiyorlar işte.” diye söylendi.

Kapıya doğru döndü, kanadını açarak yüksek sesle, “Nastasia!” diye çağırdı.

Her yerde hazır ve nazır olan hizmetçi kadın

hemen meydana çıktı. Kontes, biraz gösterişli bir kayıtsızlıkla, "Şu buketi alıp çöp tenekesine at!" emrini verdi.

Şaşalayan Nastasia itiraz eder gibi hanımının yüzüne bakınca, "Fakat dur, bu zavallı çiçeklerin suçu yok, iyisi mi ayak hizmeti gören çocuğa söyle de bu buketi üç kapı ötedeki komşu eve götürüp bıraksın! Mr. Winsett'in evine. Biraz önce akşam yemeğini bizimle yiyen o esmer genç adamdan bahsediyorum. Hasta olan karısını memnun etmiş oluruz. Çocuk sokakta mı dedin? O halde, rica ederim, bizzat kendin götür, bu kırmızı gülleri söylediğim yere teslim et, Nastasia. Üşümek için mantomu alabilirsin. Haydi, çabuk, uç git! Bu çiçeklerin bir an önce evimden çıkmasını istiyorum! Benim gönderdiğimden sakın bahsetme," dedi.

Kadife opera mantosunu hizmetçi kadının omuzlarına atarak salona döndü, kapıyı öfkeyle çarparak kapadı. Dantellerle kaplı göğsü hızlı hızlı kabarıp iniyordu. Bir an, Archer, onun hıçkıra hıçkıra ağlayacağını sandı. Fakat o tam tersine bir kahkaha salıverdi, bir Markiz'in bir delikanlının yüzüne bakarak, "Siz ikiniz dost olmaya vakit buldunuz galiba?" diye ansızın sordu.

"Bu sorunun cevabını Mr. Archer'in vermesi doğru olur sanıyorum canımın içi! Giyinmeni uslu uslu, sabırla bekleyip durdu."

Eliyle saçlarının kıvrımlarını yoklayan Madam Olenska, "Evet, saçım söz dinlemek istemediği için bu işi bir hayli uzattım," dedi. "Anlaşılan, Dr. Carver daha fazla bekleyemeyerek gitti. Sizin de Blankerlere geç kalmanıza

razı olamam. Mr. Archer, lütfen teyzemi arabasına bindirir misiniz?”

Ellen, Markiz'i hole kadar takip etti, onun her biri ayrı renk ve üslupta birtakım şallar, şasonlar, pelerin biçiminde kürklerle kendini donatmasını seyretti, sonra kapı eşiğinden, "Unutmayınız, araba saat onda gelip beni alacak," diye haykırdı.

Markiz'i arabaya yerleştirerek salona dönen Archer Ellen'i şöminenin aynasında kendisini incelemekle meşgul buldu. New York sosyetesinde bir hanımın hizmetçisine bu derece laubali hitaplarda bulunması ve kendi opera mantosunu omuzlarına atarak onu sokağa göndermesi görülmüş, işitilmiş şeylerden değildi. Bu sebeple, şu dakikada, Archer, bir takım derin ve ciddi duygular içinde olmasına rağmen bambaşka bir dünyada bulunmak zevkini tatmaktan kendisini alamadı.

Delikanlı içeri girdiği zaman Madam Olenska kırmıdamadı. Kısa bir an gözleri aynada karşılaştı. Sonra, Ellen şömineden ayrıldı, kendini kanepenin köşesine fırlatıp derin bir göğüs geçirerek, "Sonunda sigara içebilecek vakit bulabildim," diye söylendi.

Archer sigara kutusunu genç kadına uzattı. Bir kibrit çaktı. Kibritin alevi ile yüzü aydınlanan Ellen delikanlıya bakıp gülerek, "Öfkeli bir zamanımda gördünüz beni, şimdi kim bilir neler düşünüyorsunuzdur hakkımda?" dedi.

Birkaç saniye sessiz kalan Archer ani bir kararla cevap verdi.

"Teyzenizin hakkınızda söylediği şeyleri hareketinizle de anlatmış oluyorsunuz."

"Benden bahsettiğini sezmiştim zaten. Sonra?"

"Hayatın bütün eğlencelerine, zevklerine, ihtişamlarına heyecanlarına alışık bir kadın olduğunuzdan bahsetti. Bu gibi şeyleri bizim burada size asla sağlayamayacağımızı da ekledi."

Madam Olenska, dudaklarının etrafını kaplayan sigara dumanı arasından hafifçe gülümsedi.

"Medora asla yola gelmeyecek derecede romantiktir. Kendisine öyle zararı dokundu ki bu karakterinin."

Archer yeniden küçük bir kararsızlık anı yaşadık-tan sonra tehlikeyi göze alarak sordu.

"Teyzenizin romantikliği her zaman olaylarla at başı mı gider?"

"Yani her sözünün bir gerçek ifade edip etmediğini öğrenmek istiyorsunuz, değil mi?" Madam Olenska biraz düşündü. "Peki, size söyleyeyim. Her sözünde her zaman doğru olan ve olmayan şeyler bulunur. Fakat neden soruyorsunuz bunu bana? Size daha neler anlattı?"

Archer şöminede parıldayan alevlere, sonra da genç kadının o gösterişli, ıslıl ıslıl tuvaletine baktı. Bu evde, bu ateşin başında geçirecekleri son gece olduğunu, birazdan arabasının gelerek onu götüreceğini olduğunu düşününce yüreği daraldı.

"Kont Olenski, ona dönmeniz için sizi ikna etmesini teyzenizden istemiş."

Madam Olenska cevap vermedi. Yarı kalkık elinde sigarası, kanepenin köşesinde öyle oturuyordu. Yüz ifadesi değişmemişti. Archer, onun asla hayrete düşmediğini, o özellikten yoksun olduğunu önceden de fark etmiş olduğunu hatırladı.

Birden sordu.

“O halde biliyor muydunuz?”

Genç kadın o kadar uzun bir süre sessiz kaldı ki sigarasının külü elbisesine döküldü. Fiskeleyerek temizledi külü. Sonra, “Bana bir mektup geleceğine dair imada bulundu sadece. O Medora’ya has muammalı tavırlar, bakışlarla. Zavallı kadıncağız!” dedi.

“Sırf kocanız istediği için mi böyle birden bire çıka geldi?”

Madam Olenska bu meseleyi de inceler gibi bir tavır takındı.

“Bu konuda da kesin bir şey söylemek mümkün değil sanıyorum. Bana Dr. Carver’in bir konuşmasını dinlemek için geldiğinden bahsetti. Bu sefer de Dr. Carver’le evlenmeyi kafasına koymuş olmasından korkuyorum. Zavallı Medora! Her zaman evlenmek için peşinden koşabileceği birine rastlıyor. Belki Kübalılar ondan bıktıkları için geldi. Onların ücretli bir arkadaşıydı sanki şimdiye kadar. Şaka bir tarafa, niçin geldiğini gerçekten bilmiyorum.”

“Fakat kocanızdan bir mektup getirdiğine inanmıyor musunuz?”

Madam Olenska yine sessiz kaldı. Sonunda,

"Günün birinde bana mektup göndermesi beklenirdi," dedi.

Archer ayağa kalkarak iki adım atıp kolunu şöminenin tablasına dayadı. İçini ani bir huzursuzluk kaplamıştı. Dakikalarının sayılı olduğunu, her saniye, dönen arabanın tekerlek seslerini işitebileceğini düşünmek de onu adeta dilsiz ediyordu.

"Teyzeniz kocanıza döneceğinizi tahmin ediyor. Bunu da biliyor musunuz?"

Madam Olenska çabucak başını kaldırdı. Yüzünü bürüyen koyu kırmızılık ensesine ve hatta omuzlarına kadar yayıldı. Hâlbuki seyrek olarak kızarır ve kızardığı zaman acı çeker gibi olurdu. Sanki başına hücum eden kan derisini yakardı.

"Şimdiye kadar hakkımda pek zalimce söylentilere inanılmıştır," cevabını verdi.

"Oh, Ellen, affediniz beni. Budala ve kaba bir adam gibi davrandım!"

Ellen hafifçe gülümsedi. Sonra, "Şu günlerde siz de çok sinirlisiniz. Tabii, kendinize ait dertleriniz var. Düğününüzün tarihi hakkında Weilandlerin mantıklı davranmadıklarını düşünmek de huzursuzluk yaratıyor içinizde. Size hak veriyorum. Avrupalılar, biz Amerikalılara ait olan uzun nişanlılığı bir türlü anlayamıyorlar. Bizim kadar sakın insanlar olmadıklarından herhalde," dedi.

"Bizim kadar," derken hafifçe sesini yükseltmesi söylediklerine bir alay havası bulaştırmıştı. Archer bir-

den, "Evet, May'den Paskalya'dan sonra düğünümüzün yapılmasına razı olmasını istemek için Güney'e gittiğim doğrudur," dedi.

"May sizi tapar gibi sevdiği halde onu razı edememeniz ne kadar garip. Hâlbuki gelenek dedikleri hurafelerin esiri olmayacak kadar zeki bir kız olarak bilirim onu."

"Gerçekten çok zekidir ve hurafelerin esiri de değildir."

Madam Olenska dikkatle ona baktı. "O halde anlamıyorum," diye mırıldandı.

Archer kızardı, yüreğine sıkıntı veren bir yükü atmak ister gibi çabuk çabuk konuştu.

"İlk defa olarak açık bir konuşma yaptık onunla. Benim sabırsızlığımı kötü bir işaret olarak görüyor o."

"Kötü bir işaret mi? Ulu Tanrım! O da ne demek?"

"Sabırsızlığımı kendisine olan ilgimi kaybetmekten korktuğuma yoruyor. Kısacası, başka bir kadının etkisinden kurtulmak için çabucak evlenmek istediğime inanıyor."

Madam Olenska'nın bu sözleri zihninde büyük bir merakla incelediği halinden belli oluyordu. "Böyle bir kuşkusu varsa neden kendisi de acele etmiyor?" diye sordu.

"Çünkü o türden bir kadın değil May. Çok daha yüksek bir ruhu var. Bana vakit bırakmak için nişanlılığın uzamasına taraftar."

"Öteki kadın lehine onu terk etmenize mi vakit bırakmak?"

"Evet, öteki kadını tercih edip etmediğimi anlayabilmek için."

Madam Olenska şömineye doğru eğilerek sabit gözlerle bir süre ateşe baktı. Archer, sessiz sokakta onun arabasını çeken atların nal seslerini duydu.

Ellen, acayip bir sesle, "Şüphesiz asil bir duygu..." diye mırıldandı.

"Evet, ama bir taraftan da saçma bir duygu."

"Niçin saçma? Öteki kadını umursamadığınız için mi?"

"Hayır, May'den başkasıyla evlenmek istemediğim için."

"Ah!"

Yeniden uzunca bir sessizlik oldu. Sonunda Ellen başını kaldırıp Archer'in yüzüne bakarak sordu.

"Öteki kadın seviyor mu sizi?"

"Oh, başka kadın yok ki! May'in varlığını tahmin ettiği kadından söz ediyorum."

"O halde niçin o kadar sabırsızlanıyorsunuz?"

Archer, "Arabanız geldi," dedi.

Ellen, oturduğu yerden doğrularak dalgın gözlerle etrafına bakındı. Yelpaze siyle eldivenleri yanında, kanepe nin üzerinde duruyordu. Hızla onları aldı.

"Evet, gitmem gerekiyor artık."

"Mrs. Struthers'e mi gidiyorsunuz?"

"Evet." Gülümseyerek "Davet edildiğim yerlere de gitmezsem bütün bütün yalnız kalırım. Niçin benimle gelmiyorsunuz?" diye ekledi.

Archer ne pahasına olursa olsun, karşısındaki kadını bütün gece yanında bulundurması gerektiğini hissediyordu. Sorusunu duymazlıktan gelerek şömineye abanmaya devam etti. Gözleri Ellen'in yelpazesini ve eldivenlerini tutan elinden ayrılmıyordu. Sadece bakışıyla onları yere düşürebileceğini umuyormuş gibi, "May gerçeği keşfetti. Başka bir kadın var, fakat tahmin ettiği değil," dedi.

Ellen Olenska cevap vermedi, kımıldamadı. Biraz sonra delikanlı onun yanına oturdu. Yavaşça elini alarak parmaklarını açtı. Bu yüzden yelpazeyle eldivenler karnepenin üzerine düştü.

Genç kadın ayağa kalkarak elini kurtardı, bir iki adım yürüyerek şöminenin öteki ucuna gitti. Kaşlarını çatarak, "Yok, bana aşktan falan bahsetmeye kalkışmayınız sakın. Yeteri kadar erkek bu işi yaptı şimdiye kadar," dedi.

Yüzünün rengi değişen Archer de ayağa kalktı. Ellen bundan daha acı, daha ağır bir söz söyleyemezdi kendisine.

"Şimdiye kadar size asla aşk ilanına kalkışmadığım gibi bundan sonra da böyle bir şey yapmayacağıma emin olabilirsiniz," dedi. "Bununla beraber, söylemek istediğim, eğer şartlar uygun olsaydı, ben sizinle evlenmek isterdim. Her ikimiz için de uygun olsaydı demek istiyorum."

Genç kadın Archer'e gizleyemediği bir şaşkınlıkla baktı.

“Her ikimiz için de uygun olsaydı mı? Bunu nasıl söyleyebiliyorsunuz? İmkânsızlığı yaratan bizzat siz kendiniz olduğunuz halde.”

Delikanlı Ellen’e bakarken gözleri karanlıkta ışıltı sızdıran bir çatlak arıyor gibiydi.

“İmkânsızlığı ben yarattım öyle mi?”

Ağlamaya başlamak üzere olan bir çocuk gibi dudakları titreyen Ellen, “Evet, siz, siz, siz!” diye bağırdı. “Boşanmak kararından beni döndüren, vazgeçiren siz değil misiniz? Boşanmak fikrinde ısrar etmenin ne derece egoist, ne derece kötü yürekli bir davranış olacağına... Bir insanın, ne pahasına olursa olsun, kendi ailesini skandaldan, rezaletten koruması gerektiğine beni inandıran? Ben de, bundan sonra benim ailem olacağı için, sizin de aileniz olacağını düşünerek May’in ve sizin hatıranız için boyun eğdim. Mutlaka, mutlaka yapmam gerektiğini bana ispat ettiğiniz şeyi yaptım.”

Ellen, birden kahkahalarla gülmeye başladı.

“Bu işi sırf, sizin için yaptığımı gizlemeye de çalışmadım sanıyorum.”

Madam Olenska yeniden kanepeye çöktü. Bayram günlerine layık tuvaletinin dalgalı kıvrımları içinde aldığı o iki büklüm şekil, kalbi yaralı bir maskeli balo güzeline benziyordu. Şöminenin yanında, ayakta duran Archer gözlerini ondan ayıramıyordu.

“Ulu Tanrım!” diye homurdandı. “Bense düşünmüştüm ki...”

“Ne düşünmüştünüz?”

“Ah, hayır, ne düşündüğümü sormayın bana!”

Genç kadına bakarken biraz önceki ateş gibi kırmızılığın yeniden yüzünü ve ensesini kapladığını fark etti. Ellen hemen doğruldu, onuruna dokunulmuş bir kadın gibi başını kaldırarak, “Cevap vermenizi istiyorum,” dedi.

“Pekâlâ! Okumamı istediğiniz o mektupta bazı parçalar vardı ki...”

“Kocamın yazdığı mektuptan mı söz ediyorsunuz?”

“Evet.”

“O mektuptaki satırlardan dolayı en ufak bir korkuya kapılmam asla söz konusu olamazdı. Sadece aileme, size ve May’e bir skandal çirkefi sıçratmaktan korkuyordum.”

Archer parmaklarını alnında gezdirerek yeniden, “Ulu Tanrım!” diye homurdandı.

Bu sözleri takip eden sessizlik kesin ve değişmez durumlara özgü bir ağırlıkla ikisini de eziyordu. Archer, kendi mezar taşı altında ezildiğini hissederek gibiydi. Önünde uzanan gelecekte kalbi üzerindeki bu korkunç ağırlığı kaldırabilecek bir güç veya imkân düşünemiyordu. Ne yerinden kımıldayabildi, ne de alnını, gizlediği avuçlarından çıkarabildi. Görünmeyen gözleri önünde dağlar gibi karanlıklar birikiyordu.

“Hiç olmazsa ben seviyordum sizi,” diye mırıldandı.

Şöminenin öteki yanındaki kanepeden, (genç kadı-

nın hâlâ iki büklüm oturduğu) bir çocuk ağlayışına benzer hafif, boğuk hıçkırıklar duydu. Hemen onun yanına koştu.

“Ellen! Aman Yarabbi, ne çılgınlık! Neden ağlıyorsunuz sanki? Kesin imkânsızlıklar mı yaratıldı? Ben hâlâ serbestim, siz de serbest olabilirsiniz.”

Bunları söylerken genç kadını kolları arasına almıştı. Ellenin ıslak bir çiçeğe benzeyen yanakları dudaklarına değiyordu. Bütün o kuruntuları, boş korkuları güneş doğarken sıyrılıp uzaklaşan hayaletler gibi eriyip dağılıvermişti. Şimdi Archer’i şaşırtan tek şey ona sadece dokunması, her şeyi basit bir şekilde halledebileceği halde bu odada en azından beş dakika onunla tartışma gerekliliğini hissetmiş olmasıydı.

Ellen, delikanlının bütün o coşkun öpüşlerine karşılık veriyordu. Fakat biraz sonra vücudu katılaştı, Archer’i kenara iterek ayağa kalktı.

“Ah, zavallı Newland’ım, işin sonunun buraya geleceği belliydi zaten. Fakat şu anda yaptığımız şeyin hiçbir şekilde olayları değiştiremeyeceğini bilmeniz gerek,” dedi. Şömine ocağının yanında, ayakta, bu sözleri söylerken hâlâ kanepede oturan Archer’e tepeden bakıyordu.

“Benim bütün hayatımı değiştiriyor.”

“Hayır, hayır. Olmamalı öyle bir şey. Olamaz da! May Weiland’le nişanlısınız siz. Ben de evli bir kadınıym.”

Archer da ayağa kalktı. Yüzü kıpkırmızı kesilmişti ve kararlıydı.

“Çok anlamsız bu söylediğiniz! Kendimize ve başkalarına bir sürü yalan söylemeye hakkımız yok. Haydi, sizin durumunuzu şimdilik tartışma konusu dışında bırakalım, artık bundan sonra benim May’le evlenebileceğimi nasıl düşünebilirsiniz?” dedi.

Ellen sessiz kaldı. Nazlı dirseklerini şöminenin tablasına dayamıştı. İnce görüntüsü arkadaki aynaya yansıyordu. Buklelerinden biri gevşeyip çözülmüş, ensesine doğru sarkmıştı. Yüzü şaşkın ve adeta yaşlı bir ifade taşıyordu.

“Bu meseleyi May’e açabileceğinize akıl erdiremiyorum. Buna nasıl imkân görebiliyorsunuz?” dedi.

Delikanlı kayıtsızlıkla omuz silkti.

“Bundan sonra artık o söylediğimden başka hiçbir şey yapamayız,” cevabını verdi.

“Şu dakikada en kolay şey bu olduğu için bunu söylüyorsunuz. En doğru iş olduğundan dolayı değil. Gerçek şu, bu ana kadar olan kararlarımızı değiştirmek için vakit çok geç artık. Çok geç!”

“Ah! Sizi bir türlü anlayamıyorum!”

Ellen gülümsemeye çalıştıysa da çok zavallı bir sonuç elde edebildi. Amacı yüzünü yumuşatmak olduğu halde ancak canı yanıyormuş gibi bir hale sokmayı başarabildi.

“Anlayamıyorsunuz, çünkü kısa zamanda benim için her şeyi ne derece değiştirdiğinizi fark edemiyorsunuz. O işleri ne hale sokacağınızı çok önceden sezmiştim ben.”

“Ne hale sokacağımı mı?”

“Evet. Her şeyden önce buradaki insanların benden çekindiklerini, utandıklarını iyice anlamıştım. Beni, aralarında görmek istemedikleri korkunç biri olarak görüyorlardı. Hatta akşam yemeğinde benimle buluşmayı bile reddetmişlerdi. O zaman benden gizledikleri bu gerçeği sonradan öğrendim. Ve ne amaçla annenizle birlikte Van der Luydenlere gittiğinizi ve sırf beni bir yerine iki ailenin destekleyebilmesi için, Beaufortların balosunda, May’le nişanlandığının hemen ilanını ısrarla istediğinizi...”

Archer acayip acayip güldü.

Ellen devam etti.

“Ne kadar dikkatsiz, ne kadar budalaca davrandığımı düşününüz o günlerde. Büyükanneimin gevezeliği tutarak bunları ulu orta bana anlattığı güne kadar hiçbir şeyden haberim yoktu. New York sadece huzur ve hürriyet ifade ediyordu benim için. Buraya gelişimi ana yurduma dönüş sayıyordum. Yeniden soydaşlarımın arasına karışmaktan o derece mutluydum ki rastladığım her vatandaşın beni sevinçle, şefkatle karşıladığına inanıyordum. Fakat hiç kimse beni görmekten sizin kadar memnun, hiç kimse bana karşı sizden daha şefkatli olmaz gibi geliyordu bana. Sonra, boşanmak istediğim zaman ne güzel, ne büyüleyici şeyler söylediniz. İnsanları aldatarak, zalimlikle elde edilen mutluluklardan nefret etmek gerektiğini anlattınız. Önceleri üzerinde asla durmadığım bir konuydu bu. Sonra, düşününce, bu

ahlak prensibinin o ana kadar bildiğim şeylerin hepsinden güzel olduğu sonucuna vardım.”

Lüzumsuz heyecanlara kapılmadan, gözyaşı dökmeden, alçak, fakat hep aynı seviyede kalabilen bir tempoda düzgün bir sesle konuşuyordu. Ağzından çıkan her kelime delikanlının yüreğine kaynar kurşun damlaları gibi dökülüyordu. Archer, başını elleri arasına almış, oturduğu yerden şömine önündeki seccadeye ve ara sıra genç kadının eteklerinin altından görünen saten kunduranın ucuna bakıyordu. Birden yerinden kalkarak af dilemek istercesine Ellen’in önünde diz çöktü. Öne doğru eğilip ellerini delikanlının omuzlarına koyan Madam Olenska’nın öyle derin bakışları vardı ki büyülenmiş gibi olan Newland bir süre kımıldamadı. Sonunda Ellen, “Ah, yaptığınız şeyi parçalamamıza meydan vermeyiniz!” diye haykırdı. “Artık öteki düşünce ve davranış yoluna dönemem ben. Sizden ayrılmadıkça sizi sevemem.”

Archer’in kolları genç kadını özlemle arıyordu. Fakat o geri çekildi, bir süre son kelimelerin aralarına koyduğu mesafe ile ayrılmış halde, karşı karşıya kaldılar. Sonra, ansızın, delikanlı, korkunç bir sinir krizine kapılmaktan kendini alamadı.

“Ya Beaufort? Yerimi o mu alacak? O mu?”

Bu kelimelerin ağzından çıkmasıyla beraber, aynı derecede sinirli bir karşılık bekliyordu. Vücudunun şu anda muhtaç olduğu kızıışmayı sağlayacağı için bu şekilde bir karşılıktan memnun da olacaktı. Fakat Madam Olenska yüzü daha da sararmaktan başka bir tepki göstermedi. Başını eğip derin derin düşündü.

Archer hâlâ öfkeli, hırçın, alaycı bir sesle sordu.

"Mrs. Struthers'in evinde sizi bekliyor. Niçin gitmiyorsunuz?"

Madam Olenska vücudunu yan çevirerek çingırağın ipini çekti. Kapıda görünen hizmetçi kadına, "Bu gece dışarı çıkmayacağım. Arabacıya söyle, zamanı gelince Markiz'i alıp getirsin," emrini verdi.

Kapı kapanınca, delikanlı Ellen'e sitemli gözlerle bakmaya devam etti.

"Bu fedakârlığın sebebi ne? Yalnızlıktan söz ettiğiniz göre sizi dostlarınızdan ayırmaya hakkım yok."

Ellen ıslak kirpikleriyle hafifçe gülümsedi.

"Artık yalnız değilim. Önce yalnızdım ve... Korkuyordum. Fakat etrafımdaki boşluk ve kocaman karanlık şimdi kayboldu. Kendi benliğime döndüğüm zaman, geceleyin içinde her zaman ışık yandığını bildiği bir odaya giren bir çocuk gibi oluyorum."

Sesi ve tavırları hâlâ delikanlının üzerinde yumuşak bir erişilmezlik izlenimi uyandırıyor. Archer homurdanır gibi yeniden, "Sizi anlayamıyorum!" dedi.

"Ama May'i anlayabiliyorsunuz!"

Bu cevap karşısında delikanlı kızardı. Gözlerini genç kadından ayırmadan, "May beni serbest bırakmaya hazır," dedi.

"Nasıl? Düşünü ertelememesi için üç gün önünde diz çöküp yalvardıktan sonra mı?"

"Ricamı reddettiğine göre artık hakkım olabilir."

"Hak... Hak... Bunun bazen ne çirkin bir kelime ola-

bileceğini bana siz öğrettiniz...”

Archer yorgun bir tavırla öte yana döndü. Kendini sarp bir uçurumu tırmanmak için saatlerce uğraşmışçasına halsiz, bitik hissediyordu. Kendini hemen hemen zirveye ulaşmış durumda iken yakaladığı kök veya dal elinden kurtulmuş, kopmuş da yeniden tepetaklak karanlıklara yuvarlanmış gibi hissediyordu.

Onu bir defa daha kolları arasına alabilse karşı koymayacağından emindi. Fakat genç kadın, bakışlarındaki, tavrındaki yüksek anlam ve otoriteden faydalanaarak aralarındaki mesafeyi hâlâ korumayı başarıyordu.

Archer, isteğini yeniden savunmaktan başka çıkar yol göremedi.

“Söylediğiniz gibi yapar da ayrılırsak, bu kararı-
mız ileride ikimiz için de çok daha kötü sonuçlar doğu-
racaktır.”

“Hayır, hayır, hayır!” Delikanlı böyle bir tespitten korkuyormuş gibi adeta bağırıyordu.

Tam o sırada, evin boşluğunda ısrarlı bir çığırak sesi duyuldu. Fakat kapının önünde duran bir araba gürültüsü falan olmamıştı. Endişe ile birbirlerinin gözlerinin içine bakarak hareketsiz kaldılar.

Dışarıda, Nastasia’nın adımları holü geçti, sokak kapısının açıldığı işitildi, biraz sonra hizmetçi kadın salona dönerek elinde tuttuğu bir telgrafı Madam Olenska’ya verdi.

Nastasia önlüğünün kıvrımlarını düzelterek, “Leydi çiçeklere çok sevindi, kocasının gönderdiğini sa-

narak heyecanlanıp biraz ağladı, 'benim için ne delilik yapmış zavallılık!' diye söylendi," dedi.

Hanımı gülümseyerek sarı renkli telgraf zarfını yırtıp açtı, lambaya yaklaştırarak okudu. Nastasia çekilip kapı kapandıktan sonra telgrafı Archer'e uzattı.

Madam Olenska adresine St. Augustine'den gönderiliyordu. Metni aynen şöyleydi.

"Büyükannenin telgrafı başarılı sonuç verdi. Babamla annem düğünün paskalyadan sonra yapılmasını kabul ettiler. Newland'e de telgrafla haber verdim. Kelimelerle anlatılamayacak kadar mutluyum. Sizi canı kadar seven, minnettarınız May."

Yarım saat sonra, Archer kendi kapısını anahtarla açtığı zaman holdeki masanın üzerinde, biraz önce okuduğunun tıpa tıp benzeri bir telgraf zarfı buldu. Bu mesaj da May Weiland'den geliyordu ve tamamıyla aynı şeylerden söz ediyordu.

Archer, bu sarı kâğıt parçasını (içindeki haberi yok etmeye yeter bir hareketmiş gibi) avucu içinde sıkıp buruşturdu. Sonra cebinden bir bloknot çıkararak titrek parmaklarla sayfalarını karıştırdı, fakat aradığını bulamadı, telgrafı cebine sokarak merdiveni çıktı.

Janey'e giyinme odası hizmeti gören küçük holün kapısı altında bir ışık çizgisi gözüne çarptı. Archer kapağıya sabırsızlıkla vurunca kanat açılarak o meşhur kırmızı fanila robdöşambırı ve başında bigudileriyle kız

kardeşi göründü. Yüzü solgun ve ürkekti.

"Newland, o telgrafta kötü bir haber olmasından o kadar endişelendim ki! Uyuyamayıp seni bekledim..."

Kız kardeşinin sözlerini önemsemeyen Archer, "Bana bak, bu yıl Paskalya hangi tarihe denk geliyor?" diye sordu.

Din bilgilerine böylesine kayıtsızlık karşısında genç kız irkilmekten kendini alamadı.

"Paskalya mı? Elbette nisanın ilk haftasında, Newland. Niçin sordun?"

"İlk haftası ha?"

Yeniden cep takviminin sayfalarını çevirerek soluk soluğa bir şeyler hesapladı.

"İlk haftası mı dedin?" Başını arkaya atarak uzun bir kahkaha salıverdi.

"Ne var Tanrı aşkına?"

"Hiçbir şey mesele sadece şu, tam bir ay sonra evleniyorum."

Janey abisinin boynuna atılarak onu sımsıkı göğsüne bastırdı.

"Oh, Newland, ne harika bir haber verdin bana! Öyle memnun, öyle mutluyum ki! Fakat sevgili kardeşim, neden durmadan gülüyorsun? Sus, gülme artık, anemizi uyandıracaksın!" dedi.

İKİNCİ BÖLÜM

Tozla yüklü canlı bir ilkbahar rüzgârının estiği serin bir gündü. Her iki ailenin yaşlı hanımları zamanla renkleri solmuş samur ve sararmış ermin kürklerini sırtlarından çıkararak bank biçimindeki tahta iskemlelerin arkalıklarına asmışlardı. En ön sıradaki bu kürklerden tüten kâfuru kokusu mihraba bırakılmış zambakların hafif ve baygın kokusuna karışıyordu. Kayyumun işareti üzerine giyinme odasından çıkan Newland Archer sağdıcı ile birlikte Grace Kilisesi'nin mihrap basamağına adımını attı.

Bu işaret gelinle babasını taşıyan "brugham" arabasının görüldüğünü haber veriyordu. Bununla beraber, onlar ana kapıdan girdikten sonra da kapı önündeki locada görüşmeler, ayarlamalarla bir hayli vakit geçirile-

ceğine şüphe yoktu. Locadaki Paskalya çiçekleri gibi süslenmiş nedimeler sabırsızlıktan ne yapacaklarını bilemiyorlardı. Kaçınılması imkânsız olan bekleme süresi boyunca gelin davetli kalabalığın önünde tek başına bekleyecekti. Öte yandan Archer de dişini sıkarak güveylere özgü formaliteleri harfi harfine yerine getirmek gerektiği hakkında kendisine verilen bilgilere uymaya çalışıyordu. Bütün gelenekler yerine getirilerek geline sekiz buket beyaz leylakla müge gönderilmiş, sekiz düğün sağdıçının kollarına takılacak gök yakutlu halkalarla sağdıçlara özgü güneş aynası taşlı kravat iğnesi bulunarak ilgililere teslim edilmişti. Archer gecenin büyük bir kısmını dostlarıyla eski sevgililerinin gönderdikleri hediye ve tebriklere teşekkür yazmakla geçirmişti. Başrahibe ve rektöre verilecek bahşış sağdıçın cebine güzelce yerleştirilmişti. Bagajlarını şimdiden Mrs. Manson Mingott'un konağına yollamıştı, çünkü düğün kahvaltısı orada yapılacaktı. Çeşitli seyahat elbiseleri, çamaşırları valizlerle aynı yere gönderilmişti. Trende gelin güvey için özel bir kompartıman ayrılmıştı. Nereye gideceklerini kimse bilmiyordu. Gerdeğe girilecek yerin kesin gizliliğini korumak da eski geleneğe bağlı olanların son derece önem verdikleri bir nokta olmaya devam ediyordu.

Sağdıçlık görevinde henüz pek tecrübesiz olan ve bu yüzden, yüklendiği sorumluluğun ağır yükü altında korkulu anlar geçiren genç Van der Luyden Newland, "Yüzüğü yanına almayı unutmamışsındır umarım!" diye Archer'e fısıldadı.

Archer o ana kadar birçok güveyde gördüğü hareketi yaparak eldivensiz sağ eliyle koyu kurşunu yeleğinin cebini yokladı ve iç tarafına "Newland'dan May'e... Nişan 187..." notu kazılmış küçük altın halkanın yerli yerinde olduğuna emin oldu. Sonra gelini karşılamaya hazır bir halde kilisenin ana giriş kapısına doğru baktı.

Hamdel marşı, o bilinen ahenk dalgaları üzerinde birçok düğünün solgun hatıralarını sürükleyerek kilisenin taş benzeri kubbesine doğru genişleye genişleye yayılıyordu. Archer o düğünlerin çoğunda hazır bulunarak başka başka gelinlerin aynı müzikle, heyecan ve ümit içinde kaderlerine doğru yürüyüşlerini kayıtsızlıkla seyretmişti. Kilise bölmelerinin tiyatro locasına benzemesi dolayısıyla, "Bir operanın gala gecesini ne kadar andırıyor!" diye düşünmekten kendini alamadı. Aynı localarda aynı yüzleri görüyordu. Perdenin açılacağını haber veren son zil sesiyle beraber, bone şapkası üzerinde kule gibi yükselen deveduşu tüyleriyle Mrs. Selfridge Merry'nin ve aynı pırlanta küpeler, dudaklarında aynı gülümsemeyle Mrs. Beaufort'un nerdeyse boy göstereceklerini sanıyordu. Acaba öteki dünyada da onlara böyle sahneye yakın localar hazırlanacak mıydı?

Kadınların tavırlarında ne büyük bir sabırsızlık, bakışlarında ne derin bir merak seziliyordu! Güvey, Reggie Chivers'in, "Yaşlı Catherine'in konağında kahvaltı edilmesi kötü bir haber. Fakat Lovell Mingott'un her şeyin kendi aşçısı tarafından hazırlandığını söylemesi insanın yüreğine biraz su serpiyor," dediğini hayal ediyordu. Sil-

lerton Jackson da kötü bir haber verir gibi İngiliz usulü küçük masalarda servis yapılacağını müjdeleyecekti şüphesiz.

Archer gözlerini soldaki sıralar üzerinde gezdirirken kiliseye Mr. Henry Van der Luyden'in koluna girmiş olan annesinin Chantilly tülü altında hafif hafif ağladığını gördü. Ellerini büyükannesinin ermin manşonunda gizlemişti.

Kız kardeşine bakarak, "Zavallı Janey!" diye zihninden geçirdi. "Başını önündekilerin omuzları arasına sokmaya çabaladığı halde ancak en ön sıralarda oturanları görebiliyor. Onlar da o gösterişli Newlandler ile Dagonetler..."

Büyük aileleri birbirinden ayıran beyaz kurdelenin berisinde her zamankinden daha uzun boylu görünen Beaufort'u gördü. Yüzü iyice kızarmış, o kendine özgü büyük tavırlarıyla kadınları gözden geçiriyordu. Yanında karısı baştanbaşa simli şinşila ve menekşelerle donanmıştı. Kurdelenin öte yanında Lawrence Lefferts tören boyunca usul ve âdetlere tam uygunluğu sağlamaya memur bir ilâhtı sanki. Başını sürekli sağa sola çevirerek her şeyle ilgileniyordu. Sonra kendisinin de bir vakitler bu gibi meseleleri çok önemli saydığını hatırladı. Biraz önce, düğün hediyelerinin açılıp açılmaması konusu aile içinde uzun tartışmalara yol açmıştı. Archer, bu derece önemsiz şeylerin, büyük adamlar arasında heyecanlı fikir çarpışmalarına sebep olmasını aklına sığdıramıyordu.

Kendisinden bir karış bile uzaklaşmayan sağdııcı heyecanla, soluk soluğa, "İşte geliyorlar!" diye haykırdı.

Fakat yanılmıştı. Gelen aileydi sadece. Mrs. Weiland büyük oğlunun kolunda, en önde yürüyordu. Pembe yüzü zemine uygun şekilde göz alıcıydı. Mavi görüntüsü olan erik rengindeki saten elbisesinin, mavi devede tüküsü tüyleriyle süslü küçük saten bone şapkasının pek beğenildiği fark ediliyordu. Elbisesinin eteklerini gösterişle hışırdatarak Mrs. Archer'in karşısındaki iskemleye daha yerleşmeden, seyirciler, arkasından gelenin kim olduğunu görmek üzere başlarını arkaya çevirmişlerdi bile. Bir gün önce dolaşan haberlere göre sağlık durumunun uygunsuzluğuna rağmen Mrs. Manson Mingott'un törende hazır bulunması tamamen imkânsız görülüyordu. İhtiyarlığını ve anormal şişmanlığını göz önünde tutan ailenin ısrarı üzerine büyükannenin bu fikirden vazgeçtiğini iddia edenler de vardı. Fakat vazgeçerken düğün kahvaltısının kendi konağında yapılmasını şart koştuğunu ekliyorlardı.

Archer, ihtiyar Catherine'e vekâlet eden Mr. Lovell Mingott'un kolunda ilerleyen, elbisesi acayip şeritler, farbelalarla süslü kadını tanıyınca kalbi duracak gibi oldu. O, Markiz Manson'u, yeğeni Madam Olenska ile birlikte üç dört hafta önce gittiği Washington'da sanıyordu. Herkes, teyzesini Dr. Agattion Carver'in uğursuz konuşmasının büyüsünden kurtarmak amacıyla Madam Olenska'nın kendisini New York'tan uzaklaştırdığı düşüncesindeydi. O sırada Doktor Markiz'i Aşk Vadisi Cemaati'ne

kaydettirmeyi hemen hemen başarmış durumdaydı. Hiç kimse o hanımların veya onlardan birinin düğün sebebiyle döneceğini aklından geçirmiyordu.

Archer'in gözleri bir süre Medora'nın o acayip şekline dikili kaldı. Arkasından kimin geldiğini görmeye çalışıyordu. Fakat ilerleyen o küçük aile topluluğunun sonu alınmış, hepsi kendilerine ayrılan yere oturmuştu. Kollarında gök yakutlu altın halkalar taşıyan o sekiz sağdıç göçe hazırlanan kuşlar gibi bulundukları yerde sabırsızlıkla dönüp dolandıktan sonra artık giriş kapısındaki loncaya yönelmişlerdi.

Archer'in sağdıç, "Newland, eminim gel burada!" diye telaşla güveyin kulağına fısıldayınca kimden bahsettiğini ilk anda kavrayamayan delikanlı irkilmekten kendini alamadı.

Kalbinin durur gibi olduğu o andan itibaren epey zaman geçmiş olacaktı ki beyaz ve pembe renklerin hâkim olduğu kafele şu dakikada şeref koridorunun yarısına kadar ilerlemiş bulunuyordu. Başrahip, rektör ve beyaz kanatlı iki yardımcı çiçeklerle donatılmış mihrapta ağırbaşlı bir telaş içindeydiler. Spohr senfonisinin çiçek gibi tertemiz ilk nağmeleri de işitilmeye başlamıştı.

Archer gözlerini açtı fakat tahmin ettiği gibi gerçekten kapamış olabilir miydi? Kalbinin alışlagelmiş görevini yüklendiğini hissetti. O ruhani müzik, mihrap üzerindeki zambakların kokusu, gittikçe daha yakında dalgalanan o beyaz tül bulutu ile portakal çiçekleri, Mrs. Archer'in birden eşsiz bir mutlulukla hıçkıran yüzü, rek-

törün beğeni mırıltıları, pembe elbiseli sekiz nedimeyle siyah elbiseli sekiz sağdıcin düzenli adımlarla ilerleyişi, vaktiyle çok iyi bildiği fakat şimdi kendisine tamamiyla anlamsız, acayip ve yabancı gelen bütün bunlar, bu sesler, bu duyuşlar beyninin içinde anlaşılmaz bir kargaşa halinde birbirine karışıyordu.

O şaşkınlığı içinde, "Ulu Tanrım! Yüzüğü yanıma almış mıydım acaba?" diye kendi kendine sorarak güveylere özgü o telaşlı hareketle yeniden yeleşinin cebini yokladı.

Tam o sırada May'i yanında buldu. Genç kızın her yerinden öyle göz kamaştırıcı bir gençlik ve tazelik ışıltısı yayılıyordu ki, delikanlı, buz tutmuş yüreğinin içine ister istemez hafif bir sıcaklık dolduğunu hissetti, vücudunu dikleştirerek gelinin gözlerinin içine bakıp gülümsemeyi başardı.

Rektörün takdis duasıyla yüzük gelinin parmağına geçirildi. Nedimeler ve sağdıçlar seremonide yerlerini almışlardı. Org, Mendelson'un marşına başlamaya hazırlanıyordu. Hiçbir gelin güveyin o marşı dinlemeden kiliseden çıkıp New York şehrine girdiği görülmemiş ve işitilmemişti.

Sağdıç olan genç Newland, "Kolunu uzat geline! Çabuk kolunu uzat!" diye fısıldadı. Archer, kapıldığı dalgınlık içinde hayli uzaklara sürüklendiğini bu uyarı sesiyle anlayarak toparlandı. Fakat kendini bu kilisede, bu rolle bu törene katılmaya mecbur eden şeyin ne olduğunu bir türlü anlayamıyordu.

İşte, şimdi karısı ile şeref koridorunda ağır adımlarla yavaş yavaş ilerliyorlardı. Kulakları Mendelson'un nağmeleriyle doldu. Kilisenin ardına kadar açık geniş kapısının dışında ilkbahar onları çağırıyordu. Yakasında beyaz bir kokart taşıyan uşak ilerleyerek May'in beyaz mantosunu omuzlarmaya bıraktı. Archer karısının yanına oturmak üzere "brugham"a atladı. May zafer kazanmış bir kumandanın gülümsemesiyle başını kocasına doğru çevirdi, tülün altında elleri buluşup kenetlendi.

Archer, "Sevgilim!" dedi ve demesiyle beraber aynı siyah girdabın önünde açılıverdiğini, içine düştüğünü hissetti. Gittikçe daha, daha derinlere yuvarlandı. Bir taraftan da May'e şöyle söyleyen kendi sesini işitiyordu.

"Bir ara yüzüğü kaybettiğimi sandım. Güvey yüzüğü bulup cebinden çıkaramazsa düğün nasıl olabilir? Fakat biliyor musun, seni çok bekledim. Bu uzun süre boyunca türlü kötü şeyler aklıma..."

May, Beşinci Avenue'nün tam göbeğinde şaşırtıcı bir şey yaptı. Kocasına dönüp kollarını onun boynuna dolayarak, "Fakat artık kötü hiçbir şey başımıza gelmez bizim değil mi Newland? İkimiz beraber oldukça?" dedi.

O gün yapılacak işler önceden saati saatine o şekilde programlaştırılmıştı ki, düğün kahvaltısından sonra elbiselerini giyip, neşeli neşeli gülen nedimelerin arasında geniş Mingott merdiveninden inerek, gelenek gereğince başlarından aşağı dökülecek pirinç, saten terlik yağmuru altında "brugham"larma binmek için genç çiftin bol bol vakti vardı. Yine de istasyona kadar gitmek

ve haftalık dergileri satın alarak trende kendilerine ayrılan kompartımana yerleşmek üzere yarım saatten fazla vakitleri kalacaktı. May'in pembeye çalan kurşunu renkteki seyahat mantolu hizmetçisinin Londra'dan getirtilmiş olduğuna şüphe yoktu.

Rhinebeck'deki "Du Lac" teyzeler evlerini gelin ve güveyin emirlerine vermişlerdi. Karşılığında New York'ta Mrs. Archer'in evinde bir hafta geçireceklerinden dolayı bu teklifi seve seve yapmışlardı. Archer de Philadelphia ve Baltimore otellerinde can sıkıcı bir gelin güvey gösterişi yaşamaktan kurtulduğu için en azından "Du Lac"lar kadar hayatından memnundu.

Bahar mevsiminde kocasıyla kırılık, ağaçlık bir yerde yaşamak May'in de çok hoşuna gitmişti. Fakat bu yerin neresi olduğunu pek merak eden sekiz nedimesine sırrını açıklamamakta direniyordu. Birisine bir süre oturması için bir dinlenme evi verilmesi Amerika'da son derece "alangle" bir davranış sayılırdı. Yılın en parlak düğününe (evin yerini ve kimin evi olduğunu yine de bilmemek şartıyla.) bu şekilde ayrı bir kibarlık cılası sürülmüş oluyordu.

Kompartımanlarına yerleştikten sonra, tren çoğu ahşap evden meydana gelen yerleri geçerek henüz solgun bir yeşillikteki ilkbahar manzaraları arasında koşmaya başlayınca, konuşmaları Archer'in önceden tahmin ettiğinden daha kolay oldu. May, görünüş ve kıymda- nışlarıyla hâlâ o dünkü sade kızdı. Düğün ayrıntısına ait küçük olaylardan gayet doğal hareketlerle bahsederek

konuŖmaktan zevk aldığı beliydi. İlk baŖta, Newland, bu kayıtsızlığın bir iç heyecanını maskeleyerek amacıyla oynanan bir rol olduğunu sanmıŖ idiyse de genç karısının o saf ve berrak gözleri, kesin bir habersizlik, bilmezlik ve huzur içinde olduğunu Ŗüpheye yer bırakmayacak Ŗekilde ortaya koymuŖtu. İlk defa kocasıyla yalnız kalıyordu ama kocası dünün o Ŗirin delikanlısından baŖkası değıldi ki! Onun kadar hoŖlandığı, onun kadar inanıp güvendiğı hiç kimse yoktu dünyada.

May, gözlerindeki o habersizlik, bilmezlik ve huzur ile bir eski Yunan Tanrıçasını hatırlatıyordu. Derisine çok yakın olan damarlarında dolaŖan kanın yıkıcı bir unsur değıl koruyucu bir iksir olması elbette ki büyük bir olasılıktı. Bununla beraber Ŗahane, gençlik görünüşü kendisine ne katı ne de yavan bir ifade veriyordu. Etkisi sadece kendisine ilkel ve pürüzsüz bir kiŖilik vermekten ibaret kalıyordu. Üst üste biriken düşüncelerinin kalın perdesi ardından Archer ona karŖısında bir yabancı duruyormuŖ gibi bakıyor, bir yandan da büyükannenin bir zafer kutlayışına benzeyen tam hâkimiyeti altında geöen düğün kahvaltısı kısmının ayrıntılarını bölük pörçük hatırlamaya çalışıyordu.

Düğüne ait bazı ayrıntılar May'ı de eğlendirmekten geri kalmıyordu. "Medora Teyzenin düğüne gelmesi beni hayrete düşürdü. Seni de düşürmedi mi? Çünkü Ellen, ikimiz de seyahat yorgunluğuna katlanacak halde değıliz, diye yazmıŖtı. Yorgunluktan kurtulup seyahat edebilecek hale gelenin Ellen olmasını bin defa tercih ederdim," dedi ve hemen arkasından sordu.

“Ellen’in hediye olarak bana gönderdiği o harika danteli gördün mü, sevgilim?”

Er veya geç Ellen’den bahsetmek zorunda kalacağını Archer biliyor, sadece o anı geciktirebileceğini umuyordu. Karısına, “Hayır... Yok, evet... Ne kadar güzeldi!” derken ona şaşkın gözlerle bakıyordu. O kadının iki heceden oluşan adını her duyuşunda, dikkatle, özenle kurduğu dünya kâğıttan bir şato gibi yıkılacak mıydı?

Karısının yüzünü inceleyerek, “Fazla yorgun değilsin, değil mi? Oraya varınca biraz çay içmek ikimize de iyi gelecek. Teyzelerimizin her şeyi mükemmel şekilde hazırladıklarına eminim,” dedi. May’in elini iri avuçları içine aldı. Genç kadının aklı hemen Beaufortların hediye olarak gönderdiği Baltimore gümüşünden muhteşem çay ve kahve takımına kaydı. Bu takım Lovell Mingott dayının değerli tepsi ve tabaklarına güzel uyacaktı!

İlkbahar mevsiminin akşam karanlığı basarken, tren Rhinebeck istasyonunda durdu. İstasyonda inerek onları bekleyen arabaya bindiler.

Sakin tavırlı bir adamın kendilerine yaklaşarak valizlerinin bir kısmını alması üzerine Archer, “Van der Luyden’lerin ne kadar nazik insanlar olduğunu görüyor musun? Bize yardım için tâ Skuydercliff’ten kendi adamlarını göndermişler,” diye haykırmaktan kendini alamadı.

Gönderilen adam saygılı bir tavırla, “Size Miss. Du Lac’larda meydana gelen küçük bir olaydan söz etmek

zorunda kaldığımdan dolayı son derece üzgünüm, Sir,” dedi. “Ne yazık ki su deposunun delinmiş olduğunu anlatmak istiyorum. Hadisenin dün farkına varılmış. Mr. Van der Luyden bu sabah bir adamını göndererek kendi villasını hazırlattı. Son derece rahat edeceğinizden şüphe etmiyorum, Sir. Miss. Du Laclar da aşçılarını emrinize verdikleri için aynen Rhincbeck’te oturuyor gibi olacaksınız.”

Archer öyle şaşkın gözlerle bakıyordu ki adamcağız söylediklerini tekrarlayıp uzun uzun özür dilemeye devam ederek, “Tamamen aynı şey olacaktır, Sir, tamamen aynı şey!” diye güvence vermek zorunda kaldı. May söze karışarak, “Aynı şey değil, yüz defa daha mükemmel, öyle değil mi, Newland? Van der Luydenlerin eşsiz nezaketine nasıl teşekkür edeceğimizi bilemiyoruz, doğrusu,” dedi.

Uşak arabacının yanına oturdu. Gelin güveyin valizleri önlerindeki bankette yola düzöldükten sonra May şu açıklamayı da yapmaktan geri kalmadı.

“Bununla beraber, ben şahsen o villanın içine girmedim. Bilmem sen girdin mi, Newland? Van der Luydenler onu o kadar az kimseye gösteriyorlardı ki! Fakat Ellen’e açmışlar o villayı. Bana Ellen tarif etti, içinin ne sevimli ne harika olduğunu. Amerika’da gördüğü, insanın gerçekten mutlu olabileceği tek çatı olduğunu söyledi bana. Oh Newland, sevgilim, yeni hayatımızın büyük bir şansla başladığının en büyük delili bu!”

Newland Archerler gayet hoş geçirilen üç aylık bir

balayı seyahatinden sonra evlerine dönüş yolu üzerinde bulunuyorlardı. May, kız arkadaşlarına yazdığı mektuplarda bu seyahat hakkındaki izlenimlerini "olabileceğinden çok mutlu" bir dille anlatıyordu.

İtalyan göllerine gitmemişlerdi. İyice düşününce, Archer karısının o manzaradan fazla bir zevk alacağını ummamıştı. Paris'teki terzilerle bir ay kadar oyalandıktan sonra May'in eğilimi daha çok temmuzda dağcılık ve ağustosta yüzücülük olarak belirmişti. Bu plânı harfi harfine uygulayarak temmuz ayını İnterlaken ve Grindelwald'da geçirmişler, ağustosta, birinin sessiz ve ilgi çekici olarak kendilerine tavsiye ettiği Normandiya sahilinde Etretat denilen küçük bir plaja yerleşmişlerdi. Dağlarda, Archer, bir iki defa parmağı ile güney yönünü gösterek, "İşte İtalya şu yanda !" diye haykırmıştı. Bir ayağı bir Gentiana öbeğinde olan May neşe ile gülümseyerek, "İşin seni New York'a bağlamazsa, gelecek kış oraya gitmek hoş olur sanıyorum," cevabını vermişti.

Gerçekte gezi genç kadını düşündüğünden çok daha az ilgilendiriyordu. Elbiseleri sipariş edildikten sonra, May bu geziye yürüyüş, binicilik, yüzücülük, tenis gibi sporlar için alabildiğine geniş bir alan olarak bakmıştı. Hele tenis dedikleri o yeni oyunu son derece zevkli buluyordu. Sonunda Londra'ya vardıkları zaman (Archer'in elbiselerini diktirmek üzere orada iki hafta kalmak zorundaydılar) genç kadın vapura binip New York'a dönmeyi ne kadar özlediğini gizlemeye gerek görmedi.

Londra'da tiyatrolarla mağazalardan başka hiçbir

şey May'i ilgilendirmedi, bununla beraber, tiyatroları Paris'teki kafeşantanlar kadar çekici bulmuyordu. O lokallerde, çiçek açmış atkestanelerinin altında oturup gelip geçen Parisli kokotları izlemek ona çok eğlenceli geliyor, dinlediği Fransızca şarkıların anlamlarını kocasına çevirttiriyordu. (Her defasında, "Bir gelinin kulağını tırmalamayacak şeylerse," diye öğüt vermeyi de unutmayarak.)

Archer evlilik hakkındaki dededen miras bütün o eski görüşlere dönmüştü. Geleneğe uyarak May'e bütün arkadaşlarının karılarına yaptıkları tarzda davranışta bulunmak ona o bekârlık dönemindeki ilerici fikirlerini uygulamaktan çok daha kolay geliyordu. Serbest olmadığından tamamen habersiz bir kadını ille özgürlüğe kavuşturmaya çabalamakta ne anlam vardı sanki.

Bütün bunlar onu eski adetlere doğru sürüklüyordu. Karısının sadeliği bir yetersizlik sonucu olsaydı şüphe yok ki delikanlı sinirlenir, isyan ederdi. Fakat karakterinin de yüzü gibi aynı kalıptan dökülmüş ince, zarif çizgileri olduğu için May evlilik hayatında eski gelenek ve göreneklerin koruyucu meleği gibi tatlı bir rol oynamaya başlamıştı.

May'i arkadaşlığı renkli ve rahat bir kadın haline getirmek hemen hemen imkânsızdı. Archer, May'le bu şartlar altında geçecek hayatın kendisine ruhi bir sıkıntı vermesinden korkmuyordu. Sanat ve fikir dünyasıyla olan yakın ilişkisi, şimdiye kadar olduğu gibi, ev dışındaki tabii akışını koruyabilecekti. Yuvasında "küçük"

veya boğucu bir hava esmeyeceği kesindi. Eve dönüp karısıyla buluşmak, temiz havada bir gezinti yaptıktan sonra kapalı, kokusuz bir odaya girmeye benzemeyecekti. Çocukları olunca da hayatlarındaki boşluklar tamamen dolacaktı.

Londra'ya varışlarından bir süre sonra Archer gidip St. Austrey Dükünü ziyaret etmişti. Onu hemen tanıyarak içtenlikle karşılayan Dük, "Kesin buluşalım, olmaz mı?" dediyse de aklı başında hiçbir Amerikalı bu söze bel bağlayarak hareket etmeyi aklından geçirmezdi. Bu yüzden ziyaretin özel bir sonucu olmadı.

Kuşu kuşu yakalı gök mavisi mantosuyla May'ın ne lekese bir güzelliği, inceliği vardı! Kocasını tuvaleti hakkında ona kompliman yaptığı zaman, "Biz Amerikalıların vahşiler gibi giyindiğini sanmalarını hiçbir vakit istemem," cevabını vermişti. Archer, "Tuvalet kadınların bilinmezliğe, yabancı dünyalara karşı savunma silahı, kalkanı," diye düşünmüştü. Karısının zengin bir gardıroba sahip olmayı istemesinin sebebinin, kendisine mü-kemmek bir korunma sağlaması gibi bir şey olduğunu anlamaya başlamıştı.

May'e ana tarafından akraba olan bir ailenin evindeki toplantıda Archer gazeteci Ned Winsett'e rastladı. Her zamankinden daha parasız, daha züğürt olan Winsett karakterine uymayan yollara sapmayı her zaman reddetmiş olduğundan söz ederek ona, "Hayatta fikir bağımsızlığını, eleştiri özgürlüğünü koruyabilmek, fark ve seçme yeteneğini haksız davalara köle ettirmemek, her

şeyden üstün tutulması gereken bir amaçtır. İşte bu ideal uğruna gazetecilikten ayrılarak öğretmenlik, özel sekreterlik gibi çok daha sönük görevleri kabul ettim. Bir sürü anlamsız iş yığını altında ezildiğim, inlediğim oluyorsa da manevi özgürlüğümü yitirmedim. Herhangi bir sohbette patronumun prensiplerine aykırı laf etmek suçunu işlemekten korkmadan fikrimi rahatça açıklayabiliyorum, susmayı tercih edersem de susuyorum. Bundan daha büyük nimet olur mu hayatta? Fikir havası insan olanın soluyabileceği tek havadır. Onun içindir ki gazetecilikten veya diplomasiden ayrıldığıma hiçbir vakit pişman olmadım. Bu meslekler şahsiyetten alabildiğine fedakârlığın ayrı iki şeklidir,” dedi.

Sigarasını tablaya bastırıp ikincisini yakarak devam etmişti.

“Göz kırpmadan hayatın yüzüne bakmayı başarmaktır hüner. Bunun için bir çatı arasında yaşamak gerekse de katlanabilirsiniz. Yeter ki o çatı altında yaşamaya yetecek kadar para kazanın.”

Özel öğretmenlik yapan Mr. Winsett adını bir Fransız ismi olan Riviere olarak değiştirmişti. O toplantıdan sonra otele dönerken, Archer, Ned Winset’ in sözlerini hatırlayıp derin derin düşünmekten kendini alamadı. Onunla geçirdiği bir saate yakın zaman sanki ciğerlerine yepyeni bir hava doldurmuştu. İçinde doğan ilk istek Winsett’i (yani mösyö Riviere’i) bir akşam yemeğine çağırarak bulmak olduysa da evli erkeklerin hiçbir zaman istedikleri gibi davranamadıklarını anlamaya başlamıştı.

Karısına, "O genç öğretmen çok ilgi çekici bir delikanlı!" diyerek konuyu açmak istemişti. "Yemekten sonra, onunla, kitaplar ve yazarlar hakkında, hayli ilginç bir konuşma yaptık!"

Karısı şaşırmıştı.

"O ufak tefek Fransız mı? Sen de çok bayağı bulmadın mı onu, sevgilim?"

Bu soruyu ne kadar soğuk bir dudak büküşle sormuştu!

May, annesinin akrabalarının evindeki o küçük toplantıda başka davetli olarak sadece bir özel öğretmenle bir kilise adamına rastladığından dolayı zaten büyük hayal kırıklığına uğramıştı. Genç kadının bu davranışı züppelikten değil, yabancı ülkelerde Amerikan saygınlığını korumak için gereken önlemleri almak kaygısından ileri geliyordu.

Fakat o kadar değerli bir insan için uygun görülen o "bayağı" tabirine Archer içermekten kendini alamamıştı. Rengi solarak beklenmedik bir sinirle, "Neresi bayağı o delikanlının rica ederim?" diye sormuştu. "Bir öğretmen o. Kitaplarla fazla uğraşan insanlarda salon adamı özellikleri aramamak gerekir. Sosyeteye alışmadıkları için hal ve tavırlarında bir acemilik, bir sıkılganlık göze çarparsa da bunu bayağılığa yormak haksızlık olur." Archer kısa bir kahkaha attıktan sonra devam etmişti.

"Onu bir akşam yemeğine davet edelim diyordum ama senin üzerinde iyi bir etki bırakmadığına göre vazgeçtim."

May hayretle gözlerini iri iri açarak, "Bir öğretmeni yemeğe davet etmek mi?" diye mırıldanmaktan kendini alamamıştı.

Archer ileride karısı ile kendisi arasında çıkacak problemlerin olumsuz şekilde halledileceğini bu küçük olayla anlamış bulunuyordu.

Işıl ışıl parıldayan çimenlik hoş, yumuşak bir etki bırakarak ışığı göz kamaştıran deniz yönünde uzanıyordu.

Çimenliğin etrafı kan kırmızı sardunyalardan uzun bir kordonla çevriliydi. Bu kordonun bittiği dar yol üzerinde eşit aralıklara yerleştirilmiş, çikolata renginde, dökme demirden vazolara fretunia çiçekleriyle sakız sardunyası dikiliydi.

Yol kıvrılmış ve özenle düzeltilmişti. Burası kayalık bir arazi üzerindeki düzlükteydi. Uçurumla dört köşe ahşap villanın ortasında (villa da çikolata rengindeydi ve verandanın çinko çatısı, bir tente şaşırtmacası vermek üzere, yol yol sarı ve kahverengiye boyanmıştı) bodur ağaçlardan bir fon önüne iki büyük hedef tahtası yerleştirilmişti. Çimenliğin bu hedef tahtalarının tam karşısına rastlayan öteki ucuna gerçek bir çadır dikilmişti. Çadırın etrafı oturulacak banklar ve çiçek tarlalarıyla çevriliydi. Sırtlarında yazlık elbiseler bulunan hanımlarla kurşuni redingotlu, silindir şapkalı beyler, çimenlikte ayakta duruyorlar veya banklarda oturuyorlardı. Ara sıra kalabalıktan birinin muslin elbiseli, biçimli bir kızın elinden aldıkları yay ile çadırdan çıkarak karşısındaki hedef tah-

tasına bir ok attığı görülüyordu. O zaman hanımlar ve beyler sonucu öğrenmek için konuşmayı bırakarak dik-katle o yana bakıyorlardı.

Evin verandasında ayakta duran Newland Archer bu sahneyi yukarıdan merakla izliyordu. Boyanmış, pırıl pırıl dış basamakların her iki yanında, sarı bir alan üzerinde, birer büyük, mavi çini çiçek saksısı vardı. Bu saksılarda mızrak gibi uzun yaprakları olan dekoratif bitkiler bulunuyordu. Delikanlının arkasındaki yere kadar inen camlı kapıların dantel perdeleri arasında salonun cilalı parkesiyle bodur koltuklar, şintz puflar, kadife kumaş kaplı masalar görünüyordu. Bu masalar üzerinde tabla, sigara kutusu gibi gümüş eşyalar göze çarpıyordu.

Newport okçuluk kulübü her yıl yaptığı ağustos yarışmasını her zaman Beaufortlarm villasında yapardı.

Şimdiye kadar kroket oyunundan başka rakibi olmayan bu spor, yavaş yavaş yerini çayır tenisine kaptırmaya başlamıştı. Bununla beraber, bu yeni oyun henüz sosyete toplantıları için fazlaca sert olduğu için incelikten uzak sayılıyordu. Diğer taraftan güzel elbiseler ve estetik hareketler gösterisine elverişli olan okçuluğun üstünlüğü konusunda herkes ortak düşünceye sahipti.

Archer kendine hiç de yabancı olmayan bu sahneye bugün şaşkınlıkla bakıyordu. Kendi tepkileri yüzde yüz değiştiği halde hayatın aynı doğrultuda akıp gidişi ona çok garip görünüyordu. Geçen kış, New York'ta May'le o, Pompei avlulu yeşil-sarı eve yerleştikten sonra, yazıhanedeki alışlagelmiş mesleki çalışmalarına tam anla-

mıyla kendini vermiş ve günlük faaliyetin bu şekilde tekrar başlaması onu eski benliğine bağlayan bir halka görevi görmüştü. May'in "brugham"ı için canlı dişi bir beygir seçmek Archer için gerekli bir uğraş olmuştu. Arabayı Weilandler hediye etmişti. Kütüphanesini ailesinin itirazına rağmen dilediği şekilde düzenlemeyi başarmıştı. Fakat ona yazıhanede veya evde görevden kurtulup rahat bir nefes almasını sağlayan yer Newport'du.

Archer, yazı Maine sahilindeki (enerjik bazı Bostonlu ve Philadelphialıların kendilerine özgü kulübe-lerde kamp kurdukları) uzak ve تنها bir adacıkta geçirmeyi önermişti. Ağaçlar, otlar, sular arasındaki hayatın vahşi güzelliğini ballandıra ballandıra anlatmaya çalışmışsa da May'i razı edememişti.

Weilandler, eskiden beri Newport'a gitmeyi alışkanlık edinmişlerdi. Orada, dik bir kayalık üzerindeki düzlükte, kutu gibi dört köşe bir dinlenme evleri vardı. Damatlarıyla May'in orada kendilerine katılmalarını engelleyecek bir sebep bulunabileceğini akıllarına getirmiyorlardı. Hatta Mrs. Weiland yüzüne oldukça acı bir ifade vererek, iyi giyinmesini bilen insanların görebileceği bir yerde giyinip dolaşmadıktan sonra Paris'te o kadar güzel yaz elbisesi yaptırmanın ne faydası olacağını söylemekten de çekinmemişti.

May kocasının yaz mevsimini o kadar hoş ve eğlenceli bir şekilde geçirmek imkânına burun kıvrmasını bir türlü anlayamıyordu. Archer, bekârlığında onun Newport'tan son derece hoşlandığını hatırlatarak şimdi

beraber olacaklarına göre daha da fazla hoşlanmaması için bir sebep düşünemediğini belirtti. Şimdi Beaufort villasının verandasında ayakta durarak göz alıcı, zarif bir kalabalıkla dolu çimenliğe bakıp düşünürken yaşadığı, yaşamaya katlandığı hayat içini titretiyordu.

Bunda zavallı May'in hiçbir suçu yoktu. Gezileri sırasında uyumlu geçim sınırları dışına hafifçe kaydıkları olmuşsa da May'in alıştığı yaşam şartlarına döndüklerinde mesele çabucak halledilivermişti. Genel evlilik hayatı bakımından May'in kendisini hayal kırıklığına uğratmayacağından hep emin olmuş ve bu düşünce-sinde yanılmamıştı. Genç kadın kendisinden beklenen her şeyi yapmıştı. Archer, evlenmeden önce yaptığı duygusal çılgınlığa, gençlik maceralarının sonuncusu gö-züyle bakarak o sayfayı da kapamaya çalışıyordu. Bir zamanlar Madam Olenska ile evlenmeyi ciddiyetle düşünmüş olmasını, şimdi fazla cesur bir hareket olarak görüyordu. Ellen, hayalinde sadece bir sürü güzel hayaletin en çekicisi, en büyüleyicisi olarak kalacaktı.

Archer etrafında bir etek hışırtısı işitti. Markiz Manson süzülür gibi bir yürüyüşle salonun camlı kapısından çıkarak verandaya gelmişti. Her zamanki gibi el-bisesine birbirine girift fildişi saplı, siyah kadife kumaşlı minyatür bir şemsiye oturtulmuştu.

Bir dantel, farbela, garnitür zenginliği içinde göz alıyordu. Başındaki kat kat tüllerle sanlı o acayip şapkanın geniş kenarını gözlerinin üstüne düşüren Markiz hemen konuşmaya başladı.

“Sevgili Newland, May’le sizin geldiğinizden hiç

haberim yoktu! Nasıl? Dün mü geldiniz? Ah, anlıyorum, iş hayatı! Tanıdığım birçok koca, hafta sonu tatili dışında buradaki karılarıyla buluşamıyorlar,” dedi.

Başını yana eğerek sarhoş gözlerle dikkatli dikkatli delikanlıya baktıktan sonra, “Fakat Ellen’ime de sık sık hatırlattığım gibi evlilik uzun bir fedakârlıktan başka nedir ki!” diye ekledi.

Kendi dünyası ile dış dünya arasında gürültüyle bir kapı açılmış, yepyeni ufuklar görünmüşçesine Archer’in yüreği şiddetli bir heyecanla duracak gibi oldu. Bununla beraber, günlük hayatının akışındaki bu arıza kısa sürdü. Çünkü Medora, o sırada sormaya kendinde güç bulduğu anlaşılan bir soruyu cevaplayarak,

“Hayır, burada değil, Blankerlerde oturuyorum ben. Onların Portsmouth’daki o enfes tenhaliğe gömülü kır evlerinde. Beaufort büyük nezaket göstererek beni aldırmak için bu sabah kuvvetli atlarla çekilen arabasını gönderdi. Regina’nın bahçe partilerinden hiç olmazsa birini görmemi istiyordu. Fakat bu akşam o yaşadığım hoş insanlar olan Blankerler Portsmouth’da basit eski bir çiftlik evi kiraladılar. Sevdikleri insanları orada topluyorlar,” dedi.

Şapkasının, yüz ifadesini yerine göre gizlemeye yaranan o geniş kenarını biraz öne eğerek ve belirsizce kızarak devam etti.

“Bu hafta Dr. Agathon Carver orada ruh dünyamıza ait düşünceler hakkında bir konferans verecek. Newport’un alabildiğine neşeli dünya eğlenceleriyle ne

büyük zıtlık oluşturuyor değil mi? Fakat biliyor musunuz? Hep zıtlıklarla yaşadım ben! Benim için gerçek ölüm tekdüzeliktir. Daima Ellen'e, "Tekdüzelikten kaçın yavrum, tekdüzelik en belalı günahların anasıdır." derim. Fakat ne yazık ki benim zavallı çocuğum dünyadan tam bir tiksinti, tam bir ateş ve heyecan içinde yaşıyor. Belki haber almışsınızdır Newport'ta kalmak için kendisine yapılan ısrarlı davetlerin hepsini reddetti. Hatta büyükanne Mingott'un yanında kalmayı bile kabul etmedi. Bilmem, inanır mısınız, benimle Blankerlere gelmeye bile bin güçlükle razı edebildim onu. Yaşadığı hayat doğal değil, oh, hayır, hayır! Onun içini kemiren bir hastalık var! Ah, henüz şansımız varken sözümü dinleseydi. Önündeki kapılar ardına kadar açıkken... Ne dersiniz, aşağı inip herkesi başına toplamış olan şu maçı seyredelim mi? Yanılmıyorsam düşmanlardan biri sizin sevgili May'iniz."

Çadırdan çıkan Beaufort, uzun boyunu büsbütün ortaya çıkaran, bir Londra terzisinin elinden çıkmış, sıkıca ilikli, dar redingotu ile çimenliğin üzerinde onlara doğru yürüdü. Yakasına kendi limonluklarında yetiştirdiği orkidelerden birini takmıştı. İki üç aydan beri onu görmemiş olan Archer hal ve tavırlarındaki değişikliğe şaşkınlıkla bakmaktan kendini alamadı. Yakıcı yaz ışığı altında, teninin kirli sarı bir renk bağlamış olduğunu gördü. Yürüyüşündeki o kendine özgü dimdiklik olmasa, herkesin kendine fazla gıdadan hamlamış ve züp-

peler gibi giyinmiş bir ihtiyar gözüyle bakacağına şüphe yoktu.

Beaufort hakkında pek çok şey anlatılıyordu. Baharda yeni yatı ile Batı Hindistan'a kadar uzun bir deniz yolculuğu yapmıştı. Anlatıldığına göre geminin uğradığı limanlarda hep Miss. Fanny Ring'e benzeyen bir hanımla beraber görülmüştü. Clyde'da inşa edilen emaye banyolu kamaralar gibi o ana kadar işitilmemiş konfor ve yeniliklerle döşenmiş olan yatın ona yarım milyon dolara mal olduğu söyleniyordu. Yolculuk dönüşünde karısına hediye ettiği inci gerdanlık da günah affettirebilecek kadar harikaydı. Beaufort'un serveti büyük masraflara dayanabilecek kadar sağlam olmakla birlikte yalnız Beşinci Avenue'de değil Wall Street'de de onun hakkında endişe verici söylentiler dolaşıyordu. Bazıları şömendöfer çevirmelerinde çok kötü vurgunculuk yaptığından bahsediyorlardı. Alacaklılar paralarını alamamak endişesine kapılınca (söylentileri hareketleriyle yalanlamak amacıyla) yeni harcamalar yapıyor, orkide serasını genişletiyor, pahalı yarış atları satın alıyor, resim galerisine yeni bir Cabanel veya Meissonnier ekliyordu.

Beaufort, hafif alaycı bir etki bırakan o gülümsemesiyle Markiz ve Newland'e doğru ilerledi.

"Günaydın, Medora! Gönderdiğim arabanın atları işe yaradı mı? Kırk dakika yetti de arttı bile, değil mi?"

Archer'in elini sıkı, sonra onlarla beraber geri dönerek Mrs. Manson'un diğer yanında yürümeye başladı. Gayet alçak sesle Markize söylediği bir iki kelimeyi delikanlı işitemedi.

Markiz, o acayip yabancı açıklamalardan biriyle ve "Ne çare?" anlamına gelen Fransızca bir "Que voulez - vous?" ile cevap verince Beaufort'un alnındaki kırışıklar derinleşti. Banker, Archer'e hitap ederek onu tebrik etmek ister gibi bir tavırla, "Biliyor musunuz, May birincilik ödülünü almak üzere," dedi.

Ağzı kulaklarına varan Medora, "Ödül hep ailede kalıyor demek!" diyerek sevincini belirtti. Çadıra da varmışlardı. Mrs. Beaufort bir mor muslin bulutu ile uçucu tüllerden oluşan ve daha çok genç kızlara yaraşacak elbisesi ile onları karşıladı.

May Weiland çadırından yeni çıkmıştı. Belinde soluk yeşil kurdele olan beyaz elbisesi ve üzerinde sarmaşık dalı bulunan şapkası ile bugün yine o nişanlandığı gece Beaufortların balo salonuna girdiği zamanki gibi Dianamsı bir büyüklük seziliyordu tavırlarında. Gözlerinde herhangi bir düşünce veya gönüle ait herhangi bir duygu fark edilmiyordu.

May yayını ve okunu elinde tutuyordu. Çimen üzerinde kireçten bir çizgi ile belirtilmiş işaret noktasına varınca yayı omuz hizasına kaldırarak nişan aldı. Bu pozda öyle dolgun bir incelik vardı ki dudaklarında farkında olmadan bir hayranlık mırıltısı dolaştı. Archer, geçici bir mutluluk şaşırtmacası vererek kendini o kadar sık aldatan bir "mal sahipliği" gururu ile göğsünün kabardığını hissetti. Bu sporda karısının başlıca rakipleri Mrs. Reggie Chivers ile Merry kızlar ve Thorleyle, Dagonetlere, Mingottlara mensup bazı gençlerdi. Hepsi May'in arka-

sında toplanmış, meraklı, endişeli gözlerle genç kadının performansını izliyordu. Kumral veya sarışın başlar bir-biri arkasından uzanıyor, soluk muslinler ve çiçek dallarıyla donatılmış şapkalar birbirine karışıyordu. Orada olanların hepsi gençti, güzeldi, hepsi yaz çiçekleri pürüzsüzlüğü içindeydi. Fakat hiçbirinde, adalelerini gerip mutlu bir yüzle ruhunu bir güç denemesinde kullanan karısının o orman perilerine has ahenkli rahatlığı yoktu.

Archer, Lawrence Lefferts'in, "Ok atanların hiçbirini yayı onun gibi tutamıyor," dediğini, Beaufort'un ona, "Evet, onun hayatta tam can evinden vurabileceği tek hedef de bu," cevabını verdiğini işitti.

Delikanlı çok fazla öfkelenmişti. Ev sahibinin, May'in yetenek ve inceliğine böyle gizlice dudak büküşü bir bakıma lehte de yorumlanabilirdi. Çünkü kaba ruhlu bir adamın gösterdiği anlayışsızlık çoğu kez bir değer yokluğunu değil, aksine varlığını ispat ederdi. Öyle olduğunu Archer çok iyi bildiği halde işittiği kelimeler yüreğinde soğuk bir etki yaptı. "Yetenek ve inceliğin bu yüksek derecesi sadece boşluğun önüne çekilmiş bir perde olmasın sakın?" gibi bir endişeye kapılmaktan kendini alamadı. Biraz kızarmış, fakat son derece sakin bir yüzle hedefi incelemekten dönen May'e bakarken bu perdeyi henüz asla sıyıramamış olduğunu düşündü.

May rakiplerinin ve davetlilerin tebriklerini o kendine özgü zarif sadelikle kabul etti. Onun başarılarını kimse kıskanamazdı, çünkü her hal ve tavır ile başarısızlık karşısında da aynı serinkanlı hali taşıyabileceği dü-

şüncesini veriyordu. Fakat genç kadının gözleri kocasınıninkilerle karşılaşınca onlarda okuduğu memnuniyet yüzünden ıslıl ıslıl parlayıverdi.

Mrs. Weiland'ın hasır örgü serili arabası onları bekliyordu. Kocasını yanına oturtan May dizginleri eline alıp öteki arabalar arasından süzülüp sıyrıldı.

Öğle sonrası güneşi hâlâ çayır çimenler üzerinde yalazlanıyordu. Bellevue Caddesi'ndeki iki sıra Victoria, Dogkart, Lando ve "vis a vis" arabaları, aksi yönlerde, sel gibi akıp giderek iyi giyinmiş hanım ve beyleri Beaufortların bahçe partisinden veya Okyanus sahilindeki günlük gezintiden evlerine taşıyordu.

May birden, "Büyükannemize gidelim mi?" diye teklifte bulundu.

"Okçuluk ödülünü kazandığımı ona kendim söylemek isterim. Akşam yemeğine kadar daha epey vaktimiz var."

Archer teklifi uygun bulduğundan genç kadın midillileri Marragansett Caddesi'ne doğru çevirdi, hayvanlar Spring sokağını da geçerek kayalık boş arazide yol almaya başladı. Modaya uygun yaşayanların rağbet etmedikleri bu mahallede Büyük Catherine'in, gençliğinde ucuz topraklar üzerine inşa ettirdiği sivri çatıları bulunan dört odalı köşk körfeze bakıyordu. Burada, bodur meşe ağacı koruluğundaki verandasından, adacıklar serpili suları seyretmek mümkündü. Mrs. Mingott normal olmayan o şişmanlığının yükünü taşıyamayacak hale geldiğini anlayınca zemin kattaki odalardan birini yatak

odası yapmıştı. Ona bitişik olanda da, açık kapı ile pencere arasındaki büyük bir koltuğa (bir tahta oturur gibi) kurularak günün çoğu vaktini geçiriyordu. Elindeki, göğsünün o ileri doğru uzanan kocaman çıkıntısı nedeniyle uzakta tutmak zorunda olduğu, hurma yapraklarından yapılmış yelpazenin harekete getirdiği hava ancak oturduğu koltuğun kol dayanacak yerindeki örtülerin saçaklarını sallayabiliyordu.

Çabuk evlenmek istediğini öğrendiği günden beri yaşlı Catherine, Archer'e koruyanın korunana gösterdiği samimiyetle yaklaşıyordu. Delikanlının sabırsızlığının, yenmeyi başaramadığı bir aşk ateşinden ileri geldiğine emindi.

Bu gibi coşkunlukların eskiden beri hayranı olduğu için Archer'i daima suç ortaklığı ima eden anlamlı bir göz kırpışla kabul ederdi.

Maç sonunda ödül olarak May'in göğsüne ilıştirdikleri pırlanta taşlı oku büyük bir ilgiyle inceleyip beğendi ve Beaufort'un cömertçe davrandığını belirtmekten kendini alamadı. Kendi gençliğinde filigran bir broş bu çeşit yarışmalar için yeterli sayılırdı.

İhtiyar Leydi, "Bu yetenek sana atalarından miras kalan bir Tanrı vergisi... Sen de bunu en büyük kızına devredeceksin yavrum," dedi.

Bu sözü söylerken May'in mermer gibi beyaz kolunu çimdikleyerek onun kızarmasını seyretti. Archer katıla katıla güldü ve kızarmakta devam eden genç kadın kocasını taklit zorunda kaldı.

Büyükanne sözüne devam ederek, "Şimdi partiyi bana anlatın bakalım, çünkü o sersem Medora'dan hiçbir şey öğrenemeyeceğimi biliyorum," dedi.

May şaşırarak, "Kuzenimiz Medora'dan mı bahsediyorsunuz?" diye haykırınca büyükanne soğukkanlılıkla, "Elbette ondan bahsediyorum! Önce buraya uğrayıp Ellen'i almak zorunda, tabii. Ah, Ellen'in günü benimle geçirmek için buraya geldiğini bilmiyordunuz değil mi?" cevabını verdikten sonra o cırlak sesiyle, "Ellen! Ellen!" diye bağırdı.

Bir taraftan da eğilip verandada görünen çayıra doğru bakıyordu. Bir cevap alamadı. Mrs. Mingott bastonunu sabırsızlıkla cilalı parkeye vuruyordu.

Parlak türbanlı, zenci melezi bir hizmetçi kadın Mrs. Ellen'in patikadan aşağı sahile indiğini haber verdi. O vakit Mrs. Mingott Archer'e dönerek, "İyi kalpli bir torun sıfatıyla çabuk koş git, onu bul getir," emrini verdi ve sözüne devam ederek, "Karın olan bu güzel leydi de okçuluk partisini bana anlatsın," dedi.

Ayağa kalkan Archer bir rüya gördüğünü sanıyordu. Son karşılaştıkları günden beri geçen bir buçuk yıl süresince Madam Olenska'nın adını birçok kez işitmişti, hayatının bazı önemli olayları hakkında bir şeyler de öğrenmişti. Örneğin, geçen yazı Newport'ta geçirdiğini, orada sosyete hayatına sık sık karıştığını, fakat sonbaharda Beaufort'un bin güçlkle ona bulduğu o "harika evi" kiralamayarak Washington'da yerleşmeye karar verdiğini biliyordu. Orada, kış mevsimi sırasında parlak

diplomatik sosyete de büyük sükse yaptığını da duymuştu. Bütün bunları çoktan ölmüş biri hakkındaki haberler gibi dikkatsiz dinlemişti. Ve ancak o okçuluk yarışmasında, Medora birden "Ellen" diye onun adını ağzına alınca, yeniden ona canlı bir yaratık gözüyle bakmaya başlayabilmişti. Markiz'in heyecandan kekeleyerek söylediği bir iki kelime, şömine ateşiyle ısınan küçük salonu, تنها sokaktan gelen arabanın tekerlek sesini hatırlatmıştı ona. Köşk bir tepe üzerinde bulunduğundan patika yokuşu inerek salkım söğüt ağaçlarıyla çevrili okyanus sahiline kavuşuyordu. Bu ağaç perdesi arasından Lime Rock kayasıyla, beyaz badana edilmiş deniz feneri kulesi ve fener bekçisinin evi görünüyordu. Fener bekçisi kahraman Mrs. Ida Lewis orada yaşlılık yıllarının son günlerini yaşıyordu. Daha ötede Goat ve bodur meşelerle kaplı Prudence adaları görünüyordu. Goat adasının sahilleri, batan güneşin yarattığı renk armonisiyle altın gibi ışıldıyordu.

Söğüt ağaçlı sahil yolundan denize doğru hafif bir tahta köprü uzanıyordu. Köprü'nün sonunda Japon pagotlarını andıran yazlık küçük bir ev vardı. Bu evde ayakta duran bir kadın sırtını sahile dönerek parmaklığa abanmıştı. Bu manzarayı gören Archer bir uykudan uyanırcasına durdu. Biraz önce anımsadığı hatıra, sadece bir rüyadan ibaretti. Gerçek ise o tepedeki köşkte onu bekliyordu. Mrs. Weiland'ın midilli koşulu arabası köşkü çeviren oval yolda dönüp duruyor muydu? May o utanmaz Olympe kızları tablosunun altında oturmuş

gizli ümitlerle mutluluk hülyalarına mı dalmıştı? Bel-
lerwe Caddesi'nin sonundaki Weiland villasında akşam
yemeği için giyinmiş olan Mr. Weiland, elinde saati,
odayı arşınlayıp duruyor muydu? O villada her iş daki-
kası dakikasına düzenli bir zamanda yapılırdı, değil mi?

Archer, "Neyim ben? Bir damat..." diye düşündü.

İskelenin sonundaki kadın kıpırdamadı. Delikanlı
uzun bir süre ilerlemeden bulunduğu yerde kalarak yel-
kenli teknelerin, yat filikalarının, balıkçı kayıklarının, gü-
rültülü römorkörler tarafından çekilen kömür mavnala-
rının gidip geldiği körfezi seyretti. O yaz köşkündeki
kadın da de aynı manzaraya dalmış görünüyordu. Ada-
nın ötesindeki, gökyüzünün büyük bir kısmına yayılmış
bir gün batışı etrafa binlerce kor parçası serpiyor, tekne-
ler, yelkenler Lime Rock ile sahil arasındaki suların üze-
rine bu ateş yığınlarının yansımaları vuruyordu.

Parmaklığa abanan kadını seyreden Archer, Sha-
ughraun operasındaki o meşhur sahneyi, ayaklarının
ucuna basarak arkadan yaklaşan Montogue'un Ada
Dyas'ın ensesindeki kurdelenin ucunu parmakları ara-
sına alıp (kadın onun odada olduğunun farkına varma-
dan) gizlice öpüşünü hatırladı.

"Benim burada olduğumu, kendisini seyrettiğimi
bilmiyor. Patikadan inip buraya geleceğimi hatırlıktan
bile geçirmedişine şüphe yok. Şu önümdeki yelkenli
Lime Rock fenerini geçinceye kadar bana doğru dön-
mezse ona hiç görünmeden çekilip gideceğim," diye dü-
şündü.

Söz konusu olan tekne cezir sularının üzerinde kayıp gidiyordu. Sonunda Lime Rock'u geçerek Mrs. Ida Lewis'in küçük evinin arkasında kaybolunca, Archer geri dönerek patikadan tepedeki köşke çıktı.

Alacakaranlıkta, ev yönünde arabayı süren May, "Ellen'i bulamadığına üzıldüm doğrusu. Onu bir daha görmeyi isterdim. Fakat belki de o, memnun bile olma-yacaktı bizimle buluşmaktan. O kadar değişti ki..." dedi.

Gözlerini midillilerin dipdiri kulaklarına dikmiş olan kocası ifadesiz bir sesle, "Değişti mi dedin?" diye sordu.

"Yani arkadaşlarına karşı tam bir kayıtsızlık içinde demek istiyorum. New York'u ve oradaki evini bile bırakarak zamanını acayip insanlarla geçiriyor. Blenkerlerin yanında rahatsızlık duyacağından nasıl şüphe edebiliriz! Kendisi kuzenimiz Medora'yı uygunsuz yollara sapmaktan, korkunç erkeklerle evlenmekten korumak için o şekilde hareket ettiğini söylüyorsa da ben bazen Ellen'in hepimizden sıkıldığını düşünmekten kendimi alamıyorum."

Archer cevap vermedi. May, açık ifadeli, taze sesinde, delikanlının o ana kadar asla fark etmediği sertliğe benzer bir tonla devam etti.

"Bazen, belki de kocasıyla hepimizden daha mutlu bir hayat geçiriyordu diye düşündüğüm oluyor."

Archer katıla katıla güldü. Karısı başını çevirip şaşkınlıkla ona bakınca, "Şimdiye kadar bu derece zalim bir fikir ortaya attığını hiç hatırlamıyorum," dedi.

"Zalim mi?"

"Lanetlenen günahkârın üzüntü kıvranımlarını seyretmenin meleklerle özgü bir eğlence olduğunu biliyoruz ama onlar bile insanın cehennemde daha mutlu olduğunu tahmin etmek gibi bir düşünceye kapılmazlar herhalde."

May, annesinin Mr. Weiland'ın kaprislerini karşıladığı soğuk bir sesle, "Öyleyse yabancı memleketlerde yaşayan bir adamla evlendiği için yazık oldu ona," dedi.

Bu sözlerle Archer kendisinin de mantıksızca laf eden kocalar kategorisine itildiğini hissetti. Weiland villasına yaklaştıkları zaman pencerelerde daha şimdiden ışık gördüler. Araba durduğunda, Archer pencereden kalyambabasını aynen biraz önce düşündüğü pozda (yani elinde saat odayı dolaşır halde) gördü. Yüzündeki aksi ifade herhangi bir öfke ve hiddetten çok daha fena etki ediyordu.

Holde karısının peşi sıra yürüyen delikanlı Weilandlerin artık iyice öğrendiği karakterini düşünüyordu. Onların o lüks ve konforlu yaşayış tarzlarının havası pek çok şeye harfi harfine uyma zorunluluğuyla öylesine yüklüydü ki bir türlü alışamadığı bu hava ile her karşılaşması sinir sistemi üzerinde bir uyuşturucu etkisi yapmaktan geri kalmıyordu. Ağır halı ve seccadeler, dikkatli, uyanık uşaklar, disiplinli saatlerin size vakti haber veren tik takları, hol masası üzerindeki durmadan değişen davetiye kartları, bir saati öteki saate ve ailenin her ferdini öteki fertlerine bağlayan bütün o sabit zincirler düğümü

bu hayatı insana adeta gerçek değil de hayali bir alem gibi gösteriyordu.

Archer, Şintz kumaşlarla kaplı büyük yatak odasında, May'in yanına uzanmış yatarken, bütün gece gözlerini kırpmadı. Ay ışığının halı üzerinde kayan yansımaları seyrederek Ellen Olenska'yı, Beaufort'un midillileri tarafından çekilen arabaya kurulmuş evine dönen o dalgın genç kadını düşündü.

"Blankerlerin şerefine bir parti mi? Blankerlerin?"

Mr. Weiland çatal ve bıçağını masanın üzerine bırakarak işittiklerine inanamayan gözlerle, karısının yüzüne baktı. Mrs. Weiland altın çerçeveli gözlüğünü yerleştirdikten sonra bir komedi tonu ile ve yüksek sesle şu satırları okumuştı.

"Profesör Emerson Sillerton ile karısı, ağustosun yirmi beşinci günü Mr. ve Mrs. Blankerlerin şerefine, tam saat üçte, kulüpte verecekleri partiye sizin de şeref vermenizi dilerler. Red Gables, Catherine Sokağı... Lütfen cevap verilmesi..."

Mr. Weiland, boğuk bir sesle, "Ey Ulu Tanrım!" diye söylendi. Karısı göğüs geçirerek, "Zavallı Amy Sillerton. Kocasının ne zaman ne uygunsuzlukta bulunacağını dünyada hiç kimse tahmin edemez. Blankerleri yeni keşfettiğine hiç şüphe yok," dedi.

Profesör Emerson Sillerton, Newport sosyetesinin gözünde bir diken sayılırdı. Saygıdeğer bir aile ağacından geldiği için de koparılıp atılamıyordu. İnsanların kabul ettiği ve onayladığı birçok avantaja sahipti.

Babası Jackson'ın amcasıydı. Annesi Boston'un Pennilow ailesine mensuptu. Sosyal mevki ve servet bakımından her iki taraf birbirine denkti. Mrs. Weiland'in çoğu defa belirttiği gibi hayatta hiçbir şey Mr. Emerson Sillerton'u bir arkeoloji uzmanı veya profesör olmaya, kış mevsimlerinde de Newport'da oturmaya, o ihtilal yaratıcı hareketlerde bulunmaya mecbur edemezdi. Fakat gelenegi hiçe sayan davranışlarla sosyeteyi alaya almaktan caymamak kararında ise bambaşka bir hayat beklemek hakkına sahip olan Amy Dagonet ile evlenmemesi gerekirdi. Mingottlar takımından hiç kimse Amy Sillerton'un neden evini uzun saçlı erkekler ve kısa saçlı kadınlarla dolduran ve seyahat ettiği zaman kendisini Paris ve İtalya'da dolaştıracak yerde Yucatan'da mezarlar aramaya götüren kocasının acayıplıklarına tam bir bağlılıkla boyun eğdiğini bir türlü anlayamamıştı. Fakat onlar başkalarından farklı bir hayat yaşadıklarından habersiz görünüyorlardı. Ve o yıllık, sisli bahçe partilerini verdikleri zaman yüksek kayalar yaylasında yaz mevsimini geçiren her aile Silierton (Pen nilow) Dagonet münasebetleri sebebiyle kura çekip aralarından birini toplantıya göndermek zorunluluğunu hissederlerdi.

Mrs. Weiland, "Kupa yarışı gününü seçmelerine hayret ediyorum," dedi. "İki yıl önce, Julia Mingott'un danslı çayında bir zenci şerefine parti verdiklerini hatırlıyor musun? Tanrı'ya şükür, bu sefer öyle bir uygun-suzlukla karşılaşmak ihtimali yok. Çaresiz, bizlerden de bir iki kişi partilerinde hazır bulunmalı."

Mr. Weiland sinirli sinirli içini çekti.

"Tek bir temsilci yetmiyor mu? Hem saat üç öyle uygunsuz bir zaman ki... İlaçlarımı almak üzere üç buçukta burada bulunmak zorundayım ben. Bencomle'in tedavi metodunu sürekli uygulamayacaksam hiç uygulamamayı tercih ederim," dedi.

Çatalını, bıçağını yeniden masanın üzerine bırakarak düşündü. Buruşuk yanaklarını sıkıntının yarattığı bir kırmızılık kapladı.

Karısı adeta otomatikleşmiş uydurma bir neşe ile "Senin gitmen için hiçbir sebep yok kocacığım," dedi. "Bellevue Caddesi'nin sonundaki blokta birkaç eve davetiye bırakmak zorundayım. Saat üç buçuk sularında onlara uğrar ve bu şekilde zavallı Amy'yi ıska geçmediğimi ona ispat etmiş olurum."

Mrs. Weiland tereddütlü bakışlarla kızını süzdü.

"Newland'in öğle sonrası programı uygunsa May, belki midillilerin yeni koşumunu denemek için seni istediğin yere götürebilir."

Weiland ailesinde bir kural vardı. Bu aileye mensup olanların zamanlarını kullanma programları Mrs. Weiland'in "uygunsa" formülüyle belirttiği isteğe her zaman uygun düşmeliydi. Mrs. Weiland'ın bir kuralı da "Büyükler evli çocuklarının düşüncelerine belirgin şekilde karışmamalıdır," vecizesiyle ifade edilebilirdi.

May nazik bir sesle, "Elbette babamı istediği yere götürebilirim. Newland'ın vaktini geçirecek bir uğraş bulabileceğine eminim," dedi.

Cümlesinin son kısmı cevap vermekte kusur etmiş olan kocasının yerine de konuşmak gereğine dayanıyordu. Damadının günlük programı için önceden hazırlık yapmaması Mrs. Weiland için her zaman bir üzüntü kaynağıydı. Uzun zamandan beri sürüncemede kalmış birkaç ziyareti hesaptan çıkarmayı kararlaştırdıkları bir günün akşamı Archer bütün öğle sonrasını evin altındaki bir kayanın gölgesine uzanarak geçirdiğini itiraf etmişti.

Bir gün, Mrs. Weiland, "Newland hiçbir zaman program yapmıyor," diye kızma şikâyet ettiği zaman May, "Düşünmemesinin önemi yok. Zira yapacak işi olmazsa o daima kitap okur," cevabını vermişti.

Mrs. Weiland, Sillertonların partisine uğradığı gün Newland da civardaki çiftliklerin birinde "brugham"ı için yedek bir at aramayı kararlaştırdı. Fikir o derece uygundu ki May, "Görüyor musunuz, zamanı nasıl kullanacağını o da bizim kadar biliyor işte," gibi annesine bakmaktan kendini alamadı.

Archer o gün için on sekiz millik bir mesafeyi rahatça gidip gelebilecek kuvvette atların çektiği bir araba kiraladı. Saat ikiye doğru, öğle yemeğinden biraz aceleyle kalkarak kiraladığı hafif arabaya atlayıp hızla yola koyuldu.

Hava çok güzeldi. Kuzeyden esen tatlı rüzgâr masmavi gökte pamuk gibi bembeyaz bulutçukları sürüklüyordu. Aşağıda, denizin ışıltısı ise göz kamaştırıyordu. Bellovue Caddesi bu saatte bomboştı. Archer, Eastman sahili boyunca ilerlemeye başladı.

Okula giderken, kısa tatillerde, başıboş, bilinmeyen eğlencelere doğru koştuğu günlerin çocuksu heyecanı içindeydi. Atları biraz hızlı koşturursa Paradise kayalıklarından çok uzakta bulunmayan at çiftliğine saat üçten önce varacağını umuyordu. Bu hızla orada satın almak istediği atı görüp incelemeye ve uygunsu tecrübe ettikten sonra keyfince kullanabileceği dört saate yakın bir zaman kalacaktı.

Sillertonların partisinden söz edildiğini duyduğu zaman kendi kendine, "Markiz Manson elbette Newport'a Blankerlerle beraber gelecek. Madam Olenska da fırsattan faydalanarak yeniden gününü büyükannesinin yanında geçirmek isteyebilir," diye düşünmüştü. Şu halde Blankerlerin oturduğu ev boş kalacaktı. Orasının nasıl bir yer olduğu hakkındaki gizli merakını belki bu şekilde giderebilecekti. Madam Olenska'yı bir kere daha görmek istediğine emin değildi. Fakat o körfezdeki iskenin ucundaki küçük evin parmaklığına abandığı sırada patikadan kendisini seyrettiği günden beri onun yaşadığı yeri görmek istiyordu. Bu arzu hasta bir adamın yemeğe olan özlemi gibiydi. Bu özlem daha önce içilmiş ve tadı bir daha unutulmamış harika bir içkiye olan susamışlık gibiydi. Bu dayanılmaz özleminden ötesini göremiyor, bu hasretin kendini nerelere sürükleyeceğini kestiremiyordu. Çünkü bizzat Madam Olenska'nın kendisiyle görüşmek, sesini duymak isteyebileceğini bile bilmiyordu. Sadece yaşadığı yerin hayalini kafasının içinde koruyabilirse, gökle denizin onu nasıl kuşattığını anla-

yabilirse dünya artık ona daha az boş görünecek sanıyordu.

Çiftliğe vardığında, istediği kadar cins, üstün özellikte bir hayvan bulamayacağını anlamakta gecikmedi. Bununla beraber, acelesi olmadığını kendi kendine kanıtlamak istermiş gibi çiftliği şöyle bir dolaşmayı uygun buldu. Saat üçte arabaya atlayarak dizginleri yeniden eline almıştı. Şimdi Portsmauth'a giden bir ara yolda atları sürüyordu. Rüzgâr dinmişti, ufuktaki hafif buğu tabakası suların yükseliş zamanı gelince Saconnet'i sis basacağını haber veriyordu. Fakat etrafındaki bütün tarlalar ve ormancıklar şıkır şıkır güneş içindeydi. Çatı kenarları boz renge boyanmış, meyve bahçeleriyle çevrili çiftlik evleri, samanlıklar, meşelikler, kireçle badana edilmiş çan kuleleri, rengi solmaya başlamış gökyüzüne doğru yükselen köyler arasından geçiyordu. Sonunda dizginleri çekip tarlada çalışan bir iki işçiye yolu sorduktan sonra kenarlarında böğürtlen çalıları üremiş dar bir yola saptı. Bu yolun sonunda bir dereciğin mavi pırıltısı göze çarpıyordu. Solda aradığı çiftlik evini buldu. Arabadan çözdüğü hayvanları kapısı açık bir ahıra sokup halkaya bağladıktan sonra eve doğru yürüdü. Binanın etrafı çiçek tarlalarıyla kuşatılmıştı. Bu çiçekler arasında ok atan tahtadan bir aşk heykeli, bir Cupidon bile vardı. Heykel yayını da, okunu da kaybetmiş olmasına rağmen kolunun hareketi ne yaptığını yeteri kadar anlıyordu. Bu çürümeye terk edilmiş sessiz çiftliğin canlı, gürültülü Blankerlerin yaşadıkları ev olması insana çok

garip geliyordu. Archer, yanlış bir şey yapmadığından emindi.

Delikanlı uzun bir süre durarak karşısındaki manzarayı zevkle izledi. İzledikçe manzaranın uyuşturucu etkisi altında kalmaktan kurtulamıyordu. Sonunda, vaktin geçmekte olduğunu fark etti. Arabayı koşup kendi evine dönmesi gerekiyordu artık. Kararsız bir halde düşünürken, birden, evin içini de görmek hevesine kapıldı. Bu şekilde Madam Olenska'nın oturduğu, dolaştığı odaları da hayalinde yaşatabilecekti. Giriş kapısına varıp çingırağın ipini çekmekten kendisini alıkoyabilecek hiçbir kuvvet düşünemiyordu. Tahmin ettiği gibi genç kadın aile ile birlikte evden ayrılmışsa rahatça ev sahiplerine bir mesaj yazıp bırakabilirdi.

Fakat kapıyı çalmadan önce çimenliği geçerek yan bahçeye döndü. O zaman yeşillikler arasında bir güneş şemsiyesi olması ihtimali olan pembe, parlak bir şey gördü. Bu şemsiye bir mıknaş gibi onu çekiyordu. O gördüğü şeyin Ellen'in şemsiyesi olduğuna emindi. Oraya varınca şemsiyenin harap bir bahçe koltuğuna dayalı olduğunu anladı. Güzel kokulu kıymetli bir ağaçtan yapılmış sapından yakalayarak eline alıp kontrol etti. Şemsiyenin oymalı sapına dudaklarını kondurmaktan kendini alamadı. Burası bir pergola ile yazlık bir dinlenme odası arası bir yerdi.

Archer, elbise hışırtısına benzer bir ses işiterek bir süre kımıldayamadı. Hışırtı ile birlikte ayak seslerinin yaklaşmasını beklerken başını şemsiyenin arkasına giz-

lemiş, gözlerini hiç yerden ayırmıyordu. Bir gün bu anın geleceğini biliyordu.

Genç bir ses, "Oh, Mr. Archer!" diye haykırdı.

Delikanlı başını kaldırıp bakınca karşısında Blanker kızlarının en genç ve en uzun boylusunu buldu. Muslin elbisesinin eteklerinde kurumuş çamur lekeleri taşıyan tombul yanaklı, sarışm bir kızdı bu. Yanaklarının birindeki kırmızılık az önce bir yastığa dayalı olduğunu haber veriyordu. Yarı uykulu gözleri delikanlıya şaşkın şaşkın, fakat konukseverlikle bakıyordu.

Genç kız, "Ulu Tanrım! Nereden çıktınız? Gökten mi indiniz? Hamakta ölü gibi uykuya dalmışım anlaşılan! Benden başka herkes Newport'a gitti. Evin çingırağını çok çaldınız mı?" diye sorup duruyordu.

Archer'ın şaşkınlığı genç kızınkinden aşağı değildi.

"Wey... Hayır, çingırağı çalmadım ama çalacaktım..." diye kekeledi. "Satın almak istediğim bir atı görmek için buraya uğramıştım. Bu kadar yakına gelince belki Mrs. Blanker'le misafirimizi evde bulurum ümidiyle yolumu buraya kadar uzattım. Ev bana tamamıyla boş görüldüğü için oturup biraz bekleyeyim dedim."

Uyku sersemliğinden silkinip kurtulmaya çalışan Miss. Blanker, Archer'e gittikçe artan bir ilgiyle bakıyordu.

"Evet, ev gerçekten boş! Annem burada değil. Ne de Markiz, ne de hiç kimse. Yapayalnızım." dedi.

Sonra bakışından hafif bir sitemle devam etti.

"Profesörle Mrs. Sillerton'un, annemin ve ailemi-

zin şerefine bugün öğleden sonra bir parti verdiğiinden sizin nasıl haberiniz yok? Benim gidememem sırf talih-sizliğim yüzünden. Üşütmüş olduğum için akşam serinliği basınca o kadar uzun yoldan eve dönmeme annem bir türlü razı olmadı. Ağzımı bıçak açmıyor.”

Sonra neşeli bir sesle ekledi. “Tabii, burada yapayalnız kalacağımı sandığım için o derece hüzünleniyordum ki. Sizin geleceğinizi bilseydim yarısı kadar bile umursamazdım.”

Genç kızda can sıkıcı bir koketlik belirtileri sezmemek mümkün değildi. Archer konuyu değiştirmek için, “Madam Olenska da Newport’a gitti mi?” diye sormak cesaretini kendinde buldu.

Miss. Blanker delikanlıya hayretle baktı.

“Madam Olenska mı? Fakat onun Boston’dan çağrıldığını bilmiyor musunuz?”

“Boston’dan mı?”

“Oh, en iyi şemsiyem! Kurdelelerimin rengine uyuyor diye o kazdan farksız Katie’ye ödünç vermiştim. Pasaklı kız getirip buraya bırakmış. Doğrusunu isterseniz, biz Blankerler hep böyleyizdir. Serseri çingenelerden kolayca ayırt edemezsiniz bizi!”

Kuvvetli elleriyle şemsiyesini tuttuğu gibi açıp pembe kubbesini başının üstünde tuttu.

“Evet, Ellen’i dün çağırdılar. Kendisini Ellen diye çağırmamıza izin veriyor. Telgraf Boston’dan geldi, iki gün için gidebileceğini söyledi. Biliyor musunuz, onun saç tuvaletini çok beğeniyorum ben.”

Miss. Blanker gevezeliğine bu şekilde devam edip durdu.

Archer, karşısındaki genç kız şeffafmış da kafasının içindekileri görüp öğrenebilecekmiş gibi bakıp duruyordu. Fakat onun ahmakça gülmekten başka bir şey yapmayan yüzünün üstünde sallanıp duran işporta malı şemsiyeden başka bir şey gördüğü yoktu, tabii.

Kısa bir suskunluktan sonra delikanlı sordu.

"Madam Olenska'nın Boston'a niçin gittiğini biliyor musunuz? Umarım ki kötü bir haber sebep olmamıştır bu seyahate?"

Miss. Blanker bu soruyu neşeli bir inanmazlıkla karşılayarak, "Oh, hiç sanmıyorum ben. Telgrafta ne yazılı olduğunu söylemedi bize ama... Tahminime göre Markiz'in bilmesini istemediği için... Öyle romantik bir kadın ki o..! Değil mi? Miss. Scott Siddons'un, Leydi Geraldine'in Aşkları'nı okuyuşunu hatırlatmıyor mu insana? Onu hiç dinlediniz mi?"

Archer'ın kafasında düşünceler hızla birbiri üzerine yığılıyordu. Birden önünde, makarasından sağılan bir kurdele benzeri bütün geleceğini görür gibi oldu. Hayatının sonsuz boşluğunu seyrederken başına yeni hiçbir olay gelmeyecek bir adamın gittikçe küçülüp silinen hayalini görüyordu. Etrafındaki budanmamış bahçeye, nerdeyse viran denebilecek hale gelmiş eve, dalları altında akşam karanlığının şimdiden toplanmaya başladığı meşe ağaçlarına baktı. Madam Olenska'yı bulacağını hayal ettiği yere gerçekten o kadar benziyordu ki burası.

Hâlbuki o şimdi çok uzaklardaydı. Şu pembe şemsiye bile ona ait değildi.

Kısa bir tereddütten sonra kaşlarını çatarak, "Ne tesadüf! Yarın bir iş için ben de Boston'da bulunacağım, imkân olsa da orada kendisiyle görüşebilsem ne iyi olurdu," dedi.

Archer, gülümsemesi henüz dudaklarından silinmemiş olmakla beraber, Miss. Blanker'in, kendisine karşı gösterdiği ilgiyi kaybettiğini fark etti.

Genç kız, "A! Tabii, sizin için büyük incelik olur onu orada aramak... Parker House'da kalacak. Bu mevsimde, korkunç derecede sıcaktır o şehir!" cevabını verdi.

O andan sonra konuştukları bir sis perdesinin arkasında saklandı sanki. Sadece Blankerlerin dönüşünü beklemesi ve aile ile beraber çay içtikten sonra gitmesi için genç kızın ısrarlı ricalarda bulunduğunu hatırlayabiliyordu. Bu ricayı büyük bir incelikle geri çevirerek ahırdan çözdüğü hayvanları arabaya koşup evine dönmek üzere yola koyuldu. Biraz ilerideki dönemeçte arkasına baktığında, Miss. Blanker'in, elinde salladığı pembe şemsiye ile kapı önünde, kendisini uğurladığını gördü.

Sabahleyin, Fail River treninden inen Archer, sıcağın buram buram tüten bir Boston'la karşılaştı. İstasyon civarındaki sokaklara bira, kahve ve çürük meyve kokuları yayılmıştı. Sade gömlekle dolaşan insanlar banyo dairesine geçmek üzere koridorda yürüyen pansiyonculara benziyorlardı.

Kulüpte bir dilim kavunla işe başlayarak tost ve yumurtaları gelinceye kadar sabah gazetelerine göz gezdirerek iştahla kahvaltısını etti. Boston'da bir işi olduğu için Fail River treni ile New York'a gitmek mecburiyetinde olduğunu önceki gece May'e haber verdiği andan beri ruhunda yepyeni enerji hissediyordu. Burada bir hafta kalıp New York'a dönmesi kararlaştırılmıştı. O sırada hızır gibi avukatlık firmasından gelen bir mektup da kendisine yardım etti. Talihin işini bu derece kolaylaştırmasından adeta utanç duyduğu bile söylenebilirdi. Bir ara, özgürlüğünü sağlamak amacıyla Lawrence Leferts'in başvurduğu şaheser hikâyelerle kendi yalanı arasında bir benzerlik bile buldu. Fakat şu anda bunu düşünecek halde olmadığı için heyecanlanmaya gerek görmedi.

Kahvaltıdan sonra bir sigara yakarak Ticari İlanlar Gazetesi'ni gözden geçirdi. Gazetesini okurken içeriye girenler arasında tanıdığı bir iki kişi gördü. Birbirlerini selamladılar. Bir dünyadan başka bir dünyaya geçer gibi bir his içinde bulunmasına rağmen eninde sonunda aynı büyük şehir hayatı yine karşısındaydı.

Saatine baktı, saat dokuz buçuktu. Ayağa kalkarak yazı odasına geçti. Orada bir kâğıda birkaç satır karaladı ve kulüp şansörüne, bir arabaya atlayarak mektubu Parker House'a götürüp cevabını beklemesini, cevabı alıp getirmesini emretti.

Archer, bir süre sonra yanında beliren bir garsonun, "O hanım dışarıdaymış, Sir" dediğini işitti. Acayip

bir dilin acayip bir kelimesini işitiyormuş gibi, "Dışarıda mı?" diye kekeledi.

Ayağa kalkarak hole geçti. Bir yanlışlık olacaktı bu işte. Bu saatte dışarıda olamazdı. Sersemce davranışından dolayı kan beynine çıktı. Neden sanki Boston'a varır varmaz o mektubu göndermemişti?

Şapkasıyla bastonunu bularak sokağa çıktı. Kendisini uzak ve تنها ülkelerde dolaşan bir gezgine benzetiyordu. Şehir birden alabildiğine geniş, acayip, bomboş bir hale gelmişti. Bir süre tereddütle kapı önünde durdu. Sonra karar verip Parker House'a doğru yollandı. Oraya gönderdiği adama yanlış bilgi vermiş olamazlar mıydı? Ellen şu dakikada orada bulunamaz mıydı?

Meydana doğru yürümeye başladı. Bir ağacın altında ilk rastladığı bankta onun oturduğunu gördü. Başının üzerine kurşuni bir ipek şemsiye açmıştı. Onu nasıl pembe bir şemsiyeyle hayal edebilmişti? Biraz daha yaklaşıncı, dünyasından usanmış gibi gevşek ve kayıtsız tavrı dikkatine çarptı. Hayatta yapacak hiçbir işi kalmamıştı sanki. Süzölmüş yüzünü, koyu renk şapkasının altında ensesine topuz şeklinde topladığı saçlarını, güneş şemsiyesinin sapını kavrayan elindeki uzun konçlu buruşuk eldiveni görüyordu. Bir iki adım daha yaklaştı. Ellen başını çevirerek ona baktı. Yavaşça, "Oh!" diye haykırdı.

Archer, genç kadının yüzünde canlı bir anlam fark etti. Fakat Ellen hemen tonunu değiştirdiği ikinci bir "Oh!"la şaşırmış gibi bir tavır takınarak gülümsedi. Kar-

şısında ayakta durmuş kendisini tepeden tırnağa süzen delikanlıya “memnun” gözlerle bakıyordu. Kalkmadan, geri çekilip oturması için bankda Archer’e yer açtı.

Archer, “İş için burada bulunuyorum, bu sabah geldim,” diye açıklama yaptı ve sebebini kendisi de kavrayamadan, birden, genç kadına orada bank üzerinde rastlamaktan hayrete düşmüş rolü oynamaya başlayarak, “Fakat bu تنها yerde, bu bank üzerinde tek başına ne yapıyorsunuz, Tanrı aşkına?” diye sordu.

Ne söylediğinin farkında olmayarak konuşmuştu. Uzak mesafelerden Ellen’e sesleniyormuş gibi bir his içindeydi. O mesafeleri aşıp ona yetişemedi bir kere daha gözden kaybolacağından korkuyordu sanki.

Ellen, başını delikanlıya doğru çevirerek, “Ben mi? Oh, ben de iş için burada bulunuyorum,” cevabını verdi.

Böylece yüz yüze geldiler. Archer, genç kadının kullandığı kelimeleri güçlükle anlayabildi. Sadece sesiyle ilgileniyor ve nasıl oluyor da hatırasında bu sesteki belirli bir iz, bir yankı kalmamış olmasına şaşırıyordu. İşittiği sesin sessiz harflerde hafif bir boğukluk etkisi bırakan alçak tempolu bir özelliği olduğunu bile hatırlayamamıştı.

Geri alınması imkânsız bir söz söylemiş gibi kalbi hızla, heyecanla çarparak, “Saçınızı başka türlü yapıyorsunuz şimdi,” dedi.

“Başka türlü mü? Yok, hayır. Nastasia’nın yardımı olmadan kendi gücümle ne yapabiliyorsam onu yaptığım için size öyle görünmüş.”

"Nastasia sizinle beraber değil mi?"

"Hayır. Yalnızım burada. İki gün için onu getirmeye değmezdi."

"Yalnızsınız ha! Parker House'da mı?"

Ellen o eski şeytan çekici bakışı ile delikanlıyı süzdü.

"Bu size kötü mü görünüyor, yoksa?"

"Hayır, kötü değil, fakat."

"Usul ve geleneklere mi aykırı? Evet, aykırılığını ben de kabul ediyorum." Kısa bir süre düşündü. "Bunu hatırıma bile getirmemiştim, çünkü şu ana kadar usul ve geleneklere aykırı o kadar çok şey yaptım ki."

Sözlerine kattığı alay çeşnisi bir süre gözlerinden silinmedi.

"Bana ait olan bir parayı almayı biraz önce kesin olarak reddettim."

Archer sıçrayarak ayağa kalkıp bir iki adım geri çekildi. Ellen kapadığı şemsiyenin ucuyla, yerdeki kum üzerinde, dalgın dalgın birtakım şekiller çiziyordu.

"Sizinle görüşmek üzere birisi mi geldi bu şehre?"

"Evet."

"Bir teklifle öyle mi?"

Ellen başıyla onay işareti yaptı.

"Ve siz şartlar sebebiyle reddettiniz?"

Genç kadın kısa bir sessizlikten sonra, "Şart falan düşünmedim, reddettim," cevabını verdi.

Delikanlı yeniden Madam Olenska'nın yanına oturdu.

"Neydi şartlar?"

"Oh, o derece ağır sayılmazdı. Sadece ara sıra ziyafet sofrasının başına oturmak..."

Yeniden bir sessizlik oldu. Archer'in kalbinin kapağı acayip bir çarpışla kapanıvermişti sanki. Oturduğu yerde boş yere cevap olarak mırıldanabileceği bir kelime arıyordu.

"Kendisine neye mal olursa olsun sizin geri dönmenizi istiyordu değil mi?"

"Kendisine neye mal olursa olsun değil, ama büyük bir para fedakârlığına katlanıyordu. Hiç değilse teklif ettiği paranın benim için bir servet sayılabileceğini söyleyebilirim."

Bir soru daha sormak ihtiyacı içinde kıvranan Archer, kısa bir suskunluktan sonra ağzını açabildi.

"Onunla buluşmak için mi buraya geldiniz?"

Delikanlıya bakakalan Ellen gülmekten kendini alamadı.

"Buluşmak mı? Kocamla mı? Burada mı? Bu mevsimde o hep ya Cowes'da ya Baden'dedir."

"O halde bir elçi gönderdi?"

"Evet."

"Bir mektupla?"

Ellen olumsuz anlamda başını salladı.

"Hayır, bir mesaj sadece! Uzun uzun mektup yazmaz o. Şimdiye kadar kendisinden bir mektuptan fazla aldığıma hatırlamıyorum."

Bu ima genç kadının yanaklarını kızarttı. Aynı se-

bepten dolayı Archer de kızarmaktan kendini alamadı.

“Niçin mektup yazmaz?”

“Neden yazsın? Kullandığı sekreterlerin işi ne?”

Delikanlının yüzündeki kırmızılık koyulaştı. Ellen bu “sekreter” kelimesini söz dağarcığında hiçbir anlamı yokmuşçasına büyük bir doğallıkla telaffuz etmişti. Delikanlının dilinin ucuna gelmişti, az kalsın, “Sekreterini mi gönderdi?” diye soracaktı, fakat Kont Olenski’nin karısına gönderdiği o tek mektuptaki satırları henüz unutmamıştı. Birkaç saniye daha sessiz kaldıktan sonra yeni bir hamle yaptı.

“Kimdi gelen elçi?”

Madam Olenska gülümseyerek, “Elçi şu dakikada buradan ayrılmış da olabilirdi. Fakat belki fikrimi değiştiririm diye bu geceye kadar bekleyeceğini söyledi bana,” dedi.

“Siz de düşünüp fikrinizi değiştirip değiştirmemek konusunda bir karara varmak üzere buraya geldiniz, öyle mi?”

“Biraz temiz hava almak için geldim. Kaldığım otel çok kapalı bir yer. Öğleden sonraki trenle Porsmouth’a döneceğim zaten.”

Birbirine bakmadan sessizce oturuyorlardı. Gözleri, önlerindeki dar yoldan geçenlere çevriliydi. Sonunda, genç kadın başını Archer’e çevirerek, “Değişmemişsiniz,” diye mırıldandı.

Archer, “Sizi yeniden görünceye kadar değişmiştim,” diye cevap vermekten hoşlanacaktı fakat öyle yap-

mayarak birden ayağa kalktı, bakımı pek yerinde olmayan, ayrıca da insanın cehennem sıcağı içinde boğulduğu parkta etrafına bakınarak, "Burası berbat bir yer. Körfez kıyısında dolaşalım mı? Orada her zaman hafif bir meltem estiği için buradan serindir. Arley burnuna kadar feribotla gezinti de yapabiliriz," dedi.

Ellen'in gözlerinde tereddüt vardı. Delikanlı devam etti.

"Bugün pazartesi olduğuna göre feribotta fazla kimse yoktur. Bu akşam New York'a döneceğim. Şu halde neden önümüzdeki saatlerden faydalanmayalım?"

Bakışlarında ısrar vardı. Sonra, birden, "Elimizden gelen her şeyi yapmadık mı, Ellen?" dedi.

Ellen, "Oh!" diye mırıldandı. Ayağa kalkarak şemsiyesini yeniden açtı, ne şekilde davranacağı hakkında manzaradan ilham almak istercesine etrafına bakındı. Gözlerini delikanlıya çevirerek, "Bana böyle sözler söylememeniz lazım," dedi.

"Siz ne istiyorsanız onu söyleyeceğim veya hiçbir şey söylemeyeceğim. Siz izin verinceye kadar ağzımı bile açmayacağım. Kimseye zararı dokunacağını sanmıyorum bu gezintinin? Bütün istediğim sizi dinleyebilmekten ibarettir."

Delikanlı bunları ara sıra kekeler gibi heyecanlı bir sesle güç bela söyleyebilmişti.

Madam Olenska mineli bir zincire takılı küçük bir altın saat çıkarınca Archer, "Zamanı ölçerek kullanmaya kalkmayınız. Bütün günü bağışlayınız bana. Sizi o elçi-

den uzak tutmak istiyorum," dedi. "Saat kaçta gelecekti?"

Ellen yeniden kızardı.

"On birde."

"Şu halde hemen benimle gelmelisiniz."

"Gelmesem bile elçiden dolayı korkmanıza sebep yok."

"Geldiğiniz takdirde de sizin korkmamanız lazım. Amacımın sizi rahat rahat dinlemekten ibaret olduğuna yemin ederim. Hayatınızı nasıl geçirdiğinizi, neler yaptığınızı öğrenmek istiyorum. Son görüşmemizden beri yüzyıllar geçti aradan sanki. Yeni bir tesadüfe kadar belki yüzyıllar daha geçecek..."

Ellen endişe ve üzüntüyle dolu, kararsız gözlerini delikanlının yüzünden ayırmıyordu.

"Büyükannemin villasmdayken niçin sahile inip beni aramadınız?" diye sordu.

"Çünkü hiç etrafınıza bakmıyordunuz, bakmaya gerek duymuyordunuz o gün. Bu sebeple size bir hayli yaklaştığımı sezemediniz. Sahile indim, size yaklaştım ve bekledim. Başınızı çevirip bakmadıkça ilerlememeye yemin etmiştim." Bu itiraftaki çocukluğun farkında olduğu için bir yandan da gülmekten kendini alamadı.

"Açıkçası ben, etrafıma bakmıyordum."

"Açıkçası mı?"

"Yakınlarda olduğunuzu biliyordum. Villaya geldiğiniz zaman midillileri tanımıştım. Onun için arka kapıdan kaçıp sahile indim."

“Mümkün olduğu kadar benden uzaklaşmak için mi?”

Ellen alçak sesle aynı cümleyi tekrarladi.

“Evet, mümkün olduğu kadar sizden uzaklaşmak için.”

Archer, bu sefer çocukça bir sevinçle yeniden güldü.

“Görüyorsunuz ki kaçmak para etmiyor. Buraya geliş sebebim sizi arayıp bulmaktı. Fakat biraz acele etmezsek feribotumuzu kaçırmaz.”

“Feribotumuzu mu?”

Şaşkınlık içinde kaşlarını çatı, sonra gülümsedi.

“Oh, ilk önce otele uğrayıp iki satırlık bir not yazıp bırakmak zorundayım.”

“İstediğiniz kadar not yazabilirsiniz ama burada yazacaksınız.”

Bir not defteri ve dolma kalem çıkararak (o tarihte dolma kalemler yeni icat olunmuştu) genç kadına uzattı.

“Yanımda bir zarf da var. Görüyor musunuz, kader nasıl her şeyi önceden hazırlamış! Not defterini dizinize dayayarak sarsılmamasını sağlayınız. Bir dakika! Kalemi silkeleyin de mürekkep ucuna insin! Hasta termometresi silmek gibi bir iş bu. Tamam! Buyurunuz, yazmaya başlayabilirsiniz.”

Ellen gülüyordu. Not defterinin üzerine koyduğu kâğıt parçasına doğru eğilerek yazmaya koyuldu. Archer nezaketen birkaç adım uzaklaştı. Yanından gelip geçenlere ıslıl ıslıl, fakat görmeyen gözlerle bakıyordu.

Modaya uygun tarzda giyinmiş, zarif bir kadının meydan kenarındaki bankoya oturarak dizinin üstünde çalاکalem yazı yazması olağan manzaralardan olmadığı için gelip geçenler meraklı gözlerle Madam Olenska'yı süzmekten kendilerini alamıyorlardı.

Ellen, kâğıt parçasını zarfın içine koydu. Üzerine bir isim yazarak onu cebine yerleştirdi. Sonra, kendisi de ayağa kalktı.

Beacon Sokağı'na doğru yürüdüler. Kulübün yakınlarında Archer mektubunu Parker House'a götüren arabacıyı gördü. Anlaşılan şans kendilerine yardım etmekte devam ediyordu, çünkü o saatte, araba bulmak kolay iş değildi. Saatine bakan Archer feribot iskelesine gitmeden önce Parker House'a uğrayacak kadar zamanları olduğunu anladı. Bayılıcı sıcaklıktaki sokaklardan geçerek otelin kapısına geldiler.

Archer mektubu almak üzere elini uzattı.

"Veriniz de otele bırakayım mektubu!"

Fakat onu vermeye razı olmayan Madam Olenska olumsuz anlamda başını sallayarak arabadan yere atlayıp içeri girdi. Saat on buçuktu. Ya o elçi bir an önce cevap almak sabırsızlığı yüzünden şimdiden gelmiş de içeride diğer müşteriler arasında soğuk bir şeyler içmekle meşgulse?

Arabanın önünde bir aşağı bir yukarı dolaşarak bekledi. Nastasia'nınkiler gibi gözleri olan Sicilyalı bir delikanlı kunduralarını parlatmayı teklif etti, bir İrlandalı kadın da şeftali satmaya çalıştı. Sık sık kapıdan baş-

larındaki hasır şapkalar arkaya doğru itilmiş, kan ter içinde adamlar çıkıyordu, yanından geçerken dikkatle ona bakıyorlardı. Kapının bu kadar çok işlemesine ve girip çıkan insanların birbirlerine o derece benzemelerine hayret etmekten kendini alamadı. Tabii bu boğucu sıcaklarda, her yerde herkes onlar gibi terliydi, bütün oteller aynı durumdaydı.

Birden, otel müşterileri arasında ötekilere hiç benzemeyen bir yüz gördü. O bir aşağı bir yukarı yürüyüşleri sırasında kapıdan çok uzaklaşmış olduğu için elverişli görüş şartları içinde bulunmuyordu. Bu, sıcaktan yarı erimiş, solgun yüzlü, yorgun tavırlı, yine de çevik, canlı bir delikanlıydı. Bu yüz ona hiç yabancı gelmemişti. Kim olduğunu hatırlamaya çalışan Archer, bir ara bir ipucu yakalar gibi olduysa da yüzün hızla gözden kayboluşu yüzünden bir sonuca varamadı. Archer yeniden bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı.

Otel önünde nöbet bekler gibi görünmeye aldırış etmiyordu. Madam Olenska'nın içerde bu kadar uzun süre kalışını o elçi ile karşılaşmasına yoruyor, endişesi her an artıyordu.

"Biraz daha gecikirse içeri girip kendisini ararım," diye zihninden geçirdi.

Kapının bir daha açılışında genç kadın görüldü. Artık yanındaydı. Arabaya bindiler. Archer saatine baktı ve Ellen'in otelde ancak üç dakika kalmış olduğunu hayretle gördü. Araba camlarının tıkırtısı yüzünden konuşmak imkânsızdı.

Yarı yarıya boş feribot'da boş banklardan birine oturdular. Birbirlerine söyleyecek bir şey bulamayarak susmuşlardı. Belki de aralarındaki o sessizlik söylemek istedikleri şeyleri kelimelerden daha iyi dile getiriyordu.

Feribotun yan çarkları dönmeye başlayıp da rıhtım kenarındaki depolar sıcağın meydana getirdiği buğu içinde süzüle süzüle uzaklaşınca o güne kadar içinde yaşadığı geleneklere sıkı sıkıya bağlı eski hayatının da bilincinden aynı şekilde uzaklaştığı hissine kapıldı. Madam Olenska'nın da aynı şeyi duyup duymadığını sormayı öyle istiyordu ki! Bu, birlikte asla dönmeyecekleri uzun bir yolculuğa çıkmak gibi bir şeye benziyordu. Fakat Ellenin kendisine olan bir terazi kadar hassas güvenini sarsabilecek herhangi bir sözden sakınıyordu. Gerçekte bu güvene ihanet etmek istemiyordu. Birçok gün ve gece öpüşlerinin hatırasıyla dudaklarının alev alev yandığı olmuştu. Daha dün kira arabasıyla Portsmouth'a giderken kafasının içindeki hayali vücudunda bir etki yapmıyor muydu? Fakat şimdi o yanında olduğu halde bilinmeyen bir dünyaya doğru giderlerken dokunmanın yaratamayacağı kadar derin bir yakınlığa erişmiş gibiydiler.

Feribot limandan çıkıp denize doğru açılınca tatlı bir meltem yüzlerini yalamaya başladı. Körfez çarşaf gibi pürüzsüz ve uzun dalgalarla kaplıydı. Tekneye yakın yerlerde sular çarpışarak ince serpintiler meydana getiriyorlardı. Sıcağın yarattığı sis hâlâ şehir üzerinde asılıydı, fakat onların önünde kabarıp duran serin sular

vardı. Uzak burunlarda deniz fenerlerinin güneşte ışıldadığı görünüyordu. Küpeşte yanında, Madam Olenska, gövdesini arkaya sarkıtarak, aralık dudaklarla, temiz ve serin havayı ciğerlerine dolduruyordu. Şapkasına sardığı uzun tül yüzünü açık bıraktığından yüz ifadesindeki huzur ve neşe Archer'in dikkatini çekti. Bu gezintide beklenmedik aksi tesadüflerle karşılaşmak gibi bir korkuya kapılmadığı meydandaydı.

Archer'in yalnız kalabileceklerini umduğu hanın çıplak yemek odasında, samimi bakışlı delikanlılardan ve genç kadınlardan oluşan gürültülü bir grup buldular. Han sahibi onların tatil yapan öğretmenler olduğunu söylemişti. Sürekli o tiz seslerin arasında Ellen'la konuşmak zorunluluğu delikanlıyı bir hayli üzdü.

Ellen'e, "Bu şamataya dayanmak mümkün değil. Özel bir oda isteyeceğim," dedi. Madam Olenska itirazda bulunmayarak delikanlının bu girişiminin sonucunu sessizce bekledi.

Oda uzun bir ahşap verandaya açılıyordu. Pencerelerden deniz görünüyordu. Fazla eşya olmayan serince bir yerdi burası. Ortadaki masanın üzerinde ekose bir örtü vardı. Yabancı gözlerden uzak yemek yemeyi isteyen bir çift bundan uygun bir oda bulamazdı. Kocasından kaçan ve rivayete göre bu işi başka bir erkekle birlikte yapan bir kadının bu gibi uygunsuzluklara katlanmak sanatını öğrenmiş olması gerekmez miydi? Onu o derece sakın, o derece hiçbir şeye şaşmaz, o derece sade görünce birbirine anlatacak pek çok şeyi olan iki eski ar-

kadaşın böyle yalnızca, baş başa yemek yemeğe hakkı olduğuna inandığı, bunu dünyanın en tabii şeylerinden biri saydığı sonucuna varıyordu insan.

Kâh konuşarak kâh susarak öğle yemeğini, hüyylara dalar gibi ağır ağır yediler. Bir defa ağızlarını açtılar mı birbirlerine söyleyecek pek çok şey buluyorlardı. Bazen de konuşmaları uzun suskunlukların bir fon müziği halini alıyordu. Archer, Ellen'i dinlemekten büyük zevk duyduğu için kendi hayatından mümkün olduğu kadar az konuştu. Böylece serbest kalan genç kadın birbirine kavuşturduğu ellerine çenesini dayayarak, masanın üzerinden delikanlıya doğru hafifçe eğilmiş şekilde görüşmedikleri bir buçuk yıllık zamanın hikâyesini anlattı.

Ellen, insanların "sosyete" dedikleri şeyden bıkkınlık getirmişti. New York şimdi ona karşı nazikti, fakat konukseverliğinin tarz ve üslubu insana sıkıntı veriyordu. İlk günlerde, vatana dönüşünü New Yorkluların nasıl karşıladıklarını asla unutmuyacaktı. Sonra biraz kendini toparlayıp bugünkü New York'u tanımaya başlayınca kendini o koca şehrin ilgilendiği, önem verdiği şeyleri zerre kadar umursamayan, apayrı bir kimlikte bulmuştu. İşte Washington'da yaşamayı bu nedenle denemişti. Orada daha değişik insan ve fikirlerle karşılaşmanın mümkün olduğunu sezmişti. Belki de daimi olarak oraya yerleşip zavallı Medora'ya da gerçek bir yuva kurmuş olacaktı. Onun uygunsuz evlenmelerden korunmaya her zamandan daha fazla ihtiyacı olduğu düşüncesindeydi.

"Dr. Carver'den çekinmiyor musunuz? Blankerlerde sizinle beraber kaldığını duydum."

Genç kadın gülümsedi.

"Oh, şu dakikada Carver tehlikesi tamamıyla saf dışı edilmiştir. Dr. Carver çok akıllı bir adam. Projelerini finanse edebilecek zengin bir kadın arıyor. Onun için Medora sadece iyi bir reklâm aracı. Fakat biliyor musunuz, o doktorun yeni ve adeta çılgınca düşünceleri en yakın dostlarımızın körü körüne ayak uydurdukları köhne geleneklerden çok daha fazla ilgilendiriyor beni. Amerika'yı başka ülkelerin tıpatıp bir kopyası yapmak için keşfetmeye bilmem gerek var mıydı?"

Gülümseyerek devam etti.

"Christopher Colomb sırf Seffridge Merrylerle operaya gitmek için Amerika'yı keşfetmek zahmetine katlanırmıydı dersiniz?"

Archer'in rengi değişti. Birden genç kadına sordu.

"Ya Beaufort? Bu sözleri Beaufort'a da söyler misiniz?"

"Kendisini epey zamandan beri görmedim. Fakat gördüğüm zamanlar ona da söylemekten geri kalmadığıma emin olabilirsiniz. Ve bana hak verirdi."

"Ah, size her zaman anlatmak istediğim buydu işte, bizi yeteri kadar sevmiyorsunuz. Beaufort'dan hoşlanmanızın sebebi de bize hiç benzememesi."

Çıplak odayı gözden geçirdikten sonra pencereden تنها sahile ve sahil boyuna sıralanmış bembeyaz köy evlerine baktı.

“Biz Amerikalılar inanılamayacak derecede donuk insanlarız. Kendimize özgü bir karakterimiz, rengimiz, çeşnimiz yok. Neden Avrupa’ya dönmediğinize hayret etmekten kendimi alamıyorum.”

Madam Olenska’nın gözleri karardı. Archer cevap olarak öfkeli bir irkiliş beklediği halde genç kadın duyduğu söz karşısında düşünceye dalmış gibi sessiz kaldı. Delikanlı, “Evet, dönmediğime ben de hayret ediyorum,” tarzında bir cevap vereceğini umuyordu.

Sonunda, Ellen, “Sizin yüzünüzden kaldığımı sanıyorum,” dedi.

Bir aşk itirafını heyecandan daha yoksun, daha doğal ve aynı zamanda karşısındaki erkeğin gururunu okşamaktan bu derece sakınan bir sesle yapmak mümkün değildi. Archer şakaklarına kadar kızardı, fakat kırmıldanmaya veya konuşmaya cesaret edemedi. Sanki genç kadının ağzından çıkan kelimeler seyrek rastlanırcinsten kelebeklerdi de gereksiz bir hareket kanatlarını telaşla çırpıp onları kaçırmaya yetecekti. Bir süre sessizlik bozulmadı, ama sanki yeni bir kelebek akını başlayacak gibiydi.

Ellen devam etti.

“Amerikalıların donukluğu altında eski hayatımda önem verdiğim şeyleri bana sandığımdan çok daha değersiz gösterecek kadar ince, içli ve hisli şeyler bulunduğunu bana siz öğrettiniz. Duygularımı nasıl tarif edeceğimi bilemiyorum.”

Endişeli kaşlarını bitiştiirmişti.

“En zevkli eğlenceler için ödenen bedelin bazen ne kadar ağır ve adi olduğunu önceleri hiç fark etmemiş olduğumu buraya geldikten sonra anladım.”

Archer, “Fakat en zevkli eğlenceleri de tatmak mutluluğundan insan kendini mahrum etmemeli, değil mi?” şeklinde bir cevap vermek üzereyken genç kadının gözlerinde okuduğu yalvarmaya benzer tatlı anlamlar dolaşısıyla cesaret edemedi, sustu.

Ellen, “Hem size hem kendime karşı gayet dürüst davranmak istiyorum,” dedi. “Size bugün bu sözleri söylemek fırsatını bulacağımı, bana nasıl yardım ettiğinizi, beni nasıl kendi benliğime kavuşturduğunuzu size anlatabileceğimi uzun zamandan beri umuyordum.”

Archer çatık kaşları altından ciddi ciddi bakıyordu. Sonra bir gülüşle genç kadının sözünü kesti.

“Ya sizin beni nasıl bir insan haline getirdiğinizin acaba hiç farkında olabildiniz mi?”

Ellen biraz sarardı. “Sizi mi?”

“Evet. Çünkü benim üzerimdeki etkiniz çok daha önemli oldu. Ben başka bir kadının tavsiyesine boyun eğerek bugünkü karısıyla evlenmiş bir adamım.”

Genç kadının sararan yüzünü geçici bir pembelik bürüdü.

“Ben düşünmüştüm ki... Fakat bugün bana böyle şeyler söylememeye dair söz vermiştiniz.”

“Ah, ne kadar kadınca konuşuyorsunuz! Hiçbiriniz kötü biten bir işin farkına varmak istemezsiniz.”

Ellen sesini alçaltarak sordu.

“May için de kötü bir iş mi oldu bu?”

Archer, pencerenin önünde, ayakta parmağı ile pervaz üzerinde trampet çalarken, Ellen’in kuzeninin ismini ne büyük bir sevgi ve şefkatle telaffuz etmiş olduğunu düşünüyordu.

Ellen ısrarlı bir sesle devam etti.

“May’ın her an düşünmek zorunda olduğumuz bir varlık olduğunu nasıl unutabilirsiniz? Bu gerçeği bana siz gösterdiniz!”

“Ben mi gösterdim?”

Archer bu soruyu başını çevirmeden sormuştu.

“Başkalarını, hele sevdiklerimizi acı hayal kırıklıklarından kurtarmak için bizi bekleyen mutluluklardan vazgeçmek gerekiyorsa, o sizin bana anlattığınız, öğrettiğiniz, fakat Avrupa’da, içinde yaşadığım sosyete de kim senin umursamadığı şeyler, o ahlak kuralları bir büyük yalandan, boş bir hayalden ibaret değilse, elbette yürüyeceğim yolu bana gösteren siz oldunuz!”

Archer, Madam Olenska adına problemi özetleyerek, “Şu halde Avrupa’ya dönmemek için bir sebep kalmıyor,” dedi.

Ellen’in gözleri ümitsizlik çırpınılarıyla delikanlıya sarılıyordu.

“Oh, hiç mi sebep yok burada kalmam için? Hiç mi yok?”

“Bütün hayat kozunuzu benim evlenmemin başarılı bir sonuca erişmesi üzerinde oynadığınıza göre burada kalmanız için bir sebep göremiyorum.”

Delikanlı bu cevabı adeta vahşi bir hırsla vermişti. Ellen ses çıkarmayınca devam etti.

“Kalmanızın kime ne faydası olabilir? Gerçek hayatın, gerçek anlamda yaşamamanın ne olduğunu göz açıp kapayıncaya kadar geçen kısa bir zamanda bana gösterdikten sonra gerçek duygularıyla hiçbir ilgisi olmayan uydurma bir hayat yolunda yürümemi istediniz. Bunu başarmak insanın gücü üstünde bir hünerdi. Durum bundan ibaret!”

Ellen gözleri yaşararak, “Oh, bunu söylemeyiniz! En ağır yükü ben taşıdığım halde...” diye haykırdı.

Masadan ayrılan kolları yana sarkmıştı. Delikanlının dikkatle kendisini incelediğini bildiği halde kurtuluş ümidi olmayan bir tehlikeyi boş verircesine tam bir umursamazlık ve kayıtsızlık içindeydi. Denebilir ki yüzü bütün kişiliğini ve ruhunu yansıtıyordu.

Birden öğrendiği gerçek karşısında şaşkına dönmüş, dilsiz kalmış olan Archer, “Nasıl! Sizde mi? Bütün o geçen aylar boyunca siz de ha?” diye kekelemekten başka bir şey söyleyemedi.

Genç kadın cevap olarak ağlamaya başlamıştı. Göz yaşları ağır ağır yanaklarından aşağı yuvarlanıyordu.

Aralarında odanın yarı genişliği kadar bir mesafe vardı, ikisi de birbirinin kollarına atılmaya can atıyordu. Archer onun bedeni varlığına karşı garip bir kayıtsızlık içinde bulunduğunu hissediyordu. Ellen’in masanın üzerindeki eli dikkatini çekmemiş olsaydı bu kayıtsızlığının kendisi de farkında olmayacaktı. Delikanlının aklı o

masa üzerindeki ele takılı kalmıştı. Bir su girdabının etrafında dönüp duran, akıntıya kapılmış bir madde gibi Ellen'in elinden gözlerini ayıramıyordu. Ama o eli tutmak için yaklaşmayı da düşünemiyordu. Okşamalarla beslenen ve okşamaları besleyen şehvi aşkı tatmıştı. Ellen'e karşı olan bu tutkusunu artık sadece okşamalarla gideremezdi. Tek korkusu sevgilisinin ağzından işittiği kelimelerin ahenk ve etkisini silecek yanlış bir harekette bulunmaktan ibaretti. Tek düşüncesi de bundan sonra artık asla yalnız kalmayacağıydı.

Fakat biraz sonra sinirleri iflas etti ve büyük bir iç çöküş hissi ile bunaldı. İşte bu odada birbirlerine bu kadar yakın oldukları halde aralarında dünyanın yarısı mevcutmuşçasına kaderlerine zincirlenmiş olduklarını şiddetle hissediyorlardı.

Archer, "Eninde sonunda Avrupa'ya döneceğinize göre aşkımızdan bize ne fayda?" diye haykırdı. Bu kelimelerin altında Ellen'e, "Seni nasıl koruyabilirim? Seni yanımda alıkoymak için ne yapmam lazım?" diye sormuş oluyordu.

Ellen, göz kapakları hemen hemen kapalı, hiç kılmıdamıyordu.

"Oh, henüz gitmeyeceğim, tabii!" diye fısıldadı.

"Henüz değil ha? Demek bir gün, bir gün gideceksiniz? Belki o günün tarihini bile zihninizde kararlaştırdınız?"

Bu son kelimeler üzerine Ellen, o ışıklık berrak gözlerini kaldırdı.

“Size şu konuda söz verebilirim, siz benimle ilgilenmekte devam ettikçe, birbirimizin yüzüne böyle açık alınla bakabildikçe gitmeyeceğim.”

Archer, koltuğuna çökercesine oturdu. Madam Olenska’nın verdiği cevabının gerçek anlamı, “Bana karşı parmağını bile kaldırırsan vapura atlar Avrupa’ya giderim. Bildiğin o pis eğlenceli sefahat hayatına, yarı yarıya keşfettiğin şehvi istekler dünyasına dönerim,” idi.

Archer’e göre bu anlam kelimeler aynen telaffuz edilmişçesine açıktı. Öyle olduğu için de kutsal ve heyecanlı bir boyun eğişle koltuğuna demir atmış gibi dimdik oturuyordu.

“Ne acayip bir hayatımız olacağını düşünebiliyorum,” diye homurdandı,

“Oh, sizin hayatınızın bir parçası olduğu sürece pek ağır gelmeyecek bana...”

“Benim hayatım da sizinkinin bir parçası olacak öyle mi?”

Ellen başıyla onay işareti yaptı.

“Ve ikimiz için de hepsi bu kadar mı?”

“Evet, hepsi bu kadar.”

Archer, Ellen’e doğru hızla yürüdü. Genç kadın da koltuğundan hemen fırlamıştı. Bu hareketi delikanlıya karşı koymak için mi, kaçmak için mi, ilk bakışta anlamıyordu, ama soğukkanlılığını kaybetmediği görülüyordu. İşin en güç tarafı başarılmış da geriye kalan buhranın yatışması için sadece biraz beklemeye ihtiyaç kalmış gibi, kendinden emin bakışları vardı. Delikanlı

iyice yaklaşınca Ellen ileri doğru uzattığı elleriyle onu durdurmak değil de belki hareketlerine rehberlik etmek istedi. Elleri Archer'in elleri içinde hapsolurken hep ileri doğru uzatılmış tuttuğu kolları sevgilisinin daha fazla yaklaşmasına imkân vermiyor, fakat yüz ifadesi bütün ruhu ile onun malı olduğunu itiraf ediyor, ruhen ona teslim oluyordu.

Bu durum uzunca bir zaman devam edebilirdi, belki de kısa sürerdi, fakat Ellen'in saniye ile ölçülebilecek o sessiz tavrı söylemesi gereken her şeyi, ağzını açmadan, eksiksiz olarak, Archer'e anlatmaya yetti de arttı bile. Archer artık biliyordu ki önemli olan yalnız bir tek şey vardır. Ellen'le bu baş başa gezintinin onunla son buluşması olmaması için bazı duygularına gem vurmak, gelecekte ne olacağını tamamen genç kadına bırakmak zorundaydı.

Ellen sonunda delikanlının yatıştığını görerek ellerini geri çekerken sesinde belirli bir üzüntüyle, "Mutsuz olmak istemiyorum," dedi.

Archer buna, "Avrupa'ya dönmeyeceksiniz değil mi? Dönmeyeceksiniz?" sorusu ile cevap verdi. Yalnız buna dayanamayacağını böylece anlatmış oluyordu.

Ellen, "Dönmeyeceğim," dedi ve kapıyı açarak salona doğru yürüdü.

O gürültücü öğretmenler rıhtım boyunda dolaşmak üzere eşyalarını topluyorlardı. Beyaz feribot iskele- nin ucunda bekliyordu. Güneş ışığı altında pırıl pırıl sulara bakarken çok uzaklarda, buğu içinde, hayal meyal Boston görünüyordu.

Yeniden feribota girince, orada başka yolcular da olduğu halde, içinde duyduğu sakinliğe Archer hem şaşıtı, hem de bu sakinlikten kuvvet aldı.

Alışlagelmiş değerlendirme ölçülerine göre Archer için o gün gülünç bir başarısızlıkla sona ermiş sayılırdı. Dudaklarını Madam Olenska'nın eline değdirmekten başka bir şey yapamamış, geleceğe ait bir mutluluk hakkında da ağzından tek kelime söz alamamıştı. Bununla beraber, aşk ateşi doyurulmamak mutsuzluğuna uğramış ve belirsiz bir zaman sevgilisinden uzak kalmaya mahkûm edilmiş bir adam için kendisini utanç duyacak kadar sakin ve rahat hissediyordu. O kadar ki, Fail River istasyonunda el sıkışarak ayrıldıktan sonra Archer bu buluşmadan kazandığı şeylerin o güne kadar katlandığı fedakârlıklardan üstün olduğu hükmüne vardı.

New York'a dönüşte, işsiz güçsüz dolaşanlara özgü gevşek adımlarla kulübüne uğradı. Tenha kütüphanede tek başına oturdu. Ellen'le beraber geçirdikleri saatlerin her saniyesini hafızasında canlandırarak yeniden yaşamaya koyuldu. Kendisi için apaçık ortadaydı ve düşündükçe daha açık bir şekilde anlaşıyordu ki, günün birinde Ellen Avrupa'ya dönmeye karar verirse (o elverişli son şartlara rağmen) bu, eski hayatının cazibesine dayanamadığımdan dolayı olmayacaktı. Hayır, sadece kişiliğinin Archer'i baştan çıkaracak ya da başını belaya sokacak kadar etkili bir cazibesi olduğunu düşünürse gidecekti. Archer daha fazla yaklaşmasını kendisinden istemediği takdirde Ellen onun yanında kalacaktı. Onu

bu şart altında yanında bulundurmayı sağlamak da delikanlıya aitti.

Bu düşünceler onu yaldızlı bir buğu halesi içinde yaşıtıyordu. Bu buğu yüzünden etrafındaki yüzleri bulanık ve silik görüyordu.

Boğucu bir eylül günüydü. İstasyondan çıkarken kalabalığın içinde gördüğü bir yüz ötekilerden ayrılarak hafızasını zorlamaya başlamıştı. Bu, bir gün önce, Boston'da Parker House Oteli'nin kapısından çıktığını gördüğü ve gözü ısırmakla beraber kimliğini bir türlü hatırlayamadığı adamın yüzüydü. Bu delikanlı Amerika'da yapılan bir seyahatin güçlük ve zahmetlerine çaresiz katlanmak zorunda olduğunu anlayan bir yabancı gibi şaşkın şaşkın bakıyordu. Sonra, Archer'e yaklaşarak şapkasını çıkarmış, İngilizce olarak, "Sizinle Londra'da tanıştığımıza eminim, Sir," demişti.

Archer, "Ah, ben de eminim, Sir!" diyerek delikanlının elini biraz da merak ve sempati ile sıkımişti. Evet, bu gence Londra'da rastladığını hatırlıyordu, İngiltere'de kendisiyle konuşmuş, fikir tartışmalarında bulunmuştu.

"Demek Amerika' ya geldiniz?" diye sordu.

Delikanlı gülümseyerek, "Evet, ama uzun süre kalmayacağım. İki gün sonra dönüyorum," dedi. Temiz eldivenli eliyle hafif bir valiz tutuyor, Archer'in yüzüne adeta çekinerek, endişe ile hatta yalvarır gibi bakıyordu.

Avrupalı delikanlı, "Size rastlamak talihine eriştiğime göre acaba sizinle, bir yerde oturup daha uzun bir görüşme yapamaz mıyız, diye düşünüyorum, Sir," demişti.

Archer, "Ben de aynı şeyi düşünüyordum. Çalıştığım büroya geliniz de sizi mahallemizde çok iyi bir lokantaya götüreyim," cevabını vermişti.

Avrupalı delikanlı bu nezakete candan teşekkürle beraber ne yazık ki hiç vakti kalmadığını sadece beş saat içinde kendisini ziyaret etmek istediğini söylemiş ve Archer'in adresini sorarak cep defterine not etmişti.

Gerçekten tam söylediği saatte Archer'i yazıhanesinde ziyarete geldi. Tertemiz giyinmiş, sinekkaydı tıraş olmuştu ama istasyondaki o sıkıntılı ve ciddi tavrını hâlâ koruyordu. Archer odasında yalnızdı.

Delikanlı kendisine gösterilen koltuğa oturmadan önce damdan düşercesine, "Dün sizi Boston'da gördüğümü sanıyorum, Sir," dedi.

Bu cümlede bir güzellik olmadığından Archer "Evet" anlamında başını egeceği sırada ziyaretçinin gözlerinde ısrarlı, acayip bir bakış fark etti.

Avrupalı delikanlı, "O durumda karşılaşmamız gerçekten inanılamayacak bir tesadüf!" dedi.

"Hangi durumdan bahsediyorsunuz?"

"Ben Amerika'ya özel bir görev ile geldim. Bir nevi elçi olarak..."

"Bir nevi elçi mi dediniz?"

Avrupalı delikanlı Fransızdı. İki erkek artan bir ilgi ile birbirinin yüzüne bakıyorlardı. Archer, "Lütfen oturunuz," dedi.

Fransız, başıyla selam vererek biraz gerideki bir koltuğa ilişip bekledi.

Archer, "O görevinizle ilgili olarak benimle hukuki bir konuşma mı yapmak istiyorsunuz?" diye sordu.

"Kendi hesabıma değil. Kendim mümkün olan girişimleri yaptım. Eğer mümkünse sizinle Madam Olenska hakkında görüşmek isterim."

Archer kendini dikenli bir çalılık arasına sıkışmış hissederek kıpkırmızı kesildi.

"O halde bu görüşmeyi kimin hesabına yapmak istiyorsunuz?"

"Belki Kontes'in hesabına diyebilirim ama kendime aşırı yetkiler tanımış olmaktan korkarım. Sadece adalet namına desem acaba nasıl olur?"

Archer karşısındaki delikanlıyı alaycı gözlerle süzdü.

"Başka bir deyimle Kont Olenski'nin gönderdiği elçi sizsiniz, değil mi?"

Fransız delikanlının aslında kansız olan yüzü biraz daha kızardı.

"Size karşı elçilik yetkilerim yok. Size başvuruşum bambaşka sebepler yüzünden," diye mırıldandı.

"Bu meselede bambaşka sebepler yüzünden bana başvurmak yetkisine nasıl sahip olabildiğinizi anlayamıyorum. Ya bana karşı da elçisiniz, ya değilsiniz..."

Fransız delikanlı düşündü.

"Elçi olarak görevim sona erdi. Madam Olenska'nın aldığı karar dolayısıyla başarısızlığa uğradım."

Archer o biraz önceki alaycı gülümseyişiyle, "Buna engel olmak elimden gelmezdi şüphesiz," dedi.

“Hayır, fakat yine de bana yardım edebilirsiniz.”

Fransız delikanlı sustu. Şapkasını eldivenli elinde evirip çeviriyordu. Sırf bir şeyle meşgul olmak için şapkasının kenarını kontrol ettikten sonra yeniden Archer’in yüzüne baktı.

“Yardım edebileceğinize eminim, Sir. Ailesi ile olan ilişkileri bakımından size başvuruyorum.”

Archer koltuğunu geri iterek ayağa kalktı.

“Bu konuda benden yardım istemeniz pek garip!” dedi.

Ellerini ceplerine sokmuş, ufak tefek Fransız’a öfkeyle bakıyordu.

Fransız delikanlının yüzündeki kırmızılık yerini kirli sarı bir renge bırakmıştı. Archer patlar gibi bir sesle devam etti.

“Madam Olenska ile dostluğum yüzünden bana başvurduğunuza göre ailesinin düşüncesine aykırı bir görüşe sahip olabileceğimi nasıl düşündünüz acaba?”

Fransız delikanlının yüzündeki ifade değişikliği bir süre tek cevabı oldu. Bakışı sıkılganlıktan kesin bir kedere çevrildi. Çaresizlik içinde mırıldandı.

“Oh, Sir...”

Archer devam etti.

“Kontesin birçok yakın akrabası varken bana gelmenizin sebebini bir türlü anlayamadığımı itiraf ederim. Amerika’ya gönderilmenize sebep olan düşünce ve istekleri Kontesten fazla ve Kontese rağmen savunacağımı tahmin etmenize akıl erdiremiyorum.”

Fransız delikanlı büyük bir alçak gönüllülikle, "Size açmak istediğim düşünceler sadece benim kişisel düşüncelerimdir, Sir. Beni Amerika'ya gönderene ait değildir," dedi.

"Kişisel düşüncelerinizi neden bana dinletmek istediğinizi anlayamıyorum."

Fransız delikanlı yeniden başını eğip şapkasına baktı, son kelimelerin o şapkayı başına geçirip gitmesini gerektirip gerektirmediğini düşünüyor gibiydi. Sonunda kararını vermiş olacaktı ki birden kesin bir tonla konuştu.

"Sir, önce bana söyler misiniz, lütfen? Burada yazıhanenizde bulunmaya hakkım yokmuş gibi beni şüpheyle karşılıyorsunuz? Yoksa bu meseleyi tamamıyla kapanmış mı sayıyorsunuz siz?"

Fransız delikanlının sakın ısrarı karşısında Archer kendi öfkesinin anlamsızlığını anladı. Fransız, kişiliğini kabul ettirmeyi başarmıştı. Archer hafifçe kızararak koltuğuna çöker gibi otururken sordu.

"Özür dilerim ama meseleyi kapanmamış saymak için bir sebep var mı?"

Fransız delikanlı Archer'e yeniden endişeli gözlerle baktı.

"O halde aile ile aynı fikirdesiniz ve Madam Olenska'nın kocasına dönmeyeceğini düşünüyorsunuz."

Archer, "Demek aile... Hey Ulu Tanrım!" diye haykırdı.

Ziyaretçi, "Evet, öyle..." gibisine başıyla onay işareti yaptı ve devam etti. "Kontesi görmeden önce, Kont

Olenski'nin direktifine uyarak Mr. Lowell Mingott'la görüştüm. Boston yolculuğundan önce kendisiyle birkaç defa buluşabildim. Annesinin görüşünü temsil ettiğine eminim. Mrs. Manson Mingott'un aile içinde ne büyük bir nüfuzu olduğunu herkes bilir, tabii."

Archer, sarp bir uçurumda asılı kalmış gibi bir his içinde susuyordu. Şu bir iki saniye içinde öğrendiği şeyler onu bunaltmıştı. Demek, aile birkaç günden beri bu yabancı ile görüştüğü halde kendisiyle konuşmak gereğini duymamış, hatta bu durumdan onu haberdar bile etmemişlerdi. Açıklaması mümkün olmayan gizli bir his, bir içgüdü artık onlarla işbirliği yapmadığını kendilerine sezdirmiş olmalıydı.

Okçuluk villasından araba ile dönüşte May'in söylediği bir sözü hatırladı. Karısı, Ellen'in kocasıyla daha mutlu olacağından bahsetmemiş miydi? Ve o günden beri asla Madam Olenska'nın adını ağzına almamıştı. O gün kayıtsızca açıkladığı düşünce hiç şüphe yok ki rüzgârın ne yönden estiğini anlamak üzere havaya tutulan saman çöpü gibiydi. Gösterdiği tepki belki aile arasında tartışılmış ve hep birlikte alınan karar gereğince meselelerin görüşülmesinde Archer dışarıda tutulmuştu. May'i bu karara boyun eğdirten aile disiplinine hayran kalmamak elden gelmiyordu. Vicdanı kabul etmemiş olsaydı May'in bu tarzda davranmayacağına emindi, genç kadın, Madam Olenska'nın "mutsuz bir eş" olarak "kocasından ayrı yaşayan bir eş"ten daha mutlu olacağı hakkındaki aile düşüncesine katılmış olacaktı herhalde.

Başını kaldıran Archer ziyaretçinin gözlerindeki endişeyi fark etti.

Avrupalı delikanlı, "Ailenin, Kont Olenski'nin teklifini kabul etmesini istediğinden habersiz olmanız mümkün mü, Sir," diye sordu.

"Getirdiğiniz tekliften mi bahsediyorsunuz?"

"Evet."

Archer'in, "Neden haberim olup olmadığı sizi ilgilendirmez," tarzında ters bir cevap vermesine ramak kalmıştı. Fakat Fransız delikanlının, alçak gönüllülükle sarılı olmasına rağmen azimli olduğunu gösteren, tarifi imkânsız bir şey, kendisini bu davranıştan menetti. Fransız'a şöyle bir soruyla cevap verdi.

"Bana bundan bahsetmekteki amacınız nedir?"

Ziyaretçi, karşısındakini hiç bekletmeden derhal şu cevabı verdi.

"Kontesin Avrupa'ya dönmesine engel olmanızı sizden rica etmek için, Sir. Bütün kalbimle rica etmek için... Oh, ne olursunuz, ne yapıp edip onun kocasına dönmesine izin vermeyiniz..."

Fransız delikanlı büyük bir heyecanla haykırır gibi konuşmuştu.

Archer, ziyaretçiye artan bir hayretle baktı. Yüzünden okunan kederin gerçekliğinden, gösterdiği çabanın samimiliğinden şüphe etmeye imkân yoktu.

Archer, biraz düşündükten sonra, "Madam Olenska'ya da bu yolda tavsiyelerde mi bulundunuz?" dedi.

Fransız delikanlı kızardı, fakat dürüst bakışlı gözleri sarsılmadı.

"Hayır, Sir. Elçilik görevimi sonuna kadar sadakatle yaptım. Bu görevi kabul ederken, şimdi ayrıntılarını anlatmakla başınızı ağrıtmaya gerek görmediğim sebeplerden dolayı kocasının zenginlik ve asaletine dayanan eski parlak, itibarlı mevkiine kavuşması Madam Olenska için daha hayırlı olacağına inanıyordum," dedi.

"Ben de öyle tahmin etmiştim. Aksi takdirde düşüncelerinize taban tabana zıt bir görevi kabul etmezsiniz şüphesiz."

"Tabii, asla kabul etmezdim."

"Peki, o halde?"

Archer yeniden sustu. İkisinin de gözleri birbirinin ruhunu okumak ister gibi gergin bir dikkat içinde bulundu.

"Ah, Sir, Kontesi gördükten, onu uzun uzun dinledikten sonra burada tek başına yaşamakla çok, çok daha mutlu olacağını anlamakta güçlük çekmedim."

"Demek, öyle?"

"Evet, muhakkak. Bununla beraber son dakikaya kadar ısrar ederek görevimi bağlılıkla başarmaya çalıştığımдан emin olabilirsiniz. Kontun sözlerini harfi harfine tekrarladım, tekliflerini açıkladım. Şahsi herhangi bir yorunda bulunmaktan çekinerek... Kontes, sabırla dinlemek lütfünü esirgemedi benden. Hatta lütufkarlığı benimle iki defa görüşmeyi kabul etmeye kadar vardırı. Ağzımdan çıkan her sözü büyük bir soğukkanlılık ve tarafsızlıkla dinledi. Ve işte o iki görüşmemiz sırasında olayları bir başka açıdan görmeye başladım."

“Görüşlerinizdeki bu değişikliğe sebep olan şeyi öğrenebilir miyim?”

Avrupalı delikanlı, “Ondaki değişikliği görmek yeter bir sebepti,” cevabını verdi.

“Ondaki değişikliği mi? Demek ki önceden tanıyor sunuz Kontesi?”

Fransız delikanlı yeniden kızarır gibi oldu.

“Evliyken onu gördüğüm olurdu. Kont Olenski’yi uzun yıllardan beri tanırım. Böyle bir görevle bir yabancıyı Amerika’ya göndermeyeceğini tahmin edersiniz herhalde.”

Archer’in çıplak damarlarında dolaşan gözleri Amerika Birleşik Devletleri cumhurbaşkanının resmi ile süslü bir takvim üzerinde karar kıldı. Başkanın idaresi altındaki milyonlarca mil karelik arazi üzerinde buna benzer bir konuşma daha yapılabileceğini akıl ve mantık kabul edemezdi.

“O bahsettiğiniz değişiklik nasıl bir şeydi size göre?”

Ziyaretçi, “Ah, Sir, bunu nasıl anlatabilirim!” dedi ve biraz düşündü.

“Mesela, evvelce hayalinin köşesinden bile geçmeyen bir şey keşfettim, Kontesin bir Amerikalı oluşu! Bir insan o sınıftan bir Amerikalı olunca (yani Kontesin veya sizin sınıfınızdan demek istiyorum, Sir) başka toplumlarda kabul edilen veya hoşgörölrlükle karşılanan şeyleri düşünmeye bile kalkışmaması gerekir. Madam Olenska’nın akrabaları bunun kapsamını tam olarak anlaya-

bilseydiler Kontesin Avrupa'ya dönmesini istemezlerdi. Fakat onlar Kont Olenski'nin karısının geri dönmesini istemesinin nedeni olarak bir yuva özlemi çektiğini sanıyorlar."

Avrupalı dikkatle sustu, biraz sonra da, "O kadar basit değil bu mesele," dedi.

Archer yeniden takvim üzerindeki cumhurbaşkanının resmine baktı. Sonra gözlerini yazı masası üzerindeki yığılı kâğıtlara çevirdi. Bir iki saniye, kendinde konuşma gücü bulamadı. O sırada ziyaretçinin koltuğunu geri iterek kalktığını gördü. Onun da kendi kadar heyecanlı olduğu meydandaydı.

Archer sadelikle, "Teşekkür ederim," dedi.

"Bana teşekkür etmenize lüzum yok, Sir. Asıl ben size..."

Fakat konuşmaya gücü yetmiyormuş gibi sustu. Sonra daha güçlü bir sesle devam etti.

"Bununla beraber, sözlerime bir şey daha eklemek isterim. Ben Kont Olenski'nin emrinde memur gibi çalışıyordum. Eskiden beri tanıdığım Kont'un hizmetine şahsi yaşam sıkıntıları yüzünden, birkaç ay önce girmiştim. Doyurmak mecburiyetinde olduğum ihtiyar, hasta ve yoksul akrabalarım var. Bu itibarla, beni anlayacağınızı ve Kontun hizmetine girdiğimden dolayı kızmayaacağınızı umuyorum. Fakat size duygularımı anlatmak üzere buraya geldiğim andan itibaren kendimi Kontun hizmetinden kesin şekilde ayrılmış sayıyorum. Avrupa'ya dönünce istifamı kendisine vereceğim ve sebep-

lerini de bildireceğim. Söyleyeceklerim bundan ibaret, Sir.”

Fransız delikanlı başıyla selam vererek bir adım geri çekildi.

Archer onun elini sıkarak bir kere daha, “Teşekkür ederim,” dedi.

Her yıl ekim ayının on beşinde Beşinci Cadde yeniden panjurlarını açar, sarılı halı ve seccadelerini yayar, üç kat perdelerini pencerelerine asardı.

Kasım ayının birinde bir gelenek haline gelmiş olan bu iş sona erer, evlerine yerleşen sosyete artık sosyal hayata karışabilir hale gelirdi. On beş gün daha geçtikten sonra da sosyete en civcivli zamanına erişmiş olur, opera ve tiyatrolar galalarla yeni temsillerinin reklâmlarına koyulurlar, akşam ziyafetlerine deste deste davetiyeler gönderilir, dans sözleşmeleri yapılırdı. İşte mevsimin o zamanında Mrs. Archer daima New York’un çok fazla değiştiğinden söz ederdi.

Cümbüşe katılmayarak oturduğu yüksek tepeden etrafı seyreden orta yaşlı kadın, Mr. Sillerton Jackson ile Miss. Sophy’nin yardımı ile sosyetenin içindeki her yeni çatlağı, sosyal bitkiler arasında türeyen çeşitli yabancı otları kolaylıkla seçebilirdi. Annesinin bu yıllık şahitliklerinin hikâyesini ağzından dinlemek ilk gençliğinde Archer için iyi bir eğlence olmuştu. Mrs. Archer’in düşüncesine göre New York’un bu değişikliği daima kötüye doğru oluyordu. Bu düşünceye Miss. Sophy Jackson da bütün kalbiyle katılıyordu.

Artık kendini bir sosyete adamı sayan Mr. Sillerton Jackson hüküm vermeyi ileriye bırakarak keyifli bir tarafsızlıkla kadınların sızlanışlarını dinliyordu. Fakat New York'un değiştiğini kendisi de inkâr etmiyordu. Evlenişinin ikinci kışında, Newland Archer, bizzat kendisi de bu büyük şehrin değişmekte olduğunu kabul etmek zorunda kalmıştı.

Mrs. Archer'in Şükran Günü ziyafetinde bu konular üzerinde duruluyordu. Tanrının o yıl boyunca kendisine sağladığı iyilikler için resmen şükranlarda bulunmak göreviyle yükümlü olduğu o kutsal günde, Mrs. Archer, pek acı olmamakla beraber asık bir yüz ifadesi takınarak, hayatında şükrana değer ne gibi iyilikler olduğunu sanki kendi kendine sorardı. Onun bu ruh halini sezen Miss. Jackson, "Yine de halimize şükretmeliyiz. İyi, kötü Tanrı ne verdiyse..." derdi.

Archer, annesinin bu gibi yıllık sızlanış ve yeni kötülöklere ait kehanetlerine gülümsemekle karşılık verirdi. Fakat bu yıl nedense ona hak verecek gibi olmuştu. Sofrada Miss. Jackson operada gördüğü elbiselerden, herkesin yeni elbise yaptırmak, modaya uygun giyinmek merakına kapıldığından, yalnız Jane Merry'nin sırtında geçen yıla ait bir elbise gördüğünden, onun bile volanlarının değiştirilmiş olduğundan uzun uzun bahsetti ve "Gençliğimde modaya tıpa tıp uygun giyinmeyi kenar mahalle hevesi sayardık," dedi.

Sonra bu yıl yeni modayı birbiri arkasına karısına giydirdiği elbiselerle, Beaufort'un "lanse" ettiğini söyledi.

Kendisine cevap veren Mrs. Archer, "O şatafatlı, son moda elbiselerine rağmen zavallı Regina'nın neşeli bir Şükran Günü geçirdiğini sanmıyorum," dedikten sonra Sillerton'a sordu.

"Beaufort'un bir takım talihsiz vurgunlar yaptığından söz edildiğini, işittiniz mi?"

Mr. Jackson kayıtsızca başını salladı. Söz konusu olan rivayetleri işitmeyen kalmamıştı. Cümle alemin bildiği bir şeyden bahsetmeye ne gerek vardı?

Sofraya, bir an gamlı bir sessizlik hakim oldu. Beaufort'u hiç kimse samimi olarak sevmezdi. Özel hayatında çeşitli belalara uğramasından hoşlanacaklar pek çoktu şüphesiz ama mali durumunun bozulması yüzünden karısının ailesine şerefsizlik bulaşmasından keyiflenmek tek insana rastlanamazdı. Düşmanları bile başka türlü düşünemezlerdi elbette. Archer'in New York'u ikiyüzlülüğe, özel ilişkilerde göz yumardı ama iş alanında pürüzsüz bir dürüstlük arardı. Şeref ve haysiyetini kaybederek iflas eden tanınmış bir bankere uzun zamandan beri rastlanmamıştı. Bu türden en son olayda, firma sahiplerinin sosyete içinde birdenbire nasıl çöküverdiklerini, herkesin nasıl yüzlerine kapılarını kapayıverdiklerini hatırlamayan yoktu. Bütün büyüklüğüne, son derece popüler bir insan olmasına rağmen Beaufort için de durumun aynı olacağı şüphesizdi. Kocasının kanunlara aykırı vurgunlarda bulunduğu hakkında dönen söylentiler doğru ise, ünlü Dallas ailesi mensuplarının oluşturacakları dayanışma (bilinen nüfuz ve büyüklüğüne rağmen) zavallı Regina'yı felaketten kurtaramayacaktı.

Mrs. Archer, "May'in Mrs. Struther'in pazar gecesi toplantılarına gitmesine izin verdiğini biliyorum, Newland," diye başladı. May, neşe ile onun sözünü kesti.

"Oh, biliyor musunuz, şimdi artık herkes, herkes gidiyor. Mrs. Struther'e. Büyükanнемizin son kabul gününe davet bile edilmişti."

Archer, "İşte New York bu yolda değişiyor," diye düşünüyordu. Kalenin içinde daima anahtarları teslim eden bir hain bulunuyordu. Teslim ettikten sonra da kalenin zapt edilemezliğini iddiaya kalkışmakta ne fayda vardı? Pazar gecesi toplantılarında Mrs. Struther'in konukseverliğinin nimetlerini tadan bir kimse evinde köşeye büzülüp onun şampanyasının "kundura cilası" koktuğunu düşünmekle vakit geçirmeyecekti şüphesiz. Bu düşüncelerini açıklamaktan çekinmedi.

Mrs. Archer göğüs geçirerek, "Biliyorum, yavrum, biliyorum," dedi. "İnsanlar hayatta eğlenmekten başka bir şey düşünmez hale gelince daha kötüsünü bile beklememiz gerekir. Mrs. Struther'e sosyete kapılarını ilk açtıran olduğu için kuzeniniz Madam Olenska'yı asla affetmeyeceğim."

Genç Mrs. Archer'in yüzünü ani bir kırmızılık bürüdü, böyle kızarmasına kocası kadar oradaki sofra başındaki davetliler de hayret ettiler. Genç kadın kendi aile büyüklerinin o suçlayıcı ve küçümseyici tavrıyla, "Oh, Ellen... Oh, Blankerler..." diye mırıldandı.

Aile, kocasının son derece iyi tekliflerini reddettiği günden beri Madam Olenska'nın adı geçtikçe ondan hep

bu tonda bahsetmeye başlamıştı. Fakat May'in de onların dümen suyunda yürümeye kalkması düşündürücü bir olaydı.

Karısı çevresinin etkisine fazlaca kapıldığı zamanlar daima yaptığı gibi Archer, ona son derece acayip bir olay karşısında kalmışçasına aval aval bakıyordu.

Annesi ısrar ediyordu.

"Madam Olenska gibi aristokrat çevrelerde yıllarca yaşamış kadınların bizim sosyal saygınlık ve pozisyonlarımızı baltalamak değil tam tersine korumaya çalışmaları gerektiğine inanırım ben."

May'in yüzündeki kırmızılık canlılığını korumaya devam ediyordu. Bu durum, Madam Olenska'nın sosyetenin yardımını esirgemek kusurundan daha ileri bir suç işlemiş olması ihtimalini hatıra getiriyordu.

Miss. Jackson ekşi bir yüz ifadesiyle, "Yabancılar üzerinde hepimiz aynı hamurdan yoğrulmuşuz gibi bir izlenim bırakıyoruz," dedi.

May, tarafsız kalmaya gayret ediyor gibi bir eda ile sözüne devam etti.

"Ellen'in sosyete falan gibi konuları umursadığını hiç sanmıyorum. Esasen onun neye kıymet verdiğini bilen de yoktur hani."

Mrs. Archer içini çekerek, "Ha şunu bileydin..." diye mırıldandı.

Madam Olenska'nın artık ailede itibarının kalmadığını herkes biliyordu. Onun sadık koruyucusu ihtiyar Mrs. Manson Mingott bile kocasına dönmeyi reddedişini

savunmayı başaramamıştı. Bununla beraber, ailede çok kuvvetli olan dayanışma duygusu dolayısıyla Mingottlar bu olumsuz hislerini yüksek sesle ifade etmemişlerdi. Mrs. Weiland'in dediği gibi sadece, "Zavallı Ellen'in kendi havasında yaşamasına seyirci kalmamışlardı". Bu yüzden sosyal ilişkilerine ve ayrıcalıklarına rağmen Ellen'in "bohem" hayatı yaşayan bir kadın haline geldiği gerçektir. Böyle olması da Kont Olenski'nin davetini kabul ederek Avrupa'ya dönmek suretiyle yaptığı hatanın gerçekliğini sosyeteye ispat etmiş oluyordu. Her şeye rağmen, genç bir kadının yeri kocasının yanı değil miydi? Özellikle kadın o çatıyı, işte o bilinen şekilde terk edip kaçmışsa...

Mis Sophy (gerçekte iğnelemek için) sözde arabulucu bir söz sarf ediyormuşçasına bir tavır takınarak, "Fakat centilmenlerin Madam Olenska'ya son derece itibar ettiklerini unutmamak lazım," dedi.

Mrs. Archer bu sözü başıyla da onaylayarak, asık suratla, "Ah, Madam Olenska gibi yaşayan genç kadınların daima karşılaşacakları bir tehlike de bu işte..." dedi.

Tartışmalar bu karara bağlandıktan sonra kadınlar elbiselerinin kuyruklarını toplayarak salona, Archer ile Mr. Sillerton Jackson da kütüphaneye yollandılar.

Mr. Jackson yediği yemeğin kalitesizliğini içtiği puronun nefisliğiyle örtüp teselli bulmaya çalışarak şöminenin önündeki koltuğa yerleşti.

"Beaufort topu atarsa gizli kalmış birçok şey aydınlanacaktır," dedi.

Archer hemen başını kaldırdı. Onun ismini her duyuşunda korumalı ayakkabılar giyip kürklere bürünmüş olarak Skuytercliff'in karlı yolunda ilerleyen Beaufortun hantal yüzünü gözünün önüne geliyordu. Mr. Jackson sözüne devam etti.

"Çok çamurlu bir hesaplaşma olacak. Bütün parasını Regina'ya sarf etmedi o..."

Konuyu değiştirmek isteyen delikanlı, "Sıkıntıdan kurtulmasını imkânsız görmüyorum ben," cevabını verdi.

"Belki, belki. Bugün bazı güçlü kimseleri ziyaret ettiğini biliyorum. Kendisine yardım etmeleri umulabilir. Hiç değilse bu seferlik paçayı kurtarabilir. Zavallı Regina'nın, hayatının geri kalan günlerini iflas edenlere özgü külüstür bir sayfiyede geçirmesine hiçbir zaman gönlüm razı olmaz."

Archer bir şey söylemedi. Kötü yollardan kazanılmış bir paranın eninde sonunda korkunç bir şekilde kefaretinin ödemesini, acıklı sonuçlar doğurmasına rağmen, doğal saydığı için Mrs. Beaufort'un üzüntüsü üzerinde durmadı. Düşünmesi gereken daha önemli meseleler vardı. Kontes, Olenska'nın adı geçtiği zaman May'in öyle kızarmasının anlamı neydi?

Yaz ortasında Madam Olenska ile yaptığı o gezintinin üzerinden dört ay geçmişti. O günden sonra onu bir daha görmemişti. Washington'a, Medora Manson'la birlikte yerleştikleri küçük eve döndüğünü biliyordu. Yalnız bir defa ona birkaç kelimelik bir mektup yazarak

bir daha ne vakit buluşacaklarını sormuş, Kontes daha kısa bir mektupla, "Henüz değil," cevabını vermişti.

Başkaca herhangi bir şekilde haberleşmemişlerdi. Ellen, yüreğinde kurduğu kutsal mihrabın üzerindeki tahtta, en gizli düşünce ve özlemlerinin arasında oturuyordu. İç dünyası yavaş yavaş ona gerçek hayatı ve en normal faaliyetlerinin merkezi gibi görünmeye başlamıştı. Yeni kitaplarını o dünyada okuyor, düşüncelerini, görüşlerini hep o dünyaya mal ediyordu. Onun dışında kendine yetmeyen bir hayal dünyasında yaşıyor gibi oluyordu. Sersemlemiş bir adamın odasında eşyalara çarpa çarpa yürüyüşü gibi her adımda geleneklere, batıl inanışlara tos vurup duruyordu. Evet, sersemlemiş, kafasının içi boşalmış bir adamdan o derece farksızdı ki, en kesin şekilde gerçek ve yakm varlıkların kendisini aralarında sandıklarım düşününce irkilmekten kendini alamıyordu.

Mr. Jackson'un daha önemli açıklamalarda bulunma hazırlığı içinde boğazını temizlediğini fark etti.

"Halkın ağzında dolaşan dedikodulardan eşinizin ailesi ne dereceye kadar haberdar acaba, bilmiyorum. Madam Olenska'nın, kocası tarafından yapılan son teklifleri reddedişini kastediyorum."

Archer sesini çıkarmadı. Mr. Jackson ona yan yan bakarak devam etti.

"O teklifleri reddedişi gerçekten acınacak bir hal... Acınacak bir hal..."

"Neden acınacak bir hal, Tanrı aşkına?"

Mr. Jackson rugan iskarpininin meydana koyduğu hiçbir tarafı buruşmamış, gergin çorabına bakarak, "Me-seleyi en pratik tarafından ele alalım, ne ile geçinecek şimdi?" diye bir soru sordu.

"Ne ile mi?"

"Eğer Beaufort..."

Archer, yazı masasının ceviz tablasını yumrukla-yarak ayağa fırladı. Tunç hokkaların içindeki mürekkep-ler darbenin şiddeti ile bir süre çalkalanıp durdu.

"Neyi ima etmek istiyorsunuz, Sir?"

Koltuğunda hafifçe yana dönen Mr. Jackson deli-kanlının ateş püsküren yüzüne sakın gözlerle baktı.

"Son derece inanılır bir kaynaktan öğrenildiğine göre (haydi gerçeği olduğu gibi açıklayayım size,) bizzat ihtiyar Catherine'in ağzından duyduğuma göre, Madam Olenska kocasına dönmeyi reddedince aile kendisine ödediği yardım tutarını büyük ölçüde kırmış. Bu ret ce-vabı ile evlendiği zaman Olenski'nin kendisine ayırdığı ve Avrupa'ya döndüğü takdirde hemen ödemeyi kabul ettiği parayı da kaybetmiş oluyor. Şu halde, neyi ima et-tiğimi bana sormakla asıl siz ne demek istiyorsunuz, de-likanlı?"

Mr. Jackson bu sözleri serbest ve adeta neşeli bir ta-vırla söylemişti. Archer, şömineye doğru yürüyerek pu-rosunun küllerini ocağa silmek üzere eğildi.

"Madam Olenska'nın özel işleri hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Fakat uygunsuz bir imada bulunduğu-nuzun farkına varmak için pek fazla bilgi sahibi olmaya ihtiyaç yoktu sanıyorum..."

Mr. Jackson, "Yok, imada bulunan ben değilim. Asla," dedi. "Lefferts'in bana çıtlattığına işaret etmek istedim sadece."

"Kontesle aşktaşlık etmeye yeltenip güzel bir tekme yiyen Lefferts ha!"

"Ah! Öyle mi oldu?"

Jackson, sırf o cevabı almak için bir tuzak kurmuş da hedefine erişmiş gibi memnundu.

"Güzel, güzel... Yine tekrar ederim, Madam Olenska'nın Beaufort fiyaskosundan önce Avrupa'ya dönme-yişi acınacak bir hal! Eğer şimdi döner de Kont sözünü tutmazsa genel düşüncenin doğruluğu ispat edilmiş olur ki bu sırf Lefferts'e özgü bir görüş de değildir, tabii."

"Oh, Avrupa'ya gitmeyeceğine emin olabilirsiniz. Bu dünden daha kesin bir gerçek!"

Bu söz ağzından çıkar çıkmaz, Archer, bu şekilde konuşmakta hata ettiğini anladı. Muhakkak ki pusuya yatmış olan Jackson kendisinden böyle bir cevap bekliyordu.

İhtiyar centilmen, delikanlının hal ve tavrını dikkatle inceliyordu.

"Demek şahsen o fikirdesiniz? Hiç şüphe yok ki bu konuyu iyi biliyorsunuz. Bununla beraber, Medora Manson'un elinde avucunda kalan paraları son meteliğine kadar Beaufort bankasına yatırdığını New York'ta herkes biliyor. Madam Olenska'nın Avrupa'ya dönmemesine çok öfkelenen Catherine'i yumuşatma şansı yok sayılamazsa da onun son yıllardaki cimriliğini göz

önünde tutmak gerekir. Ailenin diğer üyelerinin Madam Olenska'yı Amerika'da tutmakla bir çıkarları yok, tabii."

Archer faydasız bir öfke ateşi içinde yanıp kül oluyordu. Saçma bir iş yaptığım bildiği halde yine de yapmaktan kendini alamayan bir adam durumundaydı.

Madam Olenska ile büyükannesinin ve diğer aile üyelerinin arasındaki anlaşmazlıklardan kendisinin habersiz oluşunun Mr. Jackson'un şiddetle dikkatini çektiğini fark etmişti. İhtiyar centilmenin, Archer'in aile meclisi dışında kalmasından anlamlar çıkararak karara varmaya çalıştığını seziyordu. Dolayısıyla tedbirli davranması gerektiğini kavramakta gecikmediyse de Beaufort hakkındaki imalar onu çileden çıkarmıştı. Yine de annesinin çatısı altında bulunan Mr. Jackson'un kendi misafiri sayılacağını unutamadı. Eski New York konuk-severlik etiketine büyük bir titizlikle bağlı kalmakta devam ettiği için bir misafirle tartışmaların kavgaya çevrilmesine asla izin verilemezdi.

Mr. Jackson'un purosunun son külleri de dirseği dibindeki pirinç tablaya düşünce kuru bir sesle, "Yukarıya, annemin yanına çıkalım mı?" diye sordu.

O geceki toplantı sona erip de araba ile eve dönerken May acayip bir şekilde sessiz kaldı. Archer, karanlıkta, karısının o tehdit dolu kızarışının henüz dağılmayan havası içinde olduğunu hissediyordu.

Bunun nasıl bir tehlikeye işaret ettiğini keşfedemiyorduyse da ondaki huzursuzluğu Madam Olenska'nın adının geçmesinden kaynaklandığından şüphe etmiyordu.

Evlerine varınca yukarı kata çıktılar. Archer kütüphaneye doğru döndü. Karısı her zaman onu takip ederdi. Fakat bu sefer onun yatak odasına giden koridora saptığını ayak seslerinden anladı.

“May!” diye sabırsızlıkla seslendi. Genç kadın, kocasının ses tonu dolayısıyla yüzünde hafif bir hayret ifadesi olduğu halde dönüp yanına geldi.

Delikanlı sinirli sinirli, “Bu lamba is çıkarıyor yine. Hizmetçilerin fitilleri her gün kontrol etmeleri lazım,” diye homurdandı.

Genç kadın annesinden öğrendiği azimli ve gösterişli bir sesle, “Üzüldüm buna. Bir daha tekrar etmeyeceğine emin olabilirsiniz,” cevabını verdi. Karısının daha şimdiden kendisini bir genç Mr. Weiland gibi idareye kalkışmasına müthiş içerliyordu. May fitili kısmak üzere eğildiği sırada ışık beyaz omuzlarını ve yüzünün ahenkli çizgilerini aydınlatırken, “Ne kadar genç, Tanrım! Bu dipdiri yaratık bitmez tükenmez yıllar daha yaşayıp gidecek!” diye düşündü.

Adeta dehşete kapıldı. Kendi gençliğinin kuvvetini, damarlarında ne kadar coşkun bir kanın dolaştığını da hissediyordu. Birden, “Haberin olsun, iş gereği birkaç gün için Washington’a gideceğim. Belki önümüzdeki hafta,” dedi.

Karısı vücudunu ağır ağır ona doğru çevirirken eli fitilden ayrılmamıştı. Alevin sıcaklığı yüzünü kızartmışsa da kocasına bakarken sararmaktan kendini alamadı.

“İş dolayısıyla mı dedin?” diye sordu.

“Evet. Yüksek Mahkeme’de sonuçlanacak bir davamız var,” diyerek Lawrence Lefferts’e özgü bir gevazelikle o iş hakkında açıklama verdi. Onu dikkatle dinleyen karısı ara sıra kısaca, “Evet, anlıyorum,” diyordu.

Archer sözünü bitirince, “Hava değiştirmekten fayda göreceğine eminim. Ellen’e de muhakkak uğramalısın,” dedi.

Bu cümleyi o bulutsuz gülümseyişi ile dosdoğru kocasının gözlerinin içine bakarak ve ailece önemli bir görevi yerine getirmeyi unutmamasını tembih eder gibi bir tonla söylemişti.

Bu yolculuk sebebiyle May’in sarf ettiği kelimeler bundan ibaretti. Fakat anahtarı ancak kendilerince bilinen gizli şifreye göre bu kelimelerin gerçekte ifade ettiği anlam şuydu.

“Halkın Ellen hakkında söylediklerinin hepsini bildiğinden şüphe etmemelisin. Kocasının yanına dönmesini sağlamaya çalışan aileme elbette bütün kalbimle hak veriyorum. Bana açıklamak istemediğin bir sebepten dolayı ona ailemizin bu isteğine aykırı öğütler verdiğini de sezdim, tabii. Senden aldığı cesaretle Ellen hepimize meydan okuyor ve bu yüzden Mr. Silierton Jackson gibi insanların acı alaylarına hedef oluyor. Evet, Mr. Silierton Jackson’un bu gece Ellen aleyhinde sana birçok şey söylediğini seni adamakıllı kızdırmış olmasından anlıyorum. Washington’da Ellen’le görüşmeyi özellikle istediğinden habersiz değilim. Belki de sırf bu amaçla oraya

gidiyorsun. Onunla görüşeceğin kesin olduğuna göre benim resmi iznimle gitmeni elbette tercih ederim. İşte onun için sana Ellen'e uğramayı sakın unutma, diyorum."

Bu sessiz mesajın son kelimesini de sarf ettiği zaman May'in eli hâlâ lambanın fitilindeydi. Sonra, başını eğip işi ile meşgul olarak fitili iyice kıstı, karpuz şeklindeki abajuru çıkardı ve parlak bir ev kadını tavrıyla, "Lamba dışarıda söndürülürse oda kokmaz," diye açıklama yaptı. Kapı eşiğinde durup dönerek, öpmesi için yanağını kocasına uzattı.

Ertesi gün, Beaufort'un mali durumu hakkında Wall Street'te çok daha ferahlatıcı sözler işitiliyordu. Kimse kesin bir şey söyleyemiyordu ama havada ümitsizlikten eser yoktu. Gerektiği halde yüksek makamlardan yardım göreceğinden şüphe edilmiyordu. Hatta bu yardımı elde etmeyi başardığından söz edenler bile vardı.

O gece Mrs. Beaufort dudaklarında eski gülümseyişi ve boynunda yeni zümrüt gerdanlığı ile operada görününce bütün sosyete geniş bir nefes aldı.

İş hayatındaki yolsuzlukları incelerken New York, her zaman amansız davranırdı. Dürüstlük kanununa aykırı hareket eden kim olursa olsun cezaların uygulanmasında asla istisna yapmazlardı. Beaufort'la karısının da bu prensip dışında bırakılamayacağını herkes biliyordu. Bununla beraber, Beaufortların cezaya çarptırılmasının yalnız üzüntü verici değil aynı zamanda genel

çıkar bakımından üzücü olduğuna şüphe yoktu. Zira Beaufortların ortadan kaybolması sosyetenin oldukça dar çerçevesi içinde kocaman bir boşluk yaratacaktı. Bu felâketin manevi tepkisi karşısında titremeyecek veya kayıtsız kalacak gibi görünenler bile New York'un en muhteşem balo salonundan mahrum kalmak ihtimali karşısında sızlanmaktan kendilerini alamıyorlardı.

Archer Washington'a gitmek için kesin kararını vermişti. May'e bahsettiği davanın Yüksek Mahkeme huzurunda açılıp duruşma gününün verilmesini bekliyordu. Fakat salı günü, bunun haftalarca gecikebileceğini Mr. Letterblair'den öğrendi. Bununla beraber, o gün öğleden sonra eve dönerken, herhalde ertesi sabah hareket kararını vermişti. Meslek hayatı hakkında hiçbir bilgisi olmayan May o işin ertelendiğini öğrenemezdi şüphesiz. Madam Olenska'yı görmemeye daha fazla dayanamazdı. Ona söyleyeceği pek çok şey vardı.

Çarşamba sabahı bürosuna vardığı zaman Mr. Letterblair'm yüzünü endişeli görmüştü. Beaufort içinde çırpındığı mali buhrandan yakasını kurtaracak yardımı sağlayamamış, fakat alacaklılarını yatıştırmak amacıyla sağladığı müjdesini etrafa yaymıştı. Böylece bankaya yenden önemli yatırımlar yapılmışsa da dün gece gerçek öğrenilmiş, üst üste birbirinden kötü haberler alınmıştı. Dolayısıyla bankaya bir akın başlamıştı. Durum bu şekilde devam ederse akşama kalmadan bankanın kapılarını kapamak zorunda kalacağı kesindi.

Beaufort'un alçakçasına iğrenç manevraları hak-

kında çok çirkin sözler sarf ediliyor, iflasının Wall Street tarihinde bir eşine daha rastlanamayacak kadar namus-suzca bir şey olacağı anlaşıyordu.

Ateşin bu şekilde bacayı sarması Mr. Letterblair'in rengini uçurmuştu, zavallı adam ne yapacağını, ne diyeceğini bilemiyordu.

"Hayatımda çok büyük felaketlere şahit oldum ama yıkımın bu derecesini hayalimden bile geçiremezdim. Tanıdığımız her vatandaş bu çöküntüden ister istemez zarar görecekti. Ya Mrs. Beaufort'un hali ne olacak? Ne yapılabilir ona?"

"Mrs. Manson Mingott'a da, bir sürü benzeri gibi, acımamak elden gelmiyor. O yaşta böyle bir felaketin tepkileri önceden keşfedilemez. Beaufort'a her zaman inanırdı o. Onu kendisine dost edinmişti. Sonra Dallas ailesine mensup olanlar var. Mrs. Beaufort'un tek şansı kocasından ayrılmaktır. Fakat nasıl ayrılabilir? Görevi onun yanında kalmak değil miydi? Kocasının kişisel zaaflarına karşı daima tam bir körlük içinde yaşamıştır o kadın."

Mr. Letterblair odasında Archer'e üzgün üzgün bunları anlatırken kapıya vuruldu. Sert bir hareketle başını çeviren şef, "Nedir o? Rahatsız edilmek istemiyorum," dedi.

İçeri giren kâtip Archer'e bir mektup uzatarak çekilip gitti. Karısının el yazısını tanıyan delikanlı zarfı yırtarak kağıdı okudu.

"Eve mümkün olduğu kadar erken dönmeni rica

ediyorum. Dün gece büyükannemiz hafif bir felç geçirmiş. Banka hakkındaki korkunç haberleri anlayamadığımız esrarengiz bir aracı ile hepimizden önce öğrenmiş. Lovell dayı şu sırada avda bulunuyor. Olaylara son derece üzülen babamın ateşi çıktı, odasından ayrılamıyor. Annemin sana çok ihtiyacı var. Umduğum gibi hemen ayrılabilirsen hiçbir yere uğramadan doğru büyükanne-mize gel.”

Archer mektubu büyük ortağa uzattı. Birkaç dakika sonra balık istifi dolu bir posta arabasında kuzeye doğru yol alıyordu. Ondördüncü Sokak'ta arabadan inerek Beşinci Cadde bölgesine işleyen yüksek minibüslerden birine atladı. Bu ağır kımıldanan taşıt onu ihtiyar Catherine'in evi önüne bıraktığı zaman saat on ikiyi geçmişti. Zemin kattaki oturma odasının penceresi önündeki (ihtiyar Leydi'nin her zaman bir tahta oturur gibi kurulduğu) koltuğa şimdi, hiç oraya yaraşmayan kızı Mrs. Weiland yerleşmişti. Şaşkınlıktan damadını yarım yamalak selamlayabildi.

Archer, kapıda May'le karşılaştı. Holde, birden hastalık yüzünden bir tufan içinde kalan iyi bakımlı bir ev manzarası vardı. Koltuklar üzerinde yığın halinde kürkler, mantolar atılmıştı. Masanın üzerinde bir doktor çantası ile bir pardösü, bunların yanında da henüz kimse-
nin el sürmediği kesin olan bir küme mektupla kartvizit göze çarpıyordu.

May solgun görünmesine rağmen yüzünde gülümsemeye benzer bir ifade vardı. Biraz önce ikinci defa

olarak gelmiş olan Dr. Bencomb hastanın durumu hakkında daha ümitli kelimelerle konuşuyordu. Mrs. Mingott'un yaşamak ve sağlıkta kalmak konusundaki kesin azim ve iradesi ailesini de inandırıp yatıştırmaktan geri kalmamıştı.

May Archer'i ihtiyar Leydi'nin oturma odasına götürdü. Orası ile yatak odası arasındaki sürme kapı kanatları sıkıca kapalı ve sarı renk Şam kumaşından ağır kapı perdeleri de indirilmiş haldeydi. Mrs. Weiland dehesete kapılmış bir insanın hareketleriyle Archer'e felaketin hikâyesini anlattı.

Dün gece korkunç ve esrarengiz bir olayın meydana geldiğine şüphe yoktu. Saat sekiz sularında, Mrs. Mingott'un daima akşam yemeğinden sonra kendi kendine oynamayı alışkanlık edindiği "soliter" oyununun arkasından sokak kapısının çingırağı çalınmış ve uşakların tanınmasına imkân olmayacak şekilde yüzü tülle örtülü bir hanım hemen büyükanne ile görüşmek istemişti.

Bununla beraber uşak ziyaretçi kadının kim olduğunu sesinden tanıyarak onu oturma odasına alırken, "Mrs. Julius Beaufort," diye yüksek sesle haber vermeyi ihmal etmemişti.

Sonra, kapıyı hanımların üzerine kapayarak çekilip gitmişti. Uşak onların bir saate yakın baş başa kaldıklarını tahmin ediyordu. Mrs. Mingott çingırakla uşağı çağırdığı zaman Mrs. Beaufort kimseye görünmeden bir gölge gibi ortadan kayboluvermişti. Heybetli ve müthiş bir tavırla koltuğunda oturan ihtiyar hanım, yüzü kireç

gibi bembeyaz, işaretle uşaktan yardım isteyerek, onun kolunda, yatak odasına geçmişti. Çok kederli bir hali olmasına rağmen o sırada vücuduna ve kafasına tamamıyla hâkim görünüyordu. Zenci kırmısı hizmetçi kadın onu yatağına yatırmış, her zamanki gibi ona bir fincan çay getirmiş, odaya çeki düzen vererek çekilip gitmişti. Fakat sabahın üçüne doğru uşağı çağırmaya özgü çingırağın sesi yeniden işitilmişti. Bu alışkanlık dışı çağrılıştan endişelenerek koşan uşak ve hizmetçi kadın (zira Catherine'in bebek gibi deliksiz bir uykusu vardı) hanımlarının yüzünde çarpık bir sırıtma ile yastıkların üzerine kendini atmış halde bulmuşlardı. O kütük gibi kocaman kolunun ucundaki elin de cansız ve hissiz acayip bir durumu vardı.

İhtiyar hanım konuşabildiğine ve ne istediğini anlatabildiğine göre, felci hafif atlattığı ortadaydı. Doktorun ilk ziyaretinden sonra yüz adalelerini kontrol etmeyi başarmış olsa bile etrafında yarattığı endişe büyüktü. Mrs. Mingott'un, gücü yettikçe, kelime kelime verdiği açıklamalardan anlaşıldığı üzere Regina Beaufort'un (ne inanılmaz bir küstahlıktı) sırf kocasının o korkunç namussuzluğunu örtmeye çalışmasını Mingott ailesinden istemek için geldiği anlaşılnca herkesin yüreği nefretle titremişti.

İhtiyar kadın hafif felçli ağzı ile kelimeleri kekeleye kekeleye telaffuz ederek kızının kulağına, "Ona cevap olarak dedim ki, Manson Mingott ailesinde şeref dediğimiz şey daima şeref, namus dediğimiz şey daima namus

olmuştur. Ve ayaklarım önde bu dünyadan göç edeceğim güne kadar bu hiç değişmeyerek hep böyle olacaktır. Sonra, "Fakat hâlâ taşıdığım adı düşünmüyorsunuz! Ben Regina Dallas değil miyim?" diye sorunca kendisine, "Seni pırlantalara gömdüğü zaman övünçle bir Beaufort olduğundan bahsederdin. Şimdi batırdığı utanç çukuru- nun içinde de Beaufort kalmaya mecbursun, cevabını verdim," demişti.

Gözyaşları içinde bu konuşmayı anlatan Mrs. Weiland, "Ah, bu felaketi kayınbabanızdan gizli tutabilseydim! O daima bana, "Augusta, Tanrı için son hayallerimi de parçalama," derdi. Fakat bütün şehrin haber alacağı bu korkunç olayları ondan nasıl saklayabilirdim?" diye yanıp yakılıyordu.

Pencere yanında oturan Archer, donuk gözlerle sokakta seyrekleşen trafiğe bakıyordu. Belli bir yardımda bulunmaktan öte hanımların moralini kuvvetlendirmek amacıyla çağrıldığına şüphe yoktu. Mr. Lovell Mingott'a telgraf çekilmişti, New York'ta bulunan aile üyelerine elden bırakılacak mesajlar hazırlanıyordu. Şimdilik Beaufort namussuzluğunun sonuçlarını ve karısının akla sığmaz küstahlığını alçak sesle tartışmaktan başka yapacak şey yoktu.

Başka bir odada mesaj yazmakla meşgul olan Mrs. Lovell Mingott oradakilerin yanına gelerek tartışmalara katıldı.

Yaşlı hanımlar, "Bizim zamanımızda şeref ve namusa aykırı davranışlarda bulunduğu anlaşılan bir iş

adaminın karısı yalnız bir tek şey düşünebilirdi, kocasıyla beraber iz bırakmadan kaybolmak..." diyorlardı. "Senin annenin anneanesi olan zavallı leydi Spicer'in başına öyle bir şey gelmişti, May. Hemen ekleyelim ki dedenin bambaşka para sıkıntıları yalnız kendini ilgilendirirdi. Kumar oynamak veya birine kefil olmak yüzünden büyük para kaybına uğramak gibi!"

Mrs. Weiland, "Gerçeği ben bile layıkıyla bilmiyorum, çünkü annem asla bahsetmek istemezdi. Fakat o şerefsizlik yüzünden kocası New York'u terk etmek zorunda kalınca büyükanne Spicer de onunla birlikte kasabada oturdu. Yaz kış Hudson nehri kıyılarında bir yerde yaşadılar. Annem on altısına basıncıya kadar asla Regina Beaufort'un yaptığı gibi yardım yalvarışlarında bulunmadı. Kişisel iflasın yüzlerce suçsuz vatandaş kaldırım üzerinde bırakan böyle hileli alçakça iflaslarla karşılaştırılması bile mümkün olmadığı halde..." diye eklemişti.

Mrs. Lovell Mingott bu sözlere hak vererek, "Evet, başma gelen felaketi ağlaya yalvara herkese anlatacağına Regina'nın bir yere saklanması elbette daha uygun olurdu," dedi. "Geçen cuma gecesi operada taktığı o zümrüt gerdanlığın kuyumcu Ball and Blac'ın kabulüyle satılmış sayılması şartıyla gönderildiğini biliyorum. Bir daha o gerdanlığı geri alıp alamayacaklarını Tanrı bilir!"

Archer, birbiri arkasına merhametsizce yapılan suçlamaları kımıldamadan dinliyordu. Bir centilmenin şeref kitabında, kesin mali dürüstlüğe en önemli yerin ayrıl-

ması inancı varlığına öylesine kök salmıştı ki, bir takım hissi düşüncelerle yumuşamasına imkân olamazdı. Lemuel Struther gibi bir maceracı karanlık işlere bulaşarak sattığı kundura cilası sayesinde milyonlar kazanabilirdi ama eski New York ticaret geleneğine hâlâ bağlı olan çoğunluk kayıtsız şartsız dürüstlük prensibinden ayrılmazdı. Doğrusunu söylemek gerekirse Archer yüreğinde Mrs. Beaufort'a karşı fazla bir merhamet duymuyordu. Normal zamanlarda gerekirse karı koca arasındaki bağların kopartılabileceğini kabul etmekle beraber felâket anında böyle bir şeyi asla aklına sığdıramazdı. Mr. Letterblair'in dediği gibi sıkıntılı günlerde bir kadının yeri kocasının yanıydı.

Zenci kırması hizmetçi kadın işaretle Mrs. Lovell Mingot't'u hole çağırdı. Oraya giden hanım oturma odasına çatık kaşlarla döndü.

"Ellen Olenska'ya telgraf çekmemi istiyor. Ellen'e ve Medora'ya mektup yazmıştım, tabii. Bunu yeterli bulmuyor. Hemen kendisine telgraf çekip yalnız gelmesini anlatmaya çalışacağım," dedi.

Bu sözler suskunlukla karşılandı. Mrs. Weiland tevekkülle göğüs geçirdi. May iskemleden kalkarak yere düşmüş bir iki gazeteyi kaldırdı.

Mrs. Lovell birisinin karşı koymasına ümidi içinde, "Arzusunu yerine getirmem lazım sanıyorum," diye mırıldandı.

May odanın ortasına doğru yürüyerek, "Elbette lazım," cevabını verdi. "Büyükannemiz ne istediğini

bilen bir kadındır. Onun bütün arzularını yerine getirmeye mecbursunuz. Telgrafı sizin adınıza ben yazayım mı? Hemen gönderirsek Ellen belki yarın sabahki trene yetişir.”

Ellen kelimesinin hecelerini gümüş bir çmğırak salları gibi son derece berraklıkla telaffuz etti.

“Hemen gönderilmesi mümkün değil. Jasper’la mutfak yamağı postaneye mektup ve telgraf görürdüler, ikisi de evde yok.”

May gülümseyerek kocasına döndü.

“Newland bize yardıma hazır elbette. Yazacağım telgrafı hemen çektirir misin, Newland? Öğleye çok vakit kalmadı.”

Archer hizmete hazır olduğunu belirten bir mırıltı ile ayağı kalktı. Karısı Catherine’in “Boheur du Jour” dedikleri gül ağacından küçük ve zarif yazı masasının önüne oturarak o henüz olgunlaşmamış, biraz irice eliyle mesajı yazıp Archer’e verdi.

Verirken kocasına, “Yazık ki Ellen’le trenleriniz yarın yolda karşılaşacak! O gelirken sen gideceksin,” dedi ve annesine dönerek, “Yüksek Mahkeme’de görülecek bir dava için yarın Washington’a gitmek zorunda,” diye ekledi.

Archer odadan çıkarken kaynanasının, “Fakat anlayamıyorum, Ellen’e mutlaka telgraf çekilmesini niçin istiyor?” diye sorduğunu ve May’ın kendisine, “Belki görevinin kocasının yanına dönmek olduğunu bir kere daha kendisine hatırlatmak için,” cevabını verdiğini işitti.

Evden çıkan Archer hızlı adımlarla postanenin yolunu tuttu.

Postane gişesi Önünde May'in yazdığı telgraf metnini hecelelemeye çalışan memur, "Al... Al... Ne?" diye sordu. Archer, harfleri daha okunaklı yazmak üzere kagıdı geri alarak, "Olenska" dedi.

O sırada beklenmedik bir ses söze karıştı.

"Bir New York telgrafhanesi için, hiç değilse bu mahallede, pek rastlanmayan bir isim, değil mi?"

Sesin geldiği tarafa dönen Archer dirseği dibinde Lawrence Lefferts'i gördü. Bıyıklarını burarak kagıda bakmıyor gibi görünmek istiyordu.

"Merhaba Newland!" dedi. "Sizi burada yakalayacağımdan emindim. İhtiyar Mrs. Mingott'a inme indiğini haber aldım. Evime dönerken sizin bu sokağa saptığınızı uzaktan gördüm. İhtiyar leydiden geldiğinize şüphe etmiyorum."

Archer başıyla onay işareti yaptıktan sonra telgrafı memura uzattı.

Lefferts söylenmeye devam ediyordu.

"Çok kötü bir iş kesinlikle! Anlıyorum, aileye telgraf çekiyorsunuz. Madam Olenska'ya bile haber verme lüzumunu hissettiğinize göre hastanım durumu çok ağır olmalı."

Archer'in dudakları sıkıca kapandı. Yanındaki uzunca, yakışıklı ve havai yüze var kuvvetiyle yumruğunu yapıştırmak isteğine güçlkle gem vurabildi. Hele Ellen Olenska'nın adı karıştığı bir konuşma vesilesiyle

böyle genel bir mahalde skandal yaratmaya hiç niyetli değildi. Öfkesi ne derece haddi aşkın olursa olsun dayanması gerekiyordu.

“Bu şekilde düşünmenize sebep göremiyorum,” dedi.

Tartışmadan her zaman kaçındığı bilinen Lefferts alaycı bir sırıtma ile kaşlarını kaldırdı. Sonunda sinirlerine hâkim olan Archer kısaca açıklama yapmakta bir sorun görmedi.

“Mrs. Mingott çok iyi şu dakikada. Doktor endişeye lüzum görmüyor.”

Lefferts konuyu değiştirerek Beaufort hakkında etrafa çok berbat haberler yayıldığını işitip işitmediğini delikanlıya sordu.

O gün öğleden sonra çıkan gazetelerin hepsi Beaufort’un iflasını haber veriyordu. Bu müthiş haber Mrs. Manson Mingott’a felç gelmesi haberini gölgede bırakıyordu. Bu iki olay arasındaki esrarengiz ilişkiyi bilmeyenler doğal olarak hastalığı ihtiyar kadının vücudunda yılların ve etlerin haddi aşkın şekilde birikmesine yoruyorlardı.

Beaufort namussuzluğunun hikâyesinin bütün New York havasını kararttığı söylenebilirdi. Mr. Letterbiair’in dediği gibi, iflaslar arasında bundan daha utanç verici, daha kirlisini kimse hatırlamıyordu. Banka iflasın kaçınılmazlığını anladığı andan sonra da bütün bir gün kasalarına para kabulüne devam etmişti. En önemli müşterileri New York’un büyük ailelerine mensup olduğu

için Beaufort'un küstahlık ve namussuzluğunun tepkileri bir misli daha gürültülü oluyordu. Eğer Mrs. Beaufort, "Bu gibi talihsizlikler (talihsizlik kelimesi kendisine aittir) dostluğun mihenk taşıdır," diye bir söz ortaya atmamış olsaydı kendisine karşı duyulacak merhamet genel nefret ve isyanı belki kısmen yatıştırabilirdi. Mrs. Manson Mingott'a gece vakti yaptığı ziyaretin sebebi anlaşılınca utanmazlık ve küstahlığının kocasınınkini aştığı düşüncesine varıldı. Memlekette yabancı olduğuna dayanarak kendisini savunmasına da imkân yoktur tabii.

Mrs. Archer bir diagnostik bildirir veya bir tedavi rejimi tavsiye eder gibi bir eda ile tartışmaları sonuçlandırmaya çalışarak, "Beaufortların yapabilecekleri en iyi şey kuzey Carolina'ya gidip Regina'nın evine ve topraklarına yerleşmektir," dedi. "Şimdiye kadar sadece yarış hayvanları beslemiş olan Beaufort bundan sonra orada pekâlâ araba hayvanları yetiştirebilir. Bir cambazın muhtaç olduğu özelliklerden yoksun olduğu da iddia edilemez."

Orada bulunanların hepsi bu fikri beğendiyse de Beaufortların gerçekte ne yapmayı tasarladıklarını kimse kestiremiyordu.

Ertesi gün Mrs. Manson Mingott'un sağlık durumu daha da düzeldi. Sesi de bundan sonra hiç kimsenin asla kendisine Beaufortlardan söz etmemesini emredecek kadar kuvvetlendi ve Dr. Beucomb geldiği zaman sağlığı hakkında ailesinin bu derece gürültülü bir şekilde heyecanlanmasının sebebini sordu.

“Benim yaşımdaki insanlar akşamları piliç salatası yerse ne beklenebilir?” dedi. Doktor perhiz rejimini değiştirince felç bir hazımsızlık krizine çevrildi. Fakat çok azimli bir dille konuşmuş olmasına rağmen, ihtiyar Catherine hayata karşı eski davranışına bütün bütün dönemedi, ihtiyarlığın kendisini her an dünyadan biraz daha uzaklaştırması, çevresine olan ilgisini tamamıyla söndürememekle beraber komşularına karşı zaten öteden beri kuvvetli olmayan merhamet ve şefkatini daha da köreltti. Böylece Beaufort felaketini zihninden silip atmakta büyük zorluk çekmedi. Diğer taraftan hastalığının belirtileriyle ilk defa yakından meşgul olmaya ve ailesinin, şimdiye kadar hor görüp kayıtsız kaldığı, bazı üyelerine karşı birden hissi bir ilgi duymaya başladı.

Özellikle Mr. Weiland ihtiyar Catherine’in dikkatini çekmek ayrıcalığını elde etmişti. Mrs. Manson Mingott damadının varlığını devamlı bilmezlikten gelmişti. Karısının onu kuvvetli bir karakter ve parlak bir zekâ olarak tanıtmak hususunda sarf ettiği gayretleri hep alaycı bir gülümseyişle karşılamıştı. Fakat sayın centilmen, ateşi yükselerek hasta yatağına düşünce iş değişmişti. Onunla sürekli ilgileniyordu artık.

Yirmi dört saat sonra Madam Olenskadan alınan telgrafta ertesi günün akşamı New York’ta bulunacağı bildiriliyordu. Newland Archer’in öğle yemeğine alıkonduğu Weilandlerde Jersey City’de kontesi kimin karşılayacağı meselesi görüşülürken bu ailenin mücadele ettiği maddi zorluklar dolayısıyla bir sınır şehrinde bu-

lunuyormuşçasına aşırı bir heyecana kapılmayan yoktu.

Ateşi düşmüş olan kocasını o gün öğleden sonra ihtiyar Catherine'e götüreceği için Mrs. Weiland'ın Jersey City'ye gidemeyeceği önce oy birliği ile kabul edilmişti. Brughamın başka bir hizmete ayrılması da düşünülemezdi, çünkü henüz tamamıyla sağlığına kavuşmamış olan Mr. Weiland uzun zamandan beri ziyaret etmediği kaynanasını felçli görmekten üzgün olarak rahatsızlanırsa arabanın el altında bulunması şarttı. Weiland delikanlıları Mingott arabasını alarak av partisinden dönmekte olan dayıları Mr. Lovell'i karşılamaya gideceklerdi. Bir kış öğle sonrasının geç saatlerinde tek başına Jersey City'ye gitmesi pek tabii olarak May'den istenemezdi. Bununla beraber Madam Olenska'yı istasyonda karşılayacak kimse bulunmaması da elbette ki ihtiyar Catherine'in arzularına aykırıydı. Mrs. Weiland, "Ellen'in başlıca marifetlerinden biri de işte böyle ailenin iki ayağını bir pabuca sokmaktır," diye söylendi.

Hasta döşeginde, büyükannenin görmeyi özleyebileceği yarım düzine torunu varken herkesten fazla önem vererek o münasebetsiz Ellen'i çağırmasını bir türlü kabullenemiyordu. Bu sebeple sofrada homurdandı durdu. Hatta sarf ettiği bazı sözlerden dolayı kocası onu ayıplamak zorunda kaldı. Ona, "Annenin bütün enerjisine, canlılığına rağmen çok, çok ihtiyar bir kadın olduğunu unutmamalısın. Bütün ustalığına rağmen Dr. Beucomb o derece ihtiyar kadınlara karşı başarı göstere-meyebilir," dedi.

Sonra yeniden Ellen'i istasyondan kimin alıp getireceği konusunu tartışmaya koyuldular. O sırada sofradan kalkmışlar, kırmızı saten kaplı, malaşit döşeli arka salona geçmişlerdi. Değerli küçük bir tabloyu zevkle seyre dalmış olan Archer onlara doğru dönerek, "İster-seniz ben gidip onu istasyondan alabilirim," teklifinde bulundu.

Konuşurken yüreği heyecanla çarpıyordu. Mrs. Weiland şükranla karışık bir hafifleme ile göğüs geçirdi. Pencerenin yanında duran May de dikkatle kocasına baktıktan sonra teklifi uygun bulduğunu anlatan bir baş işareti yaptı.

May'in brughamı onu kapıda bekliyordu. Archer'i Union Sguare'e götürüp bırakacaktı. Delikanlı yazıhane-sine girmek üzere oradan bir Broadway arabasına atlayabilirdi. Genç kadın köşesine yerleşirken, "Sorularımla yeni meseleler yaratarak annemin derdini deşmek istemedim ama yarın Washington'a hareket edeceğine göre, Ellen'i nasıl istasyondan alıp New York'a getireceksin, anlayamadım?" diye sordu.

Archer, "Oh, yarın gitmiyorum," cevabını verdi.

"Gitmiyor musun? Neden? Ne oldu ki?"

Çıngırak gibi berrak sesi kadınca bir şefkat ve ilgi sezdiriyordu.

"Ertelendi."

"Ertelendi mi? Ne garip şey! Bu sabah Mr. Letterblair'in anneme yazdığı bir not gözüme ilişti. Yüksek Mahkeme'de görülecek büyük bir berat davası için yarın

Washington'a gideceğinden bahsediyordu. Sen de o berat davası için gidecek değil miydin?"

"Bir dava için bütün yazıhane avukatları seferber edilemez ya! İşin önemi dolayısıyla bu sefer Mr. Letterblair gitmeye karar verdi."

May o ana kadar kendisinde rastlanmayan bir ısrarla, "O halde dava ertelenmedi?" dedi. Archer'in yüzü kan hücumu ile horozibiği gibi kızardı.

"Dava değil, benim gitmem ertelendi."

Washington'a gitme sebebi hakkında daha önce lüzumsuz açıklamalar yapığından dolayı kendine lanet okudu. Akıllı yalancıların, uydurdukları yalanlar hakkında uzun açıklamalar yaptıklarını, fakat en akıllılarının fazla hiçbir şey söylemediğini nerede okumuştı?

Archer sözüne devamlı, "Benim ilerideki duruşmalarda görevlendirilmeme karar verilmesi ailenin geçirdiği şu buhranlı günler dolayısıyla hayırlı oldu şüphesiz," derken savunma aracı olarak biraz da alay imkânlarından faydalanmak istemişti. Konuşurken karısının olağanüstü bir dikkatle kendini gözden geçirdiğini hissediyordu. Onun gözlerinden kaçındığı izlenimini uyardırmamak için o da karısına cesaretle bakmaktan geri kalmadı. Bu bakışma zihinlerinden geçen anlamları belki tahminlerinden daha derin bir şekilde birbirlerine anlatmış oldu.

May parlak bir tavırla, "Evet, Ellen'i karşılamaya gitmek imkânına sahip olman gerçekten iyi oldu," dedi.

“Bu teklifin annemi de ne kadar memnun ettiğini fark etmişsindir herhalde.”

“Bir hizmette bulunabildiğime ben de memnunum, tabii.”

Kararlaştırılan noktaya varan araba durdu. Archer yere atlarken May eğilerek elini onun eli üzerine koyup, “Hoşçakal sevgilim,” dedi.

Gözleri öylesine mavi, öylesine güzeldi ki, ısıltılı kendisine bakarken biraz da gözyaşı ile yıkanmış olmasından şüphelenir gibi oldu.

Archer karısından ayrılarak Union Square tarafına doğru hızlı adımlarla yürümeye başladı. Bir iç şarkısı halinde, “İhtiyar Catherine’in evinden Jersey City sadece iki saat sürer. Sadece iki saat... Fakat çok daha fazla sürmesi de mümkündür...” diye kendi kendine tekrarlayıp duruyordu.

Karısının lacivert brughamı feribot iskelesinde Archer’i bularak onu rahat bir şekilde Jersey City’deki Pennsylvania terminaline götürüp bıraktı.

Kapalı, karlı bir öğle sonrasıydı. Işıkların birbirine çarpıp akisler yarattığı büyük garda bütün havagazı lambaları yanmıştı. Delikanlı Washington ekspresini bekleyerek peronda bir aşağı bir yukarı dolaşırken, bir gün, Pennsylvania trenlerinin Hudson Nehri altında kazılacak bir tünelden geçerek dosdoğru New York’a varabileceğinden bahsedildiğini hatırladı. Bunlar, günün birinde Atlantik’i beş günde geçebilecek vapurlar, uçan makineler yapılabileceğini, geceleri elektrikle ışılanmamız im-

kâni sağlanacağını, telsiz telefonlarla konuşacağımızı iddia eden bin bir gece masalları meraklısı hayalperestler kategorisindendi şüphesiz.

Archer, "Bu hayallerin hangilerinin gerçekleşeceği umurunda değil. Halen bir tünel yapılmamış olduğunu görüyorum sadece," diye düşünüyordu. İşin mantık tarafına fazla önem vermeyen bir öğrenci mutluluğu içinde Madam Olenska'nın trenden inişini, yüzlerce anlamsız yüz kalabalığı arasından, uzaktan onu keşfedişini, kendisini arabaya doğru götürürken koluna girişini, abanisini, uyuklayan beygirler, yüklü arabalar, bağırıp çağırın, küfreden insanlar ortasında rıhtıma yaklaşmalarını hayal ediyordu. Sonra araba vapurunun bayağı heyecan verici sessizliği... Orada, kımıldamayan arabada, kar altında, yan yana oturuşları... Dünya, altlarında güneşin aksi yönünde kayar gibi olacaktı. Ona söyleyeceği, anlatacağı şeyler inanılamayacak derecede çoktu. Ve dudaklarında kelimeler daha şimdiden ne güzel bir sıralanışla diziliyordu...

Trenin o heybetli ve şangırtılı homurtusu yaklaştı. Yakaladığı avlarla yüklü bir canavarın koşarak inine sokulması gibi istasyona girdi. Archer, dirsekleriyle kalabalık arasında kendine yol açarak ilerlemeye çalışıyor, tren pencerelerine bir kör gibi görmeyen gözlerle bakıyordu. Birden çok yakından, Madam Olenska'nın bir afallama ifadesi taşıyan solgun yüzünü gördü. Yüzünün taşıdığı o özel ifadeyi bir kere daha unuttur gibi olmuştu galiba. Karşı karşıya geldiler, el sıkıştılar. Sonra delikanlı

kolunu genç kadına uzattı. "Bu taraftan. Araba hazır," dedi.

Bundan sonrası aynen hayalinde yaşattığı gibi geçti. Valizleriyle birlikte Ellen'in brughama yerleşmesine yardım etti. Büyükannesinin sağlık durumu hakkında açıklama yaparak onu endişeden kurtardı, Beaufort meselesini de birkaç cümle ile özetledi.

"Zavallı Regina!" diye hayıflanana Ellen bu kelimeleri ne kadar yumuşak, hisli bir sesle söylemişti! Archer buna hayret etmekten kendini alamadı. O sırada araba istasyon civarındaki yılan gibi yollardan geçerek kalabalık arasından sıyrılıp rıhtıma doğru yokuş aşağı iniyordu. İki yana sallanan kömür yüklü arabalar, huysuzlanan, şahlanan beygirler ve bir cenaze arabası, evet özellikle bir cenaze arabası arasından geçişleri gerçekten çok sıkıntılı, hatta tehlikeli oldu. Ellen en heyecanlı anda gözlerini yumarak Archer'in ellerine sarılmak zorunda kalmıştı.

"Umarım kötü bir sonucu olmaz hastalığının! Zavallı büyükanne!"

"Yok, endişeye gerek yok artık. Şimdi çok daha iyi! Emin olunuz gerçeği söylüyorum. İşte, yolun o tehlikeli kısmını geçtik! Geniş nefes alabilirsiniz!"

Ellen'in eli delikanlının eli içinde kalmakta devam etti ve araba köprü görevi gören kapak üzerinden geçerek feribota girerken Archer eğildi, genç kadının gergin kahverengi eldiveninin düğmelerini çözdü, kutsal bir emanete saygı ve bağlılık gösterir gibi avucundan öptü.

Ellen solgun bir gülümsemeyle elini çekip kurtardı.

Archer, "Bugün beni beklemiyor muydunuz?" diye sordu.

"Oh, elbette hayır,"

"Sizi görmek için Washington'a geliyordum. Gereken bütün önlemi almıştım. Az kalsın trenlerimiz karşılaşacaktı."

Ellen, bu meydana gelmesini asla istemediği olaydan bıçak sırtı bir farkla kurtulmuş olmak dehşeti içinde, "Oh!" diye haykırdı.

"Biliyor musunuz, sizi güçlkle hatırlayabiliyorum."

"Güçlkle mi?"

"Demek istiyorum ki... Fakat bunu size nasıl anlatabilirim? Her seferinde böyle oluyor zaten! Her görüşümde değişik bir kişi gibi sizi yeniden tanıyor gibi oluyorum..."

"Evet, biliyorum! Biliyorum..."

Archer ısrar etti.

"Acaba ben de size öyle mi görünüyorum?"

Genç kadın, dışarıya bakan başıyla onay işareti yaptı.

"Ellen! Ellen! Ellen..!"

Madam Olenska cevap vermedi. Archer sessizce oturduğu yerden onun alacakaranlıkta yağan karların fonu üzerinde beliren şeklini gözden geçirmekle meşgul oldu. Bugün o uzun dört ay boyunca ne yaptığını düşünüyordu. Birbirleri hakkında ne kadar az şey biliyorlardı.

Kıymetli dakikalar uçup gidiyordu. Ona söylemeyi tasarladığı şeylerin hepsini unutmuştu. Bazen yaklaşma bazen uzaklaşma halinde ortaya çıkan acayip kaderlerinin esrarengizliği onu çaresizlik içinde bırakıyor, şaşırtıyordu.

Ellen, sonunda başını pencereden çevirerek sordu.

"Ne güzel bir araba bu, May'in arabası mı?"

"Evet."

"O halde beni istasyondan almaya May'mi gönderdi sizi? O gönderdiyse çok nazik bir hareket, doğrusu."

Archer bir süre cevap vermedi. Sonra patlar gibi, "Boston'da buluştuğumuz günden sonra kocanızın sekreteri beni görmeye geldi," dedi.

"Sizi görmeye mi? O elçi mi?"

"Evet, bilmiyor muydunuz?"

Ellen doğal bir tavırla, "Hayır," dedi.

"Buna şaşırmıyor musunuz?"

Ellen tereddüt etti.

"Niçin şaşırayım? Boston'da sizi tanıdığınızı söylemişti bana. Galiba İngiltere'de bir yerde birbirinize rastlayıp görüşmüşsünüz."

"Ellen, bir şey sormak istiyorum size."

"Evet?"

"Onunla görüştükten sonra bunu sormak istedim ama sırf bu amaçla bir mektup yazmak yersiz olacaktı. Kocanızdan kaçtığınız zaman size yardım eden sekreter o muydu?"

Archer'in kalbi göğsünü parçalayacak gibi çarpıyordu. Ellen bu sorunun cevabım da ayrı serinkanlılıkla verebilecek miydi?

Ellen, bedeninde en ufak bir titreme belirtisi olmaksızın, "Evet, ona son derece borçluyum," dedi.

Tonu o kadar tabii o derece kayıtsızdı ki Archer'in zihnindeki fırtına yatıştı, sakinlik buldu. Ellen, bir kere daha o kendine özgü sadeliği ile anlamsız kuruntularını dağıtmayı başarmıştı.

Archer, "Hayatta rastladığım en dürüst, en güvenilir kadımsınız siz," diye haykırmaktan kendini alamadı.

Genç kadın sesinde bir gülümsemeyle, "Oh, hayır, belki en az şamata edenlerden biriyim," cevabını verdi.

"Kastettiğim şeyi istediğiniz tarzda anlayabilirsiniz. Olayları olduğu gibi görmeyi biliyorsunuz."

"Mecburum öyle anlamaya. Yoldan gelip geçenleri bakışlarıyla taş a çeviren bir Gorgone'la bile karşılaşmadım mı?"

"Fakat o karşılaşma sizi ne ürküttü ne de şaşırttı!"

"Bütün mesele gözyaşlarını belirsizce silmeyi bilmekten ibarettir."

Bu cevap üzerine Archer'in söyleyeceği şeyler dudaklarından çıkamadı. Anlayamayacağı kadar derin tecrübeler kuyusundan yükselen bir sestir bu işittiği cümle.

Feribotun o yavaş sessiz sedasız ilerleyişi sona ermişti. Şimdi geminin pruvası gürültü ile dalgalara çarpıyor ve çarptıkça tekne ile birlikte brugham sarsılıyor, Archer ile Madam Olenska birbirinin kucağına düşer

gibi oluyorlardı. Delikanlı titreyerek Ellen'in omzunun ağırlığını hissediyor ve kolu ile onu sarıyordu. Usulca genç kadına, "Eğer görme yeteneğinden yoksun değilseniz bunun her zaman böyle sürüp gidemeyeceğini anlamış olmanız lazım," dedi.

"Ne imiş o sürüp gidemeyecek olan?"

"Hem beraber olup hem olmayışımız."

Ellen değişik ve boğuk bir sesle, "Hayır, bugün beni karşılamaya gelmeyecektiniz," dedi ve birden Archer'e doğru dönerek kollarını onun boynuna atıp dudaklarını dudaklarına yapıştırdı. Aynı anda araba sarsıldı, pencereden bir lamba ışığı yansıdı. Genç kadın hemen geri çekildi.

Feribot iskeleyle yanaşmıştı. Brugham, telaş içinde kaynaşan araba kalabalığını yarıp çıkmaya gayret ederken hiç konuşmadılar. Karşı kıyıya çıkıp sokakta yol almaya başlayınca Archer çabuk çabuk, "Benden korkmanıza sebep yok. Öyle köşeye büzülmeniz tamamıyla gereksiz. Çalınmış öpücükler peşinde koşan bir adam değilim ben. Beni dinleyiniz, görüyorsunuz ceketinizin koluna bile dokunmaya çalışmıyorum. Aramızdaki bu duygunun adı bir köşe başı aşkı haline gelmesini istememenizin sebeplerini anlamıyorum sanmayınız. Dün bu şekilde konuşamazdım, çünkü ayrı olup da sizi beklerken her düşüncem bir alevle sarılı gibidir. Fakat sonra işte geldiniz ve hatırlayabildiklerimden o kadar fazla, o kadar üstün bir varlık halindesiniz ki bir susamışlık içinde bir iki saat baş başa kalmak, görüşmekle size doy-

manın imkânı yok. Bunun için yanınızda tamamıyla sakın kalabiliyorum. Daimi olarak beraber olacağımız günün sonunda geleceğine güvenim var, ben o günü bekliyorum, Ellen,” dedi.

Madam Olenska bir süre cevap vermedi, sonra fısıltıdan biraz daha yüksek bir sesle sordu.

“O geleceğine güveniniz olan, beklediğiniz gün nedir ki?”

“Çok iyi biliyorsunuz ne olduğunu ve o günün mutlaka geleceğine siz de inanıyorsunuz elbette, inanmadığınızı söyleyebilir misiniz?”

“Yani siz ve ben yan yana beraber mi yaşayacağız?”

Ellen katı katı gülmekten kendini alamadı.

“Bundan bana bahsedecek yeri ve zamanı iyi seçmişsiniz doğrusu.”

“Karımın brughamında bulunduğunuz için mi bunu söylüyorsunuz? İsterseniz arabadan inip caddede yürüyelim? Hafifçe yağan kara aldırılmazsınız, sanıyorum?”

Madam Olenska daha sevimli ve nazık bir tavırla yine güldü.

“Hayır, caddeye inip yürümeyi aklımdan geçirmiyorum, çünkü şu sırada hedefim bir an önce büyükanemin yanına varmaktır. Siz de uslu uslu yanımda oturacaksınız ve birtakım hayallerle değil gerçeklerle meşgul olacağız.”

“Gerçekler ifadesiyle neyi kastettiğinizi anlayamıyorum. Benim için tek gerçek söylediklerimdir.”

Genç kadın bu sözleri uzun bir suskunlukla karşıladı. O sırada karanlık bir yan sokaktan geçen araba birden ışık içinde pırıl pırıl Beşinci Cadde'ye çıkıverdi.

Sonunda Madam Olenska sordu.

"Sizin karınız olamayacağıma göre metresiniz olarak mı beraber yaşamayı düşündünüz?"

Sorunun çıplaklığı karşısında Archer irkilmekten kendini alamadı. Onun sınıfından kadınlar o kullandığı kelimeyi (konu ile yakından ilgili de olsa) ağızlarına almaktan utanırlardı. Madam Olenska, metres kelimesini normal sözlük dağarcığında belirli bir yeri varmış hissini veren bir serbestlikle telâffuz etmişti. Archer onun kaçtığı korkunç hayatta bu kelimenin sık sık kullanıldığına ihtimal vermek zorundaydı. Ellen'in sorusu delikanlıyı yerinden sıçratmış, zihnini de altüst ederek onu tam bir şaşkınlık içinde bırakmıştı.

"Düşündüğüm, istediğim şey, ne yapıp edip sizinle birlikte o sarf ettiğiniz kelimenin ve o gibi kelimelerin yarattığı sınıfların mevcut olmadığı, bilinmediği bir yere gitmek... Sadece birbirini seven iki yaratıktan ibaret olacağımız bir yere... Bütün hayat boyunca birbirimizin malı ve sahibi kalıp dünyaya ait hiçbir olayın bizi ilgilendiremeyeceği bir ülkeye..."

Madam Olenska derin derin içini çekti, sonra yeniden gülererek, "Oh, sevgili dostum, o bahsettiğiniz ülke nerede acaba? Hiç uğradığınız oldu mu oraya?" diye sordu.

Archer kederli bir yüzle sessiz kalınca sözüne devam etti.

“O ülkeyi keşfetmeye çalışan o kadar çok insan tanıyorum ki! Ve inanın bana, hepsi bindikleri trenden yanlışlıkla başka istasyonlara inmişlerdir. Bulonya, Piza, Monte Carlo gibi... Ve buraları ayrıldıkları eski dünyadan hiç farklı bulmadılar. Sadece daha küçük, daha dar olmasına rağmen daha göze çarpıcı bir halleri vardı. O kadar... Ah, inanın bana, çok değersiz, berbat bir küçük ülkedir orası.”

Archer, genç kadının bu tonla konuştuğunu o ana kadar hiç işitmemişti.

Araba, Kırk İkinci Sokak'ı geçmiş, May'in dinç ve gülbüz brugham beygiri bir Kentucky hayvanıymış gibi onları kuzeye doğru götürüyordu. Archer, boş yere harcanmış dakikalar ve sözler içinde kendini boğulur gibi hissediyordu.

“Şu halde ikimiz hakkındaki düşünceniz nedir, açık olarak söyler misiniz bana?” diye sordu.

“İkimiz hakkında mı? Fakat kastettiğiniz anlamda ikimiz diye bir şey olamaz ki! Birbirimizden uzak kaldığımız sürece birbirimizin yanında sayılırız. Ancak o zaman benliğimizi hissedebiliriz. Aksi takdirde, kendilerine inanan, güvenen insanların sırtında mutluluk arayan, Ellen Olenska'nın kuzeninin kocası Newland Archer ile Newland Archer'in karısının kuzeni Ellen Olenska'dan ibaret kalırız.”

Delikanlı, “Ah, bu gibi düşüncelerin üstündeyim ben,” diye homurdandı.

“Hayır, değilsiniz! Ve bütün hayatınız boyunca da olmadınız.” Sonra, acayip bir sesle ekledi. “Fakat ben bu gibi düşüncelerin üstüne çıktım. Onun için oralarda neler olduğunu bilirim.”

Delikanlı ifade edemediği bir üzüntüyle bunalmış halde sessiz kaldı. Sonra, loşlukta el yordamı ile arabacıya emir vermeye yarayan küçük çingırağı aradı. Arabayı durdurmak istediği zaman May’in çingırağı iki kere çaldığını hatırlayarak o şekilde davrandı.

Arabanın kaldırım kenarında durduğunu gören Madam Olenska, “Niçin duruyoruz? Büyükanнемin evi değil burası,” diye haykırdı.

Kapıyı açıp yere inen Archer kekeler gibi bir sesle, “Değil tabii, ama ben burada ineceğim,” dedi. Sokak lambasından yansıyan ışık sayesinde Ellen’in titreyen heyecanlı yüzünü ve kendisini alıkoymak için yarım yamalak yaptığı jesti gördü.

Kapıyı kapadıktan sonra arabanın penceresine doğru eğildi. Arabacının işitmemesi için sesini alçaltarak, “Haklısınız. Bugün gelmemem lazımdı,” dedi.

Ellen öne doğru eğildi, konuşacak, bir şeyler söyleyecek gibi olduysa da Archer arabacıya hareket emrini vermişti bile. Kaldırım kenarında dikilip duran delikanlı arabanın uzaklaşmasını seyretti.

Kar dinmişti. Kuvvetli bir rüzgâr yüzünü tartaklayıp duruyordu. Birden kirpiklerinde katı ve soğuk bir şey hissetti. Ağladığını ve buz kesen rüzgârın gözyaşlarını dondurduğunu anladı.

Ellerini cebine sokarak, Beşinci Cadde'de sert adımlarla evine doğru yürüdü.

O akşam, Archer yemekten önce aşağı kata inince salonu bomboş buldu.

Mrs. Manson Mingott'un hastalığından beri bütün aile sözleşmeleri iptal edildiğinden akşam yemeğini May'le yalnız olarak yiyeceklerdi. May'in saate kendisinden fazla dikkat ettiğini bildiği için de onun henüz aşağı inmemiş olmasına hayret etmekten kendini alamadı. Bununla beraber, evde olduğunu biliyordu, çünkü o giyinirken May'in odasında dolaştığını kulağına gelen seslerden fark etmişti. Neden geciktiğini tahmin etmeye çalışıyordu.

Düşüncelerini sıkıca gerçekliğe bağlamak amacıyla ara sıra bu çeşit tahminler yürüttüğü olurdu. Bazen kayınbabasının hiçten şeylere kendini verebilmesindeki sırrı hemen hemen keşfediyordu. Belki, yıllarca önce, Mr. Weiland'in de gerçeklikten kaçtığı, ev ve aile hayatının sıkıntı ve aleladeliklerine karşı kendisini korumak için hayaller dünyasının kubbesi altına sığındığı günler olmuştu.

Sonunda May aşağı indi. Karısı yorgun görünüyordu. Mingott geleneğinde seremoniye pek bakılmayan günlere özgü boynunu açık bırakan dantelli yemek elbisesini giymiş, sarı saçlarını örüp başının etrafında halat gibi iç içe sarmıştı. Bir zıt uyuşma ile yüzü hemen hemen renksiz ve soluktu. Öyle olduğu halde kocasına o her zamanki çekici ve şefkatli tavırlarıyla davranarak mümkün

olduğu kadar parlak bir etki bırakmaya çalıştı. Gözlerinde bir gün önceki o mavi ışıltı hâlâ devam ediyordu.

“Kayıplara karıştın, sevgilim,” dedi. “Büyükanemde seni beklerken Ellen yalnız olarak geldi ve işine koşmak mecburiyetinde olduğunu söylediğin için seni bir yerde indirdiğinden bahsetti. Yolunda gitmeyen bir şey mi var yoksa?”

“Yok, büromda unuttuğum bazı mektuplar yüzünden indim. Yemekten önce onları okumak istiyordum.”

“Ah! Öyle demek.”

May kısa süren bir sessizlikten sonra ekledi.

“Büyükaneme gelemediğine üzuldüm. Mektuplar önemliydi herhalde...”

Archer, karısının bu konu üzerinde ısrarla durmasına biraz hayret etmekle beraber, “Evet, önemliydi. Esasen büyükanne uğramam için bir sebep yoktu. Senin orada bulunduğunu bilmiyordum,” cevabını verdi.

May dönerek şöminenin üstündeki aynaya doğru yürüdü. Saç tuvaletini düzeltmek üzere uzun kolunu kaldırarak orada durduğu sırada halindeki rahat eda Archer’in dikkatine çarptı, hayatlarının o ölüm gibi değişmez sıradanlığı ağırlığını acaba ona da hissettirmeye mi başladı, diye düşünmekten kendini alamadı. Sonra, bu sabah evden ayrılırken karısının merdiven başından kendisine, “Akşam büyükanne evinde buluşalım da beraber dönelim olmaz mı?” diye seslendiğini hatırladı. Ona neşeyle “Olur. Olur,” diye haykırdığı halde verdiği

sözü tamamıyla unutmuştu. Bu yüzden, şimdi, hem bir utanç sıkıntısı içinde kıvranıyor, hem de evlilik hayatları henüz iki seneyi tamamlamadığı halde bu derece basit bir işi unutabildiğinden dolayı sinirleniyordu. Damarlarında aşk ve ihtiras alevi dolaşmadığı halde sürekli olarak ılık bir balayı havası içinde yaşamaya zorlanmaktan usanç getirmişti. May, az çok önemli veya ufak tefek üzüntülerini açığa vurarak şikâyet etmiş olsaydı ona gü-lerek cevap verip biraz rahatlayacaktı ama genç kadın hiçbir şey belli etmeden her üzüntüyü bir Spartalı gülümsemesi ile maskeliyordu.

Archer, sıkıntısını gizlemek üzere karısına büyük-annesinin sağlık durumunu sordu. May, Mrs. Min-gott'un daha da iyileşmekle beraber Beaufortlar hakkındaki son haberlerin canını sıktığını bildirdi.

"Hangi haberlerin?"

"Anlaşılan New York'ta kalmaya karar vermişler. Beaufort bir sigorta şirketinde veya o çeşit bir işte çalışacakmış. Küçük bir ev arıyorlarmış."

Bu saçmalığın tartışmaya değer tarafı olmadığından yemek odasına geçtiler. Sofrada konuşma konusu alışlagelmiş çerçevenin dışına çıkmadı, fakat Archer karısının, Madam Olenska'ya ait bir imada bulunmadığına, ihtiyar kadının onu nasıl karşıladığından da bahsetmediğine dikkat etti. Buna memnun olmakla beraber olayın kendisi için gizli bir tehdit taşıdığını da sezmek edemezdi şüphesiz.

Kahvelerini içmek üzere kütüphaneye gittiler. Arc-

her bir puro yakarak eline Michelet'nin bir cildini aldı. May, elinde bir şiir kitabı gördükçe yüksek sesle okumasını kendisinden istemeyi adet edindiği günden beri akşamları tarihe ait eserlere merak sardırmıştı. Kendi sesine karşı iticiliği olduğundan dolayı değil, dinlediği mısralar hakkında May birtakım yorumlarda bulunmaktan kendini alamadığı için.

Nişanlandıkları günlerde karısı Archer'in yorumlarını onaylamakla yetinirdi. Fakat delikanlı yorumların arkasını kesince May kendi görüş ve imkânlarına göre yorumlarda bulunmaya başlayarak onun okumaktan aldığı bütün zevki berbat etmişti.

Bu gece de kocasının tarih kitabı seçtiğini gören May el işi sepetini arayıp bularak yeşil abajurlu okuma lambasına doğru bir koltuk çekmiş ve ise başlamak için salonun kanepesi için işlediği bir yastığın üzerindeki korumaya örtüsünü çekip almıştı. Harika el işleri başaran sınıftan bir kadın değildi, biraz irice ve kuvvetli elleri daha ziyade dizgin tutmaya, kürek çekmeye, açık hava faaliyetlerine elverişliydi. Başka kadınlar kocalarına yastık işlemeyi adet edindikleri için o da erkeğine karşı bu bağlılık halkasından kendini mahrum etmek istemiyordu.

Koltuğunda o şekilde oturuyordu ki sadece gözlemini kaldırmakla, Archer, elindeki işin üzerine eğilmiş olan karısını görebilirdi. Genç kadının kırmalı kol ağzları dirseğe doğru kayarak kuvvetli ve yuvarlak kollarını çıplak bırakıyordu. Sol elinde, altın düğün yüzüğünün üzerinde gökyakutu nişan yüzüğü ışıldıyor, iğneyi sap-

layıp çıkarmak için yaklaşıp uzaklaşıyordu. Lambanın ışığı pürüzsüz alnını aydınlatarak bu şekilde otururken, gizli bir korku ile o alnın arkasındaki düşüncelerden hep haberi olacağını, fakat aradan yüzyıllar geçse May'in asla kendi düşüncelerini sezemeyeceğini, yeni bir heyecanı, sıkıntısı, ufak bir fikri olamayacağını zihninden geçiriyordu. Ruhunun şiir ve roman yeteneğini o kısa nişanlılık flörtü sırasında sarf edip tüketmişti, ihtiyaç karşılınca bu fonksiyon duruma uğramıştı. Şimdi annesinin bir kopyası halinde olgunlaşma yolunu tutmuştu, tuttuğu içinde esrarengiz bir içgüdü ile kocasını bir Mr. Weiland yapmaya çabalıyordu.

Archer kitabını bırakarak sabırsızlıkla ayağa kalktı, May hemen başını kaldırdı.

"Ne var kuzum?"

"Odayı fazla kapalı buluyorum da. Biraz temiz havaya ihtiyacım var."

Kütüphane pencerelerindeki perdelerin bir çubuk üzerinde ileri geri kaydırılabilmesini istemişti. Hâlbuki perdeleri, salonda olduğu gibi, yana doğru kırılıp toplanacak şekilde yaldızlı bir kornişe çivili yaptırmışlardı. Üzerlerinde de yığın yığın dantel vardı. Bunlardan birini yana sıyrıp kanadı açarak pencere çıkıntısına abandı, buz gibi soğuk geceyi seyretti. Sadece masanın yanında, okuma lambasının ışığı altında oturmuş olan May'e bakmamak, başka şeyler, evler, damlar, bacalar görmek, kendi dışında başka şehirler, kendi dünyası dışında başka dünyalar sezmek zihnini rahatlatıyor, daha kolay

nefes alabilmesini sağlıyordu.

Bu şekilde bir iki dakika dışarıyı seyretmişti ki karısının, "Newland! Pencereyi kapa! Zatürree olacaksın'." diye seslendiğini işitti.

Archer kanadı kapayarak vücudunu odaya çevirdi.

"Yani ölüm tehlikesi seziyorsun benim için öyle mi?"

Dilinin ucuna gelmişti, az kalsın, "Fakat ölüm mikrobu aşılındım zaten, bir ölüyüm ben. Aylar ve aylardan beri ölüyüm," diyecekti.

Birden bu kelime bu ölüm kelimesi, bir ışık çakışı halinde zihninde müthiş bir fikir yarattı. Ya ölen May olsaydı? Hem çabucak ölüp onu hayatta serbest bıraksaydı? Orada, o her köşesine alışık olduğu sıcak odada ayakta durup genç kadına bakarak onun ölmesini istemesi o kadar garip, o kadar büyüleyici, o kadar şaşırtıcıydı ki bu fikrin ne derece korkunç bir şey olduğunu ilk anlarda kavrayamadı. Sadece içinde kapalı kaldığı zindandan kurtulmak için şansın ona yeni bir imkân sağladığını hissedebildi. Hasta ruhu bu imkâna huşla sarılmak istiyordu. Evet, May ölebilirdi, onun gibi genç, sağlıklı insanların da öldüğüne sık sık şahit oluyorduk. Ölürsa serbest kalacaktı.

Karısı başını kaldırmış, dikkatle ona bakıyordu. Archer, onun gözlerinin gittikçe irileşmesinden kendi yüzünde olağanüstü bir değişiklik, bir anlam bulunduğunu anladı.

"Newland, hasta mısın, kuzum?"

Archer, olumsuz anlamda başını sallayarak koltuğuna döndü. May, yeniden başını işine eğdi. Delikanlı onun yanından geçerken elini karısının saçlarma dokundurarak, "Zavallı May" diye mırıldandı.

Genç kadın zoraki bir gülüşle sordu.

"Zavallı mı? Niçin zavallı?"

Archer de gülerek, "Çünkü asla seni rahatsız etmeden bir pencere açamayacağım hayatımda," cevabını verdi.

May kısa bir an sessiz kaldı, sonra başını el işinin üzerine eğerek gayet alçak sesle, "Sen mutlu oldukça ben asla rahatsız olmam," cevabını verdi.

"Sevgilim, ben de dilediğim anda pencereleri açmadıkça mutlu olamam."

May, "Bu havada mı?" diye hayretini açıklamaktan kendini alamadı.

Archer içini çekerek başını kitabının arkasına sakladı.

Aradan altı, yedi gün geçti. Archer Madam Olenska hakkında hiçbir şey işitmedi ve kendi huzurunda, ailenin herhangi bir üyesi tarafından adının asla ağza alınmayacağını anladı. Onu görmeye çalışmadı. İhtiyar Catherine'in kordon altında bulunan yatağı başında kaldıkça onu görmeye çalışmanın faydası olamazdı zaten. Durumun gizliliği karşısında işi olurluna bıraktı. Çünkü düşüncelerinin sert kabuğu altında, belirli bir noktada kendince alınmış bir kararın gizli olduğunu biliyordu. Kütüphane penceresinin çıkıntısına abanarak buz kesen

kış gecesini seyrettiği sırada zihninde doğmuş olan bir karar. Bu kararının yüreğine sağladığı kuvvet hiç renk vermeden beklemeyi kolaylaştırıyordu.

Günler böylece geçip giderken May Archer'e, "Mrs. Mingott seni görmek istiyor," dedi.

Bu isteğin delikanlıyı şaşırtacak bir yanı yoktu, çünkü ihtiyar Leydi'nin her gün biraz daha iyileştiğini biliyorlardı. Kaldı ki Archer'i öteki torun kocalarının hepsine tercih ettiğini hiçbir zaman açıkça söylemekten geri kalmamıştı. May bu mesajı memnurlukla vermişti, kocasının ihtiyar Catherine tarafından takdir edilmesi onun koltuklarını kabartıyordu.

Bir sessizlik anından soma Archer, "Pekâlâ. Bugün öğleden sonra beraber mi gidelim?" diye sormayı gerekli gördü.

Karısının yüzünde ışıklı bir ifade belirdiyse de genç kadın hemen, "Oh, yalnız gidersen daha iyi olur. Aynı yüzleri sık sık görmekten büyükannemin hoşlanmadığını biliyoruz," cevabını verdi.

İhtiyar Mrs. Mingott'un kapı çingırağını çalarken Archer'in yüreği heyecanla çarpıyordu. Bu ziyareti yalnız başına yapmayı özellikle istemişti, çünkü Madam Olenska'ya gizlice bir iki kelime fısıldamak fırsatını nasıl olsa ele geçireceğini umuyordu. Bu fırsatın kendiliğinden çıkmasını beklemişti, işte o fırsat çıkmış, Ellen'in bulunduğu çatının eşiğine gelmişti. Önündeki kapının arkasında, holden sonraki odanın sarı Şam kumaşından perdeleri ötesinde sevgilisinin kendisini beklediğinden

emindi. Birkaç saniye sonra onu görecek ve onu hasta kadının yanına götürmeden önce onunla konuşabilecekti.

Ona bir soru sormak istiyordu. Cevabını aldıktan sonra takip edeceği yol açıkça çizilmiş olacaktı. Sormak istediği şey sadece Washington'a hangi tarihte döneceği idi. Bu soruya cevap vermeyi elbette reddedemezdi.

Fakat sarı perdeli oturma odasında onu bekleyen zenci kırmızı hizmetçi kadından başkası değildi. Piyano taşları gibi ışıldayan bembeyaz dişleriyle sürme kapı kadayınını iterek Archer'i ihtiyar Catherine'in huzuruna çıkardı.

İhtiyar kadın, yatağın yanında, tahtı andıran kocaman bir koltukta oturuyordu. Dirseği dibindeki küçük maun masanın üzerinde abajurlu, bronz bir lamba bulunuyordu. Abajurun ışığını daha da hafifletmek için bir yanına yeşil kâğıttan bir gölgelik illeştirilmişti. İhtiyar kadının yakınında kitap, gazete veya el işi gibi şeylerden eser yoktu. Esasen o öteden beri çene çalmaktan başka bir şeye önem vermez, brodöründen falan nefret ederdi.

Archer ihtiyar kadının yüzünde veya kımıldanışlarında o geçirdiği felçten en ufak bir iz keşfedemedi. Sadece daha solgun görünüyor, şişmanlığının katmer katmer yağları arasında daha koyu renk gölgeler fark olunuyordu. Oturduğu koltukta sofra eğlencesine alabilirdiğine kendini veren atalarından biriydi sanki.

Sevilip okşanan kıymetli bir hayvan gibi o kocaman göğsünün bir kıvrımı arasına saklanmış olan küçücük elini meydana çıkararak, "Başka kimseyi içeri alma.

Kızlarım gelirlerse uyuduğumu söyle onlara," diye hizmetçi kadına kesin emir verdi.

Hizmetçi kadın çekilip gidince ihtiyar leydi torununun kocasına dönerek neşeli bir yüzle, "Bu hastalık hayli huysuz bir yaratık yaptı çıktı beni, değil mi?" diye sordu.

Bir taraftan da eli o ileri doğru fırlamış heybetli göğsü üzerindeki muslin kırmalarını bulup düzeltmeye çalışıyordu.

"Oğlum, kızlarım benim yaşımda bir kadın için çirkinliğin önemi olmadığından bahsediyorlar."

Archer, aynı neşeli tonla ona her zamankinden daha güzel göründüğünü söyledi.

İhtiyar leydi delikanlıya şeytanlık dolu bir bakış fırlatıp kurnazca göz kırparak, "Öyle ha! Fakat ne de olsa Ellen gibi bir kadın olamam, değil mi?" dedi. Archer'in cevap vermesine meydan bırakmadan ekledi. "Onu feribottan alıp araba ile getirdiğin gün de öyle korkunç derecede güzel miydi ha?"

Delikanlı güldü. İhtiyar Catherine devam etti.

"Yoksa dayanamayıp çok güzel olduğunu ona söylediğin için mi yarı yolda seni sepetlemek zorunda kaldı? Gençliğimde delikanlılar mecbur bırakılmadıkça güzel kadınların yanından kaçmazlardı."

Yeniden kıkırdadı, sonra sesine bir şikâyet edası vererek konuştu.

"Seninle evlenmemesi acınacak bir hal doğrusu. Bunu hep ona söylerim. Bütün bu sıkıntılardan beni kur-

tarmış olacaktı evlenmeniz. Fakat büyükannelerini sınıktan kurtarmayı düşünen kim bu dünyada?"

Archer hastalığın ihtiyar kadının şuuruna mı dokunduğunu zihninden geçirdiği sırada Mrs. Manson Mingott, patlar gibi bir sesle baklayı ağzından çıkardı.

"Mesele sonunda halledildi, karara bağlandı. Ailenin öteki kolları ne derlerse desinler gelip buraya yerleşecek, benimle yaşayacak Ellen! Hiç olmazsa daha yirmi yıl onu yanımda alıkoyabilmek için bir diz üstü yalvarmadığımı kaldı!"

Archer sessizce dinliyordu. İhtiyar leydi devam etti.

"Lowell, Letterblair, Augusta Weiland ve bütün öteki aile filizleri el birliği ile toplu bir halde bana başvurarak kocası Olenski'ye dönmesi görevi olduğunu Ellen'e anlatmamı, bunu yapmadığı takdirde yardımını keseceğimi tehdit makamında ona bildirmemi benden istediler. Beni ikna ettiklerini sandıkları sırada kocasının sekreteri veya elçisi olduğu anlaşılan bir delikanlı çıkagelerek son tekliflerini yaptı. Bu tekliflerin çok avantajlı olduğunu onaylarım. Her şeye rağmen evlilik evliliktir, para da para, tabii... İkisi de kendilerine göre fayda sağlayan şeylerdir. Bu yüzden ne cevap vereceğimi bilemiyordum."

İhtiyar leydi bir an susarak konuşmakta hayli zorluk çekmiş gibi derin bir nefes aldı. Sonra devam etti.

"Fakat onu görür görmez, seni gidi tatlı küçük kuş seni! O demir kafese bir daha girmek istemiyorsun, değil

mi? Haklısın, yavrum. Asla girme o kafese,” diye haykırmaktan kendimi alamadım.

Sonunda görüşüp onunla anlaştık. Burada, yanımda kalarak büyükannesine dadılık edecek. Hayatta dadılık edilecek bir büyükannesi kaldığı sürece... Bu pek neşe verici bir hal çaresi değilse de, bakıyorum, Ellen zerre kadar umursamıyor. Tabii yardımının kendisine tamamiyle ödenmesi için Letterblair’e gereken talimatı verdim.”

Delikanlı, ihtiyar Leydi’yi damarlarındaki kanın adeta kaynadığını duyarak dinliyorsa da verdiği haberlerin kendisine sevinç mi, yoksa üzüntü mü getirdiğini zihninin karışıklığı yüzünden anlayamıyordu. Takip edeceği yol hakkında kesin kararını vermiş olarak oraya geldiği için şimdi bu yeni duruma düşüncelerini kolaylıkla ayarlayamıyordu. Bununla beraber, dakikalar geçtikçe güçlüklerin eriyip çözüldüğü ve mucize gibi elverişli imkânlar hazırlandığı izlenimiyle yüreği ferahlıyordu. Ellen gelip büyükannesiyile oturmaya razı olmuşsa kendisini, yani sevgilisi Newland Archer’i terk etmeyeceğini sonunda anladığı içindi.

Bu, geçen günkü son yalvarışına genç kadının verdiği cevaptı galiba. Kendisinden istediği o kesin adımı atmaya tamamiyle karar vermemiş de olsa hiç olmazsa yarı tedbirlere boyun eğmişti. Büyük tehlikeleri göze almak mecburiyetinde olduğunu hissederken birden kendisini emniyette gören bir adamın gönül rahatlığı ile düşüncelerinin kabına yerleşti.

Kendini tutamayarak, "Kocasına dönemezdi, bu imkânsızdı!" diye haykırdı.

"Ah sevgili oğlum senin hep ondan yana olduğunu biliyordum. Onun için bugün seni çağırttım zaten ve onun için cici karın da seninle beraber gelmeyi bana teklif ettiği zaman ona, hayır şekerim, kocanı adamakıllı göreceğim geldi, zevkimi doyururken başkalarının beni seyretmesinden hoşlanmam, cevabını verdim."

İhtiyar leydi kat kat çenelerine fazla bir zahmet yüklemeyecek şekilde mümkün olduğu kadar başını arkaya atıp Archer'in gözlerinin içine bakarak, "Anlıyorsun, değil mi? Aileyle sıkı bir mücadelede bulunmamız gerekecek. Çünkü onun yanımda kalmasına kimse razı değil ve tahmin ediyorsundur herhalde ne diyeceklerini? Ben ihtiyar, zayıf bir kadın olduğum için beni zorlayıp sindirdiğini iddiaya kalkışacaklar. Onların her biriyle teker teker savaşıcak kadar kendimi sağlam hissetmiyorum henüz. Bu sebeple mücadeleyi benim yerine sen yapacaksın, oğlum!"

Archer, "Ben mi?" diye kekeledi.

Vücudunu geriye çeken ihtiyar Leydi, yuvarlak gözleri bıçak gibi keskin anlamlarla ışıldayarak, "Evet, sen! Neden olmasın?" diye haykırdı. Koltuğunun kol dayayacak yerinde duran eli kalkıp kuş pençesi gibi solgun tırnaklarıyla delikanlıya doğru uzanarak son kelimeleri tekrarladi.

"Neden olmasın?"

Büyükannenin korkunç bakışları altında kendini

toparlayan Archer, "Bana kim önem verir ki! Aldırış bile etmezler," cevabını verdi.

"Oğlum sen Letterblair'in genç ortağsın, öyle değil mi? Letterblair aracılığıyla onun forsunu kullanarak aileye söz geçebilirsin, pekâlâ. Bunu yapmamak için kâfanda özel bir sebep yoksa tabii."

Delikanlı, "Oh, sevgili büyükanne, yardımımıza muhtaç olmadan tek başınıza onlara karşı koyacağınıza eminim ben. Bununla beraber, lazım olursa elbette sizi desteklemeye çalışırım," diyerek ihtiyar Leydi'nin içini rahatlattı.

Mrs. Manson Mingott göğüs geçirerek, "O halde kurtulduk," dedi ve başını yastıklara dayayıp bütün o eski zekâ ve şeytanlığıyla gülümseyerek ekledi. "Bize yardım edeceğinden hiçbir zaman şüphe etmedim zaten çünkü Ellen'in görevinin kocasına dönmek olduğunu iddia ederken asla senin de bu fikirde olduğunu söylemiyorlar, adını ağızlarına bile almıyorlardı."

Büyükannenin bu korkunç basireti karşısında irkilmekten kendini alamayan delikanlı, "Ya May? Onun ne fikirde olduğundan bahsediyorlar mıydı?" diye sormaya can atıyordu ama ağzını açmamayı daha tedbirli bir davranış saydı. Konuyu değiştirerek, "Madam Olenska nasıl? Onu ne vakit görebilirim?" diye sordu.

İhtiyar Leydi göz kapaklarını buruşturan bir gülüşle kıkırdadı, muziplik ve şeytanlık pandomimalarına kapılmaktan kendini alamayarak, "Bugün değil. Sırayla rica ederim. Madam Olenska dışarıda zaten," dedi.

Uğradığı hayal kırıklığı yüzünden Archer kızardı. Büyükanne devam etti.

“Evet, dışarıda, yavrum, arabamla Regina Bau-
fort’u görmeye gitti.”

Bu haberin gereken etkiyi yapması için bekledi.

“Bak, görüyorsun işte, daha şimdiden nelere kat-
lanmaya mecbur ediyor beni. Buraya geldiğinin daha er-
tesi günü en güzel bone şapkasını başına geçirerek
dünyayı umursamaz gibi bir serinkanlılıkla Regina Be-
aufort’u ziyarete gideceğini haber vermez mi bana! “Ben
tanımıyorum öyle bir kadını, o da kimmiş? “ Dedim ken-
disine.”

“Sizin yeğeninizin kızıdır ve son derece mutsuz-
dur, “ cevabını verdi bana. Ben, “sadece bir alçak habisin
karısı olduğunu biliyorum, “ dedim. Bana ne cevap verse
beğenirsin?”

“Ben de öyle bir alçağın karısıyım ama bütün aile o
adama dönmek için beni adeta arkamdan itiyor, “ dedi.”

“Bunun üzerine, Regina’yı ziyarete gitmesine engel
olamadım. Sonra, bir gün, yaya sokakta dolaşamayacak
kadar şiddetli yağmur yağdığından bahsederek kendi-
sine arabamı vermemi istedi.

“Araba ile nereye gideceksin?” diye sordum. “Ku-
zenim Regina’yı göreceğim,” dedi. Kuzenim kelimesini
kullanmıştı. Gidip pencereden dışarıya baktım. Bir dam-
la bile yağmur yağmıyordu. Fakat amacını anladım ve
arabayı ona verdim. Eninde sonunda, her şeye rağmen
Regina’nın cesaretli bir kadın olduğuna inanıyorum. Ve

ben hayatımda cesarete her şeyden fazla değer vermişimdir.”

Archer eğilerek hâlâ elinin üzerinde duran küçük eli öptü.

İhtiyar Leydi alaycı bir tavırla, “Eh, eh! Kimin elini öptüğünü hayal ediyorsun, delikanlı? Umarım karının elidir düşündüğün,” diye yapıştırdı. Archer izin alıp ayrılacak üzere ayağa kalkınca da, “Karına büyükannesinin sevgilerini götür ama sakın konuştuklarımızdan bir kelime bile çıtlatma,” diye haykırdı.

İhtiyar Catherine’in verdiği haberler Archer’i şaşkına döndürmüştü. Büyükannesinin hastalığı dolayısıyla çağrılan Madam Olenska’nın acele Washington’dan gelmesi gayet tabiiyse de onun çatısı altında kalmaya karar veriş (özellikle Mrs. Mingott’un sağlığına tamamıyla kavuştuğu şu sıralarda) kolayca açıklanamazdı.

Archer Madam Olenska’nın aldığı bu kararda mali durumundaki değişikliğin rol oynamadığına emindi. Amerika’ya kaçtıktan sonra kocasının kendisine ödemeyi söz verdiği önemsiz yardımın gerçek rakamını biliyordu. Büyükannesinin para yardımı olmadığı takdirde kocasının yardımıyla çok güç yaşayabilirdi. Kendisiyle beraber oturan Medora Manson halen son meteliğine kadar servetini kaybetmiş olduğuna göre bu derece az bir para ile iki kadının yeme içme ve giyim masraflarını karşılayamayacakları kör parmağın gözüneydi. Öyle olduğu halde, Archer, büyükannesinin tekliflerini Madam

Olenska'nın çıkarı düşüncesiyle kabul etmediğine inanıyordu.

Madam Olenska'da büyük servete alışmış insanların hesaba kitaba burun kıvıran cömertliği ve ölçsüzlüğü vardı. Paraya kayıtsızdı. Bununla beraber akrabalarının bir kadına gerek saydıkları birçok şeyin yokluğuna üzüntü duymadan katlanabilirdi. Kont Olenski'nin o muhteşem kozmopolit âleminde yaşamış bir kadının zorunlu ihtiyaçlar hakkında bu derece bilgisiz ve kayıtsız oluşuna Mrs. Lovell Mingott'la Mrs. Weiland'in hayret ettiklerini ve üzüldüklerini haber almıştı. Fazla olarak da, Archer'in bildiği gibi Madam Olenska'nın yardımının kesildiği günden beri birçok ay geçmişti aradan. Ve o süre boyunca büyükannesinin yeniden gözüne girmek için hiçbir girişimde bulunmamıştı. O halde davranış tarzını değiştirmesinde başka bir sebep aramalıydı.

Delikanlı bu sebebi uzun boylu aramak zorunda kalmadı. Feribottan dönüş yolunda kendisiyle Ellen'in ayrı yaşamaları gerektiğini söylememiş miydi? Fakat söylerken başı Archer'in göğsüne dayalıydı. Kullandığı kelimelerde amaçlı bir koketlik bulunmadığına emindi. O da kaderi ile mücadele ediyor, düşünce ve kararına ümitsizce sarılıyordu. Fakat New York'a döndüğünden beri geçen on gün zarfında Archer'in suskunluğuna ve kendisini görmeye yeltenmemesine bakarak artık geriye dönüş ihtimali olmayan kesin bir adım atmayı tasarladığını sezmiş olabilirdi. Gerçekten sezmişse kendinden duyduğu korku içinde gerekli bazı fedakârlıklarda bu-

lunmayı çaresiz görmüş, kendini ona göre hazırlamaya başlamış olabilirdi.

Bir saat önce, Mrs. Mingott'un çingırağını çalarken Archer takip edeceği yolu önünde çizilmiş olarak görüyordu. Madam Olenska ile yalnızca bir iki kelime görüşmeyi zihnine koymuş, bunu başaramayınca hangi gün, hangi saatteki trenle Washington'a döneceğini büyükannesinden öğrenebileceğini düşünmüştü. Amacı o trende Ellen'le buluşmak ve Washington'a veya istediği kadar uzağa onunla birlikte seyahat etmektir. Kendisi Japonya'yı tercih ediyordu ama Ellen nereye gitmek isterse tereddütsüz onu takip edeceğini genç kadın anlayacaktı herhalde. May'e bırakacağı bir not sayesinde arkasındaki köprüleri havaya uçurmuş olacaktı.

Bu hamleyle büyük bir istek ve ateşle kendisini hazırlamıştı. Öyle olduğu halde olayların yüzünün değiştiğini öğrendiği zaman yüreğinde bir hafiflik duymuştu. Yine de Mrs. Mingott'un konağından eve dönerken önündeki günler için her dakika artan bir hoşnutsuzluk hissine kapılmaktan kendini alamıyordu. Bundan sonra yürüyeceği, yürüyeceğini tahmin ettiği yolda kendisi için bilinmeyen, alışılmamış hiçbir şey yoktu, bu seferki sevgilisi eski metresi Mrs. Thorley Rushworth'dan bambaşka özellikte bir yaratık olmakla beraber. Ellen gibi bir kadının şerefini korumak için ne çeşit tedbirler alınması gerektiğini düşünmeyecek bir insan değildi şüphesiz. Artık o evli eski metresinin zamanında olduğu gibi her adımda, her oturuş kalkışında, her okşayış ve her kavga

edişinde, gece gündüz yalan söylemek mecburiyetinde kalmayacaktı. Yalana tenezzül etmeyecekti.

Bu münasebetlerde aldatılan koca ise herkes onu komik bulur, gülüp alay ederdi. Fakat aldatılan kadınsa gülmeyi kimse hatırından geçirmezdi. Özellikle Archer'in dar muhitinde ihanete uğramış bir kadına gülecek tek kişi düşünülemezdi. Hatta evlendikten sonraki hovardalığa dudak bükerek, erkeği hor görerek bakarlardı. Bunu şimdiden göze alması gerekiyordu.

Archer da o ana kadar bu gibi meseleleri herkesten farksız bir gözle görürdü. Hatta Lefferts'den tiksindiği anlar olurdu. Fakat Ellen Olenska'yı aşkla sevmek Lefferts terekesine düşmek anlamına gelmezdi.

Hayatında ilk defa olarak macerasını tamamıyla kişisel bir problem sayıyor ve kendisini özel şartlar içinde görüyordu. Ne Ellen Olenska başka kadınlara benzerdi, ne de kendisi başka erkeklere. Bu sebeple, (yani hiç kimseye benzememeleri yüzünden) kendi vicdanlarından başka bir mahkemeye hesap vermek zorunda değildiler.

Evet, ama on dakika sonra kendi evinin eşiğini aşacakta ve orada May vardı, alışkanlık vardı, şeref vardı ve kendisi gibi bütün akran ve akrabalarının inandıkları gelenekler vardı.

Köşe başında tereddüt etti, sonra Beşinci Cadde'ye doğru yürümeye başladı.

O kış gecesinde, önünde ışıksız büyük bir ev göründü. Daha yaklaşıncı onu kaç defa baştanbaşa ışıklar içinde gördüğünü hatırladı. O fevkalade günlerde dış ba-

samaklarına tenteler gerilir, halılar serilir, kaldırım kenarında çift sıra arabalar beklerdi. Bu konağın yan so-kağa doğru uzanan bölüğünün sonundaki kış bahçesinde May'ı ilk defa öpmüştü. Pırıl pırıl simlere bürünmüş genç bir Diana gibi onu balo salonunun yüzlerce mum ışığı altında ilk defa görmüştü.

Şimdi konak bir mezar karanlığına gömülüydü. Sadece bodrum pencerelerinden birinde ve üst kattaki storu indirilmemiş bir pencerede ölü bir ışık fark ediliyordu. Archer tam köşeye varınca kapısının önünde duran arabanın Mrs. Manson Mingott'a ait olduğunu gördü. O sırada Sillerton Jackson oradan geçseydi ne büyük bir şans olurdu bu kendisi için! Madam Olenska'nın Mrs. Beaufort'a gösterdiği dostluk hakkında ihtiyar Catherine'in ağzından dinlediği hikâye Archer'i son derece duygulandırmıştı. New York'un o haklı kabahat edasında değişiklik zorlamasına benziyordu bu. Bunu haber alacak olan salon ve kulüpler olayı allandırıp pullandırarak ne dedikodular piyasaya süreceklardı!

Orada durarak ışıklı pencereye baktı. İki kadının o odada oturduklarına şüphe yoktu. Beaufort belki başka taraflarda teselli arıyordu şu dakikada. Hatta Fanny Ringle beraber New York'tan ayrıldığı hakkında söylentiler bile dolaşıyor idiyse de Mrs. Beaufort'un tavır ve hareketleri bu söylentileri yalanlıyordu.

Archer Beşinci Cadde'nin gece manzarasını tek başına seyrediyordu. Bu saatte halkın çoğu evlerinde akşam yemeği için giyiniyordu. Ellen'in yaptığı ziyare-

tin bu yüzden pek fark edilemeyeceğini düşünerek gizli bir memnunluk duydu. Bu düşünce zihninden geçerken konağın kapısı açılarak Ellen dışarı çıktı. Arkasından ancak adım atacağı yeri görmesine yetecek sönük bir ışık yansiyordu. Dönüp birisine bir şey söyledikten sonra kapı kapandı. Genç kadın dış basamaklardan indi.

Sokağa ayak basınca, Archer alçak sesle, "Ellen!" diye fısıldadı.

Madam Olenska hafif bir irkilişle durdu. O sırada sırtlarında modaya uygun elbiseler bulunan iki delikanlının yaklaştığını gördü. Paltolarının yakası içinde beyaz kravatları üzerine sarılmış şık ipek boyun atkıları görünüyordu. Bu yeni neslin ne kadar erken akşam yemeği sofrasına oturduğunu zihninden geçirirken konakları bir iki kapı ötede olan Reggie Chiverslerin büyük bir parti verdiklerini hatırladı. Bu partide Adelaide Nilson Romeo ve Juliet'ten bir parça temsil edecekti. Bu iki delikanlının oraya gitmekte olması çok muhtemeldi. Bir sokak lambasının altından geçerlerken Lawrence Lefferts'le genç bir Chivers'i tanıdı.

Ellen'in elinin kanma işleyen sıcaklığını hissedince biraz önce onun Beaufortların kapısı önünde görülmesini istemediğini unuttu.

Ne söyleyeceğini düşünüp tasarlamadan, damdan düşer gibi, "Artık sizi görebileceğim, aynı şehirde beraber olacağız," dedi.

Ellen, "Ah, demek büyükannem söyledi size?" cevabını verdi.

Archer, kendi kulaklarına bile öfkeli etki yapan bir

sesle, "Yarın yalnız olabileceğimiz bir yerde mutlaka sizi görmek istiyorum," dedi.

Ellen, iki yanma şöyle bir sallandıktan sonra arabaya doğru yürüdü.

"Fakat halen hep büyükannemin yanında olduğumu biliyorsunuz."

Archer, "Yalnız olabileceğimiz bir yerde," diye ısrar etti.

Ellen, delikanlıyı sinirlendiren hafif bir gülüşle, "New York'ta mı? Burada ne kilise, ne de anıt falan bulunmadığını biliyorsunuz," dedi.

"Parkta sanat müzesi var. Saat iki buçukta, kapıda sizi bekleyeceğim."

Ellen, cevap vermeden dönüp çabucak arabaya girdi. Araba hareket edip uzaklaşırken sevgilisinin (karanlık yüzünden emin olmamakla beraber) pencereden eğilip kendisine el salladığını sandı. Ona bakarken çok zıt duygular içinde bocalıyordu. Sevdiği kadınla değil, kendisine verdiği şehvi zevklerden bıkkınlık getirdiği başka bir kadınla görüşür gibi bir hisse kapılmıştı. O çeşit münasebetlere özgü külhanbeyi benzeri bir lehçeyle adeta hor görerek, "Gelecek!" diye haykırdı ve bu adiliğinin farkına varınca kendi kendine utandı.

Dökme demir ve çini fayanslarla inşa edilmiş olan Metropolitan müzesinin başlıca galerilerinden birini işgal eden Walfe koleksiyonunun tuvaleri önünden geçerek Cesnola antikalarının sergilendiği, ziyaretçisi hemen hemen bulunmayan odaya vardılar. Bu gamlı ten-

halıktan hoşlanarak ortasındaki kalorifer radyatörünün etrafını çeviren kanepeye oturdular. İlium kazılarında elde edilen parçaların korunduğu abanoz doğramalı cam mekanlara sessizce bakıyorlardı.

Madam Olenska, "Ne tuhaf, daha önce buraya hiç gelmemiştim," dedi.

"Bir gün burasının büyük bir müze olacağına eminim."

Ellen dalgın bir yüzle, "Evet" diye mırıldanarak bu fikri kabul etti. Kalkıp odada dolaştı. Kanepede oturmaya devam eden Archer, genç kadının vücudunun (ağır kürkleri altında bile ne kadar çocukça kalan) uçarcasına hafif kımıldanışlarını seyrediyordu. Başındaki kürk şapkaya çok isabetli bir buluşla bir balıkçıl kanadı iştirtilmişti. Her iki şakağında dışarıda kalan perçemler helezonlar çizerek kulağının arkasına doğru tırmanan asma filizlerini hatırlatıyordu. Archer'in aklı fikri Ellen'le her karşılaşmasında olduğu gibi yalnız onun varlığının ayrıntıları ile meşguldü. Ayağa kalkarak genç kadının önünde durduğu camekâna yaklaştı. Oradaki cam raflar küçücük kırık şeylerle doluydu. Bunlar camdan, balçık-tan, rengini değiştirmiş bronzdan yapılmış, güçlkle tanınabilecek mutfak kaplan, ev aletleri veya süs eşyasıydı.

Madam Olenska, "Aradan belli bir zaman geçtikten sonra bu kırık dökük eşya gibi, hiçbir şeyin artık değerinin, anlamının kalmaması çok hazine bir hareket. Bunlar artık isimleri bile unutulmuş insanlara lazım, onlar için önemli şeylerdi. Şimdi bazı parçaları incele-

dikleri halde bir şey anlayamayarak üzerlerine "Ne maksatla kullanıldığı anlaşılamamıştır," ibaresini yazıyorlar."

"Evet, ama bununla beraber..."

"Bununla beraber ne?"

Yakası kürklü fok derisi ceketi ile karşısında duran Ellen, ellerini küçük, yuvarlak bir manşon içinde tutuyor, şapkasının tülü şeffaf bir maske gibi burnunun tepesine kadar iniyordu. Archer'in kendisine sunduğu küçük menekşe demetini çabuk çabuk içine çekerek koklarken bu pürüzsüz hat ve renk armonisinin o anlamsız doğa kanunlarına boyun eğerek bir gün solup kuruyacağına insan bir türlü inanamıyordu.

Archer, "Bununla beraber sizinle ilişkisi olan her şey önemlidir," dedi.

Madam Olenska, karşısındaki erkeğe düşünceli gözlerle baktı, sonra kanepeye döndü. Delikanlı da onun yanına oturarak bekledi. Birden o boş odada yankılar yapan bir ayak sesi duydu. Dakikalar onu ezebilecek kadar ağırdı sanki.

Ellen, kendisi de ona benzer bir his içinde kalmışçasına, "Bana söylemek istediğiniz neydi?" diye sordu.

"Size ne mi söylemek istiyordum? New York'a korktuğunuz için geldiğinize inanıyorum."

"Korktuğum için mi?"

"Washington'a geleceğimden korktuğunuz için."

Ellen, ellerini hapseden manşona baktı. Delikanlı genç kadının ellerinin manşon içinde sinirli sinirli kııldığını fark etti.

"Doğru mu?"

"Şey... Evet."

"Korktunuz. Nasıl bir halde olduğumu, neler düşündüğümü, tasarladığımı keşfetmiştiniz, biliyordunuz."

"Evet, biliyordum."

"O halde?"

"Bugünkü durumun her şeyden iyi olduğunu sanıyorum."

Soru sorar gibi bir tavırla ve bir iç çekişle bu cevabı vermişti.

"Her şeyden iyi mi?"

"Başkalarını daha az inciteceğiz. Öteden beri istediğiniz bu değil miydi zaten?"

"Öteden beri istediğim diyerek neyi kastediyorsunuz? Sizin burada hem yanımda, hem uzakta olmanız mı? Ara sıra böyle sizinle kaçamak görüşmek mi? İstediğimin tam tersidir bu. Ben ne istediğimi geçen gün açıkça söyledim size."

Ellen tereddüt etti.

"Demek bunun daha iyi değil, daha kötü olduğuna inanıyorsunuz?"

"Bin defa daha kötü olduğuna!"

Birkaç saniye sustu.

"Yalan söylemek daha kolay olur ama açık konuşmayı tercih ediyorum. Dayanılamaz, berbat bir durum olur bu benim için."

Ellen ferahlar gibi derin bir soluk alarak, "Oh, benim için de tabii!" diye haykırdı.

Delikanlı ayağa fırladı.

“O halde? Sormak sırası şimdi benim sanıyorum, her şeyden daha iyi dediğiniz şey nedir ki? Anlamı ne bu kelimelerin?”

Ellen başını önüne eğerek manşonu içinde ellerini kavuşturup çözmeye devam etti. Biraz önce duydukları ayak sesi yaklaşıyordu. Başında sırma şeritli kasket bulunan bir bekçi, mezarlıkta yürüyen hayalet gibi gevşek adımlarla, dalgın dalgın odada dolaştı. Hemen, aynı anda, gözlerini karşılarındaki camekâna diktiler. Üniformalı adam taş lahitler ve mumyalar arkasından çekilip gidince Archer yeniden konuştu.

“Söyleyiniz, daha iyi dediğiniz şey nedir?”

Ellen soruya cevap verecek yerde, “Büyükanne yanında kalacağımı söyledim, çünkü burada daha güvende olacağımı düşündüm,” diye mırıldandı.

“Bana karşı mı güvende?”

Delikanlıya bakmadan hafifçe başını eğerek “evet” işareti yaptı.

“Bana olan sevginize mağlup olmamaya karşı mı güvende?”

Ellen’de hiçbir kıpırdama olmadı, fakat kirpikleri üzerinde beliren bir gözyaşı damlasının tülün bir örgüsüne asılı kaldığını gördü.

“Dönüşü olmayan kötülükler yapmak tehlikesine karşı güvende. Başkalarına benzememek için her çabayı sarf etmek zorundayız.”

“Niçin başkalarına benzememek? Bir erkeğim ben... Soyumun tabii ve normal özelliklerinden apayrı,

bambaşka bir yaratık olduğumu asla iddia etmedim. Bütün erkekler gibi aynı istekler, aynı tutkularla yanıp kül oluyorum.”

Ellen, Archer’e dehşet dolu gözlerle baktı. Delikanlı genç kadının yanaklarının sarardığını fark etti.

Madam Olenska ani bir cüret göstererek gayet alçak, fakat berrak bir sesle sordu.

“Bir defa sizin olduktan sonra sonsuza dek evime dönmeme razı mısınız?”

Delikanlının alnı bile horozibiği gibi kızardı. Yerinden kımıldamadan, “Ey Ulu Tanrım!” diye haykırdı.

Kalbini dolu bir içki kadehi gibi iki eliyle tutuyormuş da en ufak bir hareketin onu taşıracığından korkuyormuş gibi bir hali vardı.

Genç kadının kullandığı son kelimeleri hatırlayarak yüzü karıştı.

“Evinize dönmek mi? Evinize dönmekten neyi kastediyorsunuz?”

“Kocamın evini kastediyorum.”

“Ve bu teklife evet dememi mi bekliyorsunuz?”

Ellen kederli gözlerini kaldırarak Archer’e baktı.

“Başka ne çare kaldı elimde? Burada yaşayarak bana karşı çok iyi davranmış olan insanlara ölünceye kadar yalan söyleyemem.”

“İşte onun için değil midir ki sizinle uzak bir yere kaçıp gitmeyi teklif ediyorum!”

“Ama hayatlarını kırıp parçalayarak! Onlar benim hayatımı yeniden kurmama yardım ettikleri halde...”

Archer ayağa fırladı ve sessiz bir hüznün ve ümitsizlikle önündeki kadına bir süre bakakaldı. Ona, "Evet, gel, gel, bir defacık olsun gel de benim ol!" demek kolaydı. Kabul edip gelince sırf gelişi, birbirlerinin oluşu ile kendisine ne büyük bir güç sağlayacağını bilmiyor değildi. Gelip vücudunu teslim ettikten sonra kocasına dönmemesi için onu ikna etmek güç olmayacaktı herhalde. Yine de kabul ettiğine kelimelerin dudaklarından çıkmasına engel olan bir şey vardı. Bu, Ellen'in tutku dercesini bulan dürüstlük duygusu karşısında onu bir tuzağa sürükleyememek, bir tuzağa sürüklemeye gücü yetmemek meselesiydi. "Gelip bir defacık benim olmasına razı olursam kavuşmadan sonra kocasına dönmesine de razı olmam gerekir," diye düşünüyordu. Böyle bir şartı aklına getirmek bile kanını donduruyordu.

Ellen'in ıslak yanakları üzerinde kirpiklerinin gölgesini görerek yüreği burkuldu. Konuşmaya başlayarak, "Eninde sonunda hayatlarımız bizim değil mi? Bize ait olan şeyleri dilediğimiz gibi kullanmaya hakkımız var. Boş yere imkânsız şeylere katlanmaya çalışmayalım. İsteddiğimiz şeyin gereken fedakârlığa değmeyeceğine inanmadıkça olmadık hal çareleri aramamalısınız."

Madam Olenska hafifçe kaşlarını çatıp dudaklarını kısarak ayağa kalktı.

"İsteddiğiniz şekilde düşünmekte serbestsiniz, tabii."

Saatine bakarak ekledi.

"Ben gitmeliyim artık."

Kontes dönüp yürümeye başladı. Kendisini takip eden Archer onu bileğinden yakaladı.

“Şey, o halde geliniz! Bir defacık olsun birbirimizin olalım!”

Ellen’i kaybetmek korkusu birden aklını başından almıştı. Bir iki saniye birbirlerine iki düşman gibi baktılar.

Delikanlı, “Ne vakit?” diye direndi. “Yarın.”

Genç kadın tereddüt etti.

“Öbür gün.”

Delikanlı, “Sevgilim!” diye haykırdı.

Ellen bileğini kurtarmıştı, fakat bir süre göz göze yürümeye devam ettiler. Archer sevgilisinin iyice sararmış yüzünün renk vermeyen içten bir ışıkla parıldadığını görüyordu. Kalbi korku ile çarpmaya başladı. Aşkı o ana kadar hiçbir yüz üzerinde bu derece elle tutulur halde görmemişti.

Madam Olenska, “Oh, geç kaldım ben. Hoşçakal! Hayır, daha fazla gelme benimle,” diye haykırdı ve cevap beklemeden koşar adımlarla müzeden çıkıp gitti. Delikanlının gözlerinde fark ettiği ateşten korktuğu için öyle kaçmıştı galiba. Dış kapıya varınca dönüp uzaktan eliyle son bir veda işareti yapmaktan geri kalmadı.

Archer yalnız başına evine doğru yürüdü. Kapıdan girdiği zaman hava kararıyordu. Holde görmeye alışık olduğu eşyaya bir mezardan bakıyormuş gibi bakıyordu.

Onun ayak seslerini duyan hizmetçi kız acele merdiveni tırmanarak yukarı sahanlıktaki havagazı lambasını yaktı.

"Mrs. Archer evde mi?"

"Hayır, Sir, Mrs. Archer öğle yemeğinden sonra araba ile şehre inmişti. Henüz dönmedi."

Archer geniş bir nefes alarak kütüphaneye girip kendini koltuğa attı. Arkasından gelen hizmetçi kız okuma lambasını getirdi ve şöminedeki ateş üzerine kömür attı.

Kız çıkınca, delikanlı dirsekleri, dizleri ve çenesi kenetlenmiş, elleri üzerinde öyle hareketsiz oturmakta devam etti. Gözlerini kızıl korlardan ayıramıyordu.

Zihninde bilinçli düşüncelere yer veremeden orada oturuyordu. Ne kadar zaman geçtiğinin farkında değildi. Şaşkınlığı ve sersemliği hayatını hızlandırmak değil, bilâkis duraklamaya uğratmış gibiydi. "Eninde sonunda olacağı buydu. Başka türlü olamazdı," diye kendi kendine tekrarlayıp duruyordu. Daha önce düşündüğü, özlediği o kadar başka şeydi ki mutluluğunda bir ölüm soğukluğu duymaktan kendini alamıyordu.

Kapı açılarak May içeri girdi.

"Müthiş geç kaldım bugün. Canın sıkılmadı ya, sevgilim?" derken pek seyrek okşamalarından birini lüt-federek elini kocasının omzuna dayamıştı.

Archer karısının yüzüne bakakaldı.

"Vakit o kadar mı geç?"

"Saat yediyi geçti. Bahse girerim ki koltuğunda uyuya kalmıştın!"

Kahkaha ile güldü ve iğnelerini çekip çıkararak kadife şapkasını kanepenin üzerine fırlattı. Yüzü her za-

mankinden daha solgun görünmekle beraber hal ve tavırlarında olağanüstü bir canlılık seziliyordu.

“Büyükannemi görmeye gittim ve tam evinden çıkacağım sırada Ellen dışarıda yaptığı bir gezintiden döndü. Bu yüzden biraz daha kalıp kendisiyle uzun bir konuşma yaptım. Yıllardan beri onunla böyle ciddi bir konuşma yapmadım gibi geldi bana,” dedi.

Kocasının karşısındaki kendi koltuğuna oturdu. Parmaklarıyla dağınık saçlarını düzeltmeye çalışırken kocasının bir şeyler söylemesini bekliyordu.

May, Archer’e hiç doğal görünmeyen bir canlılıkla gülümseyerek sözüne devam etti.

“Bu, gerçekten mükemmel bir konuşma oldu. Bana karşı öyle candan davrandı ki! Tamamıyla bildiğimiz o eski Ellen olmuştu birdenbire. Son zamanlarda kendisine karşı biraz soğuk durduğuma üzülüyorum şimdi. Bazen düşünüyorum ki...”

Archer, lambanın ışığından kurtulmak için ayağa kalkarak şöminenin tablasına dirseğini dayadı.

“Evet, ne düşündün?”

“Onun hakkındaki görüşlerimin belki yanlış olduğunu kendisi hakkında doğru bir hüküm vermediğimi düşünürdüm. Görünüş itibarıyla bizden çok farklı olması hepimizi şaşırtıyor ve yanıltıyordu herhalde. Her yerde kendisini ön plana koyan o tuvaleti, tavırları falan... Avrupa sosyetesinde geçirdiği gösterişli hayatın kaçınılmaz izleriydi bunlar şüphesiz. Bu yüzden biz de ona çok donuk görünüyorduk elbette. Fakat artık Ellen’e

daha elverişli bir açıdan bakmak istiyorum.”

Yeniden duraladı. Alışmadığı derecede uzun ve çabuk konuşmuş olması soluğunu kesmiş gibiydi. Yanakları iyice kızarmış, dudakları hafifçe aralıktı.

Archer ona bakarken St. Augustine'deki özel bahçesinde yüzünün gençliği, tazeliği, dışarı vuran enerjik güzelliği ile nasıl göz kamaştırdığını hatırladı. Şimdi aynı ruh hali içinde, iradesini kullanarak kendi kendisini o şekilde güzelleştirmeye gizliden gizliye gayret ettiğini sezdi. Bu, karısının iyice göremediği alanlara doğru bir uzanma, taşma hamlesine benziyordu.

“Ellen'den nefret ediyor. Bu duygusunu alt etmek gayretiyle onu savunuyor ve bu işte benim kendisine yardım etmemi istiyor,” diye düşündü.

Bu düşünce Archer'i heyecanlandırdı. Bir an suskunluğu bırakarak sonunun neye varacağını düşünmeden ağzına geleni söyleyecek hale geldi.

May, “Ne demek istediğimi anlıyorsun, değil mi?” diye sözüne devam etti. “Niçin ailemiz sürekli onun yüzünden sıkıntılara uğradı? Başlangıçta, yani buraya ilk geldiği günler ona elimizden gelen yardımı yapmakta kusur etmedik. Fakat o bunu bir türlü anlamak istemedi. Şimdi de büyükannemizin arabasıyla Mrs. Beaufort'u görmeye kalkıştı. Van der Luydenleri kendisine düşman ettiğine artık kesin gözüyle bakabiliriz.”

Archer, sabırsızlık içinde bir gülüşle, “Ah! Demek öyle!” diye mırıldandı. Aralarındaki açık kapı yeniden kapanıvermişti. Delikanlı ateşin yanından ayrılarak,

“Daha fazla gecikmeden giyinmemiz lazım. Yemeği dışarıda yiyoruz, değil mi?” diye sordu.

Genç kadın kalktıysa da ateşin yanından hemen ayrıldı. Archer onun önünden geçerken, May, kocasını alıkoymak ister gibi iradesi dışında ileri doğru bir hareket yaptı. Gözleri karşılaştı. Archer karısının gözlerini araba ile Jersey City’ye giderken kendisinden ayrıldığı andaki aynı ıslak mavilikte buldu.

May kollarını kocasının boynuna dolayarak yanaklarını onun yanaklarına dayadı. Bir fısıltı halinde, “Bugün beni öpmedin,” dedi.

Archer, kolları arasında onun titrediğini fark etti.

Eski günleri hatırlayan Mr. Sillerton Jackson gülümseyerek, “Tuileries sarayında bu gibi şeylere açıkça müsamaha edilirdi,” dedi.

Sahne Van der Luydenlerin Madison Caddesi’ndeki konaklarının karaceviz ağacından yemek odası ve zaman da Newland Archer’in Sanat Müzesi’ne yaptığı ziyaretin akşamıydı. Mr. ve Mrs. Van der Luyden Beaufort’un iflasını haber alınca, birkaç gün için, kaçır gibi bir hızla Skuydercliff’ten şehre inmişlerdi. Bu olağanüstü olayın sosyete içinde yapacağı tepkilerin önemi dolayısıyla onların New York’ta bulunmaları şart olduğu kendilerine bildirilmişti. Özellikle Mrs. Archer’in belirttiği gibi New York’a gelip operada kendilerini göstermeleri ve hatta eşe dosta konaklarının kapılarını açmalarının sosyeteye karşı görevleri olduğuna kendileri de hak ve-

rerek bu yolculuğu yapmışlardı. Miss. Archer onlara şöyle demişti.

“Sevgili Louisa, Mrs. Struther gibi kadınların Regina’nın pabuçlarını ayaklarına giyebileceklerini sanmalarını, bunu sanmalarına meydan verilmemesi lazımdır. Çünkü yükselmeye hırslı insanlar asıl böyle zamanlarda yanlarındakileri dirsekleriyle iteleyerek ayaklarına daha şatafatlı pabuç ararlar. Suçiçeği hastalığı müthiş bir salgın halinde New York’a yayıldığı yılda Strutherler salonlarına evli erkekleri çekebildiler, çünkü o erkeklerin karıları o sırada hastanelerde gönüllü hastabakıcılık yapmakla meşguldüler. Sevgili Henry ve Louisa, savaş hatının en ön safında yer almanız lazım. Her zaman olduğu gibi...”

Mr. ve Mrs. Van der Luyden böyle bir çağrıya sağır kalamazlardı. İstemeyerek fakat bir kahramanlık coşkunluğuna kapılmaktan da kendilerini alamayarak görevi kabul edip şehre geldiler. Konağı havalandırıp iki akşam yemeği ve bir kabul gecesi için davetiyeler gönderdiler.

İşte, bu özel gecede, hep birlikte operaya gidip o kış ilk defa temsil edilecek olan Faust’u seyretmek üzere Sillerton Jackson’u, Mrs. Archer’i Newland’le karısını davet etmişlerdi. Van der Luyden çatısı altında seremonisiz hiçbir şey yapılmazdı, bu sebeple davetliler dört kişiden ibaret olmakla beraber, centilmenler purolarını içmeden önce servisin layıkıyla ve rahatça yapılabilmesi için sofraya saat yedide oturulmuştu.

Archer dün gecedan beri karısını görmemişti. Bü-

roya gitmek için erken saatte evden çıkmış ve akşama kadar bir yığın önemsiz işle meşgul olmuştu. Öğleden sonra büyük ortaklardan biri bir mesele hakkında yardımını istemiş ve böylece akşam bürodan dönmekte o derece gecikmişti ki karısı Van der Luydenlere araba ile tek başına giderek arabayı geri gönderip kocasını orada beklemek zorunda kalmıştı.

Archer, sofrada Skuyderclif karanfilleriyle dolu kocaman bir vazonun arkasında oturan karısını, biraz solgun ve donuk bulunuyorsa da gözlerinin kor gibi ıslıl ıslıl yandığını ve aşırı bir canlılıkla konuştuğunu görüyordu.

Mr. Sillerton Jackson'un o çok sevdiği Tuileries karıştırtmasına yol açan konuyu Mrs. Van der Luyden ortaya atmıştı. (Archer bunun amaçsız olmadığına inanıyordu.) Beaufort'un iflası, daha doğrusu o iflastan beri Beaufort'un takındığı tavır salon ahlakçıları için bir konu olmaya devam ediyordu. Bu konu her yönüyle konuşulduktan sonra Mrs. Van der Luyden dikkatli gözlerini May Archer'e çevirdi.

"İşittiğim şeyin doğru olması mümkün mü, şekerim? Büyükannenizin arabasını Mrs. Beaufort'un konağı önünde görenler olduğunu söylüyorlar." Bu cümleden anlaşıldığı üzere, o bilinen küstahlığı dolayısıyla Mrs. Beaufort'tan artık öteki adı ile bahsetmiyordu.

May'in yanakları kızardı. Mrs. Archer çabucak, "Araba gerçekten orada görülmüşse Mrs. Mingott'un bundan haberi olmadığına eminim ben," dedi.

"O düşüncede misiniz siz?"

Mrs. Van der Luyden durakladı, göğüs geçirerek kocasına baktı. Mrs. Van der Luyden, "Madam Olenska'nın şefkatli kalbinin kendisini Mrs. Beoufort'u ziyaret tedbirsizliğine sürüklediğini tahmin ediyorum," dedi.

Mrs. Wailand, gözleri masum bir ifade ile damadında olduğu halde, kuru bir sesle "Veya belli bir sınıf insanlara olan meyli," diye mırıldandı.

Mrs. Van der Luyden, "Madam Olenska'nın öyle bir meyli olduğunu düşünmek beni üzüyor," dedi.

Mrs. Archer, "Ve özellikle iki defa kendisini Skuytercliff'te misafir etmenizden sonra..." cevabını verdi.

İşte Mr. Jackson sık sık bahsetmekten hoşlandığı Tuileries hakkındaki cümlesini şu sırada sarf etmişti. Sofradakilerin gözlerini kendisine çevirdiklerini görünce sözüne devamla, "Tuileries'de bu gibi konularda ölçü gayet geniş tutulurdu. Mesela, Morny'nin servetini nasıl yaptığı veya meşhur saray güzellerinden birinin borçlarını kimin ödediğini ulu orta soranlar görülürdü," dedi.

"Umarım ki, aziz Mr. Sillerton, bizim de aynı ölçülere uymamızı tavsiye edecek değilsiniz." Bu cevabı Mrs. Archer vermişti.

Mr. Jackson istifini bozmadan, "Tavsiyede bulunmak alışkanlığım yoktur zaten. Fakat Madam Olenska'nın yabancı memleketlerde Avrupa terbiyesiyle büyütüldüğünü göz önünde tutarsak bizden farklı ölçülere göre yaşamasına hayret etmememiz lazım gelir," dedi.

Leydilerden yaşlıca olanı ikisi, "Ah!" diye göğüs geçirdi.

Mrs. Van der Luyden, “Öyle de olsa büyükannesi-
nin arabasını halkın parasını çalan bir suçlunun kapısı
önünde bekletmesini aklıma sığdıramam,” diye protes-
toda bulundu.

Archer, ev sahibinin, bu sözleri söylerken, Yirmiü-
çüncü Sokak’taki küçük eve gönderdiği karanfil sepetle-
rini hatırlayarak öfkelenildiğini tahmin etti.

Mrs. Archer bahsi özetleyerek, “Yerden göğe kadar
haklısınız. Onun her şeyi başka bir açıdan gördüğünü
her zaman tekrarlayıp durmuşumdur,” dedi.

May’in alnına bir pembelik vurdu. Sofrada karşı-
sında oturan kocasına bakarak çabucak, “Eminim ki
Ellen o ziyareti sert bir şefkat jestinde bulunmak ama-
cıyla yapmıştır,” dedi.

Mrs. Archer, ileri sürülen gerekçenin hafifletici bir
sebepe olamayacağını anlatır gibi bir tavırla, tedbirsiz in-
sanların çoğu defa şefkatli olduğunu söyledi. Mrs. Van
der Luyden de, “Eşe dosta danışsaydı bari...” diye mırıl-
dandı.

Mrs. Archer, “Ah, danışmaktan hiç hoşlanmaz,” ce-
vabını verdi.

Söz bu noktaya varınca Mrs. Van der Luyden an-
lamlı bir şekilde karısına baktı. Üç hanımın pırıltılı tuva-
letleri kıvılcımlar saçarak yemek odasının kapısından
süzülüp çıktılar. Centilmenler de purolarını tellendirdi-
ler. Mr. Van der Luyden operaya yetişmek için kısa pu-
rolardan ikram etmişti, fakat içimleri o derece nefisti ki
davetliler kısıklıklarından adeta üzüntü duydular.

Birinci perdeden sonra, Archer, bu guruptan ayrılarak dolaşa dolaşa kulüp locasının arka tarafına kadar uzanmıştı. Orada birkaç Chivers, Mingott ve Rushworth omzunun üzerinden iki yıl önce, Ellen Olenska ile ilk karşılaştığı zaman seyrettiği aynı manzaraya bakıyordu. Nerdeyse ihtiyar Mingott'un locasında onu görüneceğini sanır gibi olduysa da loca boş kalmaya devam etti. Oradaki bir koltuğa çöküp oturdu. Gözleri o boş yere dikilmiş hiç kımldamıyordu. Madam Nilson'un "M'ama, non m'ama..." diye inleyen pürüzsüz soprano sesiyle dalgınlıktan silkinip uyandı.

Archer şimdi dekorlarında özellikle dev güllerle dağınık menekşelerin göze çarptığı, kendisince çok iyi bilinen sahneye bakıyordu. Orada aynı boylu poslu sarışın güzel, aynı esmer yakışıklı âşışın kolları arasına düşüyordu.

Gözlerini sahneden at nalı şeklindeki locada iki yaşlıca hanımın arasında oturan May'e çevirdi. O iki yıl önceki gecede Mrs. Lovell Mingott'la Avrupa'dan yeni gelmiş olan ve adeta bir "yabancı" muamelesi gören kuzeninin arasında oturmuştu. O gecede olduğu gibi baştanbaşa beyazlar giymişti. O ana kadar karısının o gece ne giydiğine dikkat bile etmeyen Archer düğün elbisesinin mavimtırak beyaz kumaşı ile antika dantelini tanıdı.

Eski New York'ta, gelinlerin, evliliklerinin ilk veya ikinci dönüm yılında ara sıra gelinlik elbiseleriyle görünmeleri gelenektir. Annesinin kendi gelinlik elbisesini günün birinde Janey'in giyebilmesi için kumaş kagıdına sarılı olarak hâlâ sakladığını biliyordu.

Bu sebeple Archer, Avrupa'dan döndükten sonra May'ın gelinliğini hiç giymemesine bir mana veremiyordu. Bu gece, beklenmedik şekilde, onu gelinlik elbisesiyle görünce nişanlılık zamanlarında ne büyük bir ilgi ve sabırsızlıkla peşinden koşup onu aradığı gün ve saatleri hatırladı, hayatının o devresi gözleri önünde canlanıverdi.

May'ın vücudunun o tanrıçalara benzeyen yapısı iki yıl önceye oranla hafifçe kalınlaşmış olmasına rağmen, hareketlerindeki çeviklik, yüzünün bakirelere özgü masum ifadesi hiç değişmemişti. Archer'in son zamanlarda onda fark ettiği belirsiz rehavet de olmasa nişan gecesi locada müge çiçekleriyle oynayan genç kızın tıpatıp aynısı olduğuna şüphe yoktu. Bu fark ona karşı yüreğinde duyduğu sızıyı arttıran bir unsurdu. Bu derece masumluk, bu derece suçsuzluk ve günahsızlık size yüzde yüz güvenen bir çocuğun bağrınıza atılarak candan kucaklayışı kadar heyecan vericiydi. Sonra, bu merraktan yoksun sessizliğin altında gizli olan ateşli cömertliği hatırladı. Nişanlandıklarının Beaufort balosunda ilan edilmesine kesin gerek duyulduğu zaman bu isteğini ne geniş bir anlayışla karşıladığını hatırladı. Misyon bahçesinde, başkalarına yapılacak zarar üzerine mutluluğunu kurmaya razı olamayacağını söylediği andaki sesini duyar gibi oldu ve onun bu dürüst karakterine aynı dürüstlikle karşılık vererek daha fazla saklamadan gerçeği olduğu gibi ona anlatmak ihtiyacını hissetti. Ve gerçeği söylemekle beraber, vaktiyle, evlen-

meden önce, May'in verip de kendisinin reddettiği özgürlüğü onun eşsiz cömertliğine dayanarak isteyecekti.

Newland Archer sakın ve nefesine hâkim bir delikanlıydı. Dar bir sosyetenin disiplinine uymanın onda hemen hemen bir ikinci özellik halini aldığı söylenebilirdi. Göze batan, melodramatik bir iş yapmak, hatta Mr. Van der Luyden'in eleştirebileceği veya kulüp arkadaşlarının ayıplayacağı her hangi bir adım atmak mizacına taban tabana zıt bir davranış olurdu. Buna rağmen, şu dakikada, ne kulüp locasına, ne de Mr. Van der Luyden'e veya gelenek potası içinde kendisini hapseden alışkanlıklara metelik verdiği yoktu. Yarım daire şeklindeki koridorda yürüyerek binanın arka kısmına geçti ve bilinmezliğe açılan bir gizli yolmuş gibi Mrs. Van der Luyden'in locasının kapısını açtı.

Sahne Marguerite'in ruhu titreten sesi bir zafer edasıyla "M'ama!" diye ahenk çığlıkları koparıyordu. Locadakiler Archer'in girişini şaşkın bakışlarla karşıladılar, çünkü mensup oldukları sınıfın geleneği bir "solo" esnasında locaya girmeyi yasaklıyordu.

Mrs. Van der Luyden'le Silierton Jackson arasından süzülüp geçerek karısına doğru eğildi.

"Çok fena başım ağrıyor. Kimseye söyleme, fakat eve gidelim olmaz mı?" diye fısıldadı.

May bir anlayış bakışıyla ona cevap verdi. Karısının annesine bir şey fısıldadığını gördü, Mrs. Archer sempatik bir anlam ile başını eğdi, May, Mrs. Van der Lunden'den yavaşça özür dileyerek koltuğundan kalk-

tığı sırada, Marguerite Faust'un kolları arasındaydı. Archer karısının mantosunu giymesine yardım ederken yaşlıca kadınların anlamlı bir gülümsemeyle bakıştıklarını fark etti.

Araba ile eve dönerlerken May ürkek bir tavırla elini kocasının eli üzerine koydu. "Kendini iyi hissetmemene çok üzüldüm. Korkarım ki, büronda yine seni fazla çalıştırdılar," dedi.

"Hayır, bu değil mesele. Pencereyi açmama izin verirsin değil mi?"

Heyecanlı ve sıkıntılı bir yüz ile arabanın penceresini açtı, sabit bir bakışla sokağın karşısındaki evlere bakmaya başladı. Karısının sessiz ve dikkatli bir soru işareti halinde yanında olduğunu hissediyordu.

Evlerinin kapısı önüne gelince May telaşından elbisesinin eteğini arabanın çamurluğuna takarak yırttı ve bu kaza sırasında kocasının üzerine düştü. Kolu ile karısını yakalayıp koruyan Archer, "Bir yerini incittin mi?" diye sordu.

Genç kadın, "Yok, fakat bak, gelinlik elbisemi ne hale soktum! Hem yırttım, hem de çamura buladım!" diye haykırdı.

Eğilip elbisesinden kopan çamurlu bir parçayı toplayarak kocasının peşinden dış basamakları çıktı, hole girdi.

Hizmetçiler onları o kadar erken beklemedikleri için yalnız üst sahanlıkta hafif bir hava gazı ışığı vardı. Archer merdiveni tırmanıp kütüphane şöminesinin iki yanındaki hava gazı lambasını yaktı. Perdeler indiril-

mişti. Odanın sıcak dost havası, itiraf olunamaz bir kabahat işlerken tanıdık bir yüz ile karşılaşan bir insanın nahoş duygusu gibi delikanlı üzerinde adeta şok etkisi yaptı.

Karısının yüzündeki olağanüstü solgunluğun farkındaydı. Hatta "Biraz brendi vereyim mi sana? İçer misin?" diye ona sormaktan kendini alamadı.

Mantosunu çıkarmakla meşgul olan May, yüzü kızarak, "Oh, hayır," diye haykırdı.

Sonra kocasının masa üzerindeki gümüş kutuyu açarak bir sigara aldığını görünce, "Fakat sen, sevgilim, hemen yatağına girip yatsan iyi olmaz mı?" diye ekledi.

Archer sigarayayı atarak ocağın yanındaki her zaman oturduğu yere oturdu.

"Yok, başımın ağrısı biraz hafifledi," dedi. Kısa bir sessizlik oldu. "Hem sana söylemek istediğim bir şey var. Önemli bir şey! Bunu hemen sana söylemek ihtiyacını duyuyorum."

May bir koltuğa çabucak oturarak konuşan kocasına bakıp başını kaldırmıştı. O kadar sevimli bir eda ile "Evet, sevgilim?" dedi ki yaptığı başlangıcı bu derece şaşırmadan karşılamasına şaşmamak Archer'in elinden gelmedi.

Archer karısının koltuğuna iki adım kalıncaya kadar yaklaşarak aralarındaki bu kısa mesafe aşılamaz bir girdapmış gibi genç kadına bakarak, "May..." diye söze başladı. Sesinin tonu odanın ılık, samimi sessizliğinde acayip bir yankı yaparak devam etti.

"Sana söylemek mecburiyetinde olduğum bir şey var. Kendim hakkında..."

Genç kadın, oturduğu yerde, hiç kımıldamadan, gözünü bile kırpmadan sessizce bekliyordu. Hâlâ son derece solgun kalmakta devam eden yüzünde gizli bir iç kaynaktan özünü aldığı tahmin edilebilen acayip bir huzur ve sakinlik ifadesi vardı.

Archer, kendi kendilerini suçlayan insanların alışkanlık olarak kullandıkları kelimelerden dudaklarının ucuna gelenleri kontrol etmeye çalışıyordu. Meseleyi, boş yere hafifletici sebepler aramadan, özür dilemeden, olanca çıplaklığı ile ortaya koymak kararındaydı.

"Madam Olenska..." dedi, fakat aynı anda karısı onu susturmak ister gibi elini kaldırdı. Kaldırdığı elindeki altın nişan yüzüğü hava gazı lambasından vuran ışıkla parıltıdı.

May hafifçe yüzünü buruşturarak, sabırsızlıkla, "Oh, bu gece Ellen'den bahsetmeye ne lüzüm var?" dedi.

"Çünkü önce ondan bahsetmeye mecburum."

Genç kadının yüzü sakinliğinden hiçbir şey kaybetmedi.

"O kadar mı gerekli sanıyorsun, sevgilim?" dedi. "Ara sıra ona karşı yakışık almayacak kadar soğuk davrandığım günler olduğunu biliyorum. Yanılmıyorsam ailemiz de benim gibi davrandı. Senin onu hepimizden daha iyi anladığından şüphe etmiyorum artık. Daima ona şefkat göstermekten geri kalmadın. Fakat mademki her şey olupbitti ve bu mesele kapandı, üzerinde durmakta ne fayda var?"

Archer karısına anlamayan boş gözlerle baka kaldı. Şu anda içinde hapsedildiğini sandığı "gerçekten uzak dakikalar yaşamak" hissi karısına da mı geçmişti acaba?

Adeta kekeleyerek, "Her şey olupbitti kelimelerinden neyi kastediyorsun?" diye sordu.

May ona berrak gözlerle bakmaya devam ediyordu.

"Birdenbire Avrupa'ya gitmeye karar verdiğini kastediyorum, tabii! Büyükanнемiz onu anladığı ve bu kararını onayladığı için onu Avrupa'da kocasına muhtaç olmayacak şekilde yaşatmayı üzerine alarak gereken tedbirlere hemen başvurmuş. Her şeyi düzenleyip hazırlamışlar," dedi.

Archer, sendeleyip düşmemek için şömine tablasının köşesini yakalayıp oraya dayanarak kuvvet almayı akıl ettiyse de kafasının içinde, tam bir keşmekeş halinde dönen düşüncelere bir çekidüzen vermeyi başaramadı.

Karısının, normal sesi ile kendisine şunları söylediğini işitti.

"Bu akşam eve dönmekte geciktiğini görünce büroda Ellen'in o acele yolculuk işleriyle meşgul olduğunu sanmıştım. İşlemlerin bu sabah tamamlandığını biliyordum ama büroda yapılması gereken bazı ek formaliteler olabileceğini düşünmüştüm."

Genç kadın kocasının (gerçekte görmeyen) sabit bakışı altında gözlerini yere indirirken yüzüne yeni bir geçici pembelik yayılmıştı.

Archer o sırada bakılmaya bile dayanılmaz gözleri olduğunu anlıyordu, öte yana dönerek dirseklerini

şöminenin tahtasına dayayıp yüzünü elleriyle örttü. Kulaklarında trampet çalar gibi öfkeli gürültü ve uğultular duyuyordu. Bunun damarlarında dolaşan kan mı, yoksa şömine üzerindeki saatin tik takları mı olduğunu bilemiyordu.

Saatin o çok ağır davranışı ile beş dakikayı daha ölçüp kaydettiği süre boyunca May ne kımıldadı, ne konuştu. Kocaman bir kömür parçası kayıp ocağın önüne düştü. Karısının onu kaldırıp yerine bıraktığını duyan Archer dönüp sonunda onunla tekrar karşılaştı.

Delikanlı, “Bu imkânsız bir şey,” dedi.

“İmkânsız mı?”

“Bu anlattıklarının doğru olduğunu nereden biliyorsun?”

“Ellen’le daha dün görüştüm. Büyükanneimin yanında ona rastladığımdan bahsetmiştim sana.”

“Madam Olenska o vakit mi söyledi bunları?”

“Hayır. Bugün öğleden sonra bana bir not göndermişti. Görmek ister misin o notu?”

Archer sesini bulup cevap veremediğinden May odadan çıkarak az sonra geri döndü. Sade bir tavırla, “Ben senin haberin olduğunu sanıyordum,” dedi.

Bir kâğıt açıp masanın üzerine bıraktı. Archer elini uzatarak kâğıdı aldı. Notta yalnız şu birkaç satır yazılıydı.

“Sevgili Mayciğim! Büyükanneimin evinde kalışımın ancak bir misafirlik olabileceğini sonunda kendisine anlatabildim. Her zamanki gibi bana büyük şefkat ve cömertlik gösterdi,

Avrupa'ya döndüğüm takdirde kendi yağım la kavrulabilmemi istedi. Yani kimseye muhtaç olmadan, benimle beraber gelecek olan Medora ile birlikte rahatça yaşayabilmemizi demek istiyorum. Eşyalarımı toplayıp valizlerimi hazırlamak üzere acele Washington'a koşuyorum, çünkü hiç vaktimiz yok, vapurumuz önümüzdeki hafta içinde okyanusa açılacak. Ben gidince büyükanneme son derece dikkatli ve şefkatli olmanı, bana yaptığın iyilikleri ondan da esirgememeni ricaya gerek görmüyorum."

Ellen.

Mektubun altına şu satırlar eklenmişti.

"Dostlarım arasında Avrupa'ya dönüş fikrinden beni vazgeçirmeye zorlamak isteyenler olursa gayretlerinin hiçbir fayda vermeyeceğini lütfen kendilerine anlat emi şekerim."

Archer, mektubu arka arkaya iki üç defa okudu, sonra onu bir kenara fırlatıp atarak kahkaha ile güldü.

Kahkahasının tonu ve ahengi kendisini titretti. Bu ton ve ahenk, iki yıl önce, düğününün daha yakın bir tarihe alındığı hakkında May'den gelen bir telgrafı okurken salıncaklı koltuğunda kahkaha ile gülmeye başladığı zaman, gece yarısı, kız kardeşi Janey'in nasıl korktuğunu hatırlattı kendisine.

Büyük bir gayretle kahkahalarını boğarak, "Bunu neden yazdı dersin?" diye sordu.

May soruya o hiç sarsılmayan temizliğiyle cevap verdi.

"Dün kendisiyle konuştuğumuz şeyler dolayısıyla yazdı herhalde."

“Ne gibi şeyler?”

“Ona karşı ara sıra yakışık almayacak şekilde davranışımı kendisine itiraf etmiştim. Burada, kendi akrabaları oldukları halde kendisi için birer yabancından farksız insanlar arasında, türlü eleştirilere göğüs gererek, yapayalnız yaşamının ne kadar güç ve zahmetli olduğunu düşünemediğimi, bu yüzden yeteri kadar ilgi gösteremediğime çok üzgün olduğumu falan söylemiştim.”

Birkaç saniye sustuktan sonra devam etti.

“Onun her zaman güvенеbileceğim bir dost olduğunu biliyordum. Seninle birlikte benim de aynı dostluğu göstermeye hazır olduğumu, sen ve benim her zaman bir tek kişi gibi yaşadığımızı, hissettiğimizi iyice anlamasını istedim kendisinden.”

May, kocasının konuşmasını, bir şey söylemesini bekler gibi bir tereddüt anı geçirdi, sonra yavaşça ekledi.

“Ona bunları söylemek için özel bir istek duyduğumu anladı. Zannedersem her şeyi anladı.”

Archer’e doğru ilerleyerek onun soğuk ellerinden birini yakalayıp çabucak kendi yanağına sürttü.

“Benim de başım çok ağrıyor. Hayırlı geceler, sevgilim,” diyerek kapıya doğru döndü.

Yürürken gelinlik elbisesinin o yırtık ve çamurlu kısmını arkasından sürüklüyordu. Mrs. Archer’in gülümseyerek Mrs. Weiland’e dediği gibi, ilk “büyük akşam yemeği,” ni vermek genç bir çift için önemli bir olaydı.

Newland Archerler yuvalarını kurup evlerine yer-

leştikleri günden beri pek çok kişi davet etmişlerdiyse de bu davetlerin hepsi sınırlı ölçüde ve özel bir şekilde olmuştı. Archer üç dört dostunu akşam yemeğine çağır-maya bayılıyor, May de, ev idaresi işlerinde kendisine mükemmel bir örnek olan annesinden öğrendiği usul-lere göre kabul ve ağırlamakta yeterlik gösteriyordu. Kısacası, bazen, kendisini tamamıyla serbest bıraktığı takdirde eve misafir davet etmeyi düşünüp düşünme-yece- ğini karısına sorardı. Fakat onun göreneğin kalıp-larında yoğrulmuş sosyete kadını benliği ile gerçek benliğini birbirinden ayırmaya uğraşmaktan bir hayli za-mandan beri vazgeçmişti. New York'un refah içinde ya-şayan ailelerinin böyle dostça toplanıp eğlenmeleri öteden beri olağan hallerdendi ve bir Weiland'le bir Arc-her'in birleşmesiyle kurulan bir evlilik olunca bu gele-neği büsbütün yürürlükte tutmak gerektiğinden şüph-e edilemezdi.

Fakat dışarıdan yevmiye ile tutulmuş profesyonel bir metrdotel ile iki stilize servis garsonunun hizmet gör-düğü, Roma punçlu, Henderson mağazasından gelme gül demetleriyle bezenmiş, yıldız kenarlı lüks kartonlar kullanılarak mönüleri hazırlanmış bir "büyük akşam ye-meği" bambaşka bir iştî ve elbette öyle hafife alınamazdı.

Mrs. Archer'in söylediği gibi asıl farkı Roma puncu meydana getiriyordu. Mönüde Roma puncu olunca can-vasback denilen nefis kuzey Amerika yaban ördeğinin veya su kaplumbağasının da bulunması şarttı. İki çorba, biri sıcak, öteki soğuk olmak üzere iki tatlı mönüde ke-

sinlikle yer alacak ve kadın elbiseleri konusunda tam dekolte şart koşulacaktı. Davetlilerin de nispeten mevki sahibi kişilerden seçilmesine özen göstermek gerekiyordu.

Böyle genç bir çiftin verdiği ilk "büyük akşam yemeği" son derece ilgi çekici bir olay sayılır ve davet edilenler sosyete de önemli mevki işgal eden kimseler de olsalar reddetmeyi akıllarının köşesinden bile geçirmezlerdi. Diğer taraftan Madam Olenska'ya veda vesilesiyle verilmekte olan bu büyük akşam yemeğinde hazır bulunabilmek için Van der Luydenlerin, May'in ricası üzerine Skuytercliffe gidişlerini geciktirmeye razı oluşları Mrs. Newland Archer adına gerçek bir başarı sayılıyordu.

O önemli günün öğle sonrasında iki kaynana May'in salonunda oturuyordu. Mrs. Archer yaldız kenarlı Tiffany kâğıtlarına mönüleri yazıyor, Mrs. Weiland de palmyelerin, yeşilliklerin ve lambaların yerleştirilmesi işini düzenlemeye çalışıyordu. Archer, bürosundan geç döndüğü zaman onları hâlâ salonda uğraşırken bulmuştu. Mrs. Archer şimdi tabaklar üzerine bırakılacak isim kartlarını hazırlıyor, Mrs. Weiland de piyano ile pencere arasında ikinci bir "köşe" meydana getirmek üzere yaldızlı kanepeyi öne çekip çekmemek fikri üzerinde kafa yoruyordu.

Hanımlar ona May'in yemek salonunda sofranın düzeni ile uğraştığını söyledi. Şamdanların arasına gümüşten sepetlerde Maillard "onbon"ları yerleştirmek, Jacqueminat güllerinin, yeşilliklerin yerlerini kararlaştırmak gibi işler görüyordu. Piyanonun üzerinde, Mrs. Van

der Luyden'in Skuytercliff'ten gönderdiği büyük bir sepet orkide duruyordu. Sonuç itibarıyla her şey bu ilk büyük yemek olayının gerektirdiği şartlara uygun hale getirilmişti.

Mrs. Archer düşünceli bir tavırla davetliler listesini inceleyerek elindeki altın kalemle her ismi işaretliyordu.

"Henry Van der Luyden - Louisa - Lovell - Mingottlar - Reggie Chiversler - Lawrence Lefferts ve Gertrude.

Evet, May onları davet etmekle iyi yaptı sanıyorum. Selfridge Merryler - Silierton Jackson, Van Newland'le karısı.

"Aman Tanrım zaman nasıl geçiyor. Senin sağdıcin olarak onu daha dün görmüş gibiyim, Newland.

"Ve Madam Olenska. Evet, hepsi bu kadar sanıyorum"

Mrs. Weiland damadına şefkatli gözlerle bakıyordu.

"May'le beraber ikiniz Ellen'e harikulade veda töreni yapmadığınızı kimse iddia edemez, Newland," dedi.

Mrs. Archer, "Oh, evet, May okyanusun öteki kıyısındaki insanların bizi barbar sanmamalarını istiyor," cevabını verdi.

Mrs. Weiland neşeli bir tavırla sözüne devam etti.

"Kendisine gösterilen bu nezaketi Ellen'in anlayışla karşılayacağından şüphe etmiyorum. Bu sabah New York'a gelmesi lazımdı. Çok hoş son bir efe yapacak he-

pimizin üzerinde... Vapura binmeden önceki geceler çoğu defa ne kadar hüznü geçeri..."

Kaynanası kapıya doğru yönelen Archer'i çağırarak, "Yemek salonuna gir de, sofraya bir göz at! May'in de kendini o kadar fazla yormasına engel ol!" dedi.

Fakat delikanlı işitmemiş gibi davranarak merdiveni tırmanıp kendini kütüphaneye attı. Oda, itici bir nezaketle sırttan bir yüz gibi ona yabancı geldi. Sebebini araştırınca kıyı köşenin merhametsizce süpürölüp, temizlenmesinden, centilmenler için şuraya buraya yeni sigara tablaları, sedra ağacından sigara kutuları bırakılmasından bu değışikliğin meydana geldiğini anladı.

"Güzel, güzel! Tanrı'ya şükür uzun sürmeyecek bu işler!" diye düşünerek giyinmek üzere yatak odasına geçti.

Madam Olenska'nın eşyalarını toplamak üzere Washington'a hareketinden beri on gün geçmişti aradan. Bu on gün boyunca Archer'in genç kadından aldığı tek haber kumaş kâğıdına sarılarak üzeri mühürlenip bürosuna gönderilmiş bir küçük paketten ibaretti. Adresi Ellen'in eliyle yazılmış olan bu paketin içinde sadece bir anahtar vardı. Son çağırışına verdiği bu karşılık bilinen bir oyun sahasında klâsik bir davranış gibi yorumlanabilirse de delikanlı onu başka türlü anlamlandırmak istedi. Ellen hâlâ kaderiyle mücadele ediyordu, Avrupa'ya gidiyor, fakat kocasına dönmüyordu. Bu sebeple onu taktikten kendisini meneden hiçbir şey yoktu. O geriye dönölmesi imkânsız adımı attıktan ve bu imkânsızlığı

Ellen'e ispat ettikten sonra kendisini yanından uzaklaştırmayacağını umuyordu.

Geleceğe biraz daha güvenle ve umutla bakmaya başlamıştı. Ellen'e yazmaktan bu düşünce onu alıkoymuştu. Aralarındaki ölüm sessizliğine benzeyen oyunun kozunu hâlâ elinde tuttuğuna inanarak uygun bir zaman bekliyordu.

Madam Olenska'nın Washington'a hareketinin ertesi günü Mr. Letterblair onu çağırarak Mrs. Manson Mingott'un torununa açmak istediği "kredi"nin ayrıntısı hakkında görüşmek istediği zaman bu ona çok güç geldi.

Archer projenin şartlarını şefi ile birlikte incelerken, Ellen'le akrabalığından başka bir sebep yüzünden kendisinden bu görüşmenin istediği hissi içinde kalmıştı. Ve baş başa incelemeleri sırasında sanki bu güzel sebebin açığa vurulmasından endişe edip durmuştu.

Hazırlanan projenin özetini yaptıktan sonra, Mr. Letterblair, "Doğrusunu söylemek gerekirse genç hanımın çok şefkatli bir şekilde korunduğunu kabul etmek zorundayız," dedi.

Ellen'in Washington'a hareketinden bir iki gün sonra onu Mrs. Manson Mingott çağırdığı zaman, Archer daha fazla bir endişeye kapılmıştı.

Konağa varınca yaşlı hanımı her zaman ki gibi halden şikâyetçi ve cesaretsiz bulmuştu.

Mrs. Manson Mingott hemen söze başlayarak, "Beni bırakıp gidiyor. Biliyorsun, değil mi?" demiş ve cevap beklemeden devam etmişti.

"Oh, sebebini sorma bana! Ellen o kadar çok sebep sayıp döktü ki, hiçbirini aklımda tutamadım. Benim kişisel düşüncem şu, can sıkıntısına dayanamadı bir türlü. Augusta ile gelinlerim de aynı fikirdeler. Şeytan çekicine kıyamıyorum da! Olenski'nin eşsiz bir şeytan olduğunu biliyoruz tabii ama yine de onunla geçirdiği hayat elbette ki, Beşinci Cadde'deki hayattan bin defa daha neşeliydi. Ailemizin asla anlayamadığı şey bu zaten, Beşinci Caddede bir cennet sanıyorlar. Sanki Rue dela pai'yi bile bağrında kapsıyor. Zavallı Ellen elbette kocasına özlem çektiğinden gitmiyor. Gitmemek için elinden gelen her şeyi yaptığını biliyoruz. O çılgın Medora ile birlikte Paris'e yerleşecek. Tabii, Paris Paris'tir. Hemen hemen masrafsız araba sahibi olabilir insan orada. Bir kuş gibi keyifliydi zavallı yavrucuk! Onu çok arayacağım..."

İki damla yaş (o ihtiyarlara özgü cılız iki damla) şiş yanaklarından aşağı yuvarlanarak müthiş göğsünün girdabı içinde kaybolmuştu.

Bir suskunluk anından sonra eklemişti.

"Bütün istediğim yeniden beni taciz etmemeleri... Çorbamı tek başıma, rahat rahat, hazmetmeme imkân vermeleri..."

Ve biraz hüzünlü bir anlam ile Archer'e göz kırpmıştı.

İşte, o akşam eve döndüğü zaman, May, kuzenine bir veda yemeği vermek niyetinde olduğunu söyledi. Washington'a kaçıp gittiği günden beri aralarında Madam Olenska'nın adı hiç geçmemişti.

Archer karısına şaşkınlıkla baktı.

“Buna neden lüzum görüyorsun?”

Karısının yüzü kızarıverdi.

“Fakat Ellen’den hoşlanırsın sen. Bu düşüncemden memnun olacağını ummuştum.”

“Bunu düşünmen çok hoş ve büyük bir nezaket şüphesiz ama... Gereğini gerçekten kavrayamıyorum.”

May sessizce yerinden kalkıp yazı masasına doğru ilerleyerek, “Bunu yapmak istiyorum, Newland,” dedi. “İşte bütün davetiyeler yazılıp hazırlandı bile. Annen bana yardım etti. Böyle bir akşam yemeği vermemizi o da uygun buluyor.”

Genç kadın ne yapacağını birden bilememiş gibi bir tavırla birkaç saniye sessiz kaldı, fakat gülümsemeye devam ediyordu. Archer, bir an karşısında “aile”nin portresini görür gibi oldu.

Delikanlı, eline tutuşturulan listedeki isimlere görmeyen gözlerle bakarken, “Oh, mademki istiyorsun, pekâlâ, pekâlâ! Mesele yok!” diye mırıldanmıştı.

Archer, yemekten önce salona girdiği zaman, May, şömineye doğru eğilmiş, odunları alışıktı olmadıkları pırıl pırıl tuğlalar üzerinde yanmaya razı etmek için çaba harcıyordu.

Uzun lambaların hepsi yakılmıştı. Van der Luydenlerin orkideleri porselen veya boğum boğum gümüşten çeşitli modern vazolara dağıtılmakla beraber göze çarpmaları için her türlü tedbir alınmıştı. Mrs. Newland Archer’in salonu büyük bir başarı sayılırdı. İçinde “primula”lar ve “cineraria”lar yetiştirilen yaldızlı bam-

budan bir jardinyer dekorlu pencereye giden yolun bir kısmını kapatıyordu.

Zevkçe eski tarz taraflısı olanlar o noktada belki Venüs dö Milo'nun bronz küçük bir heykelini tercih ederlerdi. Soluk renkte, sim işlemeli bir kumaş kaplı olan kanepelerle koltuklar çok yerinde bir zevkle (üzerlerinde gümüş biblolar, porselen hayvancıklar bulunan uzun tüylü kadife örtülerle kaplı) sehпalarla çevriliydi. Gül biçiminde uzun lambalar palmiye yaprakları arasında sıcak ülke çiçeklerini andırıyordu.

Şömine için sarf ettiği gayretten yüzü kızarmış olarak ayağa kalkan May, gururla etrafına bakmarak, "Ellen'in bu salonu bütün lambalar yanmış halde gördüğünü sanmıyorum," dedi. Şöminenin yan duvarına dayadığı pirinç maşanın düşerken çıkardığı şangırtı kocasının cevabını boğarak anlaşılmaz hale getirdi. Tam o sırada uşak Mr. ve Mrs. Van der Luyden'in geldiklerini yüksek sesle haber verdi.

Öteki davetliler de arkasından sökün ettiler, çünkü Van der Luyden'lerin tam vaktinde sofraya oturmaktan hoşlandıklarını biliyorlardı. Salon hemen hemen dolmuştu. Archer, Mrs. Selfridge Merry'ye, Mr. Weiland'in May'e Noel hediyesi olarak verdiği Verbeckhoven'in cilalı küçük bir koyun etüdünü gösterdiği sırada Madam Olenska'yı yanı başında buluverdi.

Genç kadının yüzü iyice sararmıştı. Teninin solgunluğu siyah saçlarını daha sık, daha ağır gösteriyordu. Belki boynuna sıra sıra kehribar boncuk kolye takmış ol-

duğu için Archer, Medora Manson'un New York'a onu ilk getirişinde, bir çocuk gösterisinde kendisiyle dans ettiği küçük Ellen Mingott'a benzetti.

Kehribar boncuklar tenini açmadığından mıdır yoksa elbisesinin tonu mu kendisine yakışmadığından Ellen'de bu akşam adeta "cilasız" denebilecek, kendisini çirkinleştiren bir görünüş vardı. Öyle olduğu halde delikanlı şu dakikadaki kadar ondan hoşlanmamıştı. El sıkıştılar. Archer onun, "Evet, yarın Rusya vapuru ile denize açılıyoruz," dediğini işitti.

Sonra anlamsız kapı sesleri duydu. Kısa bir aradan sonra kulağına May'in kendisini uyaran şu sesi geldi.

"Newland! Yemeğe çağrıldık! Ellen'i sofraya götürsene!"

Madam Olenska elini Archer'ın koluna koydu. Delikanlı bu elin eldivensiz olduğunu gördü ve Yirmi Üçüncü Sokak'ın salonunda onunla beraber oturduğu zaman gözlerini nasıl bir türlü o elden ayıramadığını hatırladı. Yüzünden çekilen bütün güzellik o solgun ve donuk yerleri belirsizce buruşuk uzun parmaklar üzerinde toplanmıştı sanki. "Sadece bu elini tekrar görmek için bile olsa peşinden giderim onun..." diye içinden geçirdi.

Aile, Avrupa'ya dönmeye karar vermesiyle beraber Ellen hakkındaki olumsuz görüş ve duygularını derhal değiştirerek ona en yüksek sevgi, dostluk ve bağlılık gösterilerinde bulunmaya başlamıştı. Onu yere göğe koya-mıyorlar, her arzusunu yerine getirmek sabırsızlığı içinde gözünün içine bakarak baş tacı ediyorlardı. Mrs.

Van der Luyden, içtenliğe en çok yaklaşılabildiği bir duygu olan donuk bir bağışlama ifadesiyle dolu gözlerini durmadan Ellen'e çevirerek büyük bir memnuniyetle onu süzüyordu. May'in sağındaki koltukta oturan Mrs. Van der Luyden'in gözlerinde de Skuytercliff'ten gönderdiği sepet sepet karanfillerin değersiz bir kadın uğruna harcanmadığını anlatır bakışlar vardı.

Sanki havada uçuyormuş gibi acayip bir boşluk hisseden Archer, sofrada oturanlar arasında olup biten şeylerde şahsının birinci derecede rol oynadığı korkusuna kapılıp şaşalamaktan kendini alamadı. Bakışlarını koltuklarda oturan adamakıllı doymuş yüzlerin birinden ötekine gezdirirken May'in canvasback yaban ördeklerine hırsla saldıran bu bön bakışlı adamları zararsız komplo mensuplarına benzetmekten kendini alamadı. Kendisiyle sağındaki solgun yüzlü kadın da sanki bu komplonun odak noktasıydı. İştahlı gözlerdeki parıltıları incelerken, bütün bu insanlar acaba kendisiyle Ellen'e "seviştikleri malum aşıklar" gözüyle mi bakıyorlardı? Aylardan beri sessizce kendisini dikizleyenlere nişan tahtası görevi görmüyor muydu? Bu gözlerin sabırla dinleyen kulakları da vardı şüphesiz. Bunu ne olduğunu henüz tamamıyla sezemediği yollarla anlıyordu. Kendisiyle suç ortağının ayrıldığını kabul ettiği için şimdi bütün aile ve eş dost sıkı bir dayanışma halkası halinde karısının etrafında toplanmışlardı. Hiç kimsenin bir şey bilmediği, şimdiye kadar akıllarından hiçbir şey geçir-medikleri ve bu geceki eğlence sırf May Archer'in arka-

daşı ve kuzeni olan hanıma iyi yolculuk dileğinde bulunmak fırsatı yaratmak amacıyla verdiği bir akşam yemeğinden ibaret olduğu esası üzerinde tek kelime sarf etmeden anlaşılmaya varmışlardı sanki.

Eski New York gelenekleri gereğince rezaletten, hastalıktan fazla korkulur, terbiye ve nezakete cesareten fazla önem verilir, hele bir takım çirkin aile kavgalarına, gürültülü tartışmalara sebep olan insanlara alçak gözüyle bakılırdı.

Zihninden birer birer bu düşünceleri geçiren Archer kendisini esir alınarak silâhlı bir düşman kampı ortasına getirilmiş bir adama benzetti. Ziyafet sofrasının da kendini esir alanların Florida kuşkonmazı atıştırırken Beaufort ve karısından bahsediş tarzlarındaki gaddarlığı izledi. "Eğri yola saptığım takdirde bana karşı da aynı şekilde hücumla geçeceklerini anlatmak için... Kızım sana söylüyorum, gelinim sen anla kabilinden..." diye düşünüyordu. Bu inancın ölüm gibi kesin ve gerçekte olan yakın ilgisi benliğini kapladı.

Güldü ve Mrs. Van der Luyden'in hayretle açılan gözleriyle karşılaştı.

Kibar kadın, ekşi bir gülümsemeyle, "Siz gülünç mü buluyorsunuz bu olayları?" diye sordu. "Zavallı Regina'nım, her şeye rağmen, New York'ta kalmak istemesinin gülünç tarafı yok değil ama..."

Archer, "Aaa! Tabii!" diye mırıldanmak zorunda kaldı.

O sırada Madam Olenska'nın öteki komşusunun

bir zamandan beri sağındaki hanımla meşgul olduğunu fark etti. Aynı anda, Mrs. Van der Luyden'le Mrs. Selfridge Merry bir taht üzerindeymiş gibi serinkanlılıkla oturan May'ın kendisini anlamlı bir bakışla süzdüğünü gördü. Archer ev sahibiydi. Ev sahibi olan kendisiyle sağındaki hanımın bütün yemek süresince sessiz kalamayacakları tabiiydi. Bu sebeple Madam Olenska'ya doğru döndü ve genç kadının solgun gülümseyişi ile karşılaştı. Bu gülümseyiş sanki "Haydi, gereklere uymaya gayret edelim," diyordu.

"Yolculuğunuz biraz yorucu olmadı mı?" diye sordu ve hiç ummadığı halde sesinin doğal çıkmış olmasına hayret etti. Ellen, bilakis bu derece rahat bir yolculuk yaptığını pek hatırlamadığı cevabını verdi.

"Tabii, trendeki o müthiş sıcaklık istisna," diye ekledi.

Delikanlı gittiği memlekette onun bu rahatsızlık sebebinden şikâyet etmeyeceğini zihninden geçirdi.

Ellen'e, "Vaktiyle, bir nisan ayında, ömrümde Calais'den Paris'e giderken üşüdüğüm kadar üşüdüğümü hiç hatırlamıyorum," dedi.

Genç kadın buna hayret etmediğini söyledi, insan tedbirli davranıp daima yanma bir battaniye alabilirdi. Zaten yolculukta biraz rahatsızlığa katlanmak lazımdı. Archer ani olarak verdiği cevapta "gidiş" in o yürek bayıltıcı, eşsiz zevkiyle karşılaştırdınca bu gibi rahatsızlıkların öneminin olamayacağını belirtti. Ellen'in rengi büsbütün sararırken yüksek sesle, "Esasen yakın bir za-

manda benim de uzun bir seyahate çıkmaya niyetim var," dedi. Yüzünü bir heyecan dalgası yalayıp geçti, Mr. Reggie Chewers'e doğru eğilerek, "Mesela bir dünya turu... Ne dersiniz, Reggie? Önümüzdeki ay yola çıkmak şartıyla? Ha, var mısınız?" diye şaka yaptı.

Buna Mrs. Reggie cevap vererek Paskalya haftasında Körlere Yardım Derneği yararına düzenlenen Martha Washington balosu verilmeye kadar kocasını serbest bırakamayacağını söyledi. Kocasının soğukkanlı bir tavırla o tarihten sonra da Uluslararası Polo Maçı'na hazırlanması gerektiğini bildirdi.

"Dünya turu" kelimelerini yakalamış olan Mr. Selfridge Merry'nin vaktiyle buharlı yatı ile böyle bir dünya turu yaptığına işaret ederek Akdeniz limanlarında yeteri kadar su derinliğinin bulunmadığından bahsetti. Mrs. Merry, sıtmaya yakalanmak tehlikesiyle karşılaşmamak için Napoli'ye uğramamayı kendilerine tavsiye eden Dr. Bencomb'a minnettarlığını nasıl ödeyeceğini bilemediğini söyledi.

Kocasını, "Fakat Hindistan hakkında bir fikir sahibi olabilmeniz için üç hafta ayırmanız lazım oraya," diye tavsiyede bulunurken kendisinin sersem sepelek dolaşan avare bir dünya tuncusu olmadığını anlatmak istiyordu.

O sırada leydiler sofradan kalkarak salona geçti.

Kütüphanede çok daha ağır basan davetliler bulunmasına rağmen Lawrence Lefferts'in sesi herkesinden fazla çıkıyordu.

Tabii, yine Beaufort meselesi hakkında konuşuluyordu. Kendileri için hazırlanan şeref koltuklarına rahatça kurulan Mr. Van der Luyden'le Mr. Selfridge Merry bile o kendilerinden daha genç centilmenin acı nutkunu dinlemeye razı bir gülümser tavır takınmışlardı.

O ana kadar asla Lefferts ahlak, aile ve yuva kutsallığı hakkında bu derece ateşli duygular belirtmeye çalışmamıştı. Olay karşısında duyduğu nefret sesini ısırmacı bir konuşmayla besliyordu. Başkaları da kendisi gibi düşünmüş ve adımlarını da düşüncelerine uydurmuş olsaydı Beaufort gibi ne idiği belirsiz türedilerin New York'ta tutunabilmelerine elbette imkân olamayacağını haykırıyordu.

"Hayır, Sir, Dallas yerine bir Van der Luyden veya Lanning kızı ile evlenmiş bile olsa... Esasen Lemuel Struther gibi insanlar kendisinin kudretli aileler arasına süzülüp girmesini kolaylaştıracak çareler bulup hazırlamamış olsalardı sadece bir Dallas'la evlenmekten ne fayda elde edilirdi, sorarım size?" dedi

"Sosyetenin adi şıfıntılara kapılarını açmaktan doğacak zarar o kadar büyük olamaz. Bir kazanç sağlanıp sağlanamayacağı da şüphelidir tabii ama kökenleri karanlık ve servetleri lekeli insanları içine alma yolunu bir kere tuttu mu sonuç tam bir çöküştür. Ve emin olunuz, pek uzun sürmeden!"

Genç bir Mesih gibi yıldırımlar yağdıran Lefferts sözlerine devam ederek, "İşler bu şekilde sürüp giderse

bir gün çocuklarımızın haydutlara davetiye göndermek yarışında yaka paça kavgaya tutuştuklarını ve Beaufort'un piçleriyle evlendiklerini göreceğiz," dedi.

Reggie Chivers'le genç Newland, "Oh, kelimelerinizi seçerek konuşunuz, lütfen!" diye haykırarak protestoda bulundular. Daha şiddetli bir etki altında sersemleyen Mr. Selfridge Merry ise adeta ürkmüştü. Mr. Van der Luyden'in duygulu yüzüne de bir tiksinti ve üzüntü ifadesi yapışmıştı.

Kulakları dikiliveren Mr. Sillerton Jackson, "Gerçekten var mı piçleri?" diye sordu.

Lefferts bu soruyu cevapsız geçiştirmeye çalışırken ihtiyar centilmen Archer'in kulağına, "Her şeyi yoluna koymak merakında olan bu adamların hali pek acayıptır. Evlerinde dünyanın en kötü aşçılarını kullandıkları halde bir davette yemek yedikleri zaman az kal-sın zehirleneceklerinden dem vururlar," dedi.

Durmayı bilmediğinden dolayı akıp giden bir dereye benzeyen konuşmaları Archer kös kös dinliyordu. Etrafındaki yüzlerde ilgi, zevklenme, hatta eğlenip keyiflenme ifadeleri görüyordu. Kendinden gençlerin kahkahalarını işitiyordu. İstisnasız herkes kendisine sınırsız bir dostluk gösteriyordu. Ama kampta bir esir olmakta devam ediyor ve özgürlüğe kavuşmak azmi her dakika kuvvetleniyordu.

Beylerin hanımlarla buluştuğu salonda Archer, May'in zafer parıltıları içindeki gözleriyle karşılaştı ve o gözlerde her şeyin yollu yolunca yapılarak tam başarıya

erişildiği düşüncesini okudu. Madam Olenska'nın yanından kalkan karısını Mrs. Van der Luyden hemen bir işaretle oturduğu yaldızlı kanepeye çağırdı. O sırada Mrs. Selfridge Merry de onlara katılmak için salonu boydan boya geçiyordu. Archer, burada da sinsi bir "dayanışma ve şeref koruma" komplosunun kurulmakta olduğunu sezdi. Üyelerini gözle kaş arasında bir araya toplayıveren bu sessiz organizasyon, Madam Olenska'nın o ana kadar olan davranışlarının kusurluluğunu veya kusursuzluğunu, Archer'in ev hayatı mutluluğunda bir gedik bulunup bulunmadığını asla tartışma konusu etmeden, bu gibi ihtimalleri düşünmeden o korumaya görevini ifaya koyulmuş bulunuyordu. Bu durum dolayısıyla davranışları, yüzleri, bakışları belli etmeden inceleyen Archer New York'un kendisini Madam Olenska'nın aşığı olarak bildiği sonucuna vardı. Karısının gözlerinde parıldayan zafer ışıltısını yakalayınca onun da bu genel düşünceye katıldığını ilk defa olarak anladı. Körlere Yardım Derneği yararına verilecek Martha Washington balosunu Mrs. Reggie Chivers ve küçük Mrs. Newland'le görüşmeye gayret ederken bu anlayış yüzünden içindeki şeytanlar koro halinde kahkahalar atmaya başladılar. Ve işte o gece böyle geçti.

Sonunda, Archer, Madam Olenska'nın ayağa kalkıp izin istediğini gördü. Bir iki dakika içinde oradan ayrılacaktı. Yemekte ona neler söylediğini düşündüyse de konuşmalarının bir kelimesini bile hatırlayamadı.

Ellen, May'in yanına gitti. Şimdi diğer davetliler

onun etrafında bir halka meydana getirmişlerdi. İki genç kadın el sıkıştı, sonra, May öne doğru başını uzatarak kuzenini yanağından öptü.

Archer, Reggie Chivers'in alçak sesle genç Mrs. Newland'e, "Ev sahibimiz elbette Avrupa'ya gidecek olandan daha güzel," diye fısıldadığını duydu ve bir gün, o okçuluk yarışında, işitildiğinden habersiz olan Beaufort'un nasıl May'in etkisiz güzelliği ile alay etmiş olduğunu hatırladı.

Birkaç dakika sonra, Archer, holde Madam Olenska'nın mantosunu omuzlarına koyuyordu.

Zihnindeki karışıklığa rağmen onu heyecanlandıracak veya tedirgin edecek, hiçbir şey söylememek konusundaki azmi kesindi. Kendisini hedefinden geri döndürebilecek hiçbir kuvvetin mevcut olmadığına inandığı için olayların tabii seyrini takip ederek şu veya bu şekli almasına aldırış etmemişti. Fakat holde Madam Olenska'nın yanında yürürken, ani bir açlıkla, bir an olsun, arabasının önünde onunla yalnız kalabilmeyi özledi.

"Arabanız burada mı?" diye sordu. Sarıldığı vizon kürk içinde muhteşem bir görünüşü olan Mrs. Van der Luyden, tam o sırada, nazik bir sesle, "Sevgili Ellen'i evine biz götüreceğiz," dedi.

Archer bir sarsıntı geçirdi. Madam Olenska, bir eliyle hem yelpazesini tutup hem mantosunun önünü kavuşturarak öteki elini ev sahibine uzattı.

"Hoşçakalın!"

Archer yüksek sesle, "İyi yolculuklar! Güle güle! Fakat yakında Paris'te sizinle görüşeceğimize eminim!" cevabını verdi. Sesi bir haykırış gibi ne kadar dik çıkmıştı.

Ellen, "May'le gelebilerseniz çok harika olur, doğrusu!" cevabını verdi.

Mr. Van der Luyden, Ellen'e kolunu uzatmak için ilerledi, Archer de Mrs. Van der Luyden'e döndü. Landonun içindeki dalgali karanlıkta bir an gizli bir yüz ve ışıldayan gözler gördü. Az sonra araba uzaklaşıp gözden kaybolmuştu.

Merdiveni tırmanırken basamaklar üzerinde karısıyla birlikte aşağı inen Lawrence Lefferts'le karşılaştı. Lefferts ev sahibini kolundan tutup çekerek Gertrude'un geçmesi için yol açtıktan sonra, "Ey dostum, söyleyiniz bakalım, yarın akşam yemeğini kulüpte beraber yiyor muyuz, yemiyor muyuz?" diye sordu.

"Yiyoruz ha! Teşekkür ederim! Haydi, hayırlı geceler."

May, "Davetimiz çok güzel oldu, değil mi?" diye kütüphane kapısının eşiğinden sordu.

Archer, irkilerek ayağa kalktı. Son araba da çekilip gider gitmez kütüphaneye çıkmış ve hâlâ aşağılarda dolaşıp duran karısının dosdoğru odasının yolunu tutacağını ümit ederek kendini oraya kapamıştı.

Fakat işte karısı gelip solgun, süzölmüş yüzü ile kapıya dikilmişti. Bununla beraber May'in yorgunluğu vızgeçen uydurma bir enerji ile ışıldadığını fark etmemek mümkün değildi.

Genç kadın, "İçeri girip seninle biraz konuşabilir miyim?" diye sordu.

"Hoşuna gidiyorsa elbette! Ama şu dakikada yuktan yıkılır halde olman lazım senin."

"Yok, uykum yok. Biraz seninle oturmak istiyorum."

Archer, "Pekâlâ," diyerek karısının koltuğunu çekip ateşe yaklaştırdı.

Genç kadın oturdu. Kocas da karşısındaki yerini aldı, fakat ikisi de uzun süre ağızlarını açmadı. Sonunda Archer birdenbire konuşmaya başladı.

"Yorgun olmadığına ve çene çalmak istediğine göre sana söylemem gereken bir şey var sanıyorum. Geçen gece bunu söylemeye çalışmışım."

May çabucak kocasına baktı.

"Evet, sevgilim, sana ait bir şey demiştin, galiba?"

"Evet, bana ait. Sen yorgun olmadığından bahsediyorsun. Güzel, ama ben yorgunum. Hem de müthiş yorgun... Söylemek istediğim buydu."

May bir anda tepeden tırnağa şefkat, endişe ve ilgi sembolü kesildi.

"Oh, eninde sonunda dayanamayacağım biliyordum zaten Newland! O derece insafsızca çalıştırıp canını çıkardılar ki senin!"

"Evet, belki bu yüzden oldu. Sebebi ne olursa olsun işi falan yan çizip biraz nefes almak ihtiyacıdayım."

"İşi yan çizmek mi? Hukuk mesleğinden ayrılmayı kastetmiyorsun herhalde, değil mi?"

“Hayır, ama hava değiştirmek, bir seyahate çıkıp dünyayı dolaşmak istiyorum. Her şeyden uzak, uzun bir yolculuk May...”

Hava değiştirmek özlemi içinde kıvrandığı halde böyle bir imkândan faydalanamayacak kadar yorgun bir adam kayıtsızlığı ile konuşmaya hazır olamadığını görünce duraladı. Ne yapsa sesinde yüreğinden kopup gelen şiddetli bir heyecan titreyişini maskeleyemiyordu. “Her şeyden uzak...” diye tekrarladı.

Genç kadın, “O kadar mı uzak? Nereye mesela?” diye sordu.

“Oh, bilmiyorum. Hindistan, belki de Japonya...”

May ayağa kalktı. Başını önüne eğmiş, çenesini ellerine dayamış olarak koltuğunda oturan Archer etrafında karısının o sıcak ve kokulu benliğinin dönüp dolaştığını hissediyordu.

Genç kadın kararsız bir sesle, “O kadar mı uzak? Fakat korkarım ki bu seyahati pek yapamayacaksın sevgilim.” dedi. “Yani beni de yanma almadan demek istiyorum.”

Kocası sessiz kalınca May, her hecesi küçük bir tokmakla Archer’in beynine çakılıyormuşçasma, berrak ve net bir sesle sözüne devam etti.

“Doktorlar izin vermedikçe gidemem ben ve izin vermeyeceklerinden hiç şüphe etmiyorum. Çünkü uzun zamandan beri çok istediğim ve ümit ettiğim bir şeyin sonunda gerçekleştiğine bu sabahtan beri emin bulunuyorum.”

Archer karısına hasta bir adam gibi sabit gözlerle bakakaldı. Genç kadın, sanki şebnemi üstünde olan bir gül gibiydi. Baştanbaşa tazelik, güzellik ve saflık izlenimi bırakan bir sokulganlıkla yere çömelip yüzünü erkeğinin dizleri arasına gömüverdi.

Archer karısını kendine doğru çekip soğuk elleriyle onun saçlarını okşayarak, "Ah, öyle mi sevgilim?" diye heyecanla fısıldamaktan kendini alamadı.

Bu fısıltıyı takip eden uzun sessizlik sırasında Archer'in içindeki şeytanlar haykırırcasma gürültülü kahkahalar atıp duruyorlardı. Sonunda May kocasının kollarından sıyrılarak ayağa kalktı.

"Anlayamamış mıydın?"

"Evet, şey... Hayır. Ümit ediyordum tabii ama..."

Bir saniye bakiştılar, sonra yine sessiz kaldılar. Gözlerini öte yana çeviren Archer, "Başka birine söyledin mi bunu?" diye sordu.

"Anneme ve annene sadece..." Kısa bir suskunluktan soma alını kızarak çabucak ekledi.

"Bir de Ellen'in haberi var. Hani bir öğle sonrası onunla uzun bir görüşme yaptığımızı ve bana karşı son derece iyi davrandığını söylemiştim ya sana..."

Dudaklarından titrek bir "Ah!" dökülen Archer'in kalbi durur gibi oldu. Karısının son derece dikkatli bir bakışla kendisini incelediğini fark ediyordu.

"İlk önce ona söylediğime canın sıkılmadı ya, Newland?"

"Yok! Neden canım sıkılsın?" Kendini toparlamak

için son bir çaba harcadı. "Fakat on beş gün önce görüşmüştün sen onunla değil mi? Hâlbuki bu sabah emin olduğundan bahsettin bana..."

May'in yüzündeki kırmızılık daha da koyulaşmakla beraber gözlerini indirmede. "Mesele şu, o tarihte henüz emin değildim ama Ellen'e emin olduğunu söyledim. Görüyorsun ya haklıymışım!" diye haykırdı.

Mavi gözleri zafer sarhoşluğu ile ıslak gibiydi.

Newland Archer, Doğu Otuzdokuzuncu Sokak'taki kütüphanesinde, yazı masasının önünde oturuyordu. Metropoliten müzesinde yeni galerilerin açılışı sebebiyle yapılan büyük resmi törenden yeni dönmüştü. Çağların soldurduğu eserlerle tıklım tıklım dolu o geniş alanların manzarası, hazinelerin kataloqlara geçiriliş sırası gereğince koridorlarda sel gibi akıp giden o modaya, yeniliğe düşkün zarif halk kalabalığı birden Archer'in zihninde hatıralar mekanizmasının paslı manivelasını açıvermişti.

Tören esnasında birisinin, "Burası eski Cesnola odalarının bulunduğu yer," dediğini işitmişti. O zaman hemen etrafındaki şeyler silinip gözünün önünden kaybolmuş, kendini bir kalorifer radyatörünün yanındaki deri bir kanepede yalnız başına oturuyor görmüştü. Sırtında fok derisinden uzun bir manto bulunan zarif bir kadın da eski müzenin camekânları önünde gidip geliyordu.

Bu hatıra, çağırışım yolu ile daha birçok hatırayı zihnine üşüştürdü, otuz yılı aşan bir zamandan beri

içinde tek başına hayaller kurup düşüncelere daldığı, ailece uzun konuşmaların yapıldığı bu kütüphaneye yeni gözlerle bakmaya başladı.

Hayatının önemli olaylarının geçtiği odaydı burası. Yirmi altı yıl önce burada karısı yeni kuşağı belki alay ile gülümsetecek bir sıkılganlıkla kızarıp bozarak, bula-bildiği mümkün olduğu kadar uygun kelimelerle bir çocuğu olacağını kendisine müjdelemişti. Kış ortasında kiliseye götürülemeyecek kadar sağlık açısından zayıf olan ilk çocukları, yani oğulları Dallas, eski dostları New York Bişopu tarafından burada vaftiz edilmişti. Yerini hiç kimsenin tutamayacağı, kendi şahsına ait bir karakter olan o Bişop, yıllarca bölgesinin övünç kaynağı ve süsü olmuş bir adamdı. May'le dadısı kapı ardında gülerlerken Dallas ilk defa orada iki ayağı üzerinde sallana sallana, "Baba!" diye bağırarak yürümeye başlamıştı. İkinci çocukları tıpkı annesine benzeyen Mary, Reggie Chiverslerin oğullarından en donuk, fakat en güvenilir olanı ile nişanlandığını orada haber vermişti ve Archer, otomobille Grace Kilisesi'ne gitmelerinden önce, gelinlik duvağı üzerinden gelinini orada öpmüştü.

May'le, çocuklarının geleceğini hep kütüphanede görüşüp tartışmışlardı, Dallas'la küçük erkek kardeşi Bill'in öğrenimleri, iyiliksever ve sporcu bir genç kız olan Mary'nin el işlerine olan tam ve kesin yeteneksizliği, sanata karşı büyük bir yakınlık duyan Dallas'ın mimarlık mesleğindeki ilerlemeleri bu tartışmaların daimi konusu olurdu.

Şimdiki delikanlılar klasik iş geleneklerinden kendilerini kurtararak cesaretle yeni yeni alanlara atılıyorlardı. Politika veya belediye reformları gibi konularla ilgilenmeyenler, Orta Amerika arkeolojisi, mimarlık, mühendislik gibi meslekler seçiyorlardı. Özellikle o güne kadar “eski tarz” diye anılan evlere artık rağbet göstermeyerek, hatta bu tabiri son derece anlamsız bularak esaslı inşaat üsluplarına heves ediyorlardı.

Fakat her şeyin üstünde (Archer’e göre her şeyin üstünde) bir gün akşam yemeğini yiyip geceyi de geçirmek üzere Albany’den gelen New York valisi bu kütüphanede ev sahibine dönüp yumruğunu masaya vurarak, masa üzerindeki gözlüğünü nasıl zangırdatmıştı

“Profesyonel politikacının devri geçti artık. Çeki-ver kuyruğunu o gibilerin! Memleketimizin bundan sonra sizin gibi adamlara ihtiyacı var, Archer! Ahırları temizlemek zamanı gelince bu temizliğe sizin yardım etmeniz gerekecek!” diye bağırmıştı.

“Sizin gibi adamlara” tabiri Archer’in koltuklarını kabartmış, göğsünün içine adeta bir ateş düşürmüştü. Bu “göreve çağırışa” ne büyük bir heyecanla kabul cevabı vermişti!

Kafasını arkaya çevirip geçmiş günlere bakan Archer, Theodore Roosevelt’in işaret ettiği faal hizmette memleketin kendisi gibi adamlara ihtiyacı olduğuna bugün eskisi kadar emin değildi. Böyle düşünmekte haklıydı, çünkü Devlet Meclisinde bir yıl çalıştıktan sonra yeniden seçilmeyerek pek parlak bir meslek olmamakla beraber topluma çok daha yararlı olan şehircilik ve bele-

diye işlerine memnuniyetle geri dönmüştü. Bir taraftan da memleketi uyuşukluktan kurtarmaya çalışan reformcu dergilere ara sıra makaleler yazıyordu. Doğuştan hayallere dalmayı, kendini zevkli düşüncelere kaptırmayı seven bir insan olduğu için genel hizmetler bakımından topluma büyük bir faydası dokunduğu söylenemezse de, tadını çıkara çıkara, çok güzel bir hayat yaşamıştı. Büyük bir adamın kişisel dostluğu da kendisi için hem bir kuvvet, hem de övünç kaynağı olmuştu.

Kısaca halkın “iyi bir şehirli” dediği tipte bir vatan-daştı Archer. New York’ta, yıllarca, her yeni şehircilik, insanlık, şefkat veya sanat hareketi onun fikri alınarak, adı karışarak gerçekleştirilmişti. Mesela, engelli çocuklara özgü bir okul açmak, sanat müzesini düzeltmek, yeni önemli bir kütüphane veya yeni bir oda müziği derneği yaratmak söz konusu olduğu zaman, “Archer’in fikrini alalım,” derlerdi. Bu yüzden bütün günleri doluydu. Hep ciddi, faydalı konularla meşgul oluyordu. Esasen insan böyle bir hayat yaşamalı değil miydi?

Ama biliyordu, bütün o geçen yıllar boyunca elde edemediği bir şey vardı, hayatın çiçeği!

Fakat şimdi onu erişilmesi o derece imkânsız bir şey gibi düşünüyordu ki, bu mahrumluğundan üzüntü duymak piyangoda büyük ikramiyenin biletime isabet etmemesine kederlenmekten farklı olmayacaktı galiba. Bir piyango ki yüz milyon bileti ve yalnız tek bir büyük ikramiyesi vardı. Bu duruma göre kazanmak şansı hemen hemen sıfır demekti. Ellen Olenska, bir kitap veya tablo-

daki hayali bir sevgiliyi düşünmek kabilinden imkânsızlık duygusu içinde hatıra getirilen bir varlıktı ancak. Hayatta başarısızlığa uğrayan bütün girişimlerinin ortak bir sembolü haline gelmişti o kadın. Bu sembol, bu hayal, elle tutulmaz, hiçten bir şey olmasına rağmen onu başka kadınları düşünmekten alıkoymuştu. Bu yüzden "sadık koca" diye bahsettikleri bir adam olmuştu. May, henüz en küçük çocuğunu emzirdiği sıralarda yakalandığı kötü bir zatürreeden kurtulamayarak, ansızın öldüğü zaman gerçek bir acı duyarak samimi bir yürekle onun yasını tutmuştu. Beraber geçirdikleri uzun yıllar ispat etmişti ki evliliğin tatsız bir görev olmasının pek o kadar önemi yoktu. Yeter ki görevi korumakta devam edebilmiş olsun! Korumazsa çirkin iştahların çarpıştığı bir savaş meydanı haline gelir. Archer, geçmişini düşündüğü zaman yaşadığı yılları saygı ile anabiliyor ve o yılların geçip kayboluşundan dolayı keder duymaktan kendini alamıyordu. Her şeye rağmen iyi günlerdi onlar.

Gözlerini odanın etrafında dolaştırıyordu. Bu odayı Dallas, metotinto dedikleri siyah İngiliz gravürleriyle, Chippendale dolaplarıyla, "mavi, beyaz" dedikleri ve hoş abajurları olan çini lambalarla doldurmuştu. Archer bütün bunları birer birer inceledikten sonra bakışları "doğu lakesi" ile cilalanmış küçük yazı masası üzerinde karar kıldı. Odadan hiç çıkarmak istemediği bu ilk evlilik zamanlarına ait yazı masasının üzerinde, hokkasının yanında May'in fotoğrafı dururdu.

Misyon bahçesinin portakal ağaçları altında gör-

düğü gibi o uzun boyu, gergin ve yuvarlak göğsü, kolalı muslin elbisesi ile muhteşem bir varlık halinde orada, karşısındaydı. Beraber yaşadıkları yıllar boyunca May, fazla bir değişiklik göstermemişti. Her zaman aynı olmamakla beraber asla farklı derecede aşağı seviyelere düşmemişti. Daima cömert, sadık, yorulmak bilmez bir karakter özelliğini korumayı bilmişti. Fakat hayal gücünden o derece yoksundu ki, ilk gençlik çağının zevkini bir türlü doyasıya çıkaramamış ve ne derece anlamsız bir hayat yaşadığının hiçbir zaman farkına varmamıştı. Bu parlak körlük yüzünden ufku hiç değişmemişti. Bu sebeple çocukları da Archer gibi gerçek istek ve hedeflerini hep ondan gizlemişlerdi. Dolayısıyla aile içinde meydana gelen riyakârlıklarda çaresiz baba ve çocuklar birbirlerini desteklemişlerdi. Dünyayı iyi bir yer sanarak etrafında kalpleri sevgi dolu ahenkli aile filizleri bırakarak, güven içinde, mutlu ölmüştü. Çünkü gelecekte ne gibi olaylar meydana gelirse gelsin, Dallas'ın, ana baba-sının hayatlarına hükmeden prensipler gereğince yetiştirileceğini biliyordu. Günün birinde o da bu prensipleri Bill'e aşılayacaktı. Mary'ye ise kendine olduğu kadar güvenirdi. Bu şekilde, May, St. Markın "Archer kubbesi" altındaki mezarında rahat gönülle ebedi uykusuna yatmıştı. Mrs. Archer de kendisinden çok önce o kubbe altındaki yerini almış bulunuyordu.

Kütüphanede May'in portresinin karşısında kızının portresi asılıydı. Mary Chivers annesi kadar uzun boylu ve sarışındı. Fakat göğsü dümdüz, beli kalındı ve

son yıllarda moda olduğu üzere hareketlerine hafif bir gevşeklik vererek yürürdü. Şüphe yok ki, Mary Archer'in atletizmde gösterdiği yüksek başarıları May'in o incecik beli ile elde edebilmesi söz konusu olamazdı.

O sırada telefon çaldı. Fotoğraflara bakmaktan vazgeçen Archer dirseği dibindeki kulaklığı aldı. Parlak düğmeli kulüp "boy"unun bacaklarının, tek haberleşme vasıtası olduğu günlerden ne kadar uzaktaydı şimdi!

"Chicago'dan arıyorlar sizi."

Ah, bir milyonere göl kenarında bir villa inşası hakkında görüşmek üzere firması tarafından Chicago'ya gönderilmiş olan oğlu Dallas telefon ediyor olacaktı.

"Alo baba!

Evet,

Ben Dallas! Çarşamba günü Mauretania ile okyanusa açılmaya ne dersiniz, ha? Evet, önümüzdeki çarşamba günü. Müşterim kesin bir karara varmadan önce meşhur İtalyan bahçelerini yerinde görüp incelememi istiyor. İlk vapurla Avrupa'ya hareket etmeye zorluyor beni. Haziranın başında tekrar Amerika'da bulunacağım."

Telefondaki sesi neşeli kahkahalar takip etti.

"Baba yardımınıza ihtiyacım var benim. Ne olur, siz de geliniz benimle Avrupa'ya!"

Dallas'ın sesi, şöminenin yanındaki sevgili koltuğuna oturmuş, odanın içinde konuşuyor gibi net geliyordu. Telefonun ne büyük ilerleme kaydettiğini bildiği için şaşmadıysa da oğlunun kahkahaları yüreğinin gizli

bir telini sızlatarak titretmekten geri kalmadı. Chicago ile aralarında binler ve binlerce mil orman, nehir, dağ, ova, canlı, gürültülü şehirler ve işleri güçleriyle meşgul, tanımadığı milyonlarca insan bulunduğu halde kendisine, "Ne olursa olsun elbette haziran başında Amerika'da bulunacağım, çünkü haziranın beşinde Fanny Beaufort'la evleniyorum!" demek istiyordu.

Telefondaki ses devam etti.

"Düşünecek misiniz? Hayır, Sir. Bir dakika bile vaktimiz yok. Şimdiden evet demeniz lazım. Niçin tereddüt ediyorsunuz, anlamak isterim? Bir tek mazeret ileri süremezsiniz. Hayır. Yarın sabah erkenden Cunard Line vapur acentesine telefon edip bilet almak için evet cevabınıza muhtacım. Nasıl? Oh, güzel! Kabul edeceğinize emindim, baba! Teşekkür ederim."

Chicago telefonu kapadı. Archer ayağa kalkarak bir aşağı bir yukarı odayı dolaşmaya başladı. Beraber bu çeşit bir yolculuk yapabilmeleri için son bir fırsattı bu. Oğlunun hakkı vardı. Bilinmezdi ama Dallas evlenip karısı ile beraber yaşamaya başlayınca baş başa konuşmalarda bulunmak imkânını kolay kolay elde edemeyeceklerdi. Bununla beraber, müstakbel gelininden hoşlanmıyordu. Fanny'ye karşı olan duygularının her gün biraz daha ısındığı kesindi. Seyahat alışkanlığını hemen hemen unutmuş olmasına rağmen bu fırsattan faydalanacaktı. May, çocukları deniz kenarına götürmek veya dağlara çıkarmak gibi kuvvetli sebepler olmadıkça yer değiştirmekten hoşlanmazdı. Otuzdokuzuncu Sokak'

taki evi veya Weilandlerin New York'taki konforlu sayfiyelerini bırakıp başka yere gitmek için çocuklarının sağlığı endişesi dışında bir sebep kabul edemezdi. Dallas diplomasını aldığı gün, May, altı aylık bir seyahate çıkmayı görev saymıştı. Böylece çoluk çocuk eksiksiz bir aile gurubu halinde eski geleneğe uygun İngiltere, İsviçre, İtalya turu yapmışlardı. Fazla vakitleri olmadığından (neden olmadığını kimse bilmiyordu) Fransa'ya uğramamışlardı. Hayranlıkla Rheims ve Chartres katedrallerini seyredecek yerde sadece Mont Blanc'e bakakalmak Dallas'ı öfkelen-dirmişti. Fakat Mary ile Billy dağlara tırmanmaktan zevk alıyorlardı.

Karısı öleli aşağı yukarı iki yıl olmuştu. Archer, seyahat konusunda olumsuz alışkanlığı devam ettirmek gereğini hissetmiyordu. Özellikle çocukları seyahat etmesi için ısrar ediyorlardı. Mary Chivers yabancı memleketlerde resim galerilerini seyretmenin bile kendisine büyük faydalar sağlayacağını söylüyordu.

Fakat alışkanlıklar, hatıralar ve yenilikler karşısında duyduğu ani ürküntü Archer'i o güne kadar yaşadığı hayata sıkı sıkıya bağlı tutuyordu.

O geçmiş günleri zihninden geçirirken ne derin bir yol çukuruna düştüğünü şimdi anlıyordu. Görevini yapmanın en kötü tarafı galiba insanı başka bir şey yapmaktan aciz hale getirmesiydi. Doğru ile eğri şerefli ile şerefsiz, saygıdeğerle zıddı arasındaki kesin sınırlar, beklenmedik, meçhul ve tesadüfi zevklere o kadar az fırsat ve imkân bırakmıştı ki... Yine de içinde yaşadıkları şart-

lara yıllarca sabırla boyun eğen insanların hayal dünyası, hayatın bazı anlarında, günlük olayların dışına doğru uzanarak kaderin o dolambaçlı uzun yıllarına şöyle bir göz atmaktan geri kalmıyordu. Şu anda Archer hayatının öyle bir anını yaşıyor, üzerinde dolaşmadığı o yollara şaşkın gözlerle, ilgi ile bakıyordu.

İçinde doğup büyüdüğü geleneklerin kendisini sımsıkı bağladığı o küçük, dar dünyadan ne kalmıştı? Zavallı Lawrence Lefferts'in bu odada sarf ettiği alaycı bir kehaneti hatırladı, "işler bu şekilde giderse, bir gün çocuklarınız Beaufort'un piçleriyle evlenecek," demişti.

Archer'in, övünç kaynağı olan, en büyük oğlu şimdi bunu yapıyordu işte ve hiç kimsenin hayret ettiği veya ayıpladığı yoktu. Delikanlının, (gençlik zamanındaki alışkanlık ve duygularını yıpratmadan korumuş olan) halası Janey bile annesinin zümrütlerini ve incilerini pembe yün kılıflarından çıkararak kendi eliyle götürüp müstakbel geline hediye etmişti. Fanny Beaufort da Paris kuyumcusu tarafından yapılmış modern bir mücevher almadığını zerre kadar umursamayarak, onların eski tarz güzelliğini hayranlıkla seyredip, "Bunları taktığım zaman bir İsabey minyatürüne benzeyeceğim kesinlikle!" diye sevinçle haykırıp el çırpmıştı.

Ana babasının ölümünden sonra on sekiz yaşında New York'ta görünen Fanny Beaufort, otuz yıl önce Madam Olenska'nın yaptığı gibi büyük şehrin kalbini fethetmişti. Şu farkla ki, sosyete güvenemeyerek kendisinden çekinecek yerde bu genç kızı şevkle bağrına bası-

vermişti. Güzel, eğlendirici, marifetli, sıcakkanlı bir yavrucuktu, insan bir genç kızda daha başka ne arayabilirdi? Babasının geçmişine ait olayları, ona karşı suçlama olarak kullanacak dar kafalı adamlar yoktu etrafında. New York hayatında çok karanlık bir olay olan Beaufort iflasını bütün ayrıntı ve tepkileriyle sadece yaşlılar hatırlatabiliyorlardı. Karısı Regina'nın ölümünden sonra Beaufort'un sessizce o meşhur Fanny Ring'le evlenerek anasının güzellik mirasına konmuş bir küçük kız çocuğu ile birlikte memleketi terk ettiğini yine yaşlılar biliyorlardı. Bir ara, Beaufort'un İstanbul'da ve Rusya'da bulunduğundan söz edilmişti. Aradan on iki yıl kadar bir zaman geçtikten sonra da Buenos Aires'te Amerikan turistlerini şahane bir şekilde eğlendirip ağırladığını anlatmışlardı. Orada büyük bir sigorta şirketinin temsilcisiydi. Kendisi ve karısı o şehirde milyonluk servet değilse de refah içinde ölmüşlerdi. Ve günlerden bir gün, öksüz kızları, May Archer'in yengesi Mrs. Jack Weiland'in himayesinde New York'ta ortaya çıkıvermişti. Mrs. Weiland'in kocası Fanny Beaufort'a resmen vasi tayin edilmişti. Bu durum genç kızla Newland Archer'in çocukları arasında adeta kuzen bağlantısı kurulmasına yol açmış ve Dallas'la nişanlandıkları ilan edildiği zaman hiç kimse fazla hayrete kapılmamıştı.

Dünya işlerinin ne büyük bir değişikliğe uğradığını bundan daha iyi anlatacak bir ölçü hatıra getirilemezdi. Bütün sosyal atomların büyük bir "kaleydoskop" açısı üzerindeki renk renk, karmakarışık nesneler gibi har-

manlanıp savrulduğu bir çağda, işini gücünü bırakıp komşularının özel hayatlarını deşmekle meşgul olmayı kim hatırlından geçirebilirdi?

Otelinin penceresinden Paris sokaklarının heybetli neşesini seyre dalan Archer, kalbinin bir gençlik heyecan ve ateşiyle çarptığını hissediyordu.

Acaba gençler de, örneğin oğlu da böyle güzellik, neşe ve hayat çalkantıları karşısında aynı şiddetli heyecanı hissediyorlar mıydı? Hiç zannetmiyordu. Gençler öğrendikleri her şeyi "çantada keklik" kabilinden elde edeceklerine kesin gözüyle bakıyorlardı. Kendisi gibi yaşlılar ise, gençliklerinde, daha çok elde edemeyeceklerini kesin sayarlardı.

Archer, "Fakat sahip olabileceğine emin olduğu bir şey karşısında insan kalbi o derece büyük bir heyecanla çarpabilir mi?" diye düşünüyordu.

Paris'e vardıklarının ertesi günüydü. Bahar güneşi Archer'i açık penceresi önünde tutuyordu. Vendome meydanının gümüş rengindeki geniş manzarasını seyrediyordu. Dallas'la birlikte bu seyahate çıkmayı kabul ettiği zaman ileri sürdüğü tek şart eski Paris kokusunu taşımayan o özenti yeni otellerden birinde kalmak zorunda bırakılmamasıydı.

Dallas, "Pekâlâ! Hayhay! İsteddiğiniz gibi olsun!" diye haykırarak bu şartı memnuniyetle kabul etmiş, "Sizi eski Paris tipindeki hoş bir otele, Bristol'a bırakırım, baba," demişti.

Vaktiyle imparatorların, kralların oturdukları o

muhteşem saraydan, o heybetli Bristol otelinden şimdiki gençlerin bir köy hanından bahseder gibi konuşmaları karşısında Archer dilini yutmuş gibi şaşkın ve sessiz kalmıştı. Demek ki şimdi kendisi gibi yaşlı manyaklar, oraya mahalli bir eski renk taşıyor diye acayip alışkanlıkları doyurmak amacıyla gidiyorlardı!

O ilk sabırsızlık yıllarında Archer Paris'e gitmeyi pek çok defa hayal etmişti. Sonraları o heyecanlı hayal ateşi sönmüş ve bu büyük şehri sadece Madam Olenska'nın oturduğu, yaşadığı bir yer olarak düşünmeye başlamıştı. Ev halkı yatak odalarına çekildikten sonra, geceleri New York'taki evinin kütüphanesinde tek başına oturarak atkestanesi ağaçlarıyla gölgelenmiş Paris caddelerinde ilkbaharın o parlak gelişmesini hayalinde canlandırarak zevklenirdi. Parklarda ne kadar çok çiçek ve ne güzel heykeller vardı! Çiçek taşıyan yük arabalarından burnunuza leylak kokuları gelirdi. Muhteşem köprülerin kemerleri altından heybetle gürleyerek akıp giden nehri, yoğun öğrenim ve sanat çalışmalarını düşünürdü. Bunların yanında, kaldırımlara kadar taşan ne kadar da bol eğlence, cümbüş, zevk ve safa vardı! İşte yıllardır yalnız hayalinde gördüğü o eşsiz manzaranın gerçeği şimdi bütün görkemiyle gözlerinin önüne seriliyordu. Bu manzarayı seyrederken elinde olmaksızın bir sıkılganlık, bir eski kafalılık, bir beceriksizlik, zamana uymazlık duygusu içinde bocalıyordu. Gençliğindeki o enerjik, harika erkeğe ne kadar az benziyordu! Kır saçlı, çelimsiz bir zavallı ihtiyarcıktan başka neydi ki...

Neşe ile odaya giriveren Dallas'ın elini omzunda hissetti.

“Merhaba, baba! İstediğimize tıpatıp uygun bir manzara değil mi?”

Bir süre, sessizce dışarıyı seyrettiler. Sonra delikanlı devam etti. “Ha unutmadan söyleyeyim, size bir mesaj getirdim. Madam Olenska saat beş buçukta ikimizi bekliyor.”

Dallas bunu, yarın gece trenlerinin saat kaçta Floransa'ya hareket edeceğini haber verir gibi, kayıtsızlık ve umursamazlıkla söylemişti. Ona dikkatle bakan Archer, oğlunun neşeli, genç gözlerinde büyükanne Mingott'un o şeytanca bakışını sezer gibi oldu.

Dallas sözüne şöyle devam etti.

“Aaaa! Söylememiş miydim size? Fanny, Paris'e varınca istediği üç şeyi yapacağıma dair bana yemin ettirmişti. Kendisine Debussy şarkılarının son plaklarını almak, Grand-Guignol'a bir kere de olsa gitmek ve Madam Olenska'yı ziyaret etmek. Biliyorsunuz, değil mi? Mr. Beaufort, Fanny'yi Buenos Aires'ten Paris'teki Assomption rahibe pansiyonuna gönderdiği zaman ona inanılamayacak derecede şefkat göstermişti Madam Olenska. Fanny'nin Paris'te hiçbir dostu olmadığından, onun hayatındaki bu boşluğu elinden geldiği kadar doldurmaya çalıştı. Tatil günleri onu bizzat kendisi gezdirmiş. Tabii, bizim kuzenimiz de oluyor. İşte bu sebeple, bu sabah işimle uğraşmaya başlamadan önce onun karpasını çaldım ve sizinle benim iki gün için Paris'te bu-

lunduğumuzu ve kendisini ziyaret etmek istediğimizi haber verdim.”

Archer oğluna dik dik bakmaya devam ediyordu.

“Burada olduğumu kendisine söyledin mi?”

Dallas, tuhaf bir anlamla kaşlarını kaldırarak, “Elbette! Söylemez olur muyum?” dedi. Sonra cevap almayınca kolunu babasının koluna geçirerek candan bir dostluk mahremiyeti içinde, “Şey... Baba, ne tarzda bir kadındı o gençliğinde?” diye sordu.

Oğlunun hiç sıkılganlık duymayan bakışları önünde, Archer, yüzünün kızardığını hissetti. Dallas aynı umursamazlıkla devam etti.

“Haydi, haydi, itiraf ediniz. Onunla çok iyi arkadaşınız, değil mi? Korkunç derecede sevimli bir kadındı galiba?”

“Sevimli mi? Bilmiyorum ama herkesten başka tür-lüydü herhalde.”

“Ah! Tam üstüne bastınız! Bambaşkaydı! Ve neden öyle olduğunu hiç kimse anlayamıyordu, değil mi? Biliyor musunuz baba, Fanny’ye karşı ben de öyle bir şey duyuyorum işte...”

Babası bir adım geri çekilerek kolunu kurtardı.

“Fanny’ye karşı mı? Tabii öyle olduğunu umarım yavrum, ama Madam Olenska ile bu karşılaştırmayı niçin yaptığınızı anlayamadım,” dedi.

“Baba! Tarih öncesi insanlar gibi düşünmeyiniz, rica ederim. Sıkılıp utanmayı falan boş veriniz. Vaktiyle sizin Fanny’niz değil miydi o?”

Dallas bütün varlığı ve ruhu ile yeni kuşağa mensuptu. Newland'le May Archer'in ilk çocukları olduğu halde kendisine düşünceli konuşma usulünün en önemli prensiplerini bile aşlamak imkânı bulunamamıştı. Her şeyden öyle ulu orta bahsetmemesi kendisine tembih edildiği zaman, "Hakikatleri esrar perdesi altında gizlemeye çalışmanın faydası ne? Bir şeyi ne kadar gizlerseniz insanların merakı o derece artar, büsbütün hayatınıza burunlarını sokmaya çalışırlar," cevabını verirdi.

Fakat oğlunun gözlerinin içine dikkatle bakan Archer, o şakacı takılma tonuna rağmen, Dallas'ın bakışlarındaki gerçek sevgi payını fark etmekte gecikmedi.

"Benim Fanny'im mi?"

Oğlu şaşırtıcı sözlerine devam etti.

"Yani uğruna her şeyi fedaya hazır olduğunuz kadın demek istiyorum. Feda etmedinizse de..."

Archer ciddi bir yüzle, "Feda etmediğimi biliyosun," cevabını verdi.

"Hayır, çünkü eski tip bir adamdınız, baba. Annem demişti ki..."

"Annen mi?"

"Evet, ölümünden bir gün önce... Hani benimle yalnız görüşmek istemişti, hatırlıyor musunuz? Baba olarak size her zaman güvенеbileceğimizi... Çünkü vaktiyle ailenin selameti uğruna hayatta en çok sevdiğiniz şeyi feda ettiğinizi söyledi bana."

Archer, bu garip haberi tam bir sessizlikle karşıladı. Gözleri pencerenin altındaki güneş ışığı içinde yıkanan

kalabalık meydana bir şey görmeden dikili kalmakta devam ediyordu.

Sonunda, alçak sesle, "Benden asla böyle bir şey istemedi," dedi.

"Hayır. Unuttum söylemeyi. Asla birbirinizden bir şey istemediniz ve asla birbirinize bir şey söylemediniz. Sadece oturup birbirinize bakıp durdunuz. Suların ne tarafta doğru aktığını anlamaya çalışmakla yetindiniz. Sağır ve dilsiz yurdundakiler gibi tıpkı! Sizin kuşağınız birbirinizin gizli düşünceleri hakkında bizden çok fazla şey biliyordu. Bizim böyle şeyleri keşfe vaktimiz yok. Bunları söylediğimden dolayı bana kızmadınız değil mi, baba? Kızdınızsa barışmak için gidip beraber Henri'de güzel bir öğle yemeği yiyelim. Çünkü sonra Versailles'a koşmak zorundayım."

Archer oğlu ile Versailles'a gitmedi. Öğle sonrasını Paris içinde tek başına dolaşmakla geçirdi. Dilsiz ve hareketsiz geçip giden bir ömür süresinin havasızlık içinde boğulmuş hatıra ve hüznelerini toptan üzerinden silkip atması gerekiyordu.

Bir süre sonra, Dallas'ın o patavatsız sözlerine üzülmekten vazgeçti, hatta o sözleri işittiğine memnun oldu. Eninde sonunda öğrenmek... Sanki kalbinin demir kapılarının üzerinden bir kol demirini kaldırıyor. Ve üzülenin bizzat kendi karısı olması onu tarif edilemez şekilde heyecanlandırıyordu. Dallas, bütün o şefkatli seziş yeteneğine rağmen bunu anlayamazdı. Oğluna göre o macera sadece lüzumsuz enerji israfı meselesin-

den ibaretti. Acaba, gerçekten daha fazla bir şey değil miydi? Archer, uzun süre Champs Elysees'deki bir kanepeye oturarak önünden akıp giden hayat selini seyredip düşündü.

Birkaç sokak ötede, birkaç saat sonra, Ellen Olenska kendisini bekleyecekti. Asla kocasına dönmemişti ve bir iki yıl önce Kont Olenski öldüğü zaman yaşam tarzında en ufak bir değişiklik yapmamıştı. Artık Archer ile onu birbirinden ayırabilecek hiçbir engel kalmamıştı ve bugünün öğle sonrasında onu görecekti.

Ayağa kalkarak Concarde meydanında Tuileries bahçelerine ve Louvre'a doğru yürüdü. Bir vakit Ellen oralara sık sık gittiğinden bahsetmişti. Bu sebeple, onun belki çok yakın bir zamanda uğradığını hayal edebileceği yerlerde dolaşmak hoşuna gidiyordu. Etraf göz kamaştırıcı bir öğle sonrası ışığı altında uyuklarken meşhur müzenin galerilerinde bir saatten fazla dolaştı. Tablolar yarı unutulmuş ihtişamlarından silkinip Archer'in üzerine doğru yürüyerek ruhunu derin güzellik yankılarıyla dolduruyor gibiydi. Buralarda dolaştıkça ne derece mahrum bir hayat geçirdiğini daha iyi anlıyordu...

Birden, alev gibi ışıldayan bir Titian önünde, "Fakat ancak elli yedi yaşındayım ben..." diye mırıldandığını işitti. Sonra geri döndü. Bu gibi yaz rüyaları için çok geç kalmıştı. Olsa olsa Ellen'in mutlu ve sessiz yakınlığında sakin bir arkadaşlık, dostluk sefası tadabilirdi belki.

Dallas'la buluşmak üzere otele döndü. Sonra bu-

luşunca ikisi beraber Concorde Meydanı'ndan geçerek parlamentoya giden köprüye saptı.

Babasının kafasından ne gibi düşünceler geçtiğinden habersiz olan Dallas heyecanlı bir sesle, uzun uzun, Versailles'dan bahsediyordu.

Birden, babasının kendisini dinlemeyen anormal halini fark edip konferansını keserek, "Oh, baba, niçin o kadar dalgınsınız Tanrı aşkına?" diye sordu.

Invalides binasının önündeki, ağaçlık geniş meydana gelmişlerdi. Mimar Mansart'ın yaptığı kubbe, binanın tomurcuklanmış ağaç zirveleriyle karışan boz renk, uzun cephesi üzerinde, öğle sonrası ışığı ile yalazlanarak bir şan ve şeref sembolü gibi, esir eden bir güzellikle yürüyordu sanki.

Archer, Madam Olenska'nın Invalides'den etrafındaki caddelerden birinin yakınındaki bir meydancıkta oturduğunu biliyordu. Pek göz önünde olan o noktada ne saltanatlı bir ışık bolluğu bulunduğunu unutarak orayı sakın ve adeta loşça bir yer olarak düşünmüştü. Şimdi, acayip bir fikir zincirlemesi ile gözlerinin önünde titreyip duran o altın gibi parlak ışık kendisine Madam Olenska'nın Paris'te sürdüğü alabildiğine ihtişamlı hayatın bir parçası gibi göründü. Aşağı yukarı otuz yıldır onun hayatı, hakkında pek az şey bildiği hayatı, bu zengin atmosfer içinde geçmişti. Buranın baş döndürücü ihtişam havası Archer'in ciğerlerine fazla geldi, soluk alamadı. Madam Olenska'nın sürekli takip ettiği tiyatro temsilcileri, sergilerde seyrettiği sayısız tabloları, dost-

luk ettiği eski asalete mensup ailelerin konaklarını, görüştüğü zeki, kültürlü, yüksek zevkli insanları, daima temas halinde yaşadığı o pırıltılı, parlak, fikir ve meraklı sanat hayatını düşündü. Herhalde doygunluk verici değerli, samimi erkek dostlar da edinmiş olmalıydı. Otuz yıl bu, dile kolay! Belki, o da kendisi hakkında iyi bir hatıra saklamıştı gönlünde, ama bu loş bir tapınakta korunan örtülere sarılı kutsal bir emanet gibi olabilirdi ancak, içinde her gün dua edilmeyen bir tapınakta seyrek ışık gören bir emanet...

Inivalides Meydanı'nı geçerek bina etrafındaki kaldırımlardan birinde yürüyorlardı. Burası tarih ve ihtişam yüklü olmasına rağmen sakin bir semtti şüphesiz. Gün yumuşak, buğulu bir akşam tatlılığı içinde eriyordu. Şurada burada sarı elektrik lambaları belirmeye başlamıştı. Sonunda yürüyüp vardıkları küçük meydancıkta çok az insan vardı. Dallas durarak başını kaldırıp yukarıya baktı.

Kolunu babasının koluna geçirerek, (bu sefer Archer kolunu kurtarmaya çalışmadı) "Burası galiba!" dedi. Durmuşlar, önlerindeki heybetli binayı süzüyorlardı.

Bu, özel bir karakteri olmayan modern bir yapıydı. Pek çok penceresi ve krem rengindeki cephesinde hoş balkonları vardı. Atkestanesi ağaçlarının tepelerini aşan yukarı katlardaki balkonlarından birinde tenteyi henüz kaldırmamışlardı.

Dallas, "Kaçınıcı kattı acaba?" diye mırıldandı. Sonra apartmanın ana giriş kapısına doğru ilerleyerek

başını kapı locasından içeri soktu. Geri dönünce, "Beşinci katmış. O balkonunda tente bulunan kat herhalde," dedi.

Archer, ziyaret tamamlanmış gibi kımıldamadan yukarı katların pencerelerine bakıyordu. Oğlu, "Geç kalıyoruz, saat hemen hemen altı," diye kendisine hatırlattı.

Babası, "Şu, sokak kanepesinde biraz oturmak istiyorum," dedi.

Oğlu, "Niçin? Kendinizi iyi hissetmiyor musunuz, yoksa?" diye sordu.

"Yok, çok iyiyim. Fakat o beşinci kata senin tek başına çıkmanı rica edeceğim."

Dallas şaşırmıştı.

"Fakat yukarı çıkmamak istediğinizi mi kastediyorsunuz yoksa?"

Archer yavaşça, "Bilmiyorum," dedi.

"Gelmezseniz sebebini anlayamayacak."

"Haydi, sen çık yukarı oğlum. Belki arkandan ben de gelirim sonra."

Dallas binanın kapısından içeri girmeden önce durup babasına uzun uzun baktı.

"Fakat Tanrım, ne diyebilirim kendisine?"

"Ne demek gerektiğini her zaman çok iyi bilmez misin sen, Dallas?" Archer bu cevabı vererek gülümsedi.

"Pekâlâ! Eski kafalı olduğunuz için asansörden nefret ettiğinizi, merdivenleri yavaş yavaş çıkacağınızı söylerim."

Babası yeniden gülümseyerek, "Yalnız eski kafalı olduğumu söyle, yeter," dedi.

Dallas yeniden babasına baktı, sonra onun geleceğine inanmıyormuş gibi bir hareket yaparak kapıdan içeri girdi.

Oradaki kanepeye oturan Archer tenteli balkona bakmaya devam etti. Oğlunun asansörle beşinci kata ulaşacağı, kapısının zilini çalacağı, hole gireceği, oradan salona kabul edileceği zamanı hesapladı. Onun o kendine özgü çevik adımlarla salona girip hoş, neşeli bir yüz ifadesiyle gülümseyişini gözleriyle görür gibi oldu. Oğlunu tıpkı kendisine benzetenlerin haklı olup olmadıklarını düşündü.

Sonra, Archer, o salondaki insanları hayalinde canlandırmaya çalıştı. Bu sosyete saatinde en azından birkaç kişi vardı herhalde. Onların arasında solgun yüzlü, siyah saçlı, esmer bir hanım görünüyordu. Evet, solgun ve esmer... Başını kaldırıp hızlı bir bakışla yarı kalkarak oğluna uzattığı elin parmaklarında üç yüzük ışıldıyordu. Köşesinde oturduğu kanepenin şömineye çok yakındı herhalde... Arkasına rastlayan bir masadaki vazoya azalea çiçekleri doldurulmuştu.

Archer, "Burada kafamın içindeki Ellen o beşinci kattaki salondakinden, çok daha gerçek benim için," diye düşündü. Dakikalar birbiri arkasına akıp giderken bu son gerçeklik gölgesinin de uçup yok olması korkusuyla yerinden kımıldayamıyordu.

Hava gittikçe kararmaya devam ederken, Archer orada, kanepenin üzerinde, uzun süre oturdu. Gözlerini balkondan hiç ayırmıyordu. Sonunda pencerelerden bi-

rinde ışık göründü, bir uşak balkona çıkarak tenteyi sardı, panjurları kapadı.

Bu, beklediği işaretmiş gibi, Newland Archer yavaşça ayağa kalkarak, yalnız başına oteline döndü.

SON

